

FEHÉR KÖNYV

A FEGYVERES ÉS RENDVÉDELMI ÉLETPÁLYA NÉGY PILLÉRE

I–VI. FEJEZET ÉS JOGALKOTÁSI MELLÉKLET

A SZOLGÁLATI ÉLETÚT LEZÁRÁSÁNAK EGYSÉGES RENDSZERE

Veteránrendszerrel korrigált végleges szerkesztett döntés-előkészítő könyvkiadás

SZOLGÁLATI NYUGDÍJRENDSZER

méltó és kiszámítható pályazárás

SZOLGÁLATI TARTALÉK ÁLLOMÁNY

fokozatos átmenet és tudásmegtartás

FEKJ

szolgálati eredetű egészségkárosodás kompenzációja

VETERÁNRENDSZER

státusz, elismerés és életúthosszig tartó gondoskodás

Döntés-előkészítő szakpolitikai könyv • 2026. augusztus 13.

Szerző: Dr. Bazsik István

HÉSZ • Budapest, 2026

FEHÉR KÖNYV

A FEGYVERES ÉS RENDVÉDELMI ÉLETPÁLYA NÉGY PILLÉRE

A szolgálati életút lezárásának egységes rendszere

Dr. Bazsik István

Szerző

HÉSZ

Honvéd Érdekképviselői Szervezet

Budapest, 2026

IMPRESSZUM

A kötet címe: Fehér Könyv – A fegyveres és rendvédelmi életpálya négy pillére

Szerző: Dr. Bazsik István

Kiadó: HÉSZ – Honvéd Érdekképviselői Szervezet

Szerkesztői közreműködés: OpenAI ChatGPT (Codex)

Borító- és kiadványterv: Dr. Bazsik István koncepciója alapján, az OpenAI ChatGPT (Codex) közreműködésével.

Kiadás: Végleges szerkesztett, döntés-előkészítő szakpolitikai könyvkiadás, 2026.

Kiadás helye: Budapest

A szerzőség és az MI-közreműködés rögzítése

A kötet szakmai koncepcióját, értékválasztásait, modellparamétereit, szakpolitikai álláspontját és végső tartalmi döntéseit Dr. Bazsik István határozta meg. A dokumentum az ő szerzősége mellett az OpenAI ChatGPT (Codex) közreműködésével készült. Az MI-közreműködés nem jelent önálló szerzőséget és nem helyettesíti a jogi, aktuáriusi, költségvetési, orvosszakmai, adatvédelmi vagy más külső szakági hitelesítést.

© 2026 Dr. Bazsik István. Minden jog fenntartva.

A jelen kiadás döntés-előkészítő szakpolitikai munkaanyag. A benne szereplő szabályozási javaslatok nem hatályos jogok, a számítási példák nem költségvetési előirányzatok, és a dokumentum nem minősül jogi tanácsadásnak. Nyomdai kiadás előtt végső szakági lektorálás, korrektúra, ISBN-igénylés és nyomdai műszaki előkészítés szükséges.

ELŐSZÓ

Ez a könyv abból a meggyőződésből született, hogy a fegyveres és rendvédelmi szolgálat különleges terhei nem maradhatnak pusztán ünnepi mondatok tárgyai. A szolgálat kiszámíthatatlan időrendje, a fokozott fizikai és pszichés igénybevétel, a családokra háruló többletteher, valamint az egészség és olykor az élet kockáztatása olyan valóság, amelyre az államnak kiszámítható, méltányos és végrehajtható rendszerrel kell válaszolnia.

A Fehér Könyv nem egyetlen juttatás visszaállítását, és nem egy korábbi rendszer egyszerű újratereztését javasolja. A cél ennél átfogóbb: a teljes szolgálati életút lezárásának újraszervezése. Olyan rendszeré, amely egyszerre ismeri el a hosszú szolgálatot, lehetővé teszi a fokozatos pályázást, önállóan kezeli a szolgálati eredetű egészségkárosodást, és a jogviszony megszűnése után sem engedi el azok kezét, akik éveken vagy évtizedeken át a közösség biztonságát szolgálták.

Ezért épül a javaslat négy, egymást kiegészítő pillérre. A Szolgálati Nyugdíjrendszer a hosszú szolgálat méltó lezárását, a Szolgálati Tartalék Állomány a tudás megtartását és a fokozatos átmenetet, a FEKJ a szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodás kompenzációját és rehabilitációját, a Veteránrendszer pedig a státuszt, az elismerést és az életúthosszig tartó gondoskodást teremti meg.

A könyvben szereplő javaslatokat tudatosan nem választottuk el a végrehajtás kérdéseitől. Egy jogosultság csak akkor valóságos, ha világos, ki dönt róla, miből finanszírozzák, milyen adat alapján állapítják meg, mennyi idő alatt jut el az érintetthez, és milyen jogorvoslat védi. Ezért a Fehér Könyv a juttatások mellett intézményi, pénzügyi, adatvédelmi, informatikai, ellenőrzési és bevezetési rendszert is felvázol.

ELŐSZÓ – FOLYTATÁS

A fenntarthatóság számomra nem a méltányosság ellentéte, hanem annak feltétele. Csak olyan rendszert érdemes létrehozni, amelynek jogosulti köre, számítási módja, finanszírozása és szervezeti kapacitása ellenőrizhető. A könyv ezért különválasztja a hiteles adatot, a modellfeltevést és a szakpolitikai döntést. Ahol még nincs elegendő mikroadat vagy külső szakági bizonyíték, ott ezt nem próbálja bizonyosságnak álcázni, hanem kijelöli a validálás következő feladatát.

A munka nem egyetlen ágazat érdeke. A honvédek, rendőrök, tűzoltók, büntetés-végrehajtási dolgozók, pénzügyőrök és más szolgálati közösségek jogállása eltérhet, de az állami szolgálat többletterhei és a méltó életpálya-zárás igénye közös. A javaslat akkor lehet hiteles, ha az ágazati sajátosságokat megőrzi, ugyanakkor az azonos szolgálati teljesítményt és kockázatot azonos elvek szerint ismeri el.

Ez a kötet döntés-előkészítő alap. Nem lezárni kívánja a vitát, hanem olyan közös szakmai nyelvet és ellenőrizhető szerkezetet adni hozzá, amelyben a jogalkotó, az állami szervek, az aktuáriusok, az orvos- és rehabilitációs szakma, az adatvédelmi és informatikai szakértők, valamint az érdekképviselők ugyanazokról a kérdésekről tudnak beszélni.

A szerkesztési és rendszerezési munkában az OpenAI ChatGPT (Codex) eszköztárát is igénybe vettem. Fontosnak tartom ennek nyílt feltüntetését. A mesterséges intelligencia segített a nagy terjedelmű anyag egységesítésében, ellenőrzési listák és dokumentumszerkezetek kialakításában, valamint a szöveg gondozásában. A szakmai célok, értékválasztások, paraméterek és végső döntések azonban az én szerzői felelősségem körébe tartoznak.

Bízom abban, hogy a Fehér Könyv nemcsak egy reform lehetőségét mutatja meg, hanem hozzájárul ahhoz is, hogy a szolgálatot teljesítők és családjaik tapasztalata végre a szabályozás nyelvén is megfelelő súlyt kapjon.

Dr. Bazsik István
Budapest, 2026. augusztus

Vezetői összefoglaló

A Fehér Könyv célja a fegyveres és rendvédelmi szervek hivatásos és szerződéses állományú tagjai szolgálati életútjának méltó, kiszámítható és pénzügyileg fenntartható lezárása. A dokumentum nem általános bér-, lakhatási vagy jóléti reformot ír le; ezekre kizárólag kapcsolódási pontként utal. A központi állítás az, hogy a szolgálati többletvállalásokhoz a hatályos társadalombiztosítási és közszolgálati rendszerhez illeszkedő, célhoz kötött többletjuttatásokat kell rendelni.

A rendszer négy önálló, de összehangolt pillérből áll. A Szolgálati Nyugdíjrendszer a hosszú szolgálat teljes lezárását, az SZTÁ a részleges továbbfoglalkoztatást és tudásmegtartást, a FEKJ a szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodás kompenzációját, a Veteránrendszer pedig a jogviszony megszűnése után megszerzett státuszt és gondoskodási szolgáltatásokat rendez. A pillérek nem helyettesítik egymást, és az azonos funkciójú havi ellátások együttfolyósítását külön szabályok korlátozzák.

A végleges rendszerparaméterek

Terület	Rögzített döntés
Szolgálati nyugdíj	Legalább 55 éves életkor és 30 év tényleges szolgálati idő; 60 havi valorizált kereseti alap; 60–80%-os alapmérték; legfeljebb 1,15-ös dokumentált terhelési korrekció; 85%-os abszolút plafon.
Átalakulás	A szolgálati nyugdíj a 65. életévben hivatalból, összegcsökkenés nélkül öregségi nyugdíjja alakul.
SZTÁ	50% munka / 75% illetmény vagy 25% munka / 50% illetmény; legfeljebb a 70. életévig; a 90/10 opciómegoszlás kizárólag modellezési alappálya.
FEKJ	0. státusz és I–V. fokozat; szolgálati eredet, arányosítás, rehabilitáció és hétmodulos védelmi rendszer; havi FEKJ és szolgálati nyugdíj nem folyósítható együtt.
Veteránrendszer	A szolgálati jogviszony megszűnése után 15 év (5 475 nap) jogosító szolgálat, 730 műveleti vagy külszolgálati nap, illetve igazolt harci sérülés önálló és egyenértékű alapjogcím. Bronz–Ezüst–Arany Veteránkártya, szükségletalapú gondoskodás, családi védelem és országos veteránügyi igazgatás.

Modellezési rendszerhatár

A tervezési állomány 87 000 fő: rendőrség 37 000, Magyar Honvédség 21 000 – ezen belül 7 000 fő szerződéses légénységi bázis –, katasztrófavédelem 9 000, büntetés-végrehajtás 7 000, NAV pénzügyőri állomány 6 000, egyéb bevont kör 7 000 fő. A 2%-os szolgálatinyugdíj- és 1%-os SZTÁ-belépési ráta nem a teljes rendszerhatárra, hanem kizárólag az életkor, szolgálati idő és alkalmasság szerint képzett jogosulti vagy jogosultsághoz közeli kohorszokra alkalmazható.

A kötet szerkezete

Rész	Tárgy	Funkció
I–III.	Alapvetések, problémafeltárás és modellezési keret	A reform szükségessége, a négy pillér logikája, állományi és pénzügyi alapadatok.
IV.	Szolgálati Nyugdíjrendszer és SZTÁ	Kutatási megalapozás, jogosultság, számítás, működés, kohorsz- és költségmodell.
V.	FEKJ	Szolgálati eredet, minősítési fokozatok, juttatások, rehabilitáció, eljárás és finanszírozás.
VI.	Veteránrendszer	Veteránjogállás, jogosultsági kapu, Veteránkártya, gondoskodási program, családi védelem, finanszírozás, igazgatás és bevezetés.
Melléklet	Jogalkotási mátrix	Pillérenként a módosítandó és újonnan megalkotandó jogszabályok.

Tartalomjegyzék

Rész	Cím	Oldal
I–III.	Alapvetések, problémafeltárás és modellezési keret	9
IV.	Szolgálati Nyugdíjrendszer és SZTÁ	54
V.	FEKJ	92
VI.	Veteránrendszer	125
Melléklet	Jogalkotási mátrix	150

Egységes fogalomtár és rövidítésjegyzék

Fogalom	Egységes jelentés
Szolgálati Nyugdíjrendszer (SZNY)	A hosszú tényleges szolgálat alapján, az általános öregségi korhatár előtt igénybe vehető különleges nyugellátási jogcím.
Szolgálati Tartalék Állomány (SZTÁ)	Nem nyugdíj, hanem valós feladathoz kötött, részmunkaidős, határozott idejű továbbfoglalkoztatási jogviszony.
FEKJ	Fegyveresek Egészségkárosodási Kiegészítő Járadéka; a szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodáshoz kapcsolódó kiegészítő kompenzációs rendszer.
Veterán státusz	A szolgálati jogviszony megszűnése után, törvényi feltételek alapján megszerezhető önálló jogállás; nem azonos egy konkrét pénzbeli juttatással.
Tényleges szolgálati idő	A jogosultsági minimum vizsgálatakor beszámítható, valóban teljesített szolgálati idő. A terhelési korrekció ezt nem helyettesíti.
Szolgálatiterhelés-korrekció	Dokumentált expozíció alapján a nyugdíj mértékét módosító, legfeljebb 1,15-ös szorzó; a 85%-os plafon mellett.
Jogosulti kohorsz	Az életkor, szolgálati idő, alkalmasság és egyéb feltételek alapján ténylegesen belépésre képes állományi csoport.
Rendszerhatár	A modellben vizsgált teljes 87 000 fős állomány; nem azonos az automatikus jogosulti létszámmal.
0. státusz	Dokumentált szolgálati eredet és követési szükséglet, járadékfokozat nélkül, megelőzési és rehabilitációs kapcsolódással.
Federált adatmodell	Az ágazati adatgazdák forrásrendszereit közös azonosítási, fogalmi és ellenőrzési rendben összekapcsoló működés.

A modellkönyv kötelező értelmezési szabályai

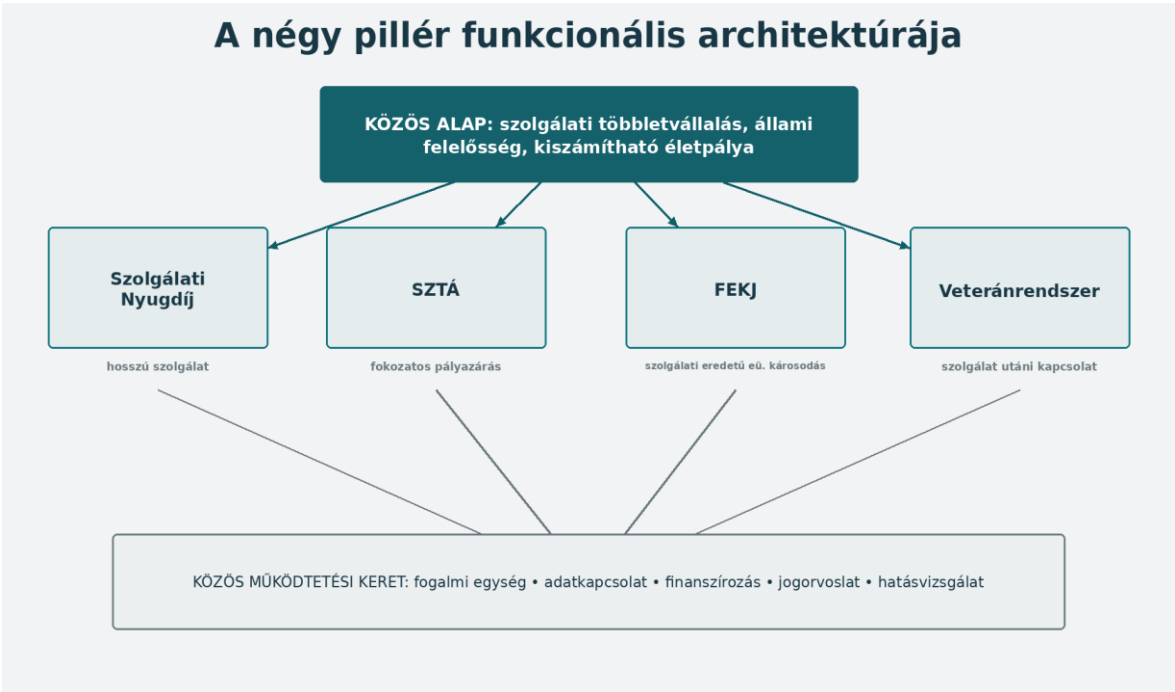
1. A 85% a szolgálati nyugdíj abszolút felső határa, nem az alapmérték.
2. Az 55 éves alsó életkor és a 30 év tényleges szolgálati idő két külön, együttes minimumfeltétel.
3. A kedvezményes vagy súlyozott idő kizárólag a juttatás mértékére hathat, de az 55 éves minimuméletkort nem csökkenti, a szolgálati időt pedig nem növeli.
4. A 2%-os és 1%-os éves ráta csak jogosulti vagy jogosultsághoz közeli kohorszra alkalmazható.
5. A szolgálati nyugdíj és az SZTÁ főszabály szerint választási alternatíva; a 65–70 év közötti SZTÁ és az öregségi nyugdíj párhuzamosan folyósítható, szabályaival külön kell koordinálni.
6. A FEKJ a szolgálati eredettől függ; a veterán szolgálatok a veterán státuszt követik.
7. A veteránjogállás főszabály szerint a szolgálati jogviszony megszűnése után, 15 év (5 475 nap) jogosító szolgálat, 730 műveleti vagy külszolgálati nap, illetve igazolt harci sérülés alapján nyílik meg; a három alapjogcím egyenértékű.

FEHÉR KÖNYV

A FEGYVERES ÉS RENDVÉDELMI ÉLETPÁLYA NÉGY PILLÉRE

I–III. FEJEZET

ALAPVETÉSEK

1. ábra. A négy pillér funkcionális architektúrája.

Tartalmi áttekintés

Főfejezet	Központi kérdés	Eredmény
I. A reform szükségessége és a szolgálati életpálya problématérképe	Miért nem elégségesek a jelenlegi, széttagolt megoldások?	Bizonyítékalapú probléma- és kockázati térkép.
II. A négy pillér szakpolitikai célrendszere és indokolása	Mely élethelyzetet milyen önálló eszköz kezel?	A négy pillér funkcióinak, kapcsolódásainak és garanciáinak rendszere.
III. Fogalmi, személyi, adat- és modellezési keret	Milyen definíciók és adatok mellett modellezhető a rendszer?	Egységes fogalomtár, tervezési bázis és forgatókönyves módszertan.

1. táblázat. Az I–III. fejezetek új funkcionális rendje.

Felhasznált kutatási láncok

A szolgálati nyugdíj megalapozása külön vizsgálta a szolgálati életpálya sajátosságait, a fizikai és pszichés terhelést, a családi és társadalmi következményeket, a készenléti rendszert, a környezeti és foglalkozási ártalmakat, a regeneráció jelentőségét, a jogi és alkotmányos kereteket, a nemzetközi modelleket, valamint a közgazdasági, toborzási és megtartási hatásokat.

A FEKJ kutatási programja önállóan elemezte a szolgálati eredet fogalmát, az akut esemény és a kumulatív expozíció különbségét, a maradandóságot, a funkcionális minősítést, a rehabilitációs szükségleteket, a bizonyítási és jogorvoslati garanciákat, a kiegészítő juttatásokat, továbbá a finanszírozási és hatásvizsgálati modellt.

A Veteránrendszer kutatási anyagai a veteránstátusz társadalmi jelentőségét, a gondoskodási rendszer célját, az intézményi és jogi keretet, a nemzetközi gyakorlatot, valamint a költségvetési és társadalmi hatásokat dolgozták fel. Az SZTÁ előzményeit a korábbi HTÁ-konceptciók, a tudásmegtartási és pályazárási elemzések, továbbá a demográfiai és szervezeti kapacitásvizsgálatok adják.

I.

A REFORM SZÜKSÉGESSÉGE ÉS A SZOLGÁLATI ÉLETPÁLYA PROBLÉMATÉRKÉPE

A szolgálati többletvállalásoktól a rendszerszintű hiányokig

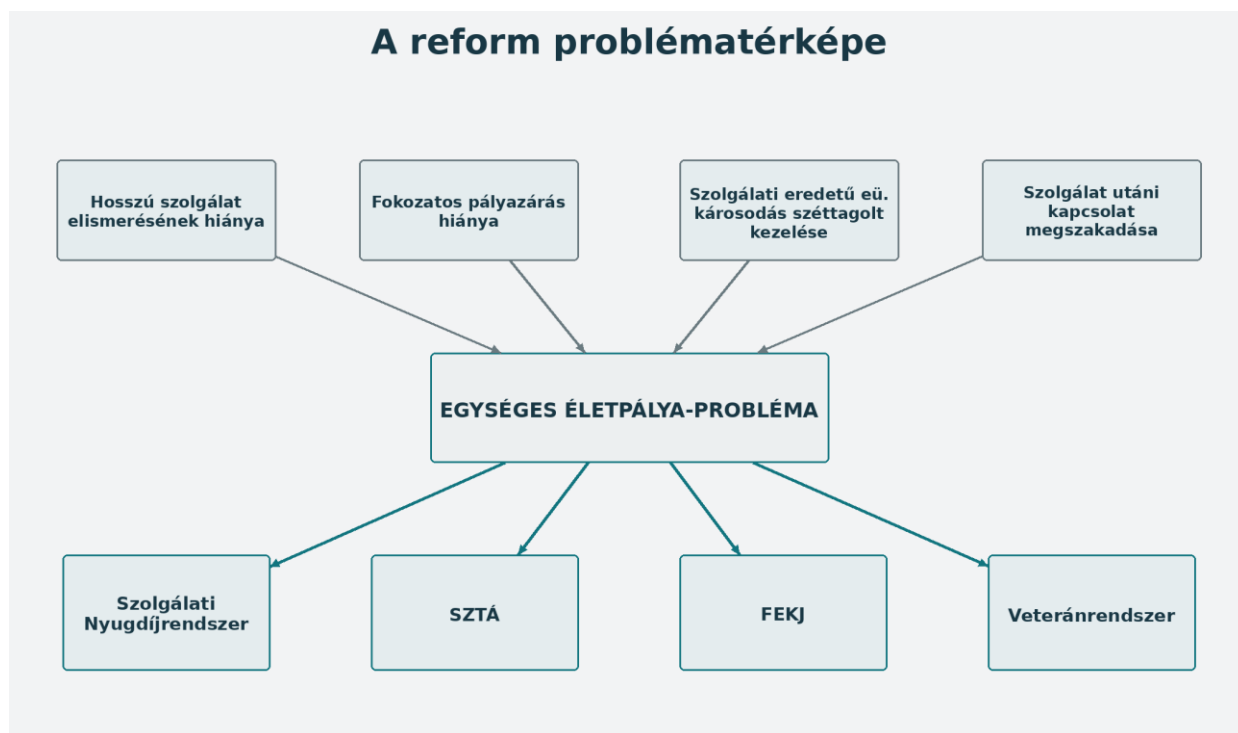
A fejezet feladata: a korábbi feltáró kutatás eredményeinek szintetizálása, a meghaladott paraméterek visszaemelése nélkül.

1.1. A reform kiindulópontja

A Fehér Könyv abból indul ki, hogy a fegyveres és rendvédelmi szolgálat nem egyszerűen egy különleges foglalkozás, hanem sajátos közjogi és szervezeti kapcsolat. Az állomány tagja a szolgálati érdek elsődlegességét, a vezényelhetőséget, a fokozott rendelkezésre állást, a parancsnoki rendszert, egyes alapjogok törvényi korlátozhatóságát, valamint bizonyos helyzetekben az élet és a testi épség kockáztatását vállalja. E többletkötelezettségek nem minden munkakörben és nem minden időpontban azonos intenzitással jelentkeznek, de a szolgálati életpálya szerkezeti jellemzői.

A reform indoka ezért nem a hivatásrend megnevezése, hanem az igazolt többletvállalás. A rendszernek különbséget kell tennie a szolgálati címke és a tényleges szolgálati tartalom között. Az eltérő bánásmód jogpolitikai indokát a dokumentált kötelezettség, terhelés, kockázat és tartós rendelkezésre állás adhatja; önmagában egy szervezeti hovatartozás nem.

A Fehér Könyv nem azt állítja, hogy minden szolgálati életút azonos, és azt sem, hogy valamennyi többletteher kizárólag pénzbeli juttatással ellentételezhető. A központi állítás az, hogy az államnak a szolgálati életpálya teljes időtartamára és lezárására koherens választ kell adnia. A jelenlegi szabályozás több részterületet kezel, de a hosszú szolgálat elismerése, a fokozatos pályázás, a szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodások és a szolgálat utáni gondoskodás nem alkot egységes rendszert.

2. ábra. A reform négy alapproblémája és a rájuk adott négy pillér.

1.2. A szolgálati jogviszony sajátos jogi és szervezeti természete

A szolgálati jogviszony egyik meghatározó sajátossága, hogy a szervezet működőképessége, készenléte és közfeladata elsőbbséget kaphat az egyéni időbeosztással, lakóhelyi kötöttséggel vagy civil foglalkoztatási autonómiával szemben. A szabályok részletei hivatásrendenként eltérnek, a mögöttes logika azonban közös: az állomány tagja nem kizárólag munkaidőt ad el, hanem kiszámítható rendelkezésre állást, fegyelmi alárendeltséget és a rendkívüli feladat elfogadásának kötelezettségét is vállalja.

A jogviszonyban megjelenő korlátozások nem tekinthetők automatikusan károsnak vagy jogellenesnek. A közbiztonság, a honvédelem, a büntetés-végrehajtás, a katasztrófavédelem és a nemzetbiztonság működése bizonyos korlátozásokat szükségessé tehet. A szakpolitikai kérdés az, hogy ezek a korlátozások milyen mértékben és mennyi ideig halmozódnak, milyen ellensúlyokat biztosít a rendszer, és hogyan ismeri el a hosszú távú vállalást.

A magas következményű döntési környezet szintén önálló terhelési elem. A fegyverhasználat, az életmentés, a kényszerítő intézkedés, a veszélyes technológia alkalmazása vagy a minősített művelet nemcsak fizikai veszélyt, hanem tartós felelősségi és pszichés igénybevételt is jelent. A döntés hibája az érintett, társai, civilek vagy a szervezet számára súlyos következményekkel járhat. Ez a felelősség akkor is jelen lehet, ha a tényleges káresemény ritka.

3. ábra. A szolgálati jogviszony legfontosabb többletvállalásai.

Sajátosság	Tipikus következmény	Szakpolitikai jelentőség
Vezényelhetőség és áthelyezhetőség	Lakóhelyi, családi és karriertervezési bizonytalanság	Nemcsak az egyént, hanem a családi rendszert is érinti.
Fokozott rendelkezésre állás	Tervezhetetlen idő, megszakított pihenés	A munkaidőn túl időbeli szuverenitást is korlátoz.
Parancsnoki és fegyelmi alárendeltség	Korlátozott feladatmegtagadás, magas felelősség	A szervezeti kockázat egy része az állománytagra települ.
Alapjogok törvényi korlátozása	Véleménynyilvánítási, gyülekezési vagy politikai korlátok	Arányos ellensúlyozási és jogvédelmi igényt alapoz meg.
Élet- és testi épségi kockázat	Akut sérülés, krónikus expozíció, pszichés következmény	Külön egészségkárosodási és rehabilitációs védelem szükséges.

2. táblázat. A szolgálati jogviszony sajátosságainak következményei.

1.3. A szolgálati terhelés fogalmi lánc

A korábbi kutatás egyik legfontosabb eredménye az volt, hogy a szolgálati terhelés fogalma nem azonos a veszéllyel, az expozícióval vagy az egészségkárosodással. A veszély valamely károsító tényező lehetősége. Az expozíció azt jelzi, hogy az állomány tagja ténylegesen találkozott-e a tényezővel, milyen mértékben és mennyi ideig. A terhelés a feladatból, környezetből, időrendből és felelősségből eredő objektív követelmény. Az igénybevétel e követelmény egyénre gyakorolt hatása, a következmény pedig lehet átmeneti fáradtság, teljesítményromlás, sérülés, betegség, családi nehézség vagy tartós alkalmatlanság.

E fogalmak szétválasztása nélkül a rendszer két ellentétes hibába eshet. Egyrészt minden veszélyesnek minősített beosztást azonos terhelésűnek tekinthet, függetlenül a tényleges feladattól. Másrészt kizárólag a már bekövetkezett betegséget vagy sérülést ismerheti el, és figyelmen kívül hagyhatja a hosszú szolgálat során dokumentált többletvállalást. A Fehér Könyv ezért külön kezeli az életpálya-terhelést és az egyedi egészségkárosodást.

Az életpálya-terhelés azt írja le, hogy a szolgálati évek során milyen objektíven igazolható többletkövetelmények halmozódtak fel. Nem szükséges hozzá maradandó betegség. A szolgálati nyugdíj szakpolitikai indoka e hosszú távú vállalat méltányos lezárása. A FEKJ ezzel szemben az egyedileg bizonyított, szolgálati eredetű és tartós funkcióvesztéshez kapcsolódik. Ugyanaz az expozíciós adat mindkét rendszerben megjelenhet, de eltérő jogi funkcióval.

Fogalom	Jelentés	Példa	Jogpolitikai szerep
Veszély	Károsító tényező lehetősége	toxikus anyag, fegyveres támadás	megelőzés és kockázatértékelés
Expozíció	Tényleges találkozás mértéke és ideje	zajszint, műveleti nap, vegyi érintkezés	bizonyítás és nyomon követés
Terhelés	A feladat objektív követelménye	védőfelszerelésben végzett hosszú bevetés	életpálya-profil és szervezés
Igénybevétel	Az egyénre gyakorolt válasz	kimerülés, alvászavar, stresszreakció	egészségvédelem és alkalmasság
Következmény	Rövid vagy tartós kimenet	sérülés, betegség, családi krízis	rehabilitáció, FEKJ, gondoskodás

3. táblázat. A szolgálati terhelés fogalmi láncja.

1.4. A fizikai megterhelés és a szervezeti teljesítmény kapcsolata

A fizikai terhelés nem kizárólag a rendkívüli bevetések sajátossága. A felszerelés viselése, a tartós állás vagy járőrözés, a kényszerterhelyzet, a járművek rezgése, a súlyemelés, a lépcsőzés, a szélsőséges hőmérséklet és a váltásos szolgálat együttesen jelenthetnek számottevő igénybevételt. Az egyes események önmagukban nem feltétlenül okoznak betegséget, de ismétlődésük és a regeneráció hiánya növelheti a mozgásszervi, keringési és anyagcsere-kockázatokat.

A szolgálati alkalmasság követelménye nem jelenti, hogy az állomány tagja korlátlanul terhelhető. Éppen ellenkezőleg: a magas alkalmassági küszöb a szervezet felelősségét is növeli a terhelés mérésében, a fokozatosságban, a megfelelő pihenésben és a korai egészségügyi beavatkozásban. A kiválasztás nem helyettesíti a munkavédelmet és nem teszi elfogadhatóvá a megelőzhető károkat.

A fizikai terhelés szakpolitikai jelentősége kettős. Egyrészt indokolhat megelőző szervezési, alkalmassági és regenerációs intézkedéseket az aktív szolgálat alatt. Másrészt az életpálya végén része lehet annak a dokumentált terhelési profilnak, amely a hosszú szolgálat elismerését vagy az egyedi egészségkárosodás bizonyítását megalapozza. A két funkciót nem szabad összekeverni: a kompenzáció soha nem mentesítheti a szervezetet a megelőzés alól.

1.5. Pszichés terhelés, operatív stressz és morális felelősség

A fegyveres és rendvédelmi szolgálat pszichés terhelése több forrásból épül fel. Ide tartozik a közvetlen fenyegetés, az erőszakos vagy tragikus események látványa, a döntési idő rövidsége, a társakért és civilekért viselt felelősség, a bizonytalan információ, valamint az, hogy a hibás döntés következményei visszafordíthatatlanok lehetnek. A terhelés nem feltétlenül az esemény pillanatában jelentkezik; késleltetett, hullámozó vagy évek múlva felerősödő következményei is lehetnek.

A reziliencia fontos védő tényező, de nem személyiségteszt, amellyel a szervezet a teljes felelősséget az egyénre háríthatja. A megfelelő képzés, vezetői támogatás, csapatkohézió, utófeldolgozás, mentálhigiénés hozzáférés és stigmamentes segítségkérés legalább olyan fontos, mint az egyéni megküzdési képesség. A pszichés sérülés nem morális gyengeség, és a segítségkérés nem lehet automatikus karrierhátrány.

Külön figyelmet érdemel a morális sérülés és az értékkonfliktus. Az állomány tagja olyan döntésben vehet részt, amely jogszerű és szervezetenként szükséges, de személyes értékeivel, veszteségélményével vagy igazságérzetével hosszú távú feszültségbe kerül. Az ilyen következmények kezelése nem szűkíthető diagnózisra; vezetési, közösségi és rehabilitációs választ is igényel.

1.6. Készenlét, időbeli terhelés és alvás

A szolgálati idő hivatalos nyilvántartása önmagában nem mindig mutatja meg az időbeli terhelést. A készenlét, az ügyelet, az elérhetőség, a rövid értesítési idő, a szolgálati helyre történő utazás, a váltás utáni lecsengés és a kiszámíthatatlan berendelés csökkentheti a ténylegesen szabadon felhasználható időt. A terhelés ezért nemcsak a ledolgozott órákból, hanem az idő feletti rendelkezés korlátozásából is áll.

A megszakított vagy elégtelen alvás a fizikai, kognitív és érzelmi teljesítményt egyszerre befolyásolja. Magas következményű környezetben a fáradtság nem magánügy: döntési hibát, balesetet, konfliktust és egészségromlást okozhat. A regenerációt ezért szervezeti biztonsági tényezőként kell kezelni, nem pusztán egyéni életmódbeli ajánlásként.

A készenléti rendszerek célja a gyors reagálás, de hosszú távon csak akkor fenntarthatók, ha az állomány létszáma, a beosztás, a pihenőidő, a helyettesíthetőség és a családi tervezhetőség együtt kerül értékelésre. A Fehér Könyv nem kíván szolgálat-szervezési szabálykönyvvé válni, de kimondja: a készenlétből eredő időbeli többletvállalás az életpálya megítélésének releváns eleme.

1.7. Környezeti és foglalkozási ártalmak

A szolgálati környezetben jelentkező ártalmak egy része mérhető és határértékhez köthető, más részük csak hosszabb időtávon vagy több tényező együttállásában értelmezhető. Zaj, rezgés, hő, hideg, füst, por, vegyi anyag, fertőzésveszély, sugárzás, különleges üzemanyag vagy robbanási nyomás egyaránt megjelenhet a különböző hivatásrendekben. A veszélyeztetettség nem kizárólag katonai művelethez kötődik; a tűzoltás, a közúti intézkedés, a büntetés-végrehajtási környezet vagy a vám- és határellenőrzés is sajátos expozíciókat hordoz.

A késleltetett megbetegedések egyik legnagyobb problémája a bizonyítékok elvesztése. Ha az expozíciós adatokat nem rögzítik a szolgálat időpontjában, évekkel később az érintettnek szinte lehetetlen lehet bizonyítani a kapcsolatot. Ez nemcsak egyéni méltányossági kérdés, hanem adatgazdálkodási és állami felelősségi probléma.

A Fehér Könyv ezért életpálya-szintű expozíciós és terhelési nyilvántartást irányoz elő, amely nem diagnosztikákat vagy érzékeny egészségügyi részleteket centralizál, hanem az események, mérések, beosztások és forrásrendszerek igazolható eredményét kapcsolja össze. Az adatok célja a megelőzés, a későbbi bizonyítás és a humánpolitikai tervezés; nem használhatók politikai, érdekképviselési vagy fegyelmezési profilalkotásra.

1.8. Családi és társadalmi terhelések

A szolgálati kötelezettség következményei a családot is érintik. A vezénylés, a külszolgálat, a költözés, az ünnepi és hétvégi szolgálat, a rövid értesítési idő és az eseményekről való korlátozott beszéd megnehezítheti a közös tervezést. A partnerre többlet gyermeknevelési, háztartási és érzelmi teher hárulhat, a gyermekek pedig visszatérő távolléteket és kiszámíthatatlanságot élhetnek meg.

A családi terhelés nem jelenti azt, hogy minden szolgálati család szükségszerűen krízisbe kerül. A stabil kapcsolatok, a közösségi támogatás és a jól szervezett szolgálat jelentős védő tényezők. A szakpolitikai következtetés az, hogy a családot nem lehet láthatatlan erőforrásként kezelni. A szolgálat fenntarthatósága részben azon múlik, hogy az állam és a szervezet milyen támogatást, tájékoztatást, kiszámíthatóságot és szükség esetén segítséget biztosít.

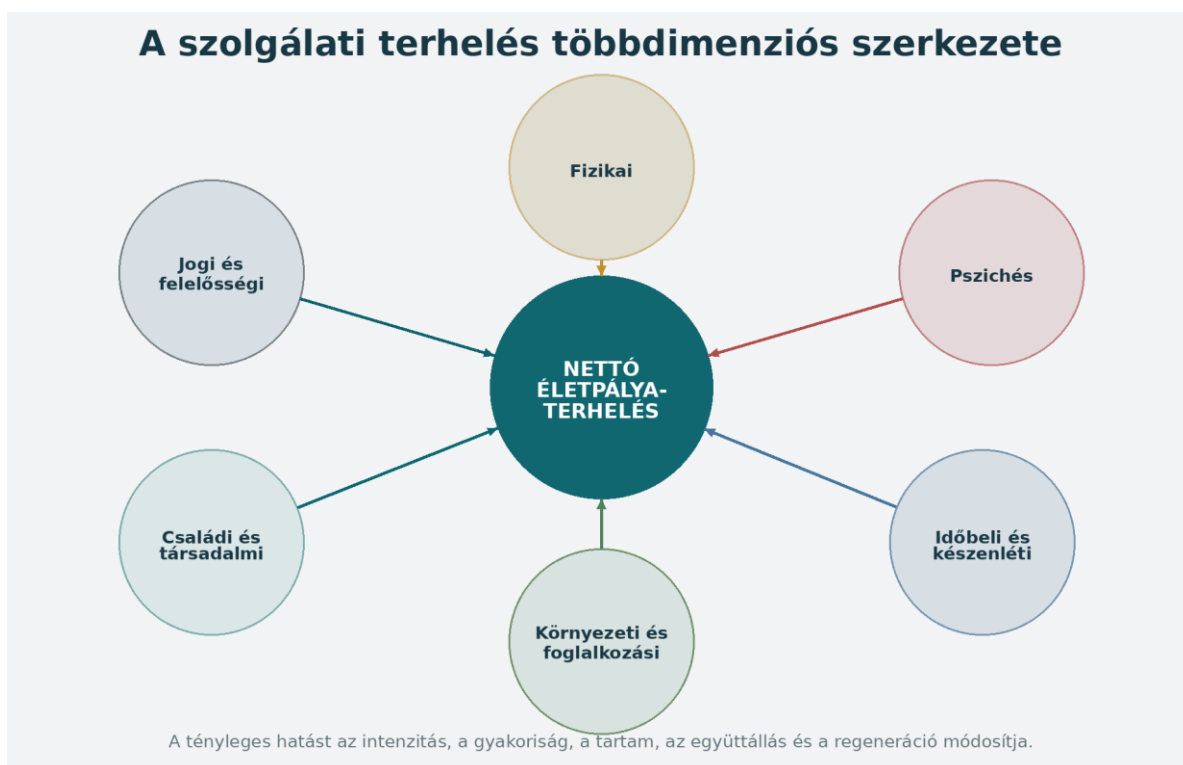
A szolgálat utáni átmenet szintén családi folyamat. A szerepek, a jövedelem, a napirend és az identitás egyszerre változhat. A pályázás, a rehabilitáció és a veterángondoskodás ezért nem kizárólag az egyén ügye. A hozzátartozói jogokat önállóan kell szabályozni, különösen szolgálati halál, súlyos sérülés vagy tartós gondozási szükséglet esetén.

1.9. Regeneráció és a nettó életpálya-terhelés

A korábbi kutatás a regenerációt nem kényelmi tényezőként, hanem a nettó terhelést módosító védőmechanizmusként azonosította. Azonos intenzitású feladat lényegesen eltérő következménnyel járhat kipihent, felkészült állomány esetén, mint tartós alváshiány, egymást követő bevetések vagy feldolgozatlan traumatikus élmények mellett.

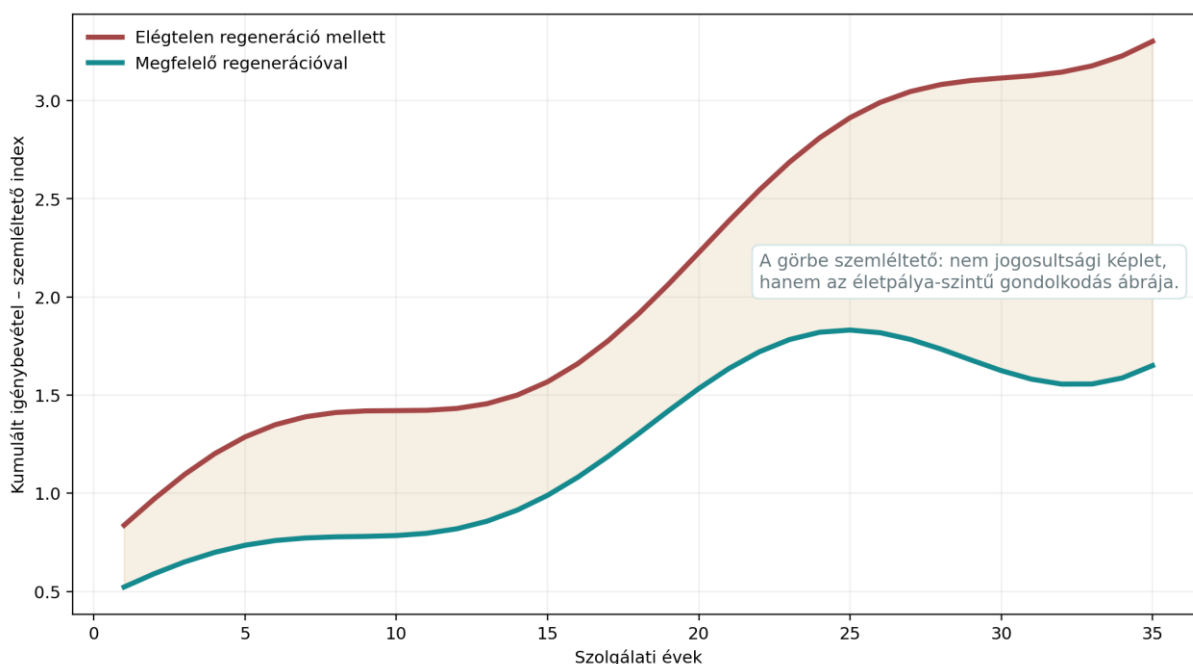
A regeneráció több szintű. Ide tartozik a napi és heti pihenés, a szolgálati ciklusok közötti helyreállítás, az egészségügyi és pszichológiai utánkövetés, a fizikai rehabilitáció, a családi újrakapcsolódás és a hosszabb életpálya-szakaszok közötti tehercsökkentés. Az SZTÁ szakpolitikai jelentősége részben éppen abban áll, hogy a teljes aktív szolgálat és a teljes kivonulás között kontrollált terheléscsökkentést kínálhat.

A kompenzációs rendszer akkor hibás, ha csak a kárt ismeri el, de nem ösztönzi a megelőzést és a helyreállítást. A Fehér Könyv ezért a nyugdíj, az SZTÁ, a FEKJ és a Veteránrendszer mellett végig megőrzi a munkavédelmi, egészségügyi, rehabilitációs és vezetési felelősség elsődlegességét.

4. ábra. A szolgálati terhelés hat egymásra ható dimenziója.

A terhelés és a regeneráció életpálya-hatása

5. ábra. A terhelés és a regeneráció szemléltető életpálya-hatása.

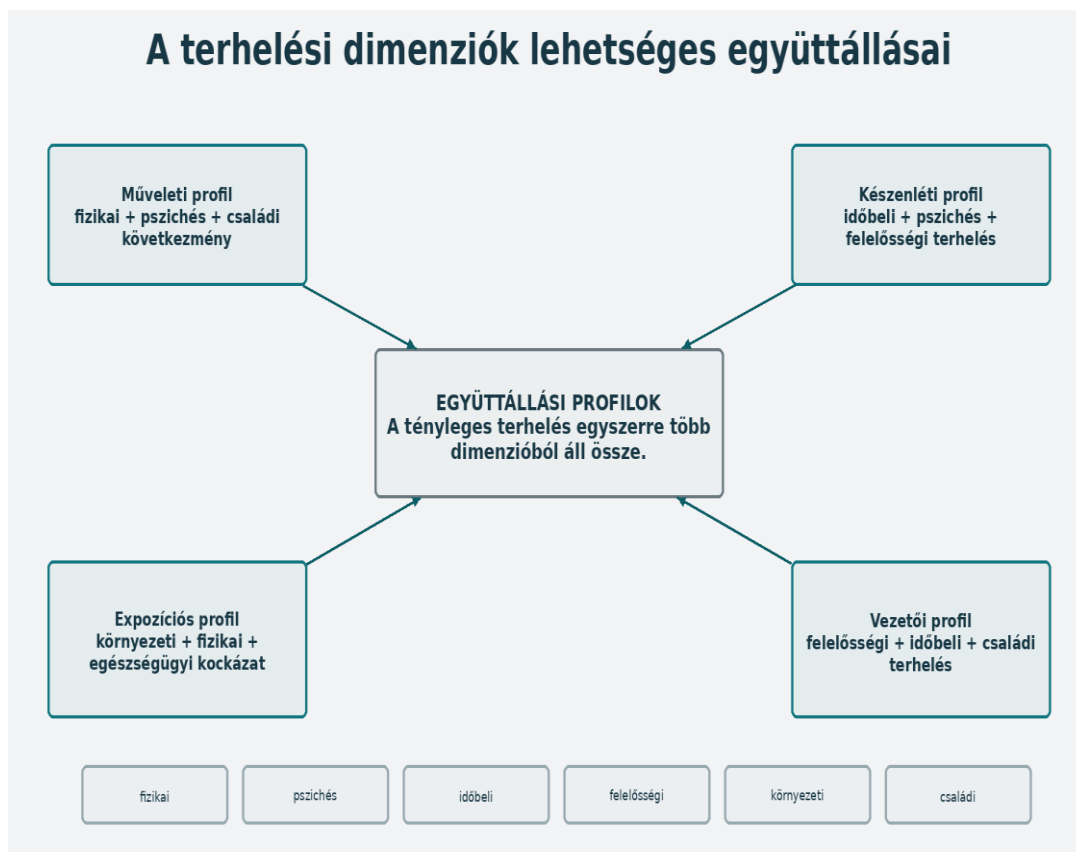
1.9/A. Terhelési együttállások és a szolgálati ciklus

A valós szolgálati igénybevétel ritkán egyetlen kockázati tényező következménye. A fizikai, pszichés, időbeli, környezeti, családi és felelősségi terhek egymást erősíthetik. A nehéz védőfelszerelésben, magas hőmérsékleten végzett feladat például önmagában is fizikai terhelés, de rövid felkészülési idővel, megszakított alvással és magas következményű döntési kényszerrel együtt lényegesen nagyobb nettó igénybevételt okozhat.

Az együttállások értékelése nem jelent automatikus matematikai szorzót. A cél egy figyelmeztető profil, amely megmutatja, hogy több közepes terhelés összességében magas kockázatú szolgálati ciklust hozhat létre. A szervezet számára ez a feladat újratervezését, többletpihenést, váltást, egészségügyi kontrollt vagy a létszám megerősítését indokolhatja.

A szolgálati ciklus fogalma a felkészülés, a végrehajtás, a közvetlen helyreállítás és a hosszabb utókövetés egységét jelenti. Ha a szervezet csak a végrehajtási órát méri, láthatatlanná válik a bevetés előtti készenlét, a visszarendeződés, az utazás, a felszerelés és az esemény pszichés lecsengése. Az életpálya-terhelési nyilvántartásnak ezért nem minden percet, hanem a ciklus kulcsfontosságú terhelési jellemzőit kell rögzítenie.

A többdimenziós szemlélet egyenlőségi szempontból is fontos. Azonos beosztási megnevezés mögött eltérő földrajzi, szervezeti vagy műveleti környezet állhat. A pusztá beosztáslista ezért egyszerre lehet túlzottan nagyvonalú és igazságtalanul szűk. A tényleges profil a normatív besorolást korrigáló bizonyíték.

6. ábra. A terhelési dimenziók lehetséges együttállásainak szemléltető térképe.

Terhelési együttállás	Lehetséges következmény	Szervezeti válasz
Fizikai teher + hő + védőfelszerelés	gyorsabb kimerülés, hibakockázat, hőártalom	rövidebb ciklus, folyadék, váltás, orvosi monitoring
Éjszakai szolgálat + döntési felelősség	figyelmi és ítélőképességi romlás	pihenőidő, kettős ellenőrzés, feladatrotáció
Traumatikus esemény + családtól való távollét	feldolgozási és kapcsolati nehézség	utófeldolgozás, családi tájékoztatás és támogatás
Zaj/rezgés + hosszú expozíció	késleltetett hallás- vagy mozgásszervi következmény	mérés, dokumentálás, védőeszköz és utánkövetés
Létszámhiány + ismétlődő készenlét	regenerációs deficit és pályaelhagyás	kapacitástervezés és korai figyelmeztetés

4. táblázat. A terhelési együttállások szervezeti értelmezése.

1.10. Demográfiai, utánpótlási és tudásvesztési kockázatok

A szolgálati életpálya reformja nem kizárólag méltányossági kérdés. A korstruktúra, az utánpótlás, a pályaelhagyás és a kritikus szaktudás elvesztése közvetlenül befolyásolja a fegyveres és rendvédelmi szervek működőképességét. A teljes rendszer tervezési korfájában a 40–49 éves csoport a legnagyobb, a 50–59 éves állomány pedig már rövid és középtávú pályazárási igényt jelez. A Magyar Honvédség fiatalabb szerkezetű, de a szerződéses legénységi állomány megtartása és hosszú távú jövőképe külön kérdés.

A kilépés nem minden esetben jelent tudásvesztést, és a szervezetnek természetes megújulásra is szüksége van. A probléma az, amikor a távozás gyorsabb, mint a kiválasztás, kiképzés és tapasztalatszerzés, vagy amikor az átadás-átvétel nélkül eltűnő tudás csak évek alatt pótolható. Az SZTÁ ezért nem pusztán egyéni kedvezmény, hanem utódlási és tudásmenedzsment-eszköz.

A korábbi 39 250 fős tízéves állománycsere és az évi 3 900–4 000 fős utánpótlási igény nem tekinthető lezárt alappályának. Ezek stresszforgatókönyvi nagyságrendek, amelyeket szervezeti mikroadatokkal kell újrakalibrálni. A Fehér Könyv módszertani tanulsága azonban érvényes: a nyugdíj- és pályazárási rendszer költségét nem lehet a pótlási, kiképzési és tudásvesztési hatások nélkül értékelni.

1.10/A. A szolgálati életpálya és a civil munkaerőpiaci átmenet

A szolgálati életpálya lezárása után az érintettek nem egységes munkaerőpiaci helyzetből indulnak. Egyes szakmák – például műszaki, egészségügyi, informatikai, logisztikai vagy vezetési területek – közvetlenül hasznosíthatók a civil gazdaságban. Más képesítések speciális szolgálati rendszerhez, minősített környezethez vagy olyan technológiához kötődnek, amelynek nincs közvetlen civil megfelelője.

A szolgálati tapasztalat jelentős része kompetenciákban jelenik meg: felelősségvállalás, válsághelyzeti döntés, csapatvezetés, kiképzés, szabálykövetés, erőforrás-gazdálkodás és biztonsági kultúra. Ha ezek nem kapnak hiteles, civil nyelvre fordított igazolást, a volt állománytag formálisan alulképzettnek tűnhet olyan munkára is, amelyre ténylegesen alkalmas. A kompetencia-útlevelel és a képzettségelismerés ezért nem veteránkedvezmény, hanem munkaerőpiaci hatékonysági eszköz.

A késői pályaváltás kockázata nem indokolja, hogy mindenki teljesen kivonuljon a munkából. A szolgálati nyugdíj mellett a civil foglalkoztatás szabályait, az SZTÁ mellett pedig az összeférhetőséget és a munkaidőt világosan kell rendezni. A rendszernek kerülni kell a munkavállalás büntetését, ugyanakkor meg kell akadályoznia ugyanazon kieső kereset vagy teljes munkaidős feladat kétszeres közfinanszírozását.

A civil átmenet előkészítése nem a jogviszony utolsó napján kezdődik. A pálya utolsó éveiben szükség lehet készségfelmérésre, képzési tanácsadásra, egészségügyi és pénzügyi tervezésre, valamint a családi szerepváltozásra való felkészülésre. E szolgáltatások részben az SZTÁ, részben a Veteránrendszer keretében szervezhetők, de az aktív személyügyi rendszerrel is kapcsolatban kell állniuk.

Átmeneti kihívás	Kockázat	Javasolt szakpolitikai eszköz
Szolgálati képesítés elismerésének hiánya	alulfoglalkoztatás, jövedelemvesztés	kompetencia-útlevelel, képzettség-átfordítás
Késői pályaváltás	bizonytalan álláskeresés és identitásváltás	kilépés előtti tanácsadás és mentorálás
Egészségi korlátozás	szűkebb foglalkoztatási lehetőség	rehabilitáció és akadálymentes munkaközvetítés
Minősített vagy speciális tapasztalat	nehezen bemutatható szakmai eredmény	biztonságos, hiteles kompetenciaigazolás
Családi napirend változása	kapcsolati és pénzügyi feszültség	családi átmeneti és pénzügyi tanácsadás

5. táblázat. A civil munkaerőpiaci átmenet fő kihívásai és eszközei.

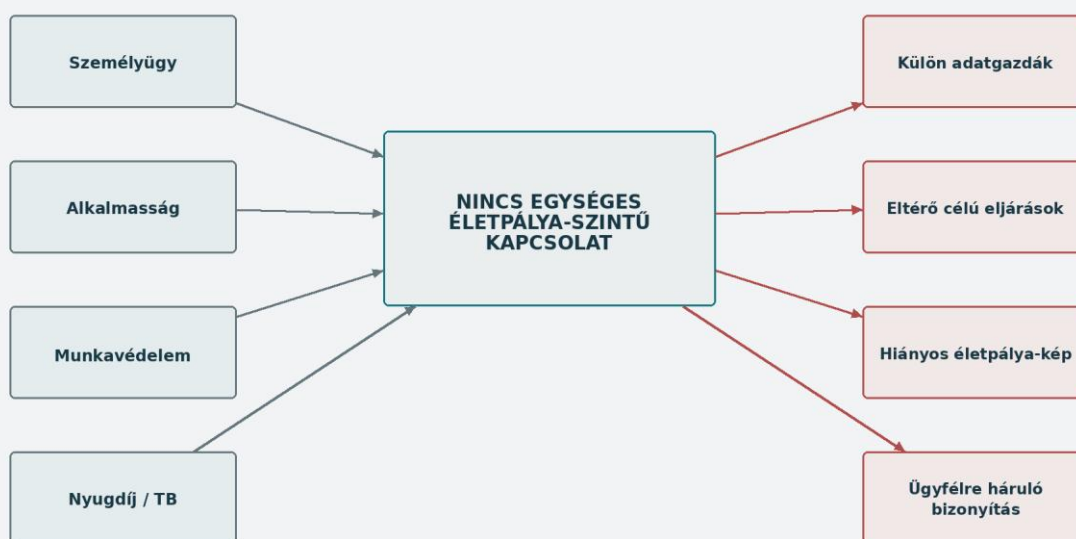
1.11. A jelenlegi rendszer szétagoltsága

A hatályos magyar rendszer több fontos védelmi elemet tartalmaz. Léteznek alkalmassági vizsgálatok, munkavédelmi kockázatértékelések, baleseti és egészségkárosodási ellátások, nyugállományú és kegyeleti szabályok, valamint különböző ágazati gondoskodási formák. A Fehér Könyv nem ezek létét tagadja, hanem azt állítja, hogy eltérő célú, eltérő adatgazdájú és eltérő időtávú rendszerekről van szó.

A személyügyi nyilvántartás a jogviszonyt és a beosztást kezeli; a munkavédelem a veszélyt és az expozíciót; az egészségügy az állapotot; a nyugdíjrendszer a biztosítási és szolgálati időt; a rehabilitáció a funkciót és a szükségletet. Ha e rendszerek között nincs megfelelő kapcsolat, az ügyfélre hárulhat az állam által már ismert adatok újbóli összegyűjtése, és elveszhet az életpálya egységes képe.

A szétagoltság különösen a késleltetett egészségkárosodás, az ágazatok közötti pálya, a szolgálat utáni gondoskodás és a családi jogosultságok esetében okozhat hézagot. A megoldás nem egyetlen központi szuperadatbázis, hanem közös fogalmak, ellenőrizhető adatkapcsolatok, egyablakos ügyfélút és világos felelősségi rend.

A jelenlegi széttagolt megoldások és a rendszerhézagok

7. ábra. A széttagolt eljárások és az életpálya-szintű rendszerhézag.

Rendszerhézag	Következmény	A Fehér Könyv válasza
A hosszú szolgálat elismerésének hiánya	Kiszámíthatatlan pályazárás, gyenge jövőkép	Szolgálati Nyugdíjrendszer
Aktív szolgálat és teljes kivonulás közötti átmenet hiánya	Korai tudásvesztés vagy túlterhelt bennmaradás	SZTÁ
Szolgálati eredetű egészségkárosodás széttagolt kezelése	Bizonyítási nehézség, rehabilitációs hiány	FEKJ
Szolgálat utáni intézményes kapcsolat gyengesége	Elismerési és reintegrációs rés	Veteránrendszer
Eltérő adatgazdák és definíciók	Ismételt iratbeszerzés, pontatlan hatásvizsgálat	Federált életpálya-adatmodell

6. táblázat. A legfontosabb rendszerszintű hiányok és válaszok.

1.12. A reform normatív alapelve: nem kiváltság, hanem arányos többletelismerés

A Fehér Könyv alapelve szerint a javasolt jogok nem a társadalom más csoportjaihoz képest követelt indokolatlan előnyök. A szolgálati életpálya többletkötelezettségeihez, kockázataihoz és korlátozásaihoz illeszkedő, jogszabályban meghatározott többletelismerések. Az eltérő szabályozás csak akkor igazolható, ha a jogosultság és a juttatás mértéke külön-külön is arányos, átlátható és ellenőrizhető.

Az állami felelősségnek négy formája van. Megelőző felelősség: a veszélyek csökkentése és a regeneráció biztosítása. Életpálya-felelősség: a hosszú szolgálat és az átmenet kezelése. Egészségkárosodás-kompenzációs felelősség: a szolgálati eredetű tartós egészségkárosodások kompenzációja és rehabilitációja. Utógondozási felelősség: a szolgálat után fennmaradó elismerési, családi és gondoskodási kapcsolat.

Az arányosság az érintetteket is védi. Megakadályozza, hogy egy általános szolgálati címke automatikusan azonos juttatást adjon lényegesen eltérő életutakra, de azt is, hogy az állam utólag figyelmen kívül hagyja a dokumentált többletvállalást. A rendszernek egyszerre kell méltányosnak, fenntarthatónak és jogorvoslattal védettnek lennie.

1.13. Miért nem elegendő egy újabb szolgálati nyugdíj-koncepció?

A szolgálati nyugdíj önmagában csak a hosszú szolgálati életút lezárását kezeli. Nem ad választ annak, aki még képes és akar dolgozni, de a teljes aktív terhelés már nem fenntartható. Nem kezeli önállóan azt, aki rövidebb szolgálat után, szolgálati eredetű egészségkárosodás miatt alkalmatlanná válik. Nem teremti meg a szolgálat utáni elismerési, közösségi és gondoskodási kapcsolatot sem.

A kizárólag nyugdíjközpontú rendszer szervezeti szempontból is torzíthat. Ha a teljes kivonulás az egyetlen kedvező pályázási lehetőség, a rendszer ösztönözheti a kritikus tudás hirtelen elvesztését. Ha viszont a nyugdíj túl szűk vagy bizonytalan, a túlterhelt állomány kényszerű bennmaradását okozhatja. Az SZTÁ e két szélsőség közötti választást teremti meg.

A négy pillér tehát nem négy párhuzamos kedvezmény. Négy különböző élethelyzetre adott célzott válasz. A jogok összehangolhatók, de nem olvaszthatók össze egyetlen ellátássá. Ez a Fehér Könyv legfontosabb különbsége a korábbi, egyetlen nyugdíjintézményre koncentráló javaslatokhoz képest.

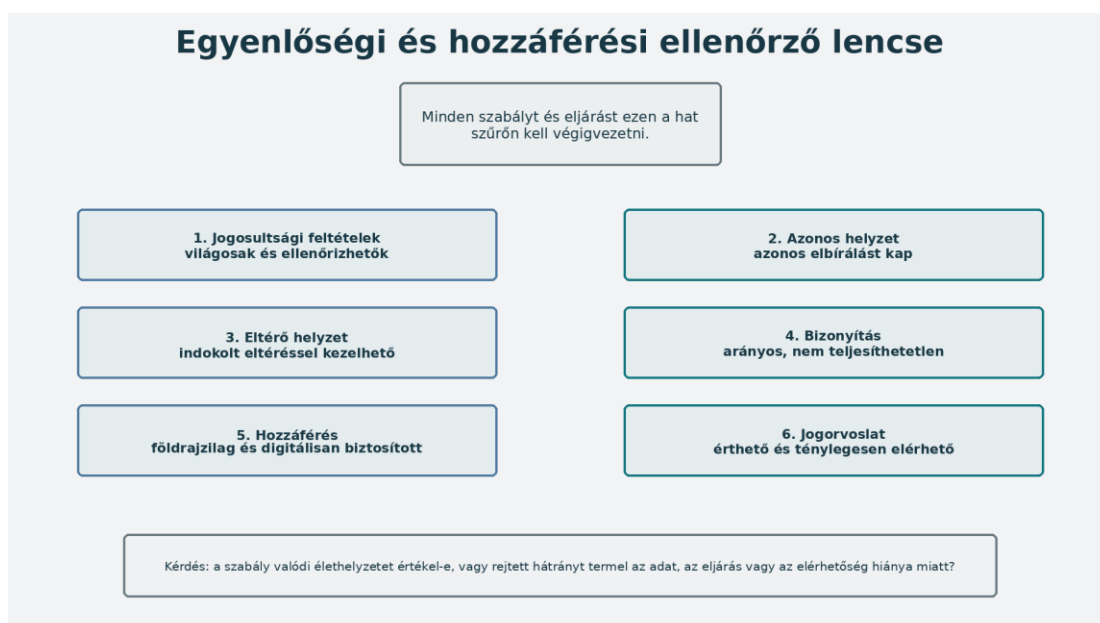
1.13/A. Egyenlőségi, generációs és életúthatások

A látszólag semleges szolgálati idő- és korfeltételek eltérő életutakat különbözően érinthetnek. A gyermekvállalással, gondozással, szolgálati eredetű keresőképtelenséggel vagy ágazatok közötti átlépéssel megszakított pályák kezelése meghatározza, hogy a rendszer ténylegesen hozzáférhető-e. A szolgálati idő védelme nem jelenthet automatikus beszámítást minden távollétre, de az egyenlőségi hatást külön meg kell vizsgálni.

A generációk érdekei sem azonosak. A jogosultsághoz közel állók számára az átmeneti szabály és a megszerzett idő védelme a legfontosabb. A pálya közepén lévőknek a rendszer hitelessége, az SZTÁ kiszámíthatósága és a családi terhek kezelése jelent értéket. A fiatal belépők esetében a hosszú távú ígéret csak akkor meggyőző, ha a mindennapi szolgálati feltételek, az illetmény, a lakhatás és a vezetési kultúra is támogatja.

A fogyatékossgal vagy tartós egészségi korlátozással élő volt állománytagok számára a digitális és fizikai hozzáférés, az ügyintézési segítség, az akadálymentes szolgáltatás és a képviselői lehetősége alapvető. A területi különbségek miatt ugyanaz a jog papíron országos, ténylegesen azonban eltérően elérhető lehet. A hatásvizsgálatnak ezért a döntési arányok mellett az utazási időt, a szolgáltatói kapacitást és a nem digitális csatornák működését is mérnie kell.

Az egyenlőségi vizsgálat célja nem automatikus kvóták vagy azonos kimenetek előírása. Azt ellenőrzi, hogy az eltérő eredmény mögött jogszerű és szakmailag indokolható különbség áll-e, vagy a szabályozás, az adatminőség és a hozzáférés rejtett hátrányt okoz.

8. ábra. Az I–III. fejezetekben alkalmazandó egyenlőségi és hozzáférési szempontok.

1.14. Kutatási kérdések és bizonyítási program

A reform végleges jogalkotási előkészítése nem támaszkodhat kizárólag normatív meggyőződésre. Szükség van jogi, demográfiai, egészségügyi, humánpolitikai, költségvetési és szervezeti bizonyítékokra. A kutatási program feladata nem annak előre eldöntött bizonyítása, hogy minden javaslat változtatás nélkül szükséges, hanem a feltételek, hatások, alternatívák és korlátok feltárása.

A bizonyítás során elsőbbséget élveznek a hatályos jogforrások, a hiteles állami és ágazati adatok, a lektorált kutatások és a hivatalos nemzetközi dokumentumok. A külföldi modell nem másolható mechanikusan; a magyar jogrendszerhez, bér- és korstruktúrához, szolgálati szerkezethez és intézményi kapacitáshoz kell igazítani. Ahol nincs megbízható adat, azt hiányként kell megjelölni, nem pedig magabiztos becsléssel elfedni.

Kutatási kérdés	Szükséges bizonyíték	Döntési felhasználás
Milyen többletterhek dokumentálhatók?	szolgálati adatok, expozíciók, munkavédelmi és egészségi mutatók	személyi hatály és indokolás
Kik és mikor válnak jogosulttá?	kor- és szolgálatiidő-kohorszok, jogviszonytörténet	1–5–10 éves belépési modell
Milyen hatással van a rendszer a megtartásra?	pályaelhagyás, hiányszakmák, kilépési okok, kontrollcsoportok	humánpolitikai eredmény
Mekkora a nettó költség?	ellátás, bérpótlás, adminisztráció, elkerült toborzási és egészségügyi költségek	költségvetési hatásvizsgálat
Milyen egyenlőségi és területi hatás várható?	nem, életkor, hivatásrend, lakóhely, hozzáférési adatok	jogi és végrehajtási garanciák

7. táblázat. A további bizonyítási program fő kérdései.

1.15. Kockázatok és korrekciós elvek

A reform kockázata lehet a korai kiválás ösztönzése, a jogosulti kör túl széles vagy túl szűk meghatározása, a költségek alultervezése, a bizonyítási terhek ügyfélre hárítása, az egészségkárosodás túlzott medikalizálása, a veteránstátusz kiüresítése vagy az SZTÁ létszámparkolóként történő használata. A kockázatok nem a reform elvetését, hanem világos garanciák és mérési pontok kialakítását indokolják.

Különösen fontos, hogy a szolgálati nyugdíj ne helyettesítse a megfelelő illetményt, a vezetési minőséget, a lakhatási és családi támogatást, a regenerációt vagy a munkavédelmet. A FEKJ ne váljon diagnózislistává, és ne szorítsa háttérbe a rehabilitációt. A Veteránrendszer ne redukálódjon kereskedelmi kedvezményekre. Az SZTÁ ne legyen automatikus alanyi jog vagy valódi feladat nélküli státusz.

A rendszer értékelésében nem lehet egyetlen mutatót abszolutizálni. Az alacsony költség nem siker, ha jogvesztéssel vagy hozzáférési hiánnyal jár; a magas igénybevétel nem feltétlenül siker, ha a megelőzés romlását jelzi; a magas SZTÁ-létszám sem eredmény, ha nincs dokumentált tudásátadás. A későbbi hatásmérés ezért kiegyensúlyozott mutatórendszert használ.

1.16. Összegző értékelés

Az I. fejezet alapján a reform szükségessége nem egyetlen sérelemből vagy ellátási hiányból következik. A szolgálati jogviszony többletkötelezettségei, a többdimenziós és kumulatív terhelés, a regeneráció korlátai, a családi következmények, a demográfiai és tudásmegtartási kockázatok, valamint a jelenlegi rendszerek széttagoltsága együtt alkotnak olyan problémát, amelyet egyetlen nyugdíjintézmény nem képes kezelni.

A táblázatok és ábrák közös tanulsága, hogy az életpálya-terhelés és az egészségkárosodás elhatárolása kulcskérdés. A hosszú szolgálat elismerése akkor is indokolt lehet, ha nem alakult ki tartós betegség; a szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodás pedig rövidebb szolgálati idő után is külön védelmet igényelhet. Az SZTÁ és a Veteránrendszer további, önálló élethelyzeteket kezel.

A jogalkotási következmény egy négypilléres, de közös alapelvekre épülő keret. A végrehajtási következmény a szolgálati életút adatainak jobb összekapcsolása, az ügyfélre háruló bizonyítás csökkentése, a rehabilitáció és a megelőzés elsődlegessége, valamint a családi és szolgálat utáni kapcsolat intézményesítése. A következő fejezet azt mutatja be, hogy e problémákra a négy pillér milyen pontos funkcióval ad választ.

II.

A NÉGY PILLÉR SZAKPOLITIKAI CÉLRENDSZERE ÉS INDOKOLÁSA

Négy eltérő élethelyzet, közös életpálya-logika

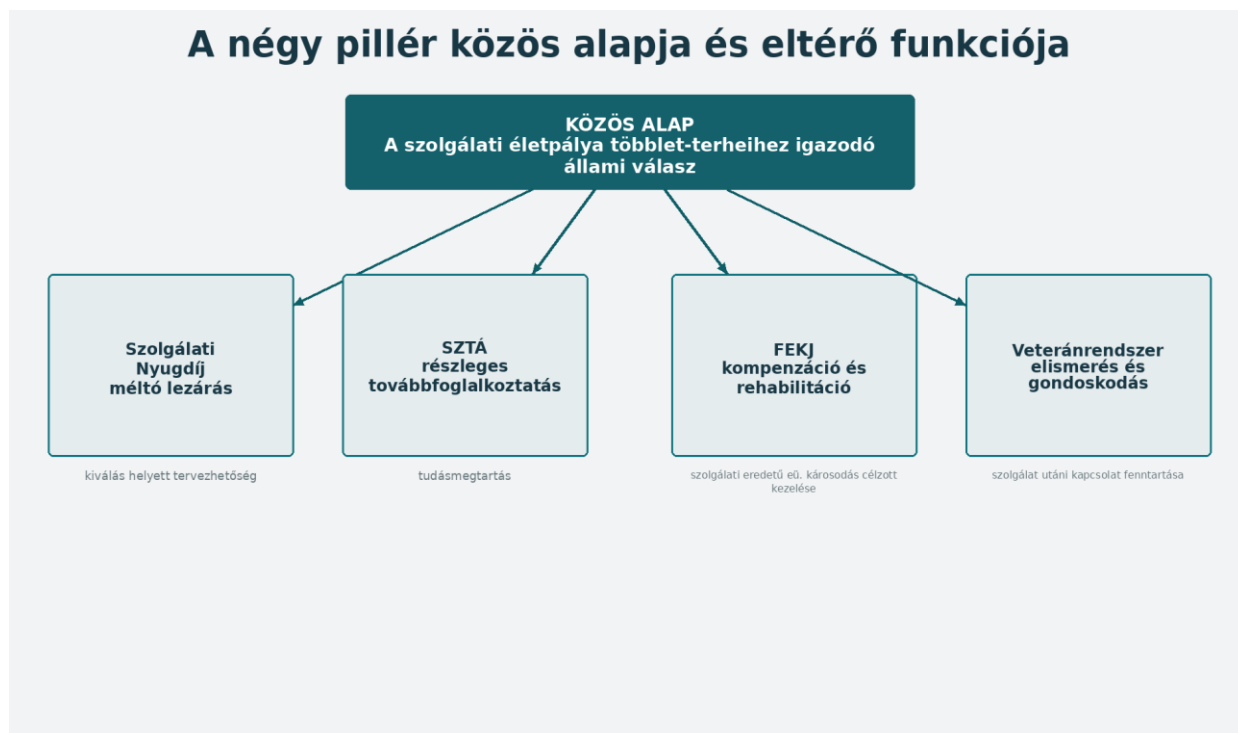
A fejezet feladata: a korábbi feltáró kutatás eredményeinek szintetizálása, a meghaladott paraméterek visszaemelése nélkül.

2.1. A négy pillér közös rendszercélja

A Fehér Könyv célja nem négy elkülönült juttatási program egymás mellé helyezése, hanem olyan életpálya-rendszer létrehozása, amely az aktív szolgálat, a pályazárás, az egészségkárosodás és a szolgálat utáni időszak közötti folytonosságot biztosítja. A közös alap a szolgálati többletvállalás elismerése, az egyéni és szervezeti érdek egyensúlya, az állami felelősség és a pénzügyi fenntarthatóság.

A pillérek közös elvei: jogbiztonság; előreláthatóság; önkéntes választás ott, ahol több ésszerű pálya áll rendelkezésre; szükségletalapúság az egészségügyi és gondoskodási szolgáltatásoknál; kettős megtérítés tilalma; a megszerzett szolgálati idő védelme; az ágazatok közötti hordozhatóság; valamint a digitális és nem digitális ügyintézési csatornák egyenértékűsége.

A pillérek közötti különbség nem a jogosult személy értékét, hanem az élethelyzetet fejezi ki. A hosszú szolgálat, a részleges továbbfoglalkoztatás, a szolgálati eredetű egészségkárosodás és a veteránjogállás eltérő kérdéseket old meg. Egy személy élete során több pillérhez is kapcsolódhat, de az egyes jogosultságok feltételeit és pénzügyi funkcióját külön kell vizsgálni.

9. ábra. A négy pillér közös alapja és eltérő funkciója.

Pillér	Elsődleges probléma	Fő funkció	Nem helyettesíti
Szolgálati Nyugdíjrendszer	A hosszú szolgálati pálya méltó és kiszámítható lezárásának hiánya	Jövedelmi biztonság és elismerés a szigorú kor- és szolgálati feltételek után	illetményt, munkavédelmet, FEKJ-et
SZTÁ	A teljes aktív szolgálat és a teljes kivonulás közötti átmenet hiánya	Részmunkaidős továbbfoglalkoztatás, tudásmegtartás és terheléscsökkentés	nyugdíjat vagy automatikus állásgaranciát
FEKJ	A szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodások széttagolt kompenzációja	Kiegészítő pénzügyi védelem, rehabilitáció és szükségletalapú szolgáltatás	általános rokkantsági és baleseti ellátást
Veteránrendszer	A szolgálat utáni elismerési és gondoskodási kapcsolat hiánya	Jogállás, közösségi elismerés, reintegráció és gondoskodás	nyugdíjat vagy egészségkárosodási járadékot

8. táblázat. A négy pillér funkcionális elhatárolása.

2.2. A Szolgálati Nyugdíjrendszer szakpolitikai indoka

2.2.1. A kezelt probléma

A szolgálati életpálya hosszú időn keresztül olyan korlátozásokkal és többletterhekkel járhat, amelyek hatása nem mérhető egyetlen sérüléssel vagy diagnózissal. A szolgálati nyugdíj e kumulatív vállalást, az államhoz és a közfeladathoz kötött hosszú rendelkezésre állást, valamint a pályázás sajátos munkaerőpiaci helyzetét ismeri el.

A civil munkaerőpiacra történő késői visszatérés nem mindenkinél jelent hátrányt, de a speciális képesítések, a szolgálati titoktartás, a gyakori áthelyezés és az életpálya alatt elmaradt civil karrierépítés korlátozhatja az átmenetet. A szolgálati nyugdíj ezért nem pusztán a korábbi illetmény pótlása, hanem a szolgálati életpálya lezárásának kiszámítható jövedelmi kerete.

2.2.2. A választott megoldás

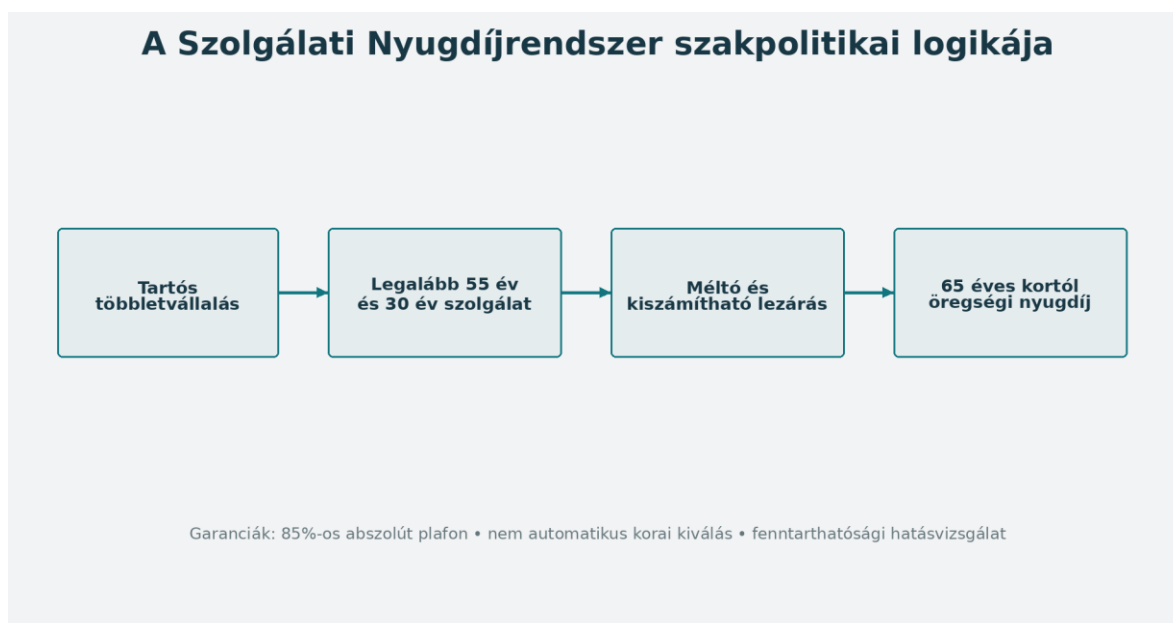
A végleges kánon szerint a főszabály szerinti jogosultság legalább 55 éves életkorhoz és 30 év szolgálati időhöz kötődik. A mérték a szolgálati idővel emelkedik, a rendszer egészére vonatkozó abszolút plafon 85%. A szolgálati nyugdíj 65 éves korban öregségi nyugdíjjá alakul, így nem hoz létre korlátlan idejű, a társadalombiztosítási rendszertől teljesen elszakadó párhuzamos státuszt.

A pontos számítási képlet, a valorizáció, a járulékalap, a veszélyességi korrekció és az átmeneti szabályok a részletes szakfejezet feladatai. Az alapozó fejezetben az a döntő, hogy a jogosultság ne automatikus korai kivonulást ösztönözzön, hanem a hosszú szolgálati életút után valós választási lehetőséget teremtsen a továbbszolgálás, az SZTÁ és a nyugdíj között.

2.2.3. Várható eredmények és kockázatok

A szolgálati nyugdíj javíthatja a pálya kiszámíthatóságát, a toborzási üzenet hitelességét és a hosszú szolgálat vállalhatóságát. Hatása azonban nem automatikus: a fiatal belépők döntését rövid távon az illetmény, a lakhatás, a vezetési kultúra és a feladat értelme erősebben befolyásolhatja. A nyugdíjígéret hosszú távú megtartási eszköz, nem a mindennapi humánpolitika helyettesítője.

A fő kockázat a jogosultsági küszöb közelében jelentkező kiválási hullám, a veszélyességi kategóriák túl tág alkalmazása és a finanszírozás alultervezése. E kockázatokra a fokozatos bevezetés, az SZTÁ-val való valódi választás, az aktuáriusi újraszámítás, a világos plafon és a rendszeres utólagos hatásvizsgálat ad választ.

10. ábra. A Szolgálati Nyugdíjrendszer alaplogikája és fő garanciái.

Cél	Eredménymutató			Kockázat			Garancia	
Kiszámítható pályázás	jogosultsághoz	közel	állók	küszöb	előtti	vagy utáni	kohorszelemzés	és átmeneti

Cél	Eredménymutató	Kockázat	Garancia
	megtartása, ügyfélbizalom	tortódás	szabály
Hosszú szolgálat elismerése	átlagos szolgálati idő, pályaelhagyási okok	túl széles személyi hatály	funkcionális személyihataly-teszt
Jövedelmi biztonság	helyettesítési arány, szegénységi kockázat	költségvetési elszállás	85%-os plafon, aktuáriusi modell
Társadalombiztosítási illeszkedés	65 éves átalakulás zökkenőmentessége	párhuzamos jogosultságok	átmeneti és együttfolyósítási szabályok

9. táblázat. A szolgálati nyugdíj cél–kockázat–garancia rendszere.

2.3. A Szolgálati Tartalék Állomány szakpolitikai indoka

2.3.1. Az előzmény és a rendszer átnevezése

Az SZTÁ korábbi munkaváltozatai Hivatásos Tartalékállomány, röviden HTÁ néven készültek. A névváltozás azt fejezi ki, hogy a rendszer nem kizárólag egy jogállási kategóriához vagy egyetlen hivatásrendhez kötődik, hanem a szolgálati életpálya közös, ágazatközi átmeneti eszköze. A korábbi HTÁ-kutatás szakmai tartalma – fokozatos pályazárás, tudásmegtartás, mentorálás és részmunkaidős továbbfoglalkoztatás – változatlanul releváns.

A korábbi változatokban szereplő eltérő belépési életkorok és szolgálati idő-küszöbök nem tekinthetők automatikusan véglegesnek. A jelen kánon az SZTÁ-t elsősorban a szolgálati nyugdíjra jogosult vagy ahhoz közel álló, továbbfoglalkoztatható állomány választási lehetőségeként kezeli, és a részletes jogosultsági határokat a későbbi revízióhoz köti.

2.3.2. A kezelt szervezeti és egyéni probléma

A teljes idejű aktív szolgálat és a teljes kivonulás közötti átmenet hiánya két irányban okoz veszteséget. Az egyik esetben a tapasztalt állomány akkor is teljes terhelésben marad, amikor egészségi, családi vagy életkori okból célszerű lenne a feladat és az idő csökkentése. A másik esetben a szervezet egyszerre elveszíti a vezetési, kiképzési, szakértői és kapcsolati tudást.

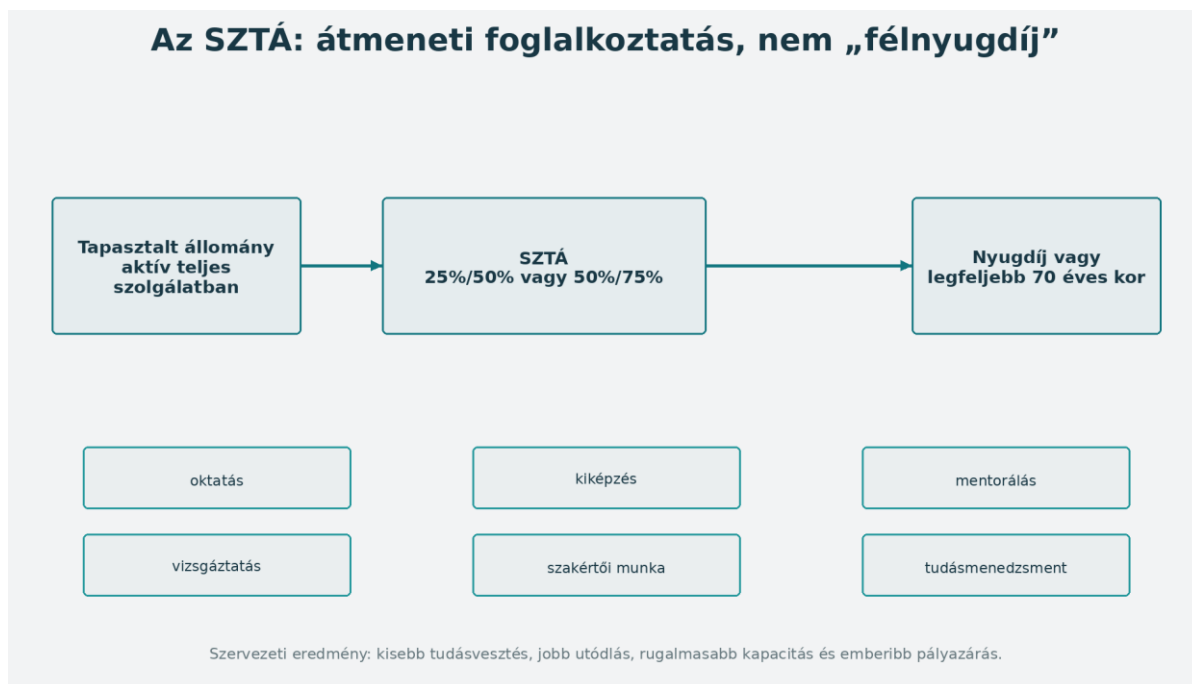
Az SZTÁ ezt a törést oldja fel. Nem passzív státusz, hanem valódi feladatra épülő részmunkaidős szolgálati vagy különleges foglalkoztatási forma. A rendszer csak akkor indokolt, ha az érintett tudása hasznosítható, a feladat dokumentált, az egészségi és szakmai alkalmasság fennáll, valamint az egyéni és szervezeti érdek találkozik.

2.3.3. Foglalkoztatási modell és feladatkörök

A kánon két fő foglalkoztatási modellt tart fenn: 25% munkaidő 50% illetménnyel, illetve 50% munkaidő 75% illetménnyel. A tervezési feltételezés szerint az SZTÁ-ba belépők 90%-a az 50/75 konstrukciót választja, de ez nem jogosultsági szabály, hanem mikroadatokkal tesztelendő modellezési paraméter.

A feladatok körében az oktatás, kiképzés, mentorálás, vizsgáztatás, szakértői tevékenység, doktrinális és szabályozási munka, stratégiai tervezés, tartalékos felkészítés és tudásmenedzsment áll. Az SZTÁ nem használható általános létszámihiány elfedésére vagy ugyanazon teljes idejű beosztás változatlan terheléssel történő, kedvezményes díjazású ellátására.

A foglalkoztatás legfeljebb a 70. életév betöltéséig tarthat, de nem alanyi jog. Időszakos felülvizsgálata a feladat, az alkalmasság, a teljesítmény és a kölcsönös szándék alapján szükséges. A kilépésnek és a szolgálati nyugdíjra vagy öregségi nyugdíjra történő átmenetnek előre rendezettnek kell lennie.

11. ábra. Az SZTÁ mint tudásmegtartási és fokozatos pályázási eszköz.

Sikerfeltétel	Hibás megvalósítás	Javasolt ellenőrzés
Valódi, előre meghatározott feladat	feladat nélküli létszámparkoló	feladatlap, teljesítési és eredményjelentés
Tudásátadás és utódlás	általános adminisztratív foglalkoztatás	mentoráltak, képesítések, átadott eljárások
Terheléscsökkentés	változatlan készenléti és műveleti teher	munkaidő- és feladatprofil-audit
Kölcsönös választás	automatikus vagy kényszerű átsorolás	írásbeli ajánlat, jogorvoslat, éves felülvizsgálat
Szervezeti kapacitásnövekedés	a teljes idejű státuszok kiszorítása	nettó képesség- és költséghatás mérése

10. táblázat. Az SZTÁ működésének minőségi feltételei.

2.4. A FEKJ szakpolitikai indoka

2.4.1. A szakpolitikai probléma

Nem minden egészségkárosodás azonos jogpolitikai természetű. A közös társadalombiztosítási és rehabilitációs rendszer az általános egészségi állapotot, munkaképességet és biztosítási jogviszonyt kezeli. A szolgálati eredetű egészségkárosodásnál azonban az állam nem pusztán biztosító vagy szociális gondoskodó, hanem a kockázatos feladat elrendelője, szervezője és adatgazdája is.

A szolgálati eredet lehet egyértelmű akut esemény – például baleset, támadás, robbanás vagy mentés közbeni sérülés –, de lehet hosszú időn át felhalmozódó expozíció. Zaj, rezgés, vegyi anyag, megterhelő testhelyzet, tartós alváshiány vagy ismétlődő pszichés trauma esetén egyetlen esemény nem feltétlenül azonosítható. A rendszernek ezért az eseményszerű és a kumulatív okozati utat egyaránt kezelnie kell.

A késleltetett és hullámzó lefolyás külön bizonyítási problémát jelent. A szolgálat alatt rögzített esemény- és expozíciós adatok hiánya nem hárítható automatikusan az érintettre, ha az adatot az államnak kellett volna megőriznie. Az eljárásban megdönthető okozati vélelmek, többforrású bizonyítás és független szakértői kontroll lehet szükséges.

2.4.2. Az öt fogalmi szint

A FEKJ nem épülhet egyetlen diagnózisra vagy egészségkárosodási százalékra. El kell különíteni a diagnózist, a szervezetkárosodás vagy egészségkárosodás mértékét, a funkcionális állapotot, a szolgálati alkalmasságot és a szolgálati eredetet. A diagnózis megnevezi az állapotot; a százalék az egészségkárosodás mértékének egyik leírása;

a funkcionális értékelés azt mutatja meg, mit képes az érintett ténylegesen elvégezni; az alkalmasság a konkrét szolgálati követelményhez viszonyít; a szolgálati eredet pedig oksági jogi kérdés.

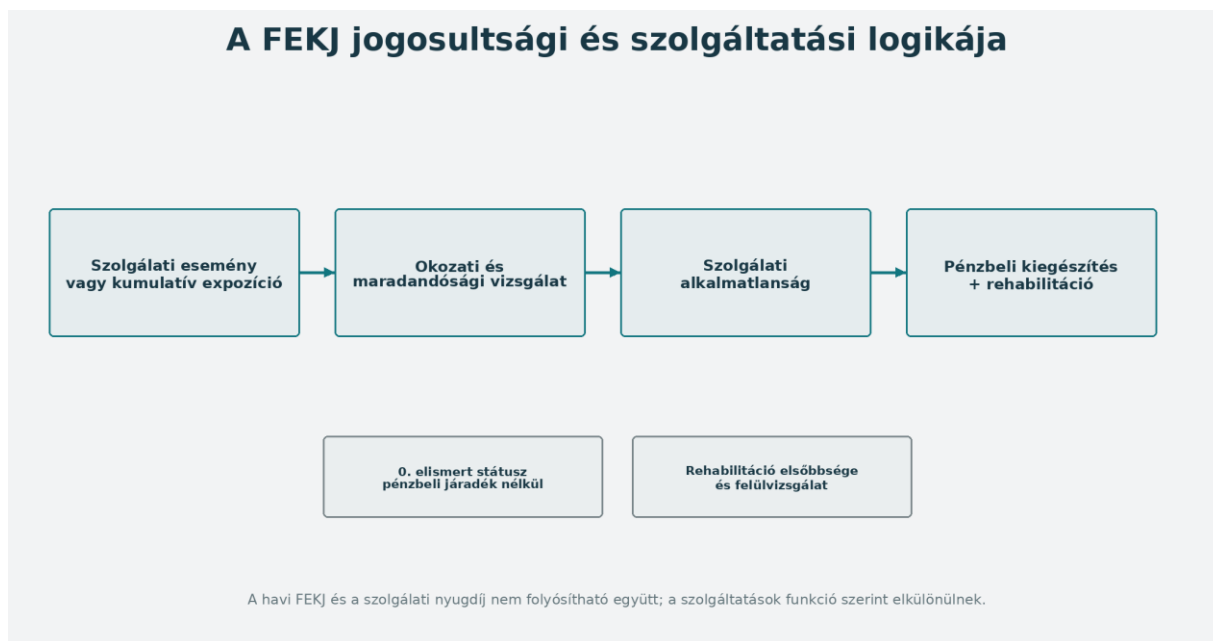
A havi FEKJ feltétele a végleges kánon szerint a fegyveres vagy rendvédelmi szolgálatra való egészségi alkalmatlanság és a minősített szolgálati eredetű egészségkárosodás. Ugyanakkor 0. elismert státusz megállapítható pénzbeli járadék nélkül is, ha az eredet elismert, de a havi ellátás feltételei nem teljesülnek. Ez lehetővé teszi az utánpótlást és bizonyos szolgáltatásokhoz való kapcsolódást anélkül, hogy automatikus pénzbeli jogosultság keletkezne.

2.4.3. Rehabilitáció és szükségletalapú szolgáltatások

A pénzbeli kiegészítés nem helyettesíti a gyógyítást, a protézist, a segédeszközt, a lakás vagy jármű adaptációját, a pszichoterápiát, a családi támogatást és a foglalkozási reintegrációt. A FEKJ rendszerében a rehabilitáció elsőbbsége azt jelenti, hogy az állam a funkció és az önálló életvitel helyreállítását vagy megőrzését célozza, miközben a tartós jövedelmi hátrányt is kompenzálja.

A szükségletalapúság különösen fontos: azonos egészségkárosodási fokozat mellett eltérhet a mobilitási, kommunikációs, pszichés, gondozási vagy családi szükséglet. A szolgáltatásokat nem a kártyafokozat, a rang vagy a korábbi beosztás, hanem az egyéni rehabilitációs és reintegrációs terv határozza meg.

A havi FEKJ és a szolgálati nyugdíj nem folyósítható együtt, mert mindkettő jövedelmi funkciót tölt be. A rehabilitációs és természetbeni szolgáltatások azonban eltérő funkciójuk miatt a részletes szabályok szerint fennmaradhatnak. A kettős megtérítés tilalma mindig ugyanazon konkrét költségre vagy veszteségre vonatkozik, nem minden párhuzamos jogosultság általános kizárására.

12. ábra. A FEKJ okozati, alkalmassági és rehabilitációs döntési lánc.

Kérdés	Hibás rövidítés	Végleges elv
Mi alapozza meg a jogosultságot?	egy diagnózis vagy szolgálati baleseti jegyzőkönyv	okozat, maradandóság, funkció és alkalmatlanság együttes vizsgálata
Hogyan kezelendő a kumulatív expozíció?	csak egyetlen esemény fogadható el	többforrású bizonyítás és indokolt vélelmek
Mi a rehabilitáció szerepe?	a pénzbeli ellátás kiegészítője	elsődleges, szükségletalapú szolgáltatási ág
Mi a 0. státusz?	elutasított vagy teljes jogosult	elismert szolgálati eredet havi járadék nélkül
Hogyan viszonyul a nyugdíjhoz?	automatikusan együtt jár	a havi FEKJ és a szolgálati nyugdíj kizárja egymást

11. táblázat. A FEKJ legfontosabb fogalmi és garanciális elhatárolásai.

2.5. A Veteránrendszer szakpolitikai indoka

2.5.1. Társadalmi elismerés és szolgálati identitás

A veteránjogállás nem nyugdíj, nem rokkantsági kategória és nem általános szociális státusz. A szolgálati életpálya lezárása után fennmaradó állami és közösségi kapcsolat intézményes formája. Elismeri a hosszú szolgálatot, a jelentős műveleti részvételt vagy a harci sérülést, és kifejezi, hogy a szolgálat értéke nem szűnik meg a jogviszony utolsó napján.

A szolgálati identitás elvesztése, a közösségből való hirtelen kikerülés és a civil szerepek újraépítése sokaknál jelentős átmenet. A veteránpolitika nem azt feltételezi, hogy minden volt állománytag sérülékeny vagy ellátásra szorul. Olyan keretet teremt, amelyben az elismerés, a közösségi részvétel, a tudás átadása és a segítséghez való hozzáférés szükség esetén rendelkezésre áll.

2.5.2. Jogosultsági logika és kártyafokozatok

A végleges jogosultsági kánon három önálló jogcímet ismer: legalább 15 év, azaz 5 475 nap jogosító szolgálati idő; legalább 730 jogosító műveleti nap; vagy igazolt harci sérülés. A teljes idejű szolgálati jogviszonynak főszabály szerint meg kell szűnnie, az SZTÁ fennállása alatt a veteránjogállás még nem nyílik meg.

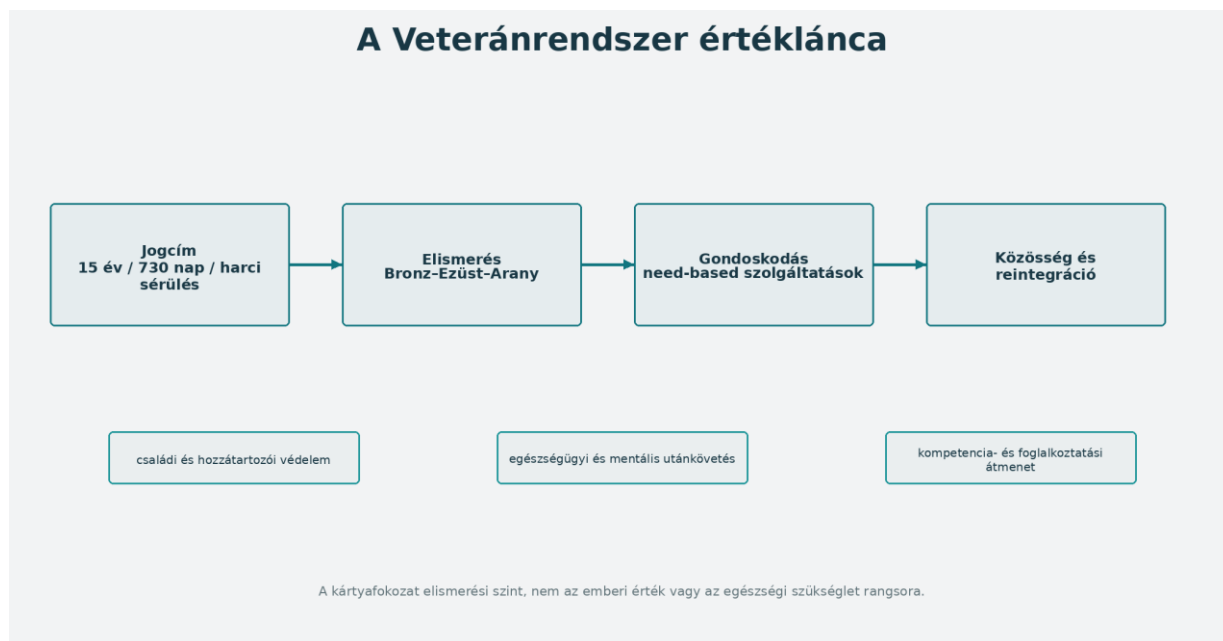
A Bronz–Ezüst–Arany fokozatok az elismerés és az általános szolgáltatási csomag szintjei. Nem rangsorolják az emberi értéket, és nem használhatók egészségügyi szükséglet mérésére. A súlyosan sérült Bronz fokozatú veteránnak nagyobb rehabilitációs szükséglete lehet, mint egy egészséges Arany fokozatúnak; a szolgáltatási döntésnek ezt kell követnie.

2.5.3. Gondoskodás, család és civil reintegráció

A Veteránrendszer elsődlegesen szolgáltatási és gondoskodási rendszer. Egészségügyi utánpótlást, mentálhigiénés támogatást, szociális és lakhatási segítséget, közösségi programokat, ügyintézési támogatást, képzettségelismerést és foglalkoztatási reintegrációt szervezhet. A kereskedelmi partnerkedvezmények csak kiegészítő elemek; nem helyettesíthetik az állami minimumszolgáltatást.

A családi és hozzátartozói jogok önállóak. A házastárs, élettárs, gyermek vagy gondozó nem válik automatikusan veteránná, de szolgálati halál, súlyos sérülés vagy tartós gondozási szükséglet esetén saját jogon kaphat támogatást. A hozzátartozói védelem célja nem a veteránjogállás kiterjesztése, hanem a szolgálat családra háruló következményeinek elismerése.

A civil reintegrációhoz kompetencia-útleveél, képzettségek átfordítása, kilépés előtti tanácsadás és veterán-foglalkoztatási hálózat szükséges. A rendszer sikere nem az igénybe vett kedvezmények számával, hanem a társadalmi részvétellel, a stabil életvitellel, a segítséghez való időbeni hozzáféréssel és a közösségi kapcsolat fennmaradásával mérhető.

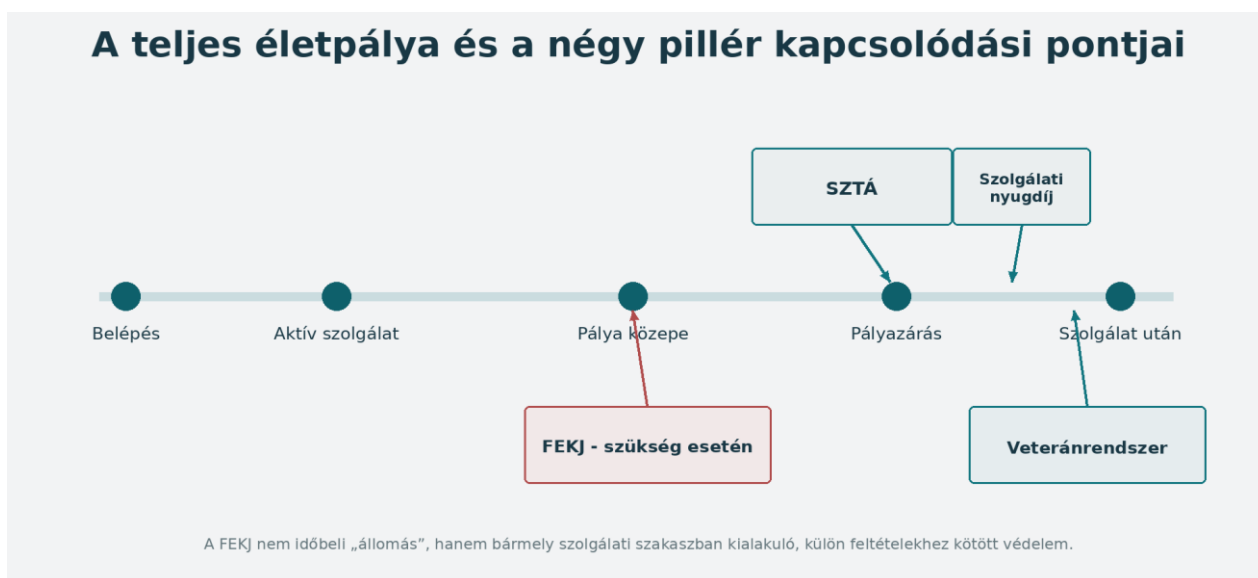
13. ábra. A veteránjogállástól a gondoskodásig és reintegrációig tartó értéklánc.

2.6. A pillérek közötti életpálya-kapcsolat

A négy pillér nem egyetlen lineáris sorrendben követi egymást. A szolgálati nyugdíj és az SZTÁ a hosszú szolgálati pálya lezárásának alternatívái vagy egymást követő szakaszai lehetnek. A FEKJ bármely szolgálati szakaszban bekövetkező, külön feltételekkel igazolt egészségkárosodáshoz kapcsolódhat. A Veteránrendszer főszabály szerint a teljes idejű szolgálat – és az SZTÁ – lezárása után nyílik meg.

A rendszerkapcsolatok szabályozásánál különbséget kell tenni a státusz, a pénzbeli ellátás és a szolgáltatás között. A havi FEKJ és a szolgálati nyugdíj nem folyósítható együtt. A veteránjogállás önálló és nem keletkezik automatikusan más ellátásból. A rehabilitációs vagy egészségügyi szolgáltatás akkor maradhat fenn más státusz mellett, ha eltérő szükségletet kezel, és ugyanazt a konkrét költséget nem téríti meg kétszer.

A döntéseket modulárisan kell meghozni. Az egyik jogcím vitája ne tartsa vissza a másik, már bizonyított jogosultságot. Az ügyfél számára egyértelműen láthatónak kell lennie, mely státusz, pénzbeli ellátás és szolgáltatási modul áll fenn, meddig, milyen feltétellel és milyen jogorvoslattal.

14. ábra. A pillérek tipikus kapcsolódási pontjai a teljes életpályán.

Élethelyzet	Elsődleges pillér	Lehetséges kapcsolódás	Fő kizárás vagy feltétel
55 év és 30 év szolgálat, teljes	Szolgálati nyugdíj	Veteránjogállás a szolgálat lezárása	havi FEKJ nem folyósítható együtt

Élethelyzet	Elsődleges pillér	Lehetséges kapcsolódás	Fő kizárás vagy feltétel
kivonulási szándék		után	
Hosszú szolgálat, részleges továbbfoglalkoztatás	SZTÁ	későbbi szolgálati nyugdíj	valódi feladat, alkalmasság, kölcsönös döntés
Szolgálati eredetű egészségkárosodás miatti tartós alkalmatlanság	FEKJ	rehabilitáció, későbbi veteránjogállás	okozat, maradandóság és alkalmatlanság
Szolgálat lezárása 15 év / 730 nap / harci sérülés után	Veteránrendszer	egészségügyi, családi és reintegrációs modulok	nem automatikus pénzügyi ellátás
Szolgálati halál	hozzátartozói és kegyeleti védelem	posthumus vagy jogcímalapú veteránkezelés	önálló hozzátartozói jogok

12. táblázat. Tipikus élethelyzetek és pillérkapcsolatok.

2.6/A. A vizsgált alternatívák és a választott megoldások indoka

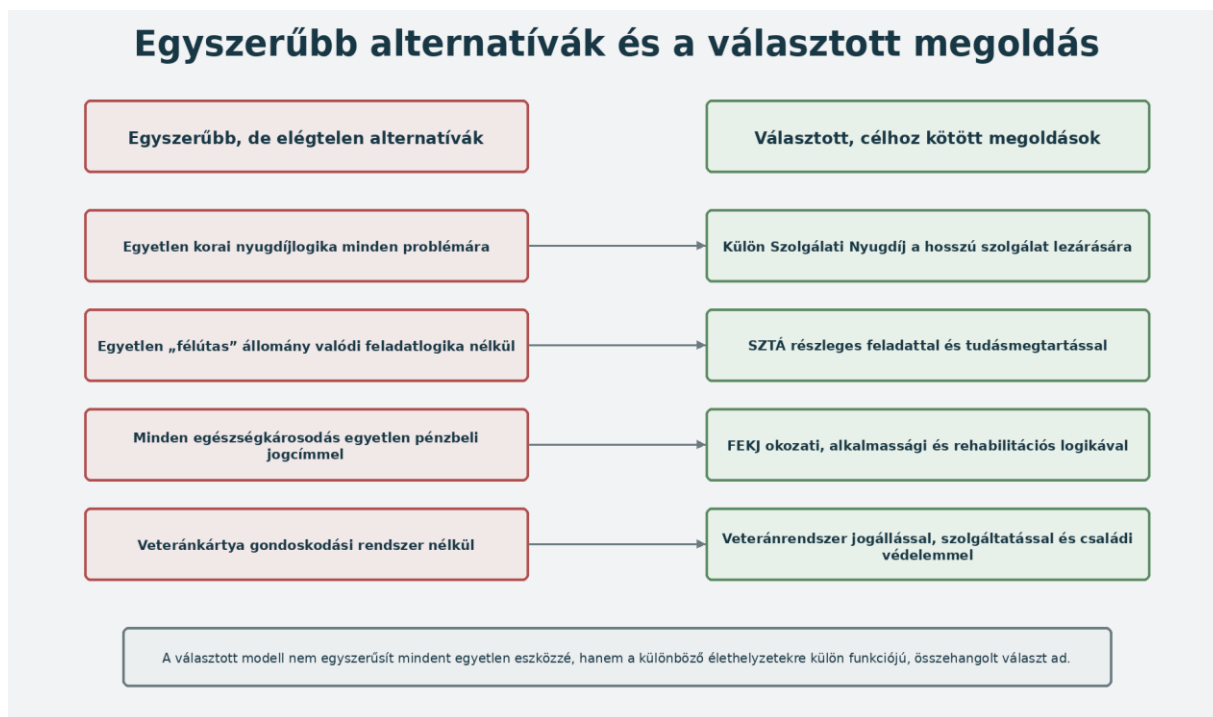
A négy pillér nem az egyetlen elméletileg elképzelhető válasz. A kutatási folyamat több egyszerűbb megoldási irányt is azonosított, amelyek részben alacsonyabb igazgatási költséget vagy könnyebb kommunikálhatóságot kínálnának, de nem kezelnék megfelelően az élethelyzetek különbségét.

A szolgálati nyugdíjnál az egyik alternatíva a kizárólag általános öregségi nyugdíjrendszerre támaszkodás. Ez egyszerű, de nem ismeri el külön a hosszú szolgálati korlátozásokat és nem ad sajátos pályázási választ. Az ellenkező szélsőség a korai, kizárólag szolgálati időre épülő kivonulás, amely jelentős tudásvesztést és költségvetési kockázatot okozhat. A választott modell ezért kor- és szolgálati idő-feltételt, plafont és társadalombiztosítási átalakulást alkalmaz.

Az SZTÁ alternatívája lehetne a meglévő könnyített beosztások általános használata. Ez azonban nem biztosít átlátható választást, egységes illetménylogikát, feladat- és eredménymérést. A kizárólag önkéntes tartalékos rendszer sem azonos a rendszeres részmunkaidős tudásátadással. A választott modell külön státuszt, valódi feladatot és rendszeres felülvizsgálatot igényel.

A FEKJ beolvasható lenne az általános rokkantsági rendszerbe, de ezzel elveszne a szolgálati okozat, az állam adatgazdai felelőssége és a műveleti sajátosság. A diagnózislistás megoldás egyszerűnek tűnik, de nem kezeli a funkciót, az egyéni közrehatást és a kumulatív expozíciót. A választott hibrid modell ezért oksági, funkcionális és alkalmassági elemeket kapcsol össze.

A Veteránrendszer egyszerű kedvezménykártyává szűkíthető lenne, de ez nem adna gondoskodási, reintegrációs és családi szolgáltatást. Az automatikus státusz minden kilépőnek könnyen kezelhető, ugyanakkor kiüresítené a jogállás elismerési jelentését és összemosná a rövid, illetve hosszú vagy műveleti életutakat. A választott modell tételes jogcímet, általános Bronz szintet és szükségletalapú szolgáltatást alkalmaz.

15. ábra. Az egyszerűbb alternatívák és a választott, célhoz kötött megoldások.

Értékelési szempont	Kérdés
Célhoz kötöttség	A megoldás pontosan azt az élethelyzetet kezeli-e, amelyre létrejött?
Jogbiztonság	A jogosultság, a mérték, az időtartam és a jogorvoslat előre látható-e?
Szervezeti hatás	Megőrzi-e a szükséges képességet, vagy nem kívánt kiválást és létszámtorzulást okoz?
Egyéni méltányosság	Figyelembe veszi-e a tényleges szolgálati életutat és szükségletet?
Finanszírozhatóság	Modellezhető-e az állomány, a költség és a kockázati sáv?
Végrehajthatóság	Rendelkezésre áll-e adat, intézmény, szolgáltató és ellenőrzési lánc?

13. táblázat. A szakpolitikai alternatívák közös döntési szűrője.

2.8/A. A rendszer társadalmi szerződése és kommunikációs logikája

A rendszer társadalmi elfogadottsága azon múlik, hogy világosan megkülönböztesse az arányos többletelismerést az indokolatlan kiváltságtól. A kommunikáció nem épülhet kizárólag a veszélyre vagy a hősiességre, mert a szolgálati életpálya jelentős része hétköznapi, ismétlődő és kevésbé látványos többletkötelezettségekből áll. A társadalmi indokolásnak a jogi korlátozásokat, a tartós rendelkezésre állást, a kumulatív terhelést és az állami felelősséget egyaránt be kell mutatnia.

Az állomány felé szintén pontos üzenet szükséges. A Fehér Könyv nem ígér automatikus nyugdíjat, SZTÁ-helyet, FEKJ-et vagy korlátlan kedvezménycsomagot. Előre rögzített feltételeket, tisztességes bizonyítást, valódi választást, rehabilitációt és szolgálat utáni kapcsolatot ígér. A hitelességet nem a legmagasabb juttatási szám, hanem a szabályok tartóssága és végrehajthatósága teremti meg.

A vezetői kommunikációban kerülni kell azt a látszatot, hogy az SZTÁ a gyengébb teljesítményű állomány elhelyezésére vagy a FEKJ az egészségügyi alkalmatlanság gyors lezárására szolgál. Mindkét rendszer értékalapú: az SZTÁ a tudás hasznosítását, a FEKJ a szolgálati felelősség vállalását fejezi ki. A Veteránrendszer pedig nem a múltba fordulás, hanem az érdemek és kompetenciák társadalmi továbbhasznosítása.

2.7. Nemzetközi tanulságok és átültetési korlátok

A nemzetközi gyakorlat azt mutatja, hogy a fegyveres és rendvédelmi szolgálat sajátos terheit sok állam külön életpálya-, szolgálati ellátási, kompenzációs vagy veteránrendszerrel kezeli. A megoldások azonban eltérnek a jogosultsági küszöb, a finanszírozás, a társadalombiztosítási kapcsolat és a szolgáltatási rendszer tekintetében.

A közép-európai szolgálati nyugdíj- és járadékmodellek a hosszú szolgálat elkülönült elismerését támasztják alá. Az angolszász katonai kompenzációs és veteránrendszerek az okozati vizsgálat, a rehabilitáció, a családi támogatás és az integrált ügyfélút szempontjából kínálnak tanulságokat. A német balesetbiztosítási logika a rehabilitáció elsőbbségét és az egy forrásból szervezett ellátást erősíti.

A külföldi elemek csak funkciójuk alapján vehetők át. Nem másolható mechanikusan egy másik ország szolgálatiidő-küszöbe, járadékszintje, veteránfogalma vagy intézményi struktúrája. A magyar modellnek a hazai korstruktúrához, bérszinthez, társadalombiztosításhoz, költségvetéshez, ágazati jogállásokhoz és adatminőséghez kell illeszkednie.

Nemzetközi tanulság	Magyar alkalmazási irány	Átültetési korlát
A hosszú szolgálat külön elismerése	szigorú kor- és szolgálatiidő-feltételű nyugdíj	eltérő járulékrendszer és korstruktúra
Részleges továbbfoglalkoztatás és tartalék szerepek	SZTÁ feladat- és teljesítményalapú modellje	nem lehet feladat nélküli státusz
Szolgálati kompenzáció és funkcionális minősítés	FEKJ hibrid okozati és rehabilitációs modell	eltérő egészségügyi és biztosítási rendszer
Integrált veterángondoskodás	egységes jogállás és szükségletalapú szolgáltatások	nem másolható a katonai veteránfogalom minden rendvédelmi ágazatra
Egyablakos digitális ügyintézés	federált adatkapcsolat és életpálya-fiók	adatvédelem, minősített adatok, digitális kizárás tilalma

14. táblázat. A nemzetközi gyakorlat átültethető és nem másolható elemei.

2.8. Rendszerszintű eredménylánc

A négy pillér közös eredménye csak hosszabb időtávon értékelhető. A közvetlen kimenetek közé tartozik a megállapított jogosultság, az SZTÁ-feladat, a rehabilitációs terv vagy a veteránszolgáltatás. A középtávú eredmény a jövedelmi stabilitás, a tudásátadás, a funkciójavulás, a civil reintegráció és a családi biztonság. A hosszú távú hatás a pálya vonzereje, a megtartás, a szervezeti készenlét, a társadalmi bizalom és a költségvetési kiszámíthatóság.

Az oksági kapcsolatot óvatosan kell értelmezni. A toborzás vagy pályaelhagyás számos külső tényezőtől függ; egyetlen változás nem tulajdonítható automatikusan a Fehér Könyvnek. A hatásvizsgálatnak bázismérést, összehasonlító csoportokat, kvalitatív kutatást és forгатókönyveket kell alkalmaznia. Jogszabályban biztosított jogot nem lehet kísérleti kontrollcsoport kedvéért visszatartani.

Pillér	Közvetlen kimenet	Középtávú eredmény	Hosszú távú hatás
Szolgálati nyugdíj	jogszerű és időbeni megállapítás	kiszámítható pályazárás	megtartás és életpálya-hitelesség
SZTÁ	valódi részmunkaidős feladat	tudásátadás és terheléscsökkentés	szervezeti képesség és utódlás
FEKJ	járadék és rehabilitációs terv	funkció, jövedelem és önálló életvitel stabilizálása	alacsonyabb társadalmi és egészségügyi veszteség
Veteránrendszer	jogállás és szolgáltatáshoz jutás	reintegráció, közösségi és családi stabilitás	társadalmi bizalom és szolgálati presztízs

15. táblázat. A négy pillér eredménylánc.

2.8/B. A négy pillér közös jogalkotási alkalmassági tesztje

A részletes szabályozás minden pillérnél ugyanazon jogalkotási teszten haladjon végig. Először meg kell határozni a kezelendő élethelyzetet és a jogpolitikai célt. Másodszor tételesen le kell határolni a jogosulti kört, és igazolni kell, hogy a bevonás vagy kizárás a szolgálati kötelezettség, a szolgálati idő, a szolgálati eredetű egészségkárosodás vagy a szükséglet szempontjából indokolt. Harmadszor meg kell határozni a jogosultság tartalmát, mértékét, időtartamát és más ellátásokhoz való viszonyát.

A negyedik lépés a bizonyítás és az eljárás. A hatóságnak hivatalból be kell szereznie az állami nyilvántartásban rendelkezésre álló adatot, és az irathíány kockázatát nem háríthatja automatikusan a kérelmezőre. Az ötödik lépés a finanszírozás: a joghoz olyan előirányzat, kifizetési és szolgáltatói lánc kell, amely a jogosultságot a gyakorlatban is teljesíteni tudja.

A hatodik lépés az egyenlőségi, adatvédelmi és jogorvoslati ellenőrzés. A szabály nem eredményezhet megmagyarázatlan ágazati, nemi, életkori vagy területi hátrányt. Az automatizált előszűrés nem hozhat kizárólag gépi, hátrányos egyedi döntést. A hetedik lépés a mérhetőség: előre meg kell határozni, milyen eredmény igazolja a rendszer céljának teljesülését.

E közös teszt biztosítja, hogy a négy pillér ne eltérő jogtechnikai minőségben készüljön el. A szolgálati nyugdij pénzügyi képlete, az SZTÁ foglalkoztatási státusza, a FEKJ orvosszakmai döntése és a veteránszolgáltatás más tartalmú, de mindegyiknek azonos szintű jogbiztonságot, indokolást és végrehajthatóságot kell biztosítania.

Tesztlépés	Kötelező kérdés	Elfogadási feltétel
1. Cél	Milyen élethelyzetet és rendszerszintű hiányt kezel?	egyértelmű, más pillérrel nem helyettesíthető funkció
2. Hatály	Miért tartozik be vagy marad ki az adott csoport?	objektív, szolgálati vagy szükségleti indok
3. Jogtartalom	Mi jár, milyen mértékben és meddig?	előre látható, arányos és plafonnal védett szabály
4. Eljárás	Ki bizonyít, ki dönt és milyen határidővel?	hivatalból adatbeszerzés, indokolás és jogorvoslat
5. Finanszírozás	Van-e fedezet, kifizető és szolgáltatói kapacitás?	nyitott jogosultsági kötelezettséghez való költségvetési lánc
6. Garanciák	Megfelel-e az egyenlőség, adatvédelem és hozzáférés követelményeinek?	dokumentált hatásvizsgálat és kockázatkezelés
7. Eredmény	Miből látható, hogy a rendszer elérte a célját?	kiegyensúlyozott, nem manipulálható mutatórendszer

16. táblázat. A négy pillér közös jogalkotási alkalmassági tesztje.

2.9. Összegző értékelés

A II. fejezet alapján a négy pillér azért alkot rendszert, mert közös szolgálati életpályából indul ki, de eltérő problémákat kezel. A szolgálati nyugdij a hosszú szolgálat lezárását, az SZTÁ a részleges továbbfoglalkoztatást, a FEKJ az egyedileg bizonyított szolgálati eredetű egészségkárosodást, a Veteránrendszer pedig a szolgálat utáni elismerést és gondoskodást rendezi.

A táblázatok és ábrák azt mutatják, hogy a pillérek közötti kapcsolatot nem automatikus átváltásokkal, hanem moduláris döntésekkel kell szabályozni. A havi FEKJ és a szolgálati nyugdij kizárja egymást, de a rehabilitációs szolgáltatás külön funkcióban fennmaradhat. A veteránjogállás önálló jogcím, az SZTÁ pedig valódi foglalkoztatási és képességfenntartási forma.

A szakpolitikai következmény az, hogy a későbbi normatív fejezetek minden jogosultságnál külön válaszolják meg: milyen problémát kezel, ki jogosult, milyen döntési és bizonyítási láncon, milyen finanszírozással, milyen kizárással és milyen eredménymutatóval. A következő fejezet ehhez ad egységes fogalmi és modellezési alapot.

FOGALMI, SZEMÉLYI, ADAT- ÉS MODELLEZÉSI KERET

A teljes Fehér Könyv közös definíciói és tervezési bázisa

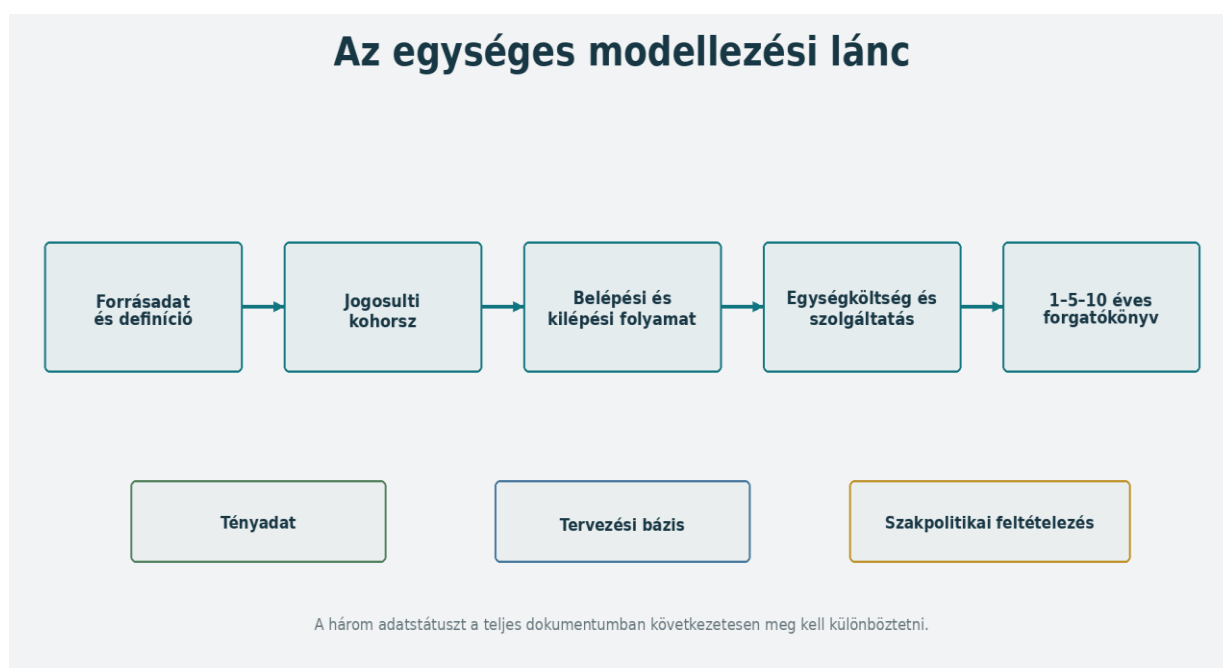
A fejezet feladata: a korábbi feltáró kutatás eredményeinek szintetizálása, a meghaladott paraméterek visszaemelése nélkül.

3.1. A fejezet rendeltetése

A III. fejezet célja, hogy a négy pillér részletes szabályozása ugyanazokat a fogalmakat, személyi határt és modellezési alapot használja. A korábbi munkaváltozatokban több, egymással ütköző létszám, elnevezés és jogosultsági feltételezés szerepelt. A revízió ezeket nem egyszerűen kijavítja, hanem adatstátusszal és változatkezeléssel látja el.

A fejezetben szereplő számok egy része tervezési bázis, nem hivatalos aktuális létszámközlés. A modellezési paraméter nem automatikusan jogszabályi szabály. A jogalkotási döntés előtt a személyügyi, nyugdíj-, egészségügyi, műveleti, pénzügyi és szolgáltatási mikroadatokat egységes definíciók szerint össze kell kapcsolni és anonimizált módon elemezni.

A módszertan célja nem hamis pontosság, hanem összehasonlíthatóság. A döntéshozó számára láthatóvá kell tenni, hogy egy eredmény mely adatra, mely feltételezésre és mely forgatókönyvre épül, valamint hogyan változik, ha a belépési arány, a bérszint, az infláció, a korstruktúra vagy a szolgáltatási igény eltér az alappályától.

16. ábra. A forrásadattól a többéves forgatókönyvig tartó egységes modellezési lánc.

3.2. A személyi hatály

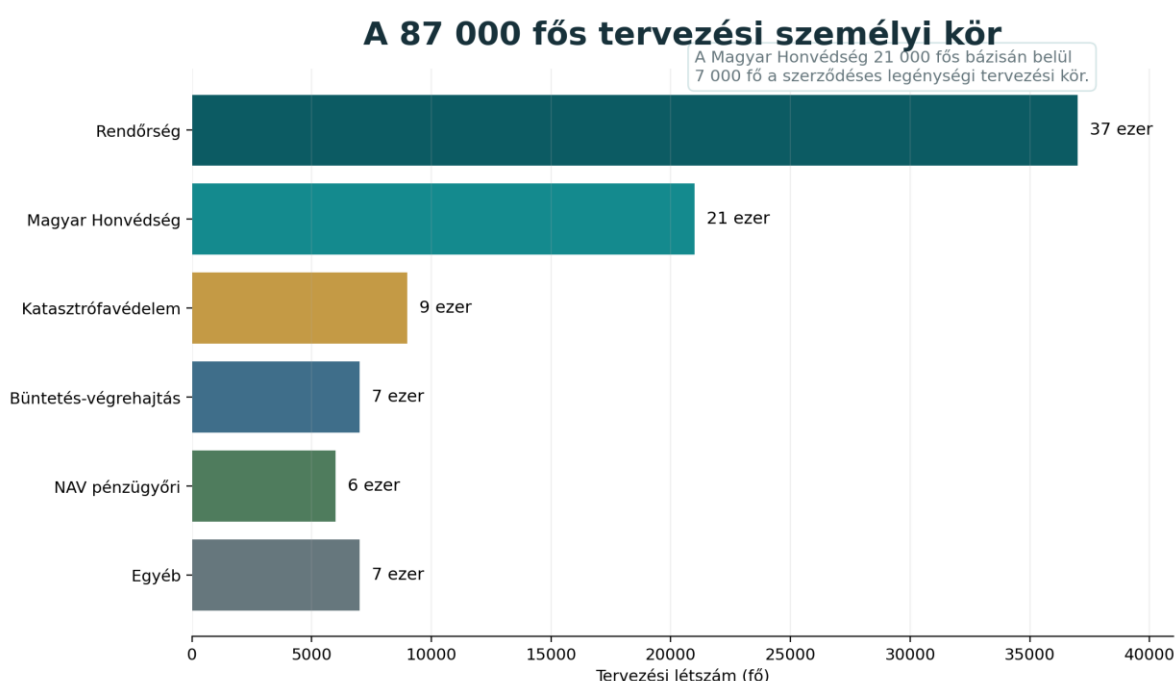
A Fehér Könyv tervezési személyi köre a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állománya, a rendőrség, a hivatásos katasztrófavédelem és tűzoltóság, a büntetés-végrehajtási szervezet, a NAV pénzügyőri állománya, a polgári és katonai nemzetbiztonsági szolgálatok törvényben meghatározott szolgálati állománya, az Országgyűlési Őrség, valamint a jogalkotó által tételesen bevont más fegyveres vagy rendvédelmi hivatásrend.

A személyi hatályt nem elegendő szervezeti címkével meghatározni. Háromlépcsős funkcionális teszt szükséges. Elsőként vizsgálni kell a jogállást: hivatásos, szerződéses vagy külön törvényben nevesített szolgálati kapcsolat áll-e fenn. Másodszor a tényleges többletkötelezettséget: fegyelmi alárendeltség, vezényelhetőség, alapjog-korlátozás, fegyverviselés, veszélyeztetettség és rendelkezésre állás. Harmadszor az adott pillér céljához való kapcsolatot: például a FEKJ-nél a tényleges szolgálati expozíció, a Veteránrendszernél a jogosító szolgálati idő.

A szerződéses katonai állomány bevonása alapvető. A határozott idejű jogviszony nem csökkenti a szolgálati feladat és kockázat természetét. Ugyanakkor az egyes pillérek szolgálati idő-követelményei miatt a tényleges jogosultsági arány eltérhet a hivatásos állományétól. Az önkéntes tartalékosok általános rendelkezésre állása önmagában nem azonos a teljes idejű szolgálati jogviszonnyal; tényleges szolgálati napjaik és expozícióik külön szabályozással vehetők figyelembe.

Szervezeti kör	Tervezési létszám	Értelmezési korlát
Rendőrség	37 000 fő	Tervezési bázis; elsősorban hivatásos állomány.
Magyar Honvédség	21 000 fő	Ezen belül 7 000 fős szerződéses legénységi tervezési bázis.
Katasztrófavédelem	9 000 fő	Elsősorban hivatásos tűzoltói és katasztrófavédelmi állomány.
Büntetés-végrehajtási Szervezet	7 000 fő	Hivatásos rendvédelmi állomány.
NAV pénzügyőri állomány	6 000 fő	Nem azonos a NAV teljes személyi állományával.
Egyéb fegyveres, rendvédelmi és különleges szolgálati kör	7 000 fő	Tételes jogalkotási lehatárolást igényel.
Összes tervezési személyi kör	87 000 fő	Zárt modellezési bázis, nem hivatalos aktuális létszámközlés.

17. táblázat. A Fehér Könyv egységes tervezési személyi köre.

17. ábra. A 87 000 fős tervezési személyi kör szervezeti megoszlása.

3.3. Az egységes fogalmi keret

ALAPFOGALMI KÁNON / A Fehér Könyvben a FEKJ tárgyát egységesen „szolgálati eredetű egészségkárosodás”-nak kell nevezni. A „szolgálati kár”, „szolgálati károsodás” és „szolgálati eredetű kár” kifejezések e fogalom helyett nem használhatók. Ábrákon és szűk táblázatmezőkben a „szolgálati eredetű eü. károsodás” rövidítés alkalmazható.

A fogalmak egységes használata jogbiztonsági és modellezési kérdés. A „szolgálati idő”, „tényleges szolgálati idő”, „jogosító nap”, „műveleti nap”, „szolgálati eredet”, „alkalmatlanság”, „veterán” vagy „hozzátartozói jogosult” eltérő értelmezése közvetlenül módosíthatja a jogosult létszámot és a költséget. A részletes törvényi definícióknak ezért az ágazati jogállási szabályokkal összehangolt, de a négy pillérben azonos alapjelentésű fogalmakra kell épülniük.

A szolgálati idő a törvényben jogosítónak minősített hivatásos vagy szerződéses jogviszony időtartama. A tényleges szolgálati idő azokat az időszakokat hangsúlyozza, amelyekben az érintett valódi szolgálati kötelezettség alatt állt; a részletes beszámításnál azonban a szülési, gyermekgondozási, szolgálati eredetű keresőképtelenségi és más jogszerű távollétek kezelését külön, egyenlőségi szempontból is rendezni kell.

A szolgálati eredet nem szervezeti címke, hanem okozati kapcsolat. Az alkalmatlanság nem általános munkaképtelenség, hanem a fegyveres vagy rendvédelmi szolgálat követelményeihez viszonyított állapot. A

veteránjogállás a szolgálat lezárása után megnyíló önálló státusz. A hozzátartozói jogosult saját jogon kap védelmet, és nem válik automatikusan veteránná.

Fogalom	Egységes jelentés	Fontos elhatárolás
Szolgálati idő	A törvényben jogosító hivatásos vagy szerződéses szolgálati napok összessége.	Nem azonos minden közszolgálati vagy tartalékos idővel.
Életpálya-terhelés	A szolgálati évek során dokumentált objektív többletkövetelmények profilja.	Nem feltételez betegséget vagy FEKJ-jogosultságot.
Szolgálati eredet	A szolgálati esemény vagy expozíció oksági közrehatása.	Nem keletkezik pusztán a szolgálati jogviszony fennállásából.
Szolgálati eredetű egészségkárosodás	Olyan, orvosilag igazolható egészségi állapot-változás vagy funkciókárosodás, amelynek kialakulásában szolgálati esemény, feladat vagy expozíció oksági közrehatása megállapítható.	Nem azonos a szolgálat során keletkezett bármely általános kárral; a FEKJ alapfogalma.
Szolgálati alkalmatlanság	A fegyveres vagy rendvédelmi szolgálati követelmények tartós teljesíthetlensége.	Nem azonos a teljes civil munkaképtelenséggel.
SZTÁ	Részmunkaidős, feladatalapú szolgálati átmeneti forma.	Nem félnyugdíj és nem automatikus alanyi jog.
Veterán	A szolgálat lezárása után, tételes jogcím alapján elismert személy.	Nem minden nyugdíjas vagy FEKJ-jogosult automatikusan veterán.
Hozzá tartozói jogosult	A törvényben meghatározott családtag vagy eltartott saját jogú védelme.	Jogosultsága nem a veteránstátusz „öröklése”.

18. táblázat. A teljes Fehér Könyvre irányadó kulcsfogalmak.

3.4. A pillérek közötti jogi kapcsolatok

A jogi kapcsolatok rendezésénél a státuszt, a pénzbeli ellátást, a természetbeni szolgáltatást és a hozzátartozói jogot külön kell kezelni. A szolgálati nyugdíj pénzbeli pályázáró ellátás; az SZTÁ foglalkoztatási státusz; a havi FEKJ kiegészítő pénzbeli egészségkárosodási ellátás; a Veteránrendszer elismerési és szolgáltatási jogállás.

A havi FEKJ és a szolgálati nyugdíj kölcsönösen kizáró pénzbeli ellátások. A FEKJ 0. státusz, a rehabilitációs szolgáltatás vagy az egyszeri, más konkrét kárt kezelő modul külön szabály szerint fennmaradhat. Az SZTÁ idején a veteránjogállás még nem hatályosul, mert az érintett továbbra is szolgálati életpálya-szakaszban van. A szolgálati jogviszony későbbi újralétesítése a már megszerzett veteránstátuszt nyugvó állapotba helyezheti, de nem törli.

Az ügyfél számára a döntési határozatnak külön modulban kell feltüntetnie a megállapított szolgálati időt, az aktuális státuszt, a pénzbeli ellátást, a szolgáltatási jogosultságot, az időtartamot, az együttfolyósítási korlátot és a jogorvoslatot. A nem vitatott részt egy másik modul vitája miatt nem szabad visszatartani.

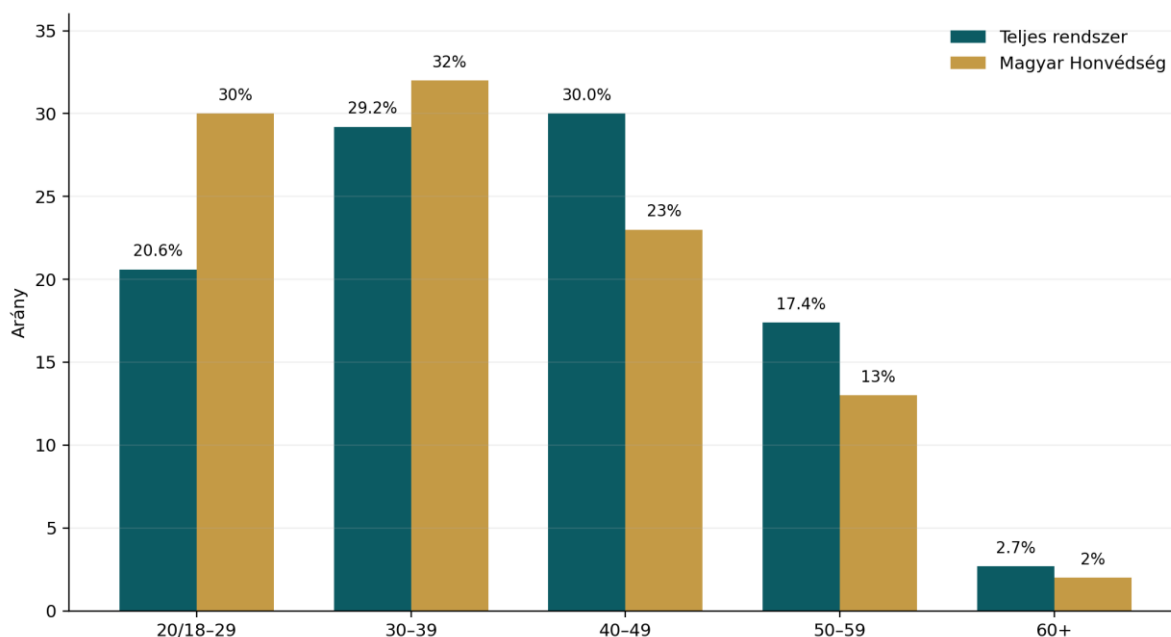
3.5. Korstruktúra és életpálya-kohorszok

A teljes 87 000 fős tervezési kör korcsoportos szerkezete: 20–29 év 20,6%; 30–39 év 29,2%; 40–49 év 30,0%; 50–59 év 17,4%; 60 év felett 2,7%. A Magyar Honvédség külön tervezési szerkezete: 18–29 év 30%; 30–39 év 32%; 40–49 év 23%; 50–59 év 13%; 60 év felett 2%.

Az eltérő korcsoport-határok miatt a két adatsor nem használható egyszerű kivonással vagy összeadással. Céljuk a szerkezeti különbség szemléltetése: a honvédségi állomány fiatalabb, míg a teljes rendszerben a 40–49 éves csoport nagyobb súlyú. A végleges mikroszimulációhoz egységes életkor szerinti egyéves bontás szükséges.

A nyugdíj- és SZTÁ-belépési rátát nem lehet a teljes 87 000 fős állományra mechanikusan alkalmazni. A 2%-os szolgálatinyugdíj- és 1%-os SZTÁ-feltételezés csak a jogosultsági vagy jogosultsághoz közeli kohorszokon értelmezhető. A modellnek követnie kell az életkort, a szolgálati időt, a hivatásrendet, az állománykategóriát, az egészségi alkalmasságot és az egyéni választást.

Korcsoportos tervezési szerkezet

18. ábra. A teljes rendszer és a Magyar Honvédség korcsoportos tervezési szerkezete.

Korcsoport	Teljes rendszer	Magyar Honvédség	Szakpolitikai értelmezés
20/18-29	20,6%	30%	Toborzás, képzés, korai pályaelhagyás és lakhatás.
30-39	29,2%	32%	Családalapítás, szakmai stabilizáció és megtartás.
40-49	30,0%	23%	Kritikus tapasztalat, vezetői és szakértői tudás.
50-59	17,4%	13%	Pályázási, SZTÁ- és egészségmegőrzési igény.
60+	2,7%	2%	Szűk, de speciális foglalkoztatási és átmeneti kör.

19. táblázat. A korstruktúra szakpolitikai jelentése.

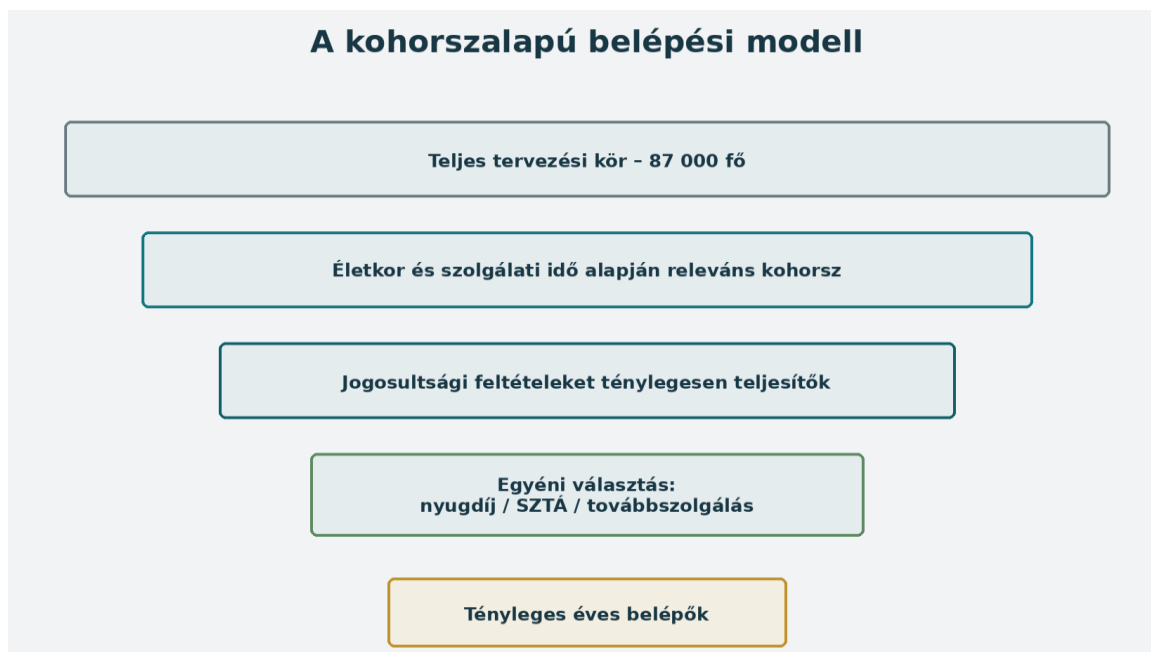
3.5/A. Kohorszok, állományfolyamok és választási pontok

A modellezés alapegysége nem a teljes szervezeti létszám, hanem a hasonló jogosultsági helyzetű kohorsz. Egy nyugdíj-kohorszobba azok tartozhatnak, akik az adott évben vagy rövid időn belül egyaránt teljesítik az életkori és szolgálati idő-feltételt. Az SZTÁ releváns köre ennél szűkebb vagy részben eltérő lehet, mert egészségi és szakmai alkalmasság, feladatigény és egyéni választás is szükséges.

Az éves állományfolyam négy lépésből épül fel. Először meg kell határozni az újonnan jogosultakat. Másodszor modellezni kell a választást a továbbbszolgálat, az SZTÁ és a nyugdíj között. Harmadszor figyelembe kell venni a halálozást, visszatérést, jogviszony-megszűnést és a 65 éves átalakulást. Negyedszer hozzá kell rendelni a pénzügyi és szolgáltatási egységköltséget.

A 2%-os és 1%-os belépési feltételezés csak a tölcser végén alkalmazható. Ha a teljes 87 000 főre vetítjük, olyan személyeket is belépőként számolnánk, akik életkoruk vagy szolgálati idejük miatt nem lehetnek jogosultak. A helyes modell az egyéves életkor és szolgálati idő szerinti állományból indul, és minden személyt csak egy jogosultsági állapotban tart nyilván.

A választási viselkedést a relatív jövedelem, a munkaképesség, a családi helyzet, a hivatásrend, a feladatkínálat és a rendszerbe vetett bizalom befolyásolhatja. A 60/40-es nyugdíj/SZTÁ arány ezért nem állandó természeti törvény, hanem tesztelendő alappálya. A magas és stresszforgatókönyvben eltérő választási arányokat kell alkalmazni.

19. ábra. Miért a jogosulti kohorszra, és nem a teljes 87 000 fős körre kell alkalmazni a belépési arányokat?

3.6. Szolgálati idő, veszélyességi profil és tervezési alcsoportok

A szolgálati idő szerinti megoszlás a négy pillér egyik legfontosabb hiányzó mikroadat-készlete. A végleges modellhez legalább egyéves szolgálati idő-sávok, megszakítások, ágazatok közötti átlépések és a jogszertő távollétek egységes kezelése szükséges. A 55 éves kor önmagában nem jelent jogosultságot, ha a 30 éves szolgálati idő hiányzik; ugyanakkor a később pályára lépők SZTA- és veteránjogcíme külön vizsgálatot igényel.

A 12 000 fős veszélyességi vagy fokozott terhelésű tervezési állomány nem automatikus kedvezményezett kör. Olyan modellezési alcsoport, amelyben a tényleges expozíciók, a beosztási kategóriák és az életpálya-terhelési profil alapján vizsgálható a differenciálás. A veszélyességi szorzó vagy kedvezményes szolgálati idő-beszámítás csak objektív, ágazatközi elvek és plafon mellett alkalmazható.

A tiszti, altiszti és legénységi átlagos bruttó illetmény – 850 000, 680 000 és 494 000 forint – tervezési bázis. Nem minden hivatásrendre és nem minden jövedelemelemre érvényes átlag. A nyugdíjalap és az SZTA-illetmény számításához szervezet-, állománykategória-, életkor- és szolgálati idő-specifikus kereseti adatok szükségesek.

Modellezési alcsoport	Jelenlegi tervezési adat	Felhasználási korlát
Teljes fegyveres és rendvédelmi kör	87 000 fő	Zárt tervezési rendszerhatár.
Magyar Honvédség	21 000 fő	Nem hivatalos aktuális állományközlés.
Szerződéses legénységi állomány	7 000 fő	A 21 000 fős honvédségi kör része.
Veszélyességi / fokozott terhelésű kör	12 000 fő	Nem automatikus jogosulti kör; újraazonosítandó.
Átlagos bruttó – tiszt / altiszt / legénység	850 / 680 / 494 ezer Ft	Modellezési bérhorgony, nem egyedi nyugdíjalap.
Éves belépési feltételezés – SZNY / SZTA	2% / 1%	Csak jogosulti kohorszra alkalmazható.
SZTA 50/75 opció részaránya	90%	Viselkedési feltételezés, vizsgálattal, érzékenységi

20. táblázat. A fő modellezési alcsoportok és korlátaik.

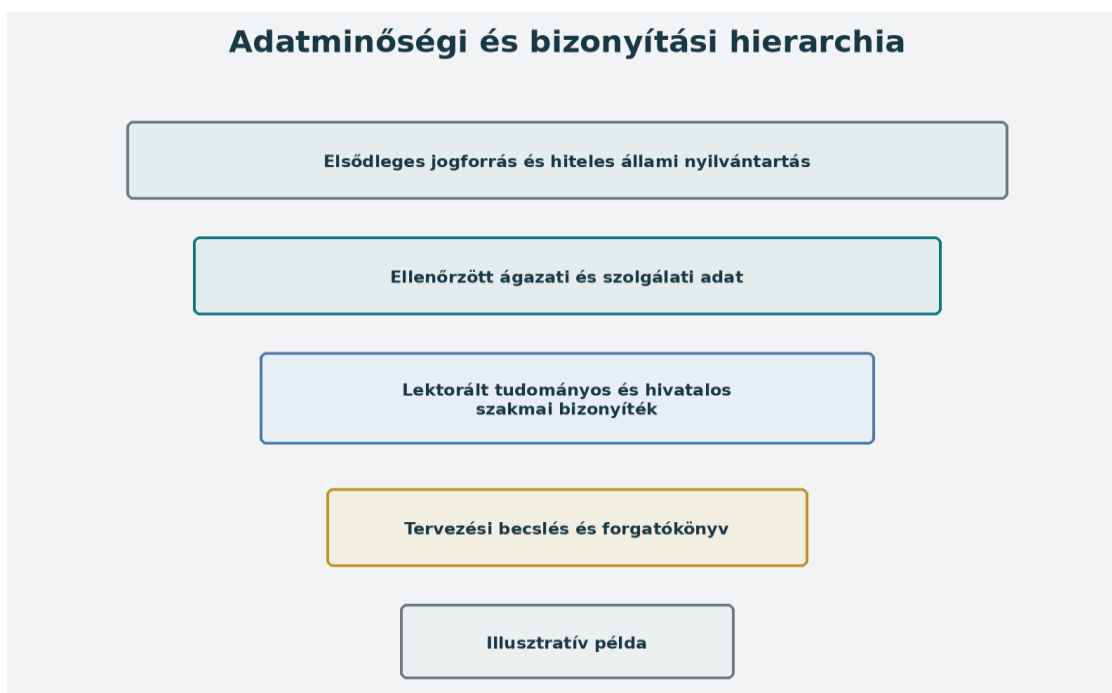
3.7. Az adatstátuszok és a forráshierarchia

A Fehér Könyv minden lényeges adatát három státusz egyikébe kell sorolni. A hitelesített tényadat elsődleges jogforrásból, állami nyilvántartásból vagy ellenőrzött hivatalos statisztikából származik. A tervezési bázis a modellek összehasonlíthatóságát szolgáló, rögzített érték, amely nem feltétlenül azonos a pillanatnyi tényleges létszámmal. A

szakpolitikai feltételezés magatartási, belépési, költség- vagy hatásparaméter, amelyet forgatókönyvben és érzékenységi vizsgálatban kell kezelni.

Negyedik, alacsonyabb bizonyítási szint az illusztratív példa. Ilyen lehet egy szemléltető nyugdíjszámítás vagy indexgörbe. Ennek célja a módszer megértése, és nem használható jogi vagy költségvetési döntés közvetlen alapjaként.

A forráshierarchia a hatályos jogforrást és hiteles nyilvántartást helyezi első helyre, ezt követik az ellenőrzött ágazati adatok, a lektorált tudományos és hivatalos szakmai bizonyíték, majd a tervezési becslések. A forrás dátumát, definícióját és korlátját minden modellben meg kell őrizni.

20. ábra. A Fehér Könyv adat- és bizonyítási hierarchiája.

Adatstátusz	Példa	Dokumentálási követelmény
Hitelesített tényadat	jogerős döntés, nyilvántartott szolgálati nap, hatályos jogszabály	forrás, dátum, definíció, adatgazda
Tervezési bázis	87 000 fős rendszerhatár, 21 000 fős MH-bázis	változat, érvényességi kör, felülvizsgálati időpont
Szakpolitikai feltételezés	2%/1% belépési ráta, 90%-os SZTÁ-opció	alappálya, alternatív sáv, érzékenység
Illusztratív példa	szemléltető számítás vagy indexábra	egyértelmű figyelmeztetés, hogy nem előrejelzés

21. táblázat. Az adatstátuszok kötelező megkülönböztetése.

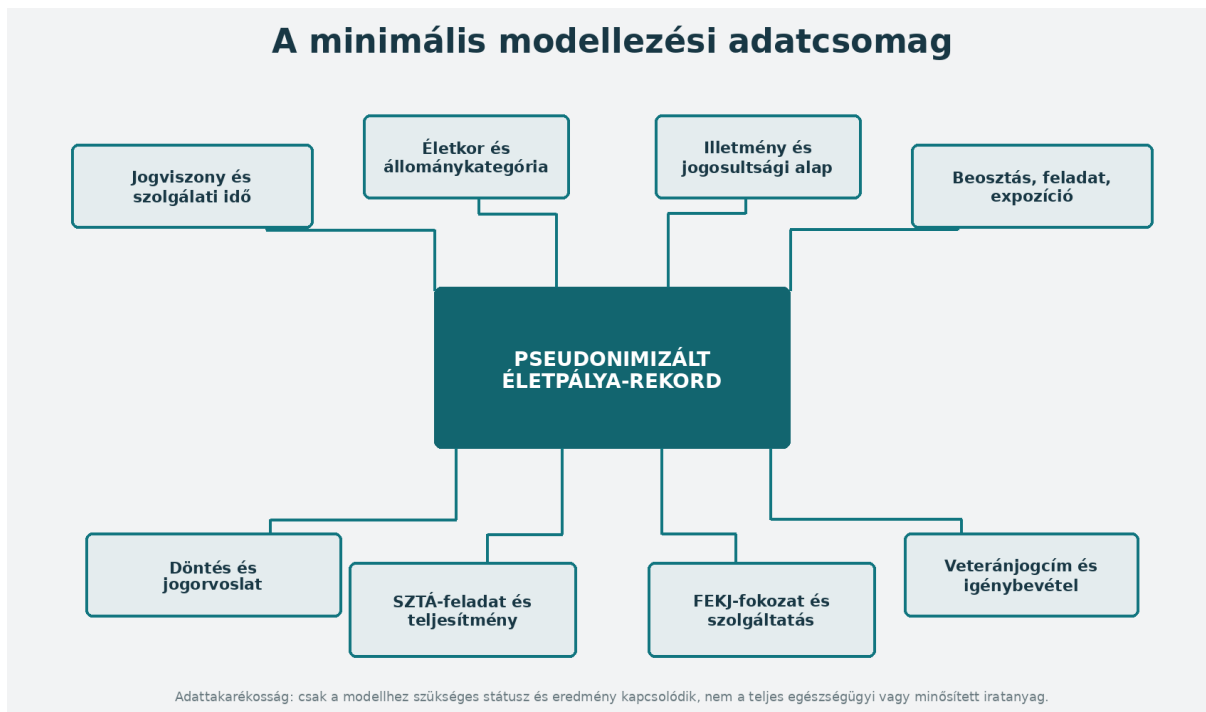
3.7/A. A végleges hatásvizsgálathoz szükséges minimális adatcsomag

A végleges költségvetési és humánpolitikai modellhez pseudonimizált, egyéni szintű, de adatminimalizált rekordokra van szükség. A rekordnak nem kell tartalmaznia a teljes személyügyi vagy egészségügyi iratot. Elegendő a modellezéshez szükséges időpont, státusz, kategória, összeg és forrásazonosító.

A közös minimális mezők: születési év és hónap; hivatásrend és állománykategória; szolgálati időszakok kezdő és záró dátuma; beszámítási jogcím; szolgálati idő; aktuális illetményi és járulékalap-kategória; jogviszonyállapot; valamint a döntés és jogorvoslat időpontja. A személyazonosító helyett stabil, pseudonimizált kapcsolóazonosító szükséges.

A nyugdíjmodellhez kell a szolgálati idő- és kereseti történet, az SZTÁ-hoz a feladat, munkaidő, illetmény és teljesítési eredmény. A FEKJ-hez csak a minősített okozati, fokozati, alkalmassági és szolgáltatási státusz kerül a közös modellbe; a diagnózis részlete az egészségügyi adatgazdánál marad. A Veteránrendszerénél a jogcím, fokozat, szolgáltatási igény és igénybevétel szükséges.

Az adatcsomag minőségét hiány-, ellentmondás- és késedelmi mutatókkal kell mérni. A hiányzó adatot nem szabad automatikusan a jogosult hátrányára a legkedvezőtlenebb értékkel pótolni. A modellezésben külön „ismeretlen” kategória és bizonytalansági sáv szükséges.

21. ábra. A közös modellhez szükséges, adatminimalizált életpálya-rekord.

Adatblokk	Kulcsmezők	Adatgazda / forrás
Jogviszony és szolgálati idő	kezdő-záró dátum, hivatásrend, állománykategória, beszámítás	ágazati személyügyi nyilvántartás
Kereset és ellátási alap	járulékalap, illetménykategória, valorizációs év	munkáltató és nyugdíj-nyilvántartás
Terhelés és expozíció	beosztási profil, esemény, mérési eredmény, műveleti nap	munkavédelem, műveleti és szolgálati rendszer
FEKJ döntési státusz	okozati kategória, fokozat, alkalmasság, szolgáltatási modul	egészségkárosodási hatóság; részletes egészségügyi adat nélkül
SZTÁ	munkaidő, illetmény, feladat, mentorált, eredmény	foglalkoztató szerv
Veterán	jogcím, fokozat, szolgáltatási igény és igénybevétel	veteránügyi igazgatás
Eljárás és jogorvoslat	kérelem, határidő, döntés, módosítás, bírósági eredmény	eljáró hatóság és bírósági visszacsatolás

22. táblázat. A minimális mikroadatcsomag fő blokkjai.

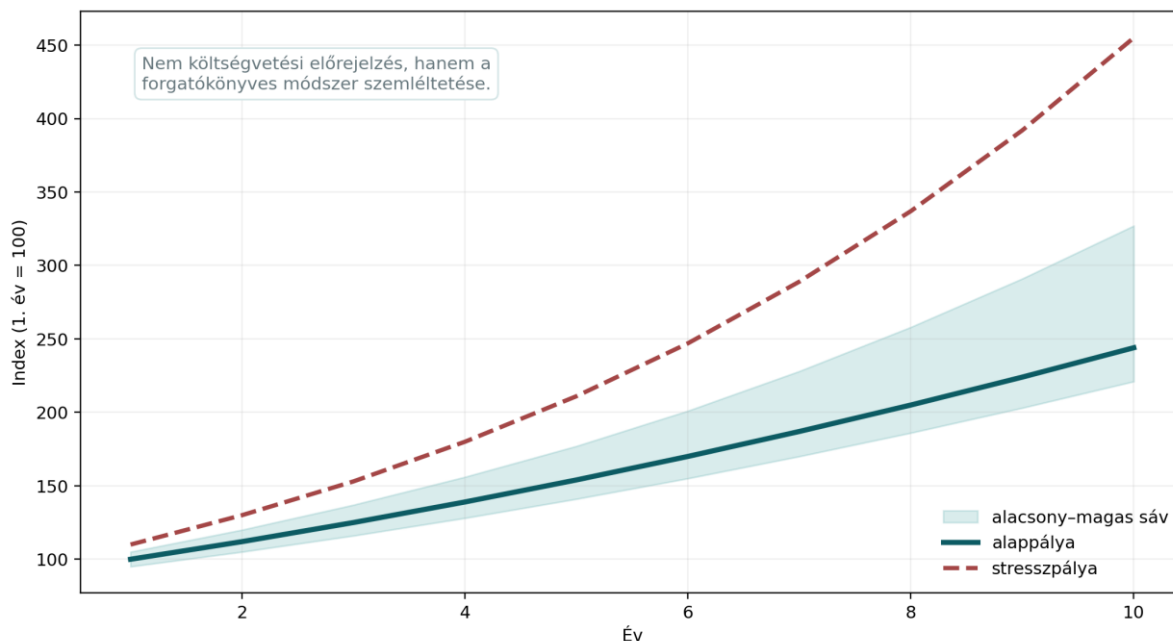
3.8. A modellezés időtávja és forgatókönyvei

A közös modellezési időtáv az 1., 5. és 10. év. Az első év a bevezetési és átmeneti terhelést mutatja; az ötödik év a rendszer felfutását és a korai viselkedési reakciókat; a tizedik év a felhalmozódó állományt, költséget és humánpolitikai hatást. A 65 éves átalakulás és a Veteránrendszer hosszú távú szolgáltatási kötelezettsége miatt egyes aktuáriusi vizsgálatoknak 20–30 éves horizontot is alkalmazniuk kell.

Legalább négy forgatókönyv szükséges: alacsony, alap, magas és stressz. A változók között szerepel a jogosulti kohorsz mérete, a nyugdíj és SZTÁ közötti választás, az egészségkárosodási incidenciaszám és súlyossági szerkezet, a szolgáltatási igény, a bér- és minimálbér-pálya, az infláció, a jogorvoslati korrekció és a történeti ügyállomány.

A forgatókönyvek nem jóslatok. A döntéshozó számára azt mutatják meg, mely változók okozzák a legnagyobb kockázatot, milyen tartalék és korrekciós mechanizmus szükséges, valamint hol kell adatot gyűjteni. A modell minden éves tényadat-beérkezéskor újrabecsülendő.

Forgatókönyv-alapú tervezés - szemléltető index

22. ábra. A többpályás, érzékenységi vizsgálatra épülő tervezés szemléltetése.

3.9. A pillérenként eltérő modellezési logika

A szolgálati nyugdíj állomány- és aktuáriusi modell: a jogosultak beáramlását, a folyósítás időtartamát, a 65 éves átalakulást, a helyettesítési arányt és az indexálást vizsgálja. Az SZTÁ munkaerő- és kapacitásmodell: a részmunkaidőt, az illetményt, a feladatot, a helyettesítő létszámot és a tudásmegtartási eredményt kapcsolja össze.

A FEKJ incidencián, okozati elfogadási arányon, súlyossági szinteken, szorzókon, rehabilitációs és adaptációs egységkosztégeken alapul. A Veteránrendszer részben állomány-, részben szolgáltatásigény-modell: a jogállás nem jelent automatikus kiadást, ezért a tényleges igénybevétel, az életkor, az egészségi és családi szükséglet, valamint a területi hozzáférés fontosabb lehet, mint a kártyabirtokosok száma.

A négy modell összevonható portfóliósintű költségvetési és humánpolitikai jelentésbe, de a különböző működési logikákat nem szabad egyetlen átlagos egységkosztékba vagy „sikerességi számba” olvasztani.

Pillér	Elsődleges modell	Fő változók	Kiemelt bizonytalanság
Szolgálati nyugdíj	aktuáriusi állománymodell	kor, szolgálati idő, alap, plafon, indexálás, 65 éves átalakulás	jogosulti kohorsz és választási magatartás
SZTÁ	munkaerő- és kapacitásmodell	munkaidő, illetmény, feladat, alkalmasság, helyettesítés	valós feladatigény és 50/75 opció aránya
FEKJ	incidencia- és súlyossági modell	okozat, fokozat, szorzó, rehabilitáció, adaptáció	történeti ügyek és súlyossági eltolódás
Veteránrendszer	szolgáltatásigény- és hozzáférési modell	jogállás, életkor, egészség, család, terület, igénybevétel	a státusz és a tényleges szolgáltatásigény különbsége

23. táblázat. A négy pillér eltérő modellezési logikája.

3.10. Költségfogalmak és nettó hatás

A költségvetési modellnek külön kell kimutatnia a pénzbeli ellátásokat, a munkáltatói költségeket, a természetbeni és rehabilitációs szolgáltatásokat, az igazgatási és informatikai költséget, az átmeneti ügyállományt, a tartalékot és

a jogorvoslati különbözetet. A bruttó kiadás nem csökkenthető automatikusan becsült humánpolitikai vagy társadalmi megtakarítással.

A lehetséges elkerült költségek – például alacsonyabb toborzási és kiképzési veszteség, kisebb hosszú távú egészségügyi teher, jobb reintegráció vagy megőrzött képesség – külön eredményként mutathatók be. Csak akkor vonhatók nettó pénzügyi egyenlegbe, ha mérési módszerük, időtávjuk és oksági kapcsolatuk megbízható.

Az állománycsere költsége nem kizárólag az új belépő illetménye. Tartalmazhatja a toborzást, kiválasztást, képzést, a kieső teljesítményt, a tapasztalati görbét és a mentorálást. Ugyanakkor nem minden kilépőt kell automatikusan egy az egyben pótolni: a szervezeti átalakítás, technológia és feladatrendszer módosíthatja az igényt.

3.10/A. Elosztási és egyenlőségi hatásvizsgálat

A költségvetési átlag elfedheti, hogy a rendszer mely hivatásrendeket, nemeket, korcsoportokat, állománykategóriákat és térségeket érinti. A hatásvizsgálatnak ezért nemcsak összesített jogosulti számot és költséget, hanem eloszlást is kell mutatnia. Különösen vizsgálandó a szerződéses legénység, a női állomány, a szülői és gondozási távollétek, a késői pályakezdők és a több ágazatban szolgálók helyzete.

Az azonos szabály eltérő eredményt okozhat. A 30 éves szolgálati idő-küszöb például másképp érinti azt, aki fiatalon lépett be, mint a harmincas éveiben pályát váltó szakembert. Ez önmagában nem teszi jogellenessé a küszöböt, de indokolja az SZTÁ, a veteránjogcímek és az átmeneti szabályok összehangolását.

A területi hozzáférésnél mérni kell a szolgáltatói távolságot, várakozási időt, személyes ügyintézési pontot és digitális alternatívát. A rehabilitáció vagy mentálhigiénés segítség névleges jogosultsága nem elegendő, ha a szolgáltatás hónapokig vagy csak nagy távolságban érhető el.

Az egyenlőségi eredmény nem minden csoport azonos jogosultsági aránya. A különbség akkor elfogadható, ha a szolgálati életút, a kockázat vagy a szükséglet dokumentált eltérésekből következik. A módszertan feladata a megmagyarázatlan különbségek azonosítása és a korrekció lehetőségének vizsgálata.

3.11. Adatgyűjtés, adatvédelem és federált rendszer

A végleges modellhez közös adatleltár szükséges: mely szerv milyen adatot kezel, milyen jogalapon, milyen definícióval, milyen minőségben és mennyi ideig. A forrásadat és annak helyesbítési felelőssége az eredeti adatgazdánál marad. A közös életpálya-index csak a szükséges kapcsoló-, státusz-, forrás-, verzió- és bizonyítékatartalmakat tartalmazza.

Egészségügyi, pszichológiai és minősített adatoknál főszabály szerint a döntéshez szükséges eredmény vagy státusz továbbítható, nem a teljes iratanyag. A hozzáférés a legkisebb jogosultság elvén, esethez kötötten, többtényezős azonosítással és sérthetetlen naplózással történik. Politikai vélemény, érdekképviselési tevékenység, panasz vagy demonstráción való részvétel nem lehet jogosultsági adat vagy profilalkotási szempont.

A digitális ügyintézés nem válhat jogosultsági feltétellé. A személyes, postai és képviselő útján történő eljárás azonos joghatású. A technikai hiba, szolgáltatáskiesés vagy adatkapcsolati zavar nem okozhat jogvesztést; offline befogadási és folyósítási folytonosságot kell biztosítani.

3.11/A. Modellvalidáció, érzékenység és döntésnapló

A modellvalidáció három szinten történik. A technikai validáció ellenőrzi a képleteket, a duplikációt, a kohorszátmeneteket és a számítás reprodukálhatóságát. A tartalmi validáció azt vizsgálja, hogy a változók valóban a jogszabályi és szakpolitikai fogalmat mérik-e. A külső validáció a modell eredményét tényleges éves adatokkal, független szakértői értékeléssel és más, összehasonlítható rendszerek tapasztalataival veti össze.

Az érzékenységi vizsgálatnak legalább a jogosulti kohorsz nagyságát, a választási arányt, az átlagos ellátási alapot, az indexálást, az SZTÁ feladat- és helyettesítési költségét, a FEKJ súlyossági eloszlását, valamint a veteránszolgáltatások igénybevételét módosítania kell. Nem elegendő csak a végösszeget közölni; meg kell mutatni, mely paraméter egy százalékpontos vagy tízszázalékos változása milyen hatást okoz.

A döntésnapló a modell irányításának alapidokumentuma. Minden paraméterhez rögzíti a státuszt, a forrást, a felelős döntéshozót, az elfogadás dátumát, az alkalmazási kört és a következő felülvizsgálatot. Ha egy korábbi munkaváltozat felülírásra kerül – például a 80%-os plafon 85%-ra változik –, a régi érték nem törlődik nyomtalanul, hanem archivált, nem alkalmazható státuszt kap.

A validációban külön kell kezelni a pénzügyi pontosságot és a szakpolitikai bizonytalanságot. Egy számítás matematikailag hibátlan lehet, miközben a belépési feltételezés bizonytalan. A jelentésnek ezért nem egyetlen összeget, hanem tartományt, kockázati tényezőt és adatminőségi minősítést kell közölnie.

A modell átláthatósága nem jelenti személyes vagy minősített adatok nyilvánosságát. A képlet, a definíció, az aggregált eredmény, a bizonytalansági sáv és a változtatási indok nyilvánosan vagy az érintetti egyeztetésben megismerhető; az egyéni rekordok továbbra is védettek.

Validációs réteg	Vizsgálat tárgya	Kimenet
Technikai	képlet, duplikáció, állományfolyam, programkód és reprodukálhatóság	tesztjegyzőkönyv és hibajavítás
Tartalmi	fogalmak, jogosultsági logika, adatmezők jelentése	szakmai jóváhagyás és definíciós szótár
Külső	tényadatok, független szakértő, nemzetközi összevetés	értékelési jelentés és korrekciós terv
Érzékenységi	kulcsparaméterek és stresszváltozók	hatássáv és kockázati rangsor
Változatkezelési	döntések, felülírt paraméterek és hatály	döntésnapló és archivált modellverzió

24. táblázat. A modellvalidáció és változatkezelés rétegei.

3.12. A modell frissítése és döntési kapui

A modellezési könyvet évente frissíteni kell, és minden lényeges jogszabály-, bér-, minimálbér-, inflációs vagy létszámváltozás után rendkívüli újraszámítás szükséges. A változatnak tartalmaznia kell az alkalmazott képletet, adatforrást, időpontot, felelős szervezetet, bizonytalansági sávot és az előző változathoz képesti eltérést.

Az országos bevezetés előtt külön döntési kapuk szükségesek: jogi készség, intézményi felelősség, adat- és informatikai készség, finanszírozási fedezet, szolgáltatói kapacitás, ügyintézési és jogorvoslati próba, valamint kommunikációs és képzési készség. Egy kerettörvény elfogadása önmagában nem jelenti, hogy a rendszer végrehajtható.

A pilot nem korlátozhat már törvényben biztosított jogot. A pilot feladata az adatkapcsolat, a folyamat, a döntési indoklás, az ügyfélút, a szolgáltatói kapacitás és az ellenőrzés tesztelése. A hibák feltárása korrekciós tervet, nem pedig automatikus jogosultságszűkítést indokol.

3.13. Az egységes paraméterkánon

Terület	Végleges tervezési kánon	Státusz
Szolgálati nyugdíj minimumfeltétel	55 év és 30 év szolgálati idő	normatív szakpolitikai döntés
Szolgálati nyugdíj maximum	85% abszolút plafon	normatív szakpolitikai döntés
Átalakulás	65 éves korban öregségi nyugdíjja alakul	normatív szakpolitikai döntés
SZTÁ időtartama	választható legfeljebb 70 éves korig	normatív szakpolitikai döntés
SZTÁ opciók	25% munka–50% illetmény; 50% munka–75% illetmény	normatív szakpolitikai döntés
SZNY/SZTÁ választási arány	60/40	modellezési feltételezés
SZTÁ 50/75 opció részaránya	90%	modellezési feltételezés
FEKJ havi ellátás	szolgálati eredet + maradandóság + szolgálati alkalmatlanság	normatív szakpolitikai döntés

Terület	Végleges tervezési kánon	Státusz
FEKJ és szolgálati nyugdíj	havi ellátásként nem folyósíthatók együtt	normatív szakpolitikai döntés
Veterán alapjogcím	15 év vagy 730 műveleti nap vagy harci sérülés	normatív szakpolitikai döntés
Teljes tervezési létszám	87 000 fő	tervezési bázis
Magyar Honvédség / szerződéses légénység	21 000 / 7 000 fő	tervezési bázis

25. táblázat. A revízióban egységesen alkalmazandó paraméterek és státuszuk.

A paraméterkánon lényege, hogy a dokumentum többé ne keverje össze a jogpolitikai döntést és a viselkedési feltételezést. A 85%-os plafon vagy a havi FEKJ és nyugdíj kizárása a koncepció tartalmi döntése. A 60/40-es választási arány és a 90%-os 50/75 SZTÁ-opció viszont modellezési hipotézis, amely a tényleges döntések hatására változhat.

A teljes revízióban valamennyi korábbi 80%-os plafont, 20 000 fős honvédségi, 8 000 vagy 10 000 fős szerződéses adatot, HTÁ elnevezést és automatikus veteránkapcsolatot módosítani kell. A korábbi dokumentumok kutatási értéke megmarad, de a meghaladott paraméter nem élhet tovább rejtett táblázatban vagy példaszámításban.

3.14. Összegző értékelés

A III. fejezet táblázatai és ábrái egységes tervezési nyelvet hoznak létre. A 87 000 fős rendszerhatár, a 21 000 és 7 000 fős honvédségi bázis, a korstruktúra, a 12 000 fős veszélyességi alcsoport, valamint a bér- és belépési paraméterek csak akkor használhatók felelősen, ha adatstátuszuk és korlátjuk látható.

A legfontosabb módszertani következtetés, hogy a jogosultsági rátákat a megfelelő kohorszra, nem a teljes állományra kell alkalmazni. A négy pillér eltérő modellezési logikát igényel, ezért az összevont költségvetési jelentés nem moshatja össze az aktuáriusi, foglalkoztatási, egészségkárosodási és szolgáltatásigény-modelleket.

A jogalkotási előkészítéshez aktuáriusi és egyenlőségi hatásvizsgálat, adatvédelmi és intézményi terv, valamint pontos átmeneti szabályok szükségesek. Az I–VI. fejezetek és a jogalkotási melléklet egységes fogalmi és szerkezeti kánonja a további normaszöveg-alkotás közös alapja.

Forrásbázis és szerkesztési eredet

A dokumentum a Fehér Könyv korábbi kutatási és szakpolitikai háttéranyagainak, a véglegesített IV–VI. fejezeteknek és a pillérenkénti jogalkotási mellékletnek a szintézise. A részletes jogforrási, tudományos és nemzetközi hivatkozások az alábbi háttérfejezetekben található. A jogszabályok hatályállapotát a törvényjavaslat benyújtása és a végleges Fehér Könyv kiadása előtt ismételt ellenőrizni kell.

Forráscsoport	Felhasznált dokumentumok
Szolgálati nyugdíj és életpálya	IV/A. A szolgálati nyugdíjrendszer szakpolitikai megalapozása; IV/A/1.; IV/A/2.1–2.8.; IV/A/3–7. validált anyagok.
SZTÁ előzménye	„Méltó átmenet a nyugdíjba” és a korábbi Hivatásos Tartalékalomány-koncepciók; kiegészítő szakmai háttérdokumentum.
FEKJ	V/A. A FEKJ szakpolitikai megalapozása; V/A/1–8. validált kutatási és modellezési fejezetek; V.1–V.9. normatív törzsfelvezetek.
Veteránrendszer	A korábbi Veteránrendszer szakpolitikai megalapozó, háttér- és normatív forrásblokkjai.
Működtetés	Korábbi jogalkotási, intézményi, digitális, finanszírozási, hatásmérési és bevezetési forrásblokkok.
Revíziós kánon	A Fehér Könyv egységes revíziós főterve és módosítási mátrixa; végleges szöveg-táblázat-ábra szerkesztési kánon.

26. táblázat. A kibővített I–III. fejezetek belső forrásbázisa.

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI MEGJEGYZÉS / A jelen dokumentum végleges szerkesztett, döntés-előkészítő szakpolitikai könyvfejezet. A normaszöveg kidolgozásához ismételt jogi hatályellenőrzés, aktuáriusi és költségvetési számítás, adatvédelmi hatásvizsgálat, ágazati adatállomány-elemzés, egyenlőségi vizsgálat és társadalmi-érdekképviselési egyeztetés szükséges.

Az integrált kötetben betöltött szerep

Az integrált I–III. fejezeti blokk a teljes Fehér Könyv közös hivatkozási alapja. A IV–VI. fejezetek e fogalmi, személyi, adat- és modellezési kánon szerint kerültek egységesítésre. A teljes kötetben ezért következetesen a 85%-os szolgálatnyugdíj-plafon, a 65 éves öregségi nyugdíjja alakulás, a 21 000 fős honvédségi és 7 000 fős szerződéses légénységi tervezési bázis, a jogosulti kohorszokra épülő belépési modell, valamint a Veteránrendszer 15 év/730 nap/harci sérülés alapjogcímei alkalmazandók.

FEHÉR KÖNYV

A FEGYVERES ÉS RENDVÉDELMI ÉLETPÁLYA NÉGY PILLÉRE

IV. FEJEZET

A SZOLGÁLATI NYUGDÍJRENDSZER ÉS A SZOLGÁLATI TARTALÉK ÁLLOMÁNY

1. ábra. A Szolgálati Nyugdíjrendszer és az SZTÁ eltérő, de összehangolt pályázási funkciója.

Integrált, kutatási alapokkal visszatöltött végleges revíziós változat • 2026. augusztus 2.

A fejezet státusza és feladata

A jelen integrált, végleges revíziós változat a Szolgálati Nyugdíjrendszer és a Szolgálati Tartalék Állomány teljes, kutatási alapokkal visszatöltött revíziója. A korábbi 22 oldalas változat a normatív paramétereket, a jogosultságot, az SZTÁ működését és a kohorszmodellezést már egységesen rendezte, de a korábbi IV/A. kutatási program több lényeges indokoló rétegét csak röviden foglalta össze. A fejezet ezért tartalomvesztés nélkül visszaépíti a szolgálati életpálya sajátosságait, a terhelések és a regeneráció összefüggését, a jogi és alkotmányos tesztet, a nemzetközi alternatívákat, a költség-haszon értelmezést, valamint a toborzási, megtartási, családi és társadalmi hatásokat.

A fejezet két nagy egységből áll. Az IV/A. rész a problémafeltárástól a választott megoldásig vezető bizonyítási láncot mutatja be. A IV/B. rész megtartja és tovább értelmezi a részletes szabályozási modellt: az 55/30-as jogosultságot, a 60 havi kereseti alapot, a 60–80%-os alapmértéket, az 1,15-ös korrekciót és a 85%-os plafont, a 65 éves kori átalakulást, továbbá az SZTÁ 50/75 és 25/50 opcióit. A kutatási rész és a normatív rész egymást ellenőrzi: egyik sem kezelhető a másik nélkül.

VÉGLEGES PARAMÉTERKÁNON / 55 éves alsó életkor és 30 év tényleges szolgálati idő; 85%-os abszolút szolgálatinyugdíj-plafon; 65 éves korban öregségi nyugdíjja alakulás; SZTÁ legfeljebb 70 éves korig; 50% munka / 75% illetmény és 25% munka / 50% illetmény opció; 21 000 fős honvédségi, ezen belül 7 000 fős szerződéses légénységi tervezési bázis.

Kérdés	A fejezet válasza	Garancia
Miért kell két pályázási eszköz?	Mert a teljes kivonulás és a részleges továbbfoglalkoztatás eltérő élethelyzet.	Az SZTÁ nem lehet rejtett nyugdíj, a nyugdíj nem lehet kötelező kiválási csatorna.
Mi alapján jár a nyugdíj?	Életkor, tényleges szolgálati idő, szolgálati kereseti alap és dokumentált terhelési korrekció alapján.	A korrekció nem helyettesíti az 55/30-as minimumot; a végső mérték legfeljebb 85%.
Mi alapján működik az SZTÁ?	Valós feladat, kölcsönös megállapodás, alkalmasság és teljesítmény alapján.	Nem alanyi jog és nem feladat nélküli létszámparkoló.
Hogyan kezeljük a költséget?	Jogosulti kohorszok, állományi időtartamok és külön költségfogalmak alapján.	A bruttó kiadás, a pótlási költség és a humánpolitikai hatás külön jelenik meg.

IV/A. A SZOLGÁLATI NYUGDÍJRENDSZER ÉS AZ SZTÁ SZAKPOLITIKAI MEGALAPOZÁSA

MÓDSZERTANI STÁTUSZ / A IV/A. rész a korábbi IV/A.1–IV/A.7. validált kutatási lánc szintézise. A bizonyított tény, a nemzetközi tapasztalatot, a tervezési adatot és a normatív javaslatot elkülönítve kezeli. A meghaladott paramétereket nem emeli vissza, a mögöttük álló kutatási eredményt és döntési indokot azonban megőrzi.

IV/A.1. A kutatási rész rendeltetése és bizonyítási kérdései

A részletes szabályozás szakpolitikai indokolása nem merülhet ki abban, hogy a fegyveres és rendvédelmi szolgálat nehéz, ezért külön nyugdíjat érdemel. Ez az állítás önmagában sem a személyi hatályt, sem az 55 éves életkort, sem a 30 éves minimumot, sem az ellátás mértékét nem igazolja. A megalapozásnak végig kell vezetnie, milyen objektív többletkötelezettségek keletkeznek, ezek miként halmozódnak fel az életpálya során, mely hiányokat nem kezel a jelenlegi rendszer, milyen alternatívák állnak rendelkezésre, és miért éppen a szolgálati nyugdíj és az SZTÁ összehangolt modellje ad arányos választ.

A kutatási program hat fő kérdést vizsgált. Először a szolgálati jogviszony eltéréseit az általános munkaviszonytól. Másodszor a fizikai, pszichés, készenléti, környezeti, jogi-felelősségi és családi terheléseket. Harmadszor az eltérő életpálya-szabályozás jogi és alkotmányos igazolhatóságát. Negyedszer a külföldi modellek funkcióját és átültetési korlátait. Ötödször a költségvetési, humánpolitikai és szervezeti következményeket. Hatodszor azt, hogy a javasolt rendszer milyen nem kívánt hatásokat – kiválási hullámot, aranybilincset, feladat nélküli SZTÁ-t vagy generációs igazságtalanságot – idézhet elő.

A bizonyítás ezért nem egyenes vonalú érdekvédelmi érvelés, hanem ellenőrizhető döntési lánc. A szolgálati többletterhek elismerése normatív kiindulópont, a konkrét intézmény és a konkrét paraméter azonban csak alternatíva- és hatásvizsgálat után választható ki. A kutatási rész külön jelzi azokat a kérdéseket is, amelyek még mikroadatot, aktuáriusi validációt vagy politikai döntést igényelnek.

A IV. fejezet szakpolitikai bizonyítási lánc

A normatív paraméterek csak akkor igazolhatók, ha a probléma, a cél, az alternatíva és a kockázati garancia közötti kapcsolat végig követhető.

A1. ábra. A IV. fejezet szakpolitikai bizonyítási lánc.

Kutatási terület	Fő kérdés	A normatív részben megjelenő válasz
Szolgálati jogviszony	Miben több a kötöttség és a rendelkezésre állás az általános munkaviszonynál?	Elkülönült, hosszú szolgálathoz kötött pályázási jogcím.

Kutatási terület	Fő kérdés	A normatív részben megjelenő válasz
Terhelés és regeneráció	Hogyan halmozódik az igénybevétel, és miért nem azonos a szolgálati idő pusztá hosszával?	Tényleges szolgálati minimum és korlátozott, dokumentált mértékkorrekció.
Jogi megalapozás	Milyen feltételekkel igazolható az eltérő bánásmód?	Törvényi jogosultság, arányosság, egyenlőségi vizsgálat és jogorvoslat.
Nemzetközi összehasonlítás	Mely funkciók tekinthetők általánosnak, és mi nem másolható át?	Szigorú magyar 55/30-as modell, külön SZTÁ-átmenettel.
Közgazdaság és HR	Milyen kiadás, kapacitás és megtartási hatás keletkezik?	Kohorszmodell, külön költségfogalmak és teljesítménymérés.
Társadalmi hatás	Milyen családi, generációs és bizalmi következmények várhatók?	Valós választás, átmeneti terv, családi és reintegrációs kapcsolatok.

A1. táblázat. A korábbi kutatási program és a részletes szabályozási modell kapcsolata.

IV/A.2. A szolgálati életpálya objektív sajátosságai

A fegyveres és rendvédelmi szolgálati jogviszony különleges közszolgálati jogviszony. Az állomány tagja nem kizárólag munkafeladatot vállal, hanem fokozott rendelkezésre állást, vezényelhetőséget, fegyelmi és összeférhetetlenségi kötöttséget, a szolgálati hely és idő egyoldalúbb alakíthatóságát, valamint egyes beosztásokban az élet és testi épség tudatos kockáztatását is. A szolgálati jogviszony ezért nem pusztán magasabb munkaterhelés, hanem a magánélet, a földrajzi mobilitás és a munkavállalói autonómia szélesebb körű korlátozhatósága.

A többletterhelés nem azonos minden szervezetben és minden beosztásban. A készenléti rendőri szolgálat, a tűzoltói beavatkozás, a büntetés-végrehajtási felügyelői munka, a katonai műveleti szolgálat, a pénzügyőri ellenőrzés vagy a magas felelősségű vezetői döntés eltérő kockázati profilt jelent. A közös szabályozásnak ezért a jogviszony funkcionális sajátosságait kell elismernie, a mértékkorrekciónak pedig az egyén tényleges, dokumentált életpálya-profiljára kell épülnie.

A szolgálat családi rendszert is érint. A gyakori vezénylés, a tartós távollét, a költözés, az éjszakai és hétvégi szolgálat, a rövid határidős berendelés, a szabadság megszakítása és a sérülés vagy halál kockázata a partner munkavállalását, a gyermekellátást és a családi szerepek kiszámíthatóságát egyaránt befolyásolhatja. A pályázás ezért nem kizárólag egyéni jövedelmi döntés, hanem gyakran háztartási és családi döntés is.

A szolgálati életpálya sajátosságai nem teszik indokolttá, hogy minden állománytag azonos időpontban és azonos mértékű ellátást kapjon. A kutatási eredmény a differenciált, ugyanakkor átlátható szabályozást támasztja alá: szigorú közös minimum, egységes szolgálati idő-definíció, egyéni kereseti alap, korlátozott terhelési korrekció és külön egészségkárosodási rendszer.

IV/A.3. Terhelés, regeneráció és az életpálya nettó igénybevétele

A szolgálati terhelés értékelése öt fogalom elválasztásával kezdődik. A veszély valamely károsító esemény vagy körülmény lehetősége; az expozíció azt mutatja meg, hogy az állománytag ténylegesen találkozott-e vele; a terhelés a feladatból és környezetből eredő objektív követelmény; az igénybevétel a személyre gyakorolt válasz; a következmény pedig lehet fáradtság, teljesítményromlás, sérülés, családi konfliktus, alkalmassági korlátozás vagy szolgálati eredetű egészségkárosodás. E fogalmak összemosása vezetett korábban ahhoz, hogy egy beosztási címkét automatikusan veszélyességi kedvezményé alakítottak.

A tényleges életpálya-terhelést nem az intenzitás önmagában, hanem az intenzitás, gyakoriság, tartam, egyidejű együttállás és a regeneráció lehetősége határozza meg. Egy rövid, rendkívül intenzív műveleti időszak és egy éveken át ismétlődő éjszakai-készenléti munkarend eltérő úton, de egyaránt jelentős igénybevételt okozhat. A fizikai, pszichés, alvási, környezeti, felelősségi és családi tényezők ráadásul kölcsönösen erősíthetik egymást.

A regeneráció nem magánügy és nem pusztán jóléti kedvezmény, hanem a szolgáltatképeség infrastruktúrája. A formálisan biztosított pihenőidő nem feltétlenül jelent tényleges helyreállást, ha azt utazás, családi gondozási feladat, készenléti várakozás vagy alvásmegszakítás terheli. A nyugdíj nem válthatja ki a pihenőidőt, a munkavédelmet, a terhelésmenedzsmentet, a pszichés támogatást vagy a külszolgálat utáni reintegrációt. A rossz jelenidejű szolgálati feltételek utólagos pénzbeli „megváltása” szakmailag és erkölcsileg egyaránt hibás lenne.

Ebből következik a szolgálati nyugdíj és a FEKJ elhatárolása is. A szolgálati nyugdíj a hosszú szolgálat és a többletvállalások életpálya-szintű elismerése; nem igényel egyéni egészségkárosodást. A FEKJ ezzel szemben a szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodás és a szolgálati alkalmatlanság bizonyítására épül. A szolgálati terhelési profil a nyugdíj mértékét korlátozottan korrigálhatja, de nem helyettesítheti a FEKJ okozati és egészségi minősítését.

ALAPELV / A szolgálati nyugdíj nem lehet a megelőzés, a regeneráció vagy a rehabilitáció helyettesítője. A 85%-os plafon a mértékkorrekció korlátja, nem a szolgálati terhek utólagos teljes „ára”.

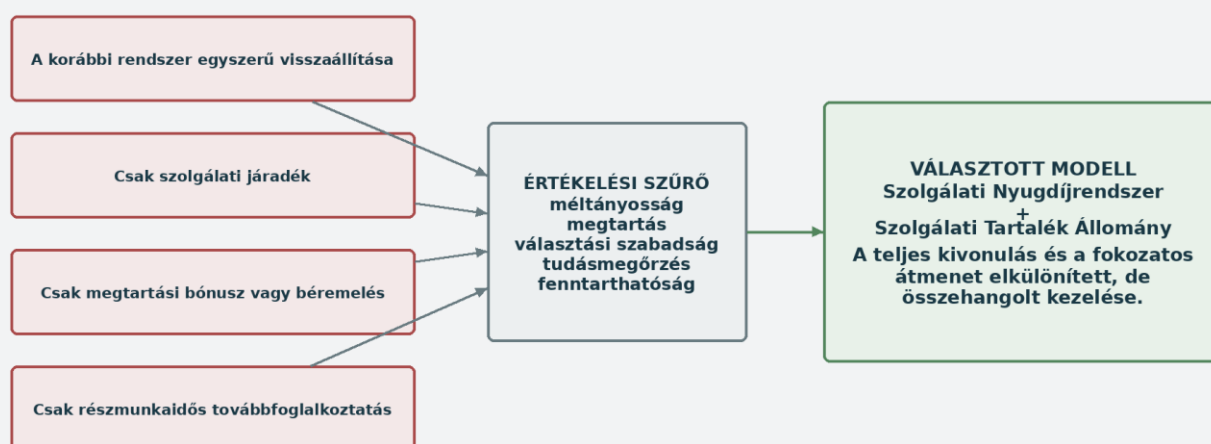
IV/A.4. A pályázási probléma és a megvizsgált alternatívák

A reform alaphelyzete nem egyetlen ellátás hiánya. Egyszerre jelentkezik a hosszú szolgálat kiszámítható lezárásának hiánya, a teljes aktív szolgálat és a teljes kivonulás közötti átmeneti forma hiánya, a kritikus tudás hirtelen elvesztése, valamint a civil munkaerőpiacra történő átmenet esetlegessége. Egyetlen eszköz ezért szükségképpen túlterheltté válna: a nyugdíjtól várnánk a megtartást, a rehabilitációt, a tudásmegőrzést és a társadalmi elismerést is.

A korábbi rendszer egyszerű visszaállítása politikailag könnyen kommunikálható, de nem oldaná meg a teljes és részleges kivonulás elhatárolását, a 65 éves társadalombiztosítási illeszkedést, a szerződéses állomány hosszú életpályáját és az SZTÁ tudásmegtartási feladatát. A kizárólagos szolgálati járadék átmeneti jövedelmet adhatna, de gyengébb jogosultsági biztonságot és bizonytalanabb nyugdíjidentitást eredményezne. A pusztá megtartási bónusz jelenidejű ösztönző, de nem rendezné a pálya végének kiszámíthatóságát.

A kizárólag részmunkaidős továbbfoglalkoztatás sem elegendő. Nem minden szervezet tud minden jogosultnak valós SZTÁ-feladatot biztosítani, és nem minden érintett alkalmas vagy hajlandó további munkavégzésre. A kizárólagos nyugdíj viszont azonnali tudásvesztést és jogosultsági küszöb körüli kiválási hullámot okozhat. A választott kétcsatornás modell ezért nem kompromisszumos toldás, hanem a két eltérő élethelyzet tudatos szétválasztása.

A megvizsgált pályázási alternatívák szűrője

A két eszköz sem helyettesíti a jelenidejű illetmény-, lakhatási, regenerációs, vezetési és családtámogatási politikát.

A2. ábra. A megvizsgált pályázási alternatívák szűrője.

Alternatíva	Előnye	Miért nem elegendő önmagában?
A korábbi nyugdíjrendszer visszaállítása	Gyorsan érthető, ismert jogcím.	Nem kezeli a tudásmegtartást, a 65 éves átalakulást és a mai adat- és költségvetési környezetet.
Szolgálati járadék	Időben korlátozható, átmeneti jövedelmet ad.	Nem feltétlenül fejezi ki a hosszú szolgálat alapján megszerzett nyugdíjjogot.
Megtartási bónusz vagy béremelés	Azonnali, célzott ösztönző lehet.	A pályázás és a szolgálat utáni jövedelmi biztonság problémáját nem oldja meg.
Csak SZTÁ	Megtartja a tudást és részleges kapacitást.	Nincs mindenki számára feladat, alkalmasság vagy további munkavégzési szándék.
Szolgálati nyugdíj + SZTÁ	Valós választás a teljes lezárás és a fokozatos átmenet között.	Csak megfelelő adat-, feladat-, finanszírozási és jogorvoslati garanciákkal működik.

A2. táblázat. A megvizsgált alternatívák szakpolitikai értékelése.

IV/A.5. Jogi és alkotmányos kialakíthatóság

Az eltérő szolgálati nyugdíjszabályozás jogi igazolhatóságának alapja nem a hivatásrend elnevezése, hanem az objektív szolgálati sajátosság. Az állam akkor tehet különbséget, ha a személyi kör világosan meghatározott, a különbségtétel legitim célt szolgál, a jogosultsági feltételek alkalmasak e cél elérésére, és a juttatás mértéke nem válik önkényessé vagy korlátlanná. A 55 éves életkor és a 30 éves tényleges szolgálati idő együttes alkalmazása e szempontból szigorú belépési küszöb.

A jogbiztonság megköveteli, hogy a szolgálati idő, a kereseti alap, a korrekciós profil, a kizárási szabályok, a 65 éves átalakulás és a jogorvoslat törvényi szinten legyen meghatározva. A végrehajtási szabály nem alakíthatja át hallgatólagosan az anyagi jogot. A jogosultnak meg kell ismernie a számítás alapadatait, a felhasznált forrásokat és a határozat indokait; a vitatott terhelési vagy szolgálati idő-adat függetlenül felülvizsgálható legyen.

Különös figyelmet igényel az egyenlő bánásmód. A szolgálati idő számítása nem okozhat aránytalan közvetett hátrányt a szülési, gyermekgondozási vagy szolgálati eredetű rehabilitációs távollét miatt. Az SZTÁ kiválasztási rendszere nem alapulhat informális vezetői kapcsolatokon, rendfokozati presztízsen vagy nemi sztereotípián. A hasonló helyzetű jelentkezők eltérő kezelése csak előre rögzített, feladathoz kötött és indokolható feltételekkel fogadható el.

A megszerzett jog és a jogos várakozás védelme átmeneti szabályokat követel. A rendszer bevezetésekor már teljesített szolgálati idő nem veszhet el; az állami nyilvántartás hiánya nem hárítható automatikusan az érintettre. Ugyanakkor a még meg nem nyílt jövőbeli jogosultság paraméterei nem kezelhetők változtathatatlan szerzett jogként. A jogalkotónak ezért külön kell védenie a közvetlenül jogosultság előtt álló kohorszokat, és hosszabb felkészülési időt kell biztosítania a pálya korábbi szakaszában lévőknek.

A jogi és alkotmányos kialakíthatóság hatlépcsős tesztje

A3. ábra. A jogi és alkotmányos kialakíthatóság hatlépcsős tesztje.

Jogi kérdés	Kötelező minimum	A IV/B. részben alkalmazott megoldás
Objektív indok	Igazolható szolgálati többletkötöttség.	Tételes személyi hatály és tényleges szolgálati idő.
Arányosság	A juttatás kapcsolódjon a célhoz és legyen korlátozott.	55/30-as minimum, 60–80%-os alapmérték, 85%-os plafon.
Jogbiztonság	A lényegi feltételek törvényi szinten legyenek rögzítve.	Moduláris határozat, számítási melléklet és előzetes tájékoztatás.
Egyenlő bánásmód	Ne keletkezzen indokolatlan közvetett hátrány.	Távolléti idők és SZTÁ-kiválasztás külön egyenlőségi vizsgálata.
Jogorvoslat	A tény, a minősítés és a számítás vitatható legyen.	Független felülvizsgálat a terhelési és expozíciós minősítésnél.
Átmeneti védelem	A megszerzett idő és a közeli jogosultság védelme.	Adatfeltárás, felkészülési idő és kohorszspecifikus átmeneti szabály.

A3. táblázat. A jogi kialakíthatóság kötelező garanciái.

IV/A.6. Nemzetközi modellek és az átültetés korlátai

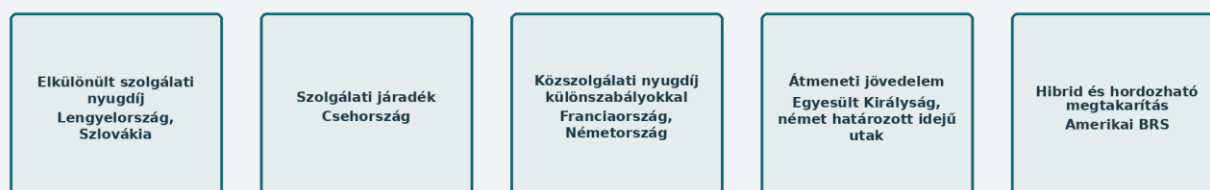
A nemzetközi vizsgálat azt mutatja, hogy a fegyveres és rendvédelmi életpálya külön lezárása széles körben alkalmazott, de nem egységes. Elkülönült szolgálati nyugdíj, szolgálati járadék, közszolgálati nyugdíj katonai külön szabályokkal, időben korlátozott pályaatmeneti jövedelem és hibrid, hordozható megtakarítás egyaránt előfordul. A rendszereket ezért nem kizárólag a százalékos helyettesítési ráta vagy a szolgálati év alapján kell összevetni.

Lengyelország és Szlovákia a hosszú szolgálat után közvetlenül megnyíló külön nyugdíj példája; Csehország inkább szolgálati járadékkal kezeli az átmenetet. Franciaország és Németország a közszolgálati nyugdíjrendszeren belüli katonai sajátosságokat mutatja, míg az Egyesült Királyság és a német határozott idejű katonai út külön pályaatmeneti jövedelmet és reintegrációt kapcsol a szolgálat befejezéséhez. Az amerikai hibrid rendszerből elsősorban a hordozhatóság és a küszöb előtt távozók védelme tanulságos.

A magyar 55 éves minimuméletkor és 30 év tényleges szolgálat együttes követelménye a vizsgált közvetlen szolgálati modellek többségénél szigorúbb. Ez erősíti a társadalmi és költségvetési igazolhatóságot, ugyanakkor növeli a 30. év előtti távozás veszteségét. Ezt nem a külön nyugdíj küszöbének felpuhításával, hanem a teljes társadalombiztosítási beszámítással, az SZTÁ-val, a FEKJ-védelemmel, a civil reintegrációval és az egyéni átmeneti tervvel kell kezelni.

A külföldi modell nem igazol közvetlenül egyetlen magyar százalékot sem. Eltér a kereseti szint, a közteher, az általános nyugdíjkorhatár, a szolgálati jogviszony, a tartalékos rendszer és a katonai–rendvédelmi személyi szerkezet. A nemzetközi elemzés feladata ezért a funkcionális megoldások azonosítása, nem a paraméterek mechanikus importja.

A nemzetközi rendszerek öt fő típusa és magyar tanulságuk

Magyar következtetés: nem külföldi százalékot kell lemásolni. A hosszú szolgálat, a fokozatos átmenet, a szolgálati eredetű eü. károsodás és a veterán gondoskodás funkcióit kell a magyar jogi, bér- és demográfiai környezethez illeszteni.

A4. ábra. A nemzetközi életpálya-lezáró rendszerek fő típusai.

Modelltípus	Példa	Magyar tanulság
Elkülönült szolgálati nyugdíj	Lengyelország, Szlovákia	A hosszú szolgálat önálló jogcímként ismerhető el, de átmeneti és invaliditási utak is kellenek.
Szolgálati járadék	Csehország	Az átmeneti jövedelem elkülöníthető az öregségi nyugdíjtól; a jogcím funkcióját egyértelművé kell tenni.
Közszolgálati nyugdíj külön szabályokkal	Franciaország, Németország	Az általános rendszerhez való illeszkedés és a 65 éves átalakulás erősíthető.
Átmeneti jövedelem és reintegráció	Egyesült Királyság, Németország	A pályázáshoz képzés, tanácsadás és civil foglalkoztatási híd társítható.
Hibrid/hordozható rendszer	Amerikai BRS	A küszöb előtt távozók nyugdíjcélú jogszerzését és hordozhatóságát külön kell védeni.

A4. táblázat. A nemzetközi modellek funkcionális tanulságai.

IV/A.7. Közgazdasági és költség-haszon értelmezés

A szolgálati nyugdíj közvetlen, hosszú távon felhalmozódó költségvetési kötelezettség. Ezt nem szabad sem elhallgatni, sem egyetlen kommunikációs számmal helyettesíteni. Külön kell kezelni az adott év bruttó

pénzforgalmi kiadását, a tízéves kumulált kifizetést, a nettó költségvetési hatást és a teljes aktuáriusi kötelezettséget. Ugyancsak külön tétel az SZTÁ-illetmény, a kieső kapacitás pótlása, az igazgatás, az informatikai fejlesztés és az átmeneti adatkorrekció.

A korábbi kutatási modell a teljes 87 000 fős állományra alkalmazott belépési ráták és teljes pótlás mellett a tizedik évben mintegy 151–153 milliárd forintos éves kifizetési szintet, tíz év alatt pedig hozzávetőleg 840 milliárd forintos kumulált bruttó kifizetést jelzett változatlan áron. Ezek az adatok fontos nagyságrendi stresszjelzések, de nem végleges döntési számok. A jelen revízió jogosulti kohorszokra, 65 éves kiáramlásra és külön pótlási valószínűségekre épülő modellje módszertanilag elsőbbséget élvez.

A reform gazdasági haszna sem azonos a kifizetett ellátás egyszerű „megtérülésével”. Mérhető lehet a befolyásolható pályaelhagyás csökkenése, a toborzási és kiképzési pótlási költség mérséklődése, a kritikus tudás megőrzése, a betöltetlen beosztások idejének rövidülése, a szolgálati baleset és keresőképtelenség változása, valamint a családi stabilitás és a civil reintegráció javulása. E hasznokat nem szabad bizonyíték nélkül levonni a bruttó költségből.

A döntéshozói kérdés ezért nem az, hogy a reform „ingyenes-e”, hanem az, hogy a választott jogosultsági és mértékszabály arányos költséggel ér-e el olyan humánpolitikai, szervezeti és társadalmi eredményt, amely más, olcsóbb vagy kevésbé korlátozó eszközzel nem érhető el. A végleges aktuáriusi modellnek az alternatív bér-, bónusz-, SZTÁ- és reintegrációs csomagokkal is össze kell vetnie a rendszert.

Költségfogalom	Mit tartalmaz?	Mire használható?
Éves bruttó kifizetés	Az adott év szolgálatinyugdíj- és SZTÁ-pénzforgalma.	Költségvetési előirányzat és likviditás.
Tízéves kumulált kifizetés	Az időszak összes változatlan vagy nominális kifizetése.	Középtávú költségvetési tervezés.
Nettó költségvetési hatás	Bruttó kiadás, adó- és járulékhatás, pótlás, megtakarítás.	Államháztartási hatásvizsgálat.
Aktuáriusi kötelezettség	A jövőbeli jogosultságok jelenértéke és kockázata.	Hosszú távú fenntarthatóság.
Társadalmi költség-haszon	Megtartás, tudás, egészség, család, bizalom és képesség.	Szakpolitikai alternatívák összevetése.

A5. táblázat. A költségfogalmak kötelező elhatárolása.

IV/A.8. Toborzás, megtartás és az „aranybilincs-hatás”

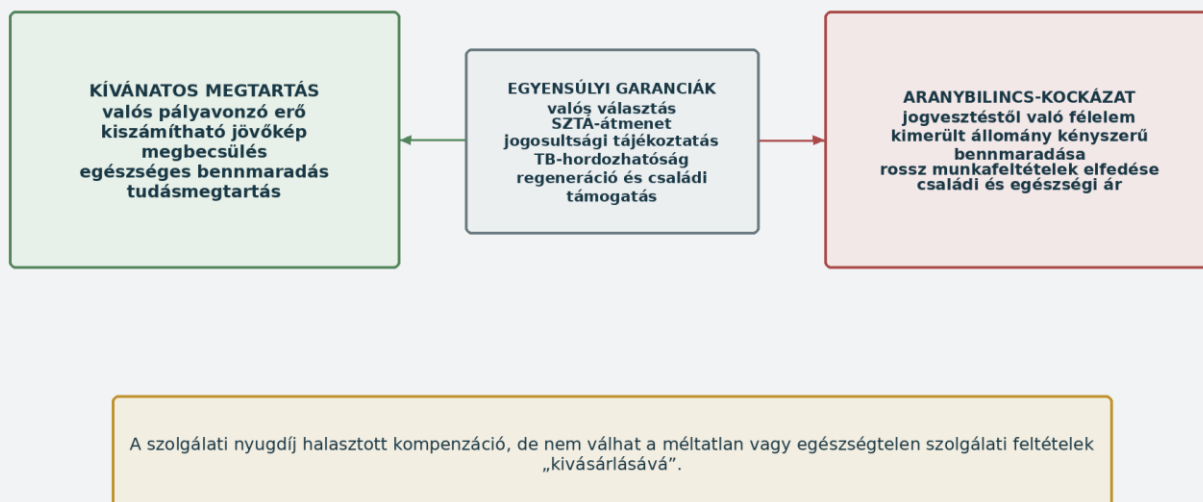
A szolgálati nyugdíj elsősorban hosszú távú életpálya-ígéret, nem azonnali belépési prémium. A fiatal jelentkező döntésében az illetmény, a lakhatás, a képzés, a vezetési kultúra és a munkarend rendszerint közvetlenebb szerepet játszik. A nyugdíjígéret hitelessége inkább a pálya középső és későbbi szakaszában erősítheti a bennmaradást, amikor az állománytag már jelentős szolgálati időt szerzett, de még civil munkaerőpiaci alternatívával rendelkezik.

A halasztott kompenzáció megtartó ereje ugyanakkor aranybilincs-hatást idézhet elő. Ez akkor következik be, ha az érintett egészségi, családi vagy szakmai okból már nem kíván vagy nem tud megfelelően tovább szolgálni, de a közelgő jogosultság elvesztésétől tartva mégis bennmarad. A szervezet statisztikailag megtart valakit, de a szolgálati motiváció, a teljesítmény, a családi stabilitás és az egészségi állapot romolhat. A megtartás ekkor nem humánpolitikai siker, hanem kényszerű bennmaradás.

Az aranybilincs megelőzésének első garanciája a valós választás. A jogosultnak összehasonlítható információt kell kapnia a továbbszolgálat, az SZTÁ és a szolgálati nyugdíj következményeiről. A második garancia, hogy a 30. év előtt szerzett idő az általános társadalombiztosítási nyugdíjban ne vesszen el. A harmadik az SZTÁ 50/25-ös belépési ablaka, a FEKJ egészségkárosodási védelme és a civil reintegráció. A jelen kánon nem hoz létre 30 év alatti arányos szolgálati résznyugdíjat; ennek esetleges vizsgálata külön aktuáriusi és politikai döntés.

A nyugdíj és az SZTÁ nem használható a jelenidejű problémák elfedésére. A szolgálati terhelés csökkentését, a pihenést, a kiszámítható szolgálattervezést, a lakhatást, a gyermekellátást, a partnerfoglalkoztatást és a méltányos vezetői gyakorlatot nem lehet későbbi ellátással kiváltani. A reform akkor növeli a bizalmat, ha az állomány azt érzékeli: az állam nem „megvásárolja” a túlterhelés elviselését, hanem egyszerre javítja a szolgálat jelenét és biztosítja a pálya méltó lezárását.

Az „aranybilincs-hatás” és a kívánatos megtartás különbsége

A5. ábra. Az aranybilincs-hatás és a kívánatos megtartás különbsége.

Kockázati jel	Lehetséges aranybilincs-hatás	Ellensúlyozó garancia
A jogosultsági küszöb előtt megugró betegállomány	Az érintett már nem terhelhető, de nem mer kilépni.	Korai pályatanácsadás, SZTÁ, rehabilitáció és FEKJ-kapu.
Erős kilépési szándék, mégis bennmaradás	A nyugdíjvesztéstől való félelem felülírja az élethelyzetet.	Írásbeli jogosultsági becslés, TB-hordozhatóság és civil átmeneti terv.
Tartós túlmunka és elégtelen regeneráció	A későbbi juttatás elfedi a jelenidejű munkaszervezési hibát.	Regenerációs minimumok, munkaidő-kontroll és vezetői felelősség.
Családi konfliktus és partnerkarrier-vesztés	A háztartás viseli a bennmaradás rejtett költségét.	Kiszámítható szolgálattervezés és célzott családtámogatás.
SZTÁ feladat nélkül	A státusz a kilépést késleltető parkolóvá válik.	Valós feladat, teljesítménytermék, éves értékelés és megszüntetési garancia.

A6. táblázat. Az aranybilincs-hatás korai jelzői és garanciái.

IV/A.9. Családi, egyenlőségi, bizalmi és reintegrációs hatások

A bennmaradási és pályazárási döntés gyakran közös családi döntés. A szolgálat folytatása kiszámítható jövedelmet és identitást adhat, ugyanakkor fenntarthatja a költözési, távolléti és gondozási terheket. A szolgálati nyugdíj jövedelmi biztonságot adhat, de korábbi civil átmenetet és új családi szereposztást igényel. Az SZTÁ csökkentheti a terhelést, de csak akkor, ha a részmunkaidő valós, és nem jár informális teljes rendelkezésre állással.

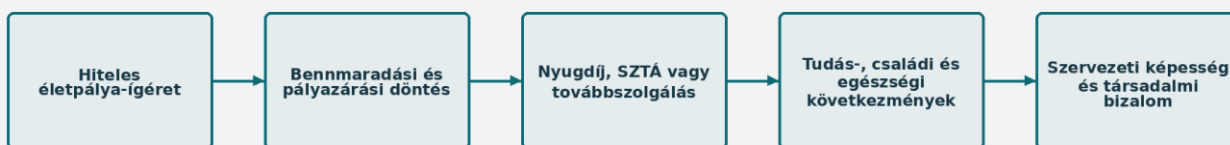
Az egyenlőségi vizsgálatnak nemcsak a formálisan azonos szabályt, hanem a tényleges hozzáfért is értékelnie kell. A megszakított életpályák, a gyermekgondozási idő, a szolgálati eredetű rehabilitáció, a részmunkaidős vagy eltérő beosztási pályák és a területileg korlátozott SZTÁ-lehetőségek eltérően érinthetik a

nőket, az idősebb állományt, a fogyatékossgal élőket és a családi gondozási kötelezettséget viselőket. Az eltérés nem automatikusan jogellenes, de adatokkal és legitim feladati indokkal igazolandó.

A szervezeti igazságosság a rendszer elfogadottságának központi feltétele. Ha a szolgálati idő vagy a korrekciós profil nyilvántartása átláthatatlan, az SZTÁ-helyek informális kapcsolatok alapján nyílnak meg, vagy az egyéni becslések rendszeresen eltérnek a végleges döntéstől, a reform nem bizalmat, hanem újabb bizonytalanságot termel. A kedvezőtlen adatokat – elutasítás, jogorvoslat, késedelmes ügyintézés, területi hozzáférési különbség – ugyanúgy nyilvánosságra kell hozni, mint a sikeres belépéseket.

A pályázás nem a határozat közlésével ér véget. Az érintettnek kompetencia- és képesítési összesítésre, civil munkaerőpiaci tanácsadásra, egészségügyi utánpótlásra, veteránjogcím-vizsgálatra és szükség esetén családi támogatásra lehet szüksége. A német és brit példák különösen azt mutatják, hogy a jövedelmi átmenet és a civil reintegráció összekapcsolása csökkentheti a pályázás társadalmi költségét.

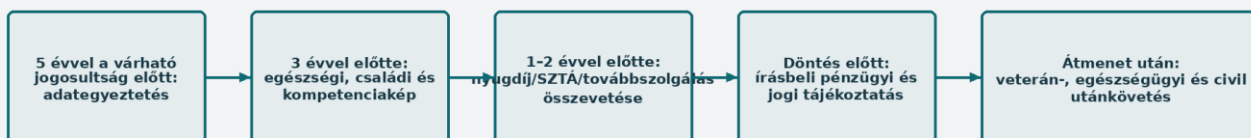
A reform humánpolitikai hatáslánca és mérési pontjai

Kötelező mérés: toborzási tölcser • 12/36 havi megtartás • befolyásolható kilépési okok • nyugdíjig bennmaradás • SZTÁ-FTE és tudásátadás • családi mutatók • egészségi és regenerációs mutatók • civil reintegráció • költségvetési és adatminőségi korlátok

A6. ábra. A reform humánpolitikai hatáslánca és kötelező mérési pontjai.

Az egyéni pályázási terv javasolt folyamata

A terv nem kényszeríti előre a döntést. Célja, hogy az adat- vagy információhiány ne a pályázás pillanatában váljon jogvesztési és családi kockázattá.

A7. ábra. Az egyéni pályázási terv javasolt folyamata.

IV/A.10. A kutatási eredményekből következő döntési tételek

A korábbi kutatási program alapján szakmailag megalapozott, hogy a hosszú szolgálat külön, saját jogú pályázási ellátással ismerhető el, és hogy a teljes kivonulás mellett szükség van részmunkaidős, tudásmegtartó átmeneti foglalkoztatásra. A két eszköz akkor koherens, ha a szolgálati nyugdíj az egyéni jogosultságot, az SZTÁ pedig a kölcsönös megállapodáson alapuló valós munkavégzést finanszírozza.

A kutatás nem igazolja, hogy minden szolgálati év vagy beosztás azonos többletjuttatást érdemel. A végleges paraméterkánon ezért szigorú tényleges szolgálati minimumot, többéves kereseti alapot, korlátozott terhelési korrekciót és 85%-os abszolút plafont alkalmaz. A mértékkorrekció részletes kategóriái csak hiteles expozíciós, munkavédelmi és személyügyi adat alapján kodifikálhatók.

A kutatás azt sem igazolja, hogy a reform önmagában megoldja a toborzási és megtartási problémákat. A szolgálati nyugdíj és az SZTÁ csak a teljes életpálya-ajánlat része. Illetmény, lakhatás, regeneráció, vezetési kultúra, képzés, családtámogatás és civil átmenet nélkül a rendszer aranybilincset, jogosultsági küszöb körüli torzulást vagy feladat nélküli státuszt hozhat létre.

A következő IV/B. rész ezért nem pusztán juttatási katalógus. Minden jogosultsági, számítási, SZTÁ- és költségsszabály mellett megjelenik a hozzá tartozó kockázat és garancia. A végleges törvényjavaslat csak aktuáriusi, adatvédelmi, egyenlőségi és végrehajtási validáció után terjeszthető elő.

IV/B. A RÉSZLETES JOGOSULTSÁGI, SZÁMÍTÁSI ÉS MŰKÖDÉSI MODELL

A IV/B. rész a kutatási megalapozásból levezetett, jelenleg rögzített normatív és modellezési kánont tartalmazza. A részletes szabályok nem önmagukban, hanem az IV/A. részben bemutatott célok, alternatívák és kockázati garanciák fényében értelmezendők.

4.1. A rendszer célja és helye a négy pillérben

A Szolgálati Nyugdíjrendszer és az SZTÁ a négy pillér közül a hosszú szolgálat lezárására és a szolgálatból való fokozatos kivonulásra ad választ. Nem a szolgálati eredetű egészségkárosodás egyedi kompenzációját végzik – ez a FEKJ feladata –, és nem a szolgálat utáni elismerési, gondoskodási és közösségi kapcsolatot rendezik – ez a Veteránrendszer funkciója. A pillérek ezért kapcsolódnak, de nem helyettesítik egymást.

A szolgálati nyugdíj igazolása nem azon alapul, hogy minden jogosult egészségileg károsodott vagy már alkalmatlan. A jogcím a hosszú szolgálati életút során fennálló dokumentált többletvállalás, a korlátozott munkavállalói autonómia, a magas rendelkezésre állás és a pályazárás speciális munkaerőpiaci helyzete. A rendszer ezért szolgálati időhöz, életkorhoz és kereseti előzményhez kötött, miközben a fokozott terhelés csak korlátozott, ellenőrizhető mértékkorrekciót alapozhat meg.

Az SZTÁ szervezeti indoka a tapasztalt állomány tudásának megőrzése, az utódlás támogatása és az aktív teljes szolgálat, valamint a teljes kivonulás közötti átmenet megteremtése. A részmunkaidős konstrukció csak akkor igazolható, ha a feladat valós, dokumentált, a munkaidőben teljesíthető és a teljesítménye értékelhető. Önmagában az életkor, a korábbi rendfokozat vagy a szolgálati múlt nem alapozhat meg SZTÁ-foglalkoztatást.

Pillér	Elsődleges funkció	Kapcsolódás	Nem helyettesíti
Szolgálati Nyugdíjrendszer	A hosszú szolgálat méltó, jövedelmileg kiszámítható lezárása.	65 éves korban öregségi nyugdíjja alakul; veteránjogcím külön feltételekkel szerezhető.	Illetményt, munkavédelmet, FEKJ-et vagy rehabilitációt.
SZTÁ	Fokozatos pályazárás, tudásmegtartás és részleges szervezeti kapacitás.	Későbbi szolgálati vagy öregségi nyugdíjhoz vezethet.	Teljes szolgálati beosztást vagy automatikus állásgaranciát.
FEKJ	Szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodás kompenzációja és rehabilitációja.	A havi FEKJ és a szolgálati nyugdíj nem folyósítható együtt.	A hosszú szolgálat elismerését.
Veteránrendszer	Elismerés, gondoskodás, reintegráció és családi védelem.	A nyugdíjas vagy SZTÁ-ból kilépő személy önálló jogcímen lehet veterán.	Nyugdíjat vagy foglalkoztatást.

4.2. Alapelvek

A részletes szabályozás első elve a jogbiztonság. A jogosultság feltételeit, a beszámítható szolgálati időt, a kereseti alapot, a korrekciós szorzót, a kizárási szabályokat és a jogorvoslatot törvényi szinten kell meghatározni. A végrehajtási rendelet a bizonyítás, az adatkapcsolat és az eljárási részletek szabályait rendezheti, de nem szűkítheti a törvényben biztosított anyagi jogot.

A második elv a választási autonómia. A jogosult nem kötelezhető szolgálati nyugdíjra csak azért, mert elérte az életkori vagy szolgálati küszöböt. Az SZTÁ sem írható elő egyoldalúan a teljes szolgálati jogviszony helyett. Az érintett döntéséhez előzetes, összehasonlítható tájékoztatás szükséges a várható nyugdíjösszegekről, az SZTÁ-opciók jövedelmi és munkaidő-hatásáról, a későbbi átmenetről és a jogviszony megszűnésének következményeiről.

A harmadik elv az egyéni méltányosság és a szervezeti működőképesség egyensúlya. A szolgálati nyugdíj nem használható létszámleépítési eszközként, az SZTÁ pedig nem használható feladat nélküli státuszként. A rendszernek egyszerre kell elismernie a hosszú szolgálatot, támogatnia a kritikus tudás átadását, és elkerülnie, hogy a jogosultsági küszöbök hirtelen kiválási hullámot idézzenek elő.

A negyedik elv a pénzügyi átláthatóság. Az ellátási kiadás, az SZTÁ-hoz kapcsolódó illetmény, a helyettesítés vagy kapacitáspótlás, az adminisztráció, az informatikai fejlesztés és az átmeneti tartalék nem vonható össze egyetlen, indokolatlanul leegyszerűsített „nettó költséggé”. A humánpolitikai előnyök – megtartás, tudásátadás, kisebb toborzási veszteség – külön hatásként mutatandók ki.

4.3. Személyi hatály és rendszerhatár

A tervezési rendszerhatár a fixált I-III. fejezet szerint 87 000 fő. Ebbe a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állománya, a rendőrség, a katasztrófavédelem hivatásos állománya, a büntetés-végrehajtás, a NAV pénzügyőri állománya, valamint a jogalkotó által tételesen bevont más fegyveres és rendvédelmi szolgálati kör tartozik. A 87 000 fő modellezési rendszerhatár, nem automatikus jogosult létszám.

A Magyar Honvédség tervezési bázisa 21 000 fő, ezen belül 7 000 fő szerződéses legénységi állomány. A szerződéses katonák bevonása a koncepció egyik lényegi újdonsága: a hosszú, ténylegesen teljesített szerződéses szolgálat ugyanúgy hordozhat tartós szolgálati többletterhet, mint a hivatásos jogviszony. A részletes szabályozásnak ugyanakkor rendeznie kell a szerződések közötti megszakítások, a jogviszonyváltás, a külföldi szolgálat és az ágazatok közötti hordozhatóság kérdését.

Szervezeti kör	Tervezési létszám	A jogosultság vizsgálatának sajátossága
Rendőrség	37 000 fő	Hivatásos szolgálati idő, közterületi/készenléti és egyéb terhelési profil.
Magyar Honvédség	21 000 fő	Hivatásos és szerződéses állomány; ezen belül 7 000 fős szerződéses legénységi tervezési bázis.
Katasztrófavédelem	9 000 fő	Hivatásos tűzoltói és egyéb szolgálati expozíció tételes kezelése.
Büntetés-végrehajtás	7 000 fő	Hivatásos felügyelői, biztonsági és intézeti feladatok.
NAV pénzügyőri állomány	6 000 fő	A pénzügyőri szolgálati jogviszony és speciális feladatprofil elkülönítése.
Egyéb bevont kör	7 000 fő	Törvényi felsorolás és a szolgálati jogviszony funkcionális tesztje szükséges.

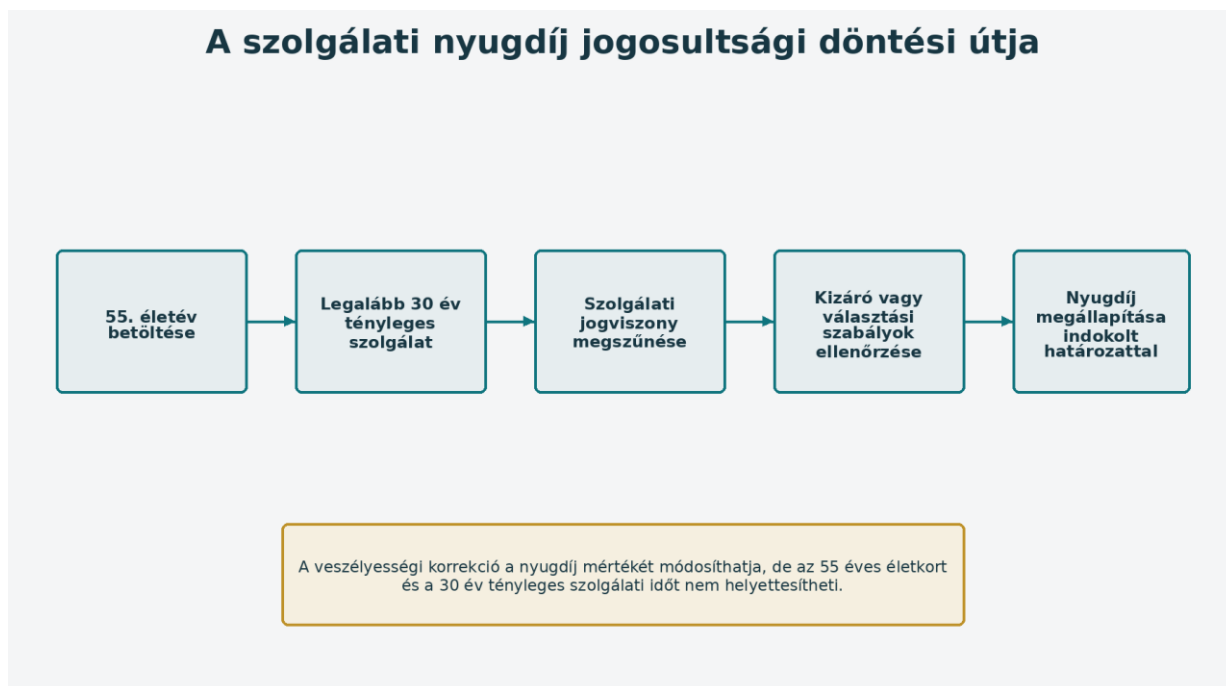
4.4. A szolgálati nyugdíj jogi természete

A szolgálati nyugdíj saját jogú, rendszeres pénzbeli ellátás. Nem munkabér, nem végkielégítés, nem egészségkárosodási járadék és nem szociális támogatás. A jogosultság a törvényben meghatározott életkor, tényleges szolgálati idő és a szolgálati jogviszony megszűnése alapján nyílik meg. A megállapított összeg a szolgálati kereseti előzményt és a szolgálati életút hosszát tükrözi, korlátozott terhelési korrekcióval.

A jogcím elnevezése tartalmilag fontos. A rendszer nem „szolgálati járandóság”, amely büntető vagy korlátozó logikával eltér a nyugdíjtól, hanem a hosszú szolgálat alapján megszerzett szolgálati nyugdíj. A 65. életév betöltéséig speciális szolgálati nyugdíjként, azt követően a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe illeszkedő öregségi nyugdíjként működik.

A folyósítás feltétele, hogy a jogosult a teljes aktív szolgálati jogviszonyát megszüntesse. Az SZTÁ nem teljes aktív szolgálat, hanem külön, részmunkaidős foglalkoztatási jogviszony. A szolgálati nyugdíj és az SZTÁ egyidejű igénybevételét főszabály szerint ki kell zárni, mert a két rendszer egymás alternatívája. A 65. életév utáni foglalkoztatás és öregségi nyugdíj koordinációját külön, a közszolgálati foglalkoztatási és nyugdíjfolyósítási szabályokkal összhangban kell rendezni.

4.5. Jogosultsági feltételek

2. ábra. A szolgálati nyugdíj jogosultsági döntési útja.

A szolgálati nyugdíj főszabály szerinti jogosultsági minimuma az 55. életév és legalább 30 év tényleges szolgálati idő együttes teljesítése. Egyik feltétel sem helyettesíti a másikat. A 30 év számításánál a szolgálati jogviszonyban ténylegesen, jogszerűen eltöltött időből kell kiindulni; a szolgálatiterhelés-korrekció kizárólag a nyugdíj mértékét módosíthatja.

A jogosultság nem nyílik meg automatikusan az 55. születésnapon. Szükséges a szolgálati jogviszony megszűnése, a szolgálati idő hitelesítése, a kereseti adatok lezárása, az esetleges terhelési korrekció bizonyítása és a kizáró vagy választási szabályok ellenőrzése. A hatóság moduláris, indokolt határozatban külön rögzíti a jogosultságot, a beszámított szolgálati időt, a nyugdíjalapot, az alkalmazott százalékot és a folyósítás kezdőnapját.

Az érintett tovább szolgálhat a minimumfeltételek teljesítése után. A rendszer nem állíthat fel olyan munkáltatói ösztönzőt vagy létszámcélt, amely a jogosultakat tömegesen a nyugdíj igénybevételére tereli. A jogosultság megszerzése és az igénybevétel elválik: a személy előzetes jogosultsági tájékoztatást kaphat, de a folyósítás csak kérelemre és a szolgálati jogviszony megszűnésével indul.

Feltétel	Főszabály	Garanciális pontosítás
Életkor	Betöltött 55. életév.	A terhelési kategória nem csökkenti automatikusan az életkort.
Szolgálati idő	Legalább 30 év tényleges, elismert szolgálati idő.	Fiktív időszorzó nem pótolhat hiányzó tényleges szolgálati évet.
Jogviszony	A teljes aktív szolgálati jogviszony megszűnik.	A munkáltató nem kényszerítheti a jogosultat nyugdíjba.
Kérelem	Az ellátás kérelemre állapítható meg.	Előzetes, összehasonlítható nyugdíj- és

Feltétel	Főszabály	Garanciális pontosítás
		SZTÁ-tájékoztatás szükséges.
Kizárás	Havi FEKJ és szolgálati nyugdíj nem folyósítható együtt.	A rehabilitációs és természetbeni szolgáltatások eltérő funkcióval fennmaradhatnak.

4.6. A szolgálati idő számítása és hordozhatósága

A szolgálati idő nyilvántartásának célja kettős: biztosítani kell a jogosultság pontos megállapítását és az életpálya ágazatok közötti hordozhatóságát. A honvédségi, rendőrségi, büntetés-végrehajtási, katasztrófavédelmi vagy pénzügyőri szolgálati időt közös definíciók alapján kell összesíteni, miközben az eredeti adatgazda felelőssége megmarad.

Főszabály szerint beszámít a hivatásos és szerződéses szolgálati jogviszonyban eltöltött idő, valamint az a más fegyveres vagy rendvédelmi szolgálati idő, amelyet a törvény egyenértékűnek minősít. A jogszerű távollétek közül tételesen rendezni kell a szolgálati kötelezettséghez kapcsolódó képzést, a keresőképtelenséget, a szolgálati eredetű rehabilitációt, a szülési és gyermekgondozási időt, valamint a külszolgálatot. Az egyenlőségi vizsgálatnak külön ki kell zárnia, hogy a családi gondozási távollét aránytalan, közvetett hátrányt okozzon.

A megszakított életpálya nem zárja ki a jogosultságot, de minden időszakot hiteles forrásból kell igazolni. A szolgálati idő nem azonos a nyugdíjrendszer általános szolgálati idejével: az utóbbi szélesebb biztosítási fogalom. A szolgálati nyugdíjhoz szükséges 30 év a fegyveres és rendvédelmi szolgálati jogviszonyban, illetve törvényben egyenértékűnek minősített jogviszonyban szerzett idő.

Időtípus	Beszámítási irány	Szükséges döntés
Hivatásos szolgálati jogviszony	Teljes mértékben beszámít.	Egységes kezdő- és záródátum, ágazati adatkapcsolat.
Szerződéses katonai szolgálat	Teljes mértékben beszámít.	A szerződések közötti megszakításokat napra pontosan kell kezelni.
Más bevont hivatásrend szolgálata	Hordozható és összeadható.	Törvényi egyenértékűségi lista és forrásadat szükséges.
Külszolgálat / műveleti szolgálat	Tényleges időként beszámít; terhelési korrekciót alapozhat meg.	A mértékkorrekció nem válhat kettős szolgálati idővé.
Keresőképtelenség és rehabilitáció	A jogviszony fennállása alatt főszabály szerint beszámít.	Visszaélés-ellenes és szolgálati eredeti szabályok szükségesek.
Gyermekgondozási idő	Egyenlőségi garanciával, törvényben rendezendő.	Nem okozhat aránytalan hátrányt; a pontos beszámítási szabály hatásvizsgálatot igényel.
Civil munkaviszony	Nem szolgálati idő.	Az öregségi nyugdíjhoz a Tny. szerint figyelembe vehető.

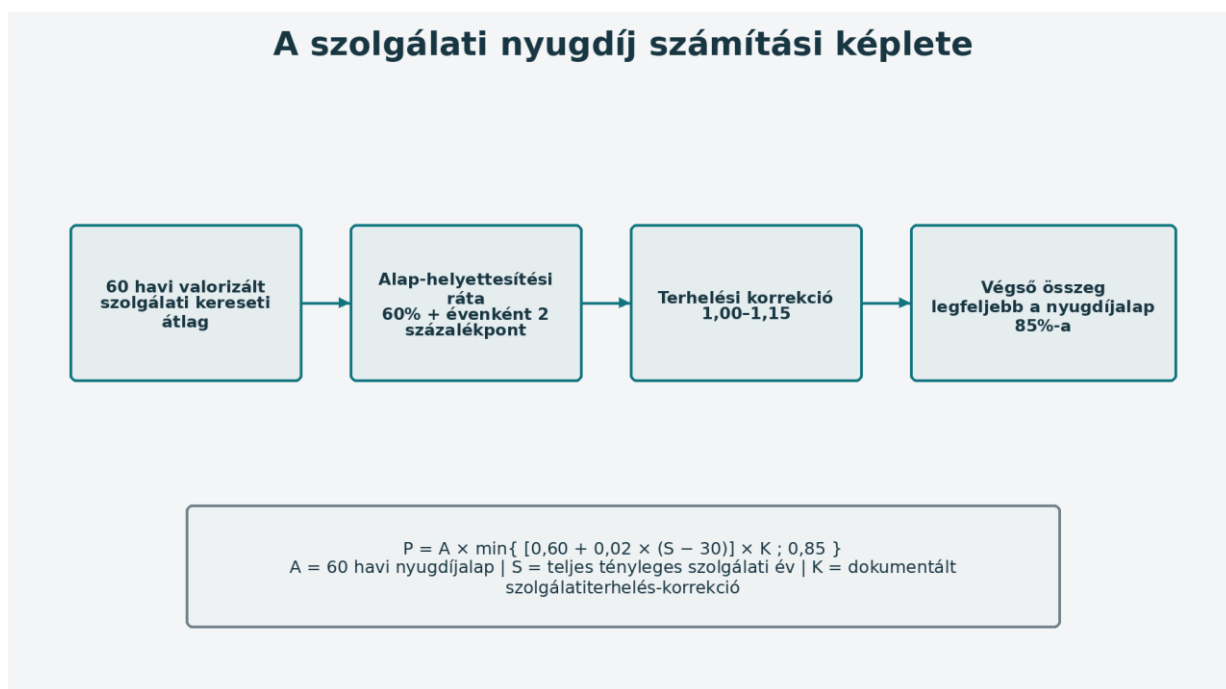
4.7. Nyugdíjalap és kereseti időszak

A szolgálati nyugdíj alapját a szolgálati jogviszony megszűnését megelőző 60 hónap társadalombiztosítási járulékalapot képező, szolgálati jogviszonyból származó jövedelmének havi átlaga képezi. Az öt éves időszak csökkenti annak kockázatát, hogy egy utolsó pillanatban bekövetkező előléptetés, egyszeri jutalom vagy rövid időtartamú kiemelt pótlék aránytalanul megemelve az egész ellátást.

A 60 havi kereseti adatot egységes referenciaidőpontra kell valorizálni. A rendszeres illetmény, a rendfokozati és beosztási elemek, valamint a járulékalapot képező rendszeres pótlékok figyelembe vehetők. A költségtérítés, a napidíj, az egyszeri kártérítés, a célhoz kötött felszerelési vagy lakhatási térítés és más, tényleges költséget kompenzáló elem nem válhat nyugdíjalappá.

A hiányzó hónapokat nem szabad automatikusan nulla keresettel helyettesíteni. A hatóságnak először az adatgazdától kell beszereznie vagy helyesbítettnie az adatot. Ha a 60 hónapos időszakban jogszerű, kereset nélküli vagy részleges keresetű szolgálati távollét volt, külön szabály szükséges annak biztosítására, hogy az élethelyzet ne torzítsa indokolatlanul lefelé a nyugdíjalapot.

4.8. A nyugdíj mértéke, a korrekció és a 85%-os plafon

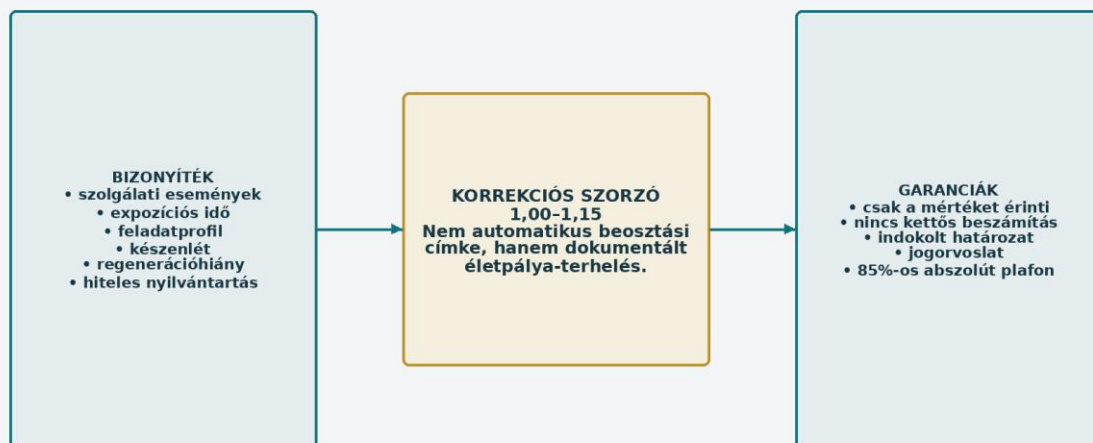

3. ábra. A szolgálati nyugdíj számítási képlete és az abszolút plafon.

A kiinduló helyettesítési ráta 30 év tényleges szolgálati időnél 60%. Minden további teljes szolgálati év két százalékponttal növeli az alapmértéket, legfeljebb 80%-ig. A dokumentált szolgálatiterhelés-korrekció ezt az alapmértéket legfeljebb 1,15-ös szorzóval módosíthatja. A korrekció után alkalmazandó abszolút maximum 85%.

Ez a szerkezet két szélsőséget kerül el. Egyrészt nem teszi lehetővé, hogy a veszélyességi besorolás hiányzó tényleges szolgálati éveket pótoljon vagy az 55 éves alsó életkort csökkentse. Másrészt elismeri, hogy ugyanannyi szolgálati idő eltérő intenzitású, tartamú és kumulatív terheléssel járhat. A szorzó csak hiteles életpálya-adat alapján alkalmazható; pusztán beosztási megnevezés vagy szervezeti címke nem elegendő.

A szolgálatiterhelés-korrekcio garanciális szerkezete

4. ábra. A szolgálatiterhelés-korrekcio bizonyítási és jogvédelmi garanciái.

Tényleges szolgálati idő	Alapmérték	K = 1,00	K = 1,075	K = 1,15	Plafonhatás
30 év	60%	60,0%	64,5%	69,0%	nincs
32 év	64%	64,0%	68,8%	73,6%	nincs
35 év	70%	70,0%	75,3%	80,5%	nincs
38 év	76%	76,0%	81,7%	85,0%	1,15 esetén plafon
40 év vagy több	80%	80,0%	85,0%	85,0%	1,075-től plafon

KODIFIKÁCIÓS DÖNTÉS / A terhelési korrekció pontos kategóriái, bizonyítási küszöbei és az 1,00–1,15 közötti szorzók csak ágazati mikrodátum-elemzés, munkavédelmi és aktuáriusi validáció után rögzíthetők. A 85%-os abszolút plafon ettől függetlenül végleges rendszerparaméter.

4.9. Példaszámítások

A példák 2026. évi változatlan árszinten, adózási és egyedi járulékhátasok nélkül mutatják a képlet működését. Nem egyéni nyugdíjigéretet. A tényleges megállapítás a személy hiteles 60 havi kereseti adata, tényleges szolgálati ideje és igazolt korrekciós szorzója alapján történik.

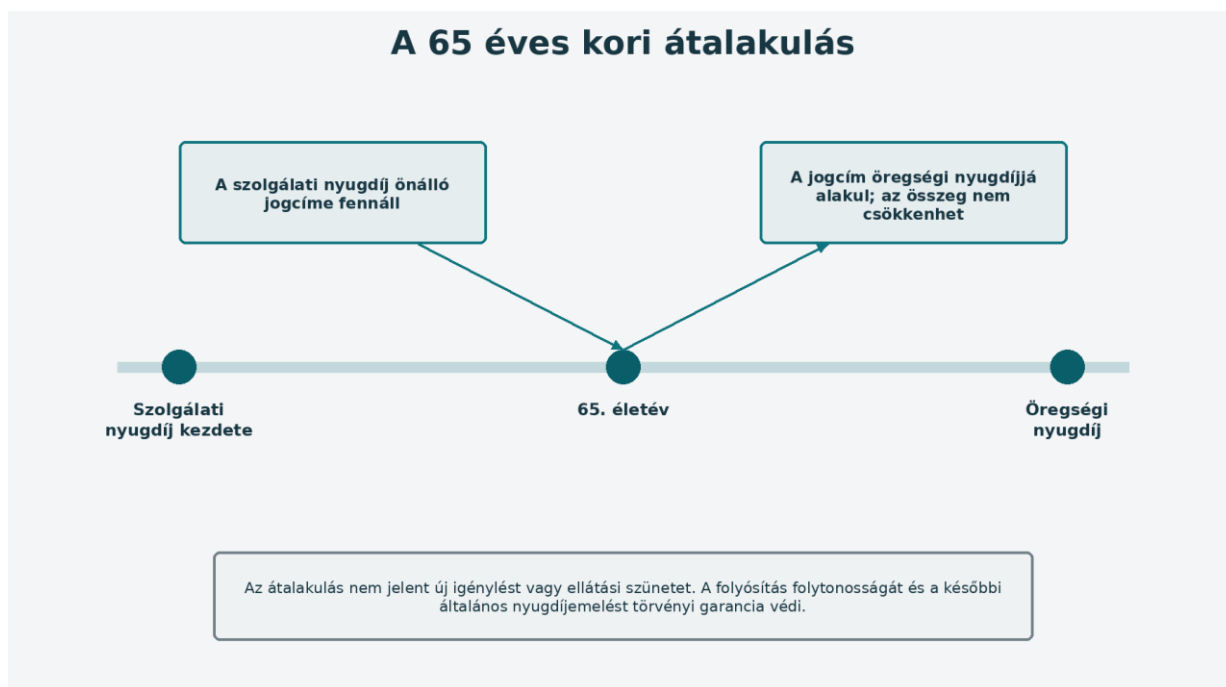
Példa	60 havi átlag	Szolgálati idő	Alapmérték	Korrekcio	Végso ráta	Havi összeg
A – általános profil	650 000 Ft	30 év	60%	1,00	60%	390 000 Ft
B – fokozott profil	650 000 Ft	35 év	70%	1,075	75,25%	489 125 Ft
C – magas terhelés	680 000 Ft	35 év	70%	1,15	80,50%	547 400 Ft

Példa	60 havi átlag	Szolgálati idő	Alapmérték	Korrekción	Végső ráta	Havi összeg
D – plafont elérő	760 000 Ft	38 év	76%	1,15	85%	646 000 Ft
E – 40 év felett	850 000 Ft	40 év	80%	1,15	85%	722 500 Ft

4.10. Folyósítás, indexálás és 65 éves átalakulás

A szolgálati nyugdíj folyósítása a szolgálati jogviszony megszűnését követő naptól, de legkorábban a jogosultsági feltételek teljesítésétől indulhat. A határozatnak tartalmaznia kell a szolgálati nyugdíj kezdőnapját, összegét, a figyelembe vett 60 havi kereseti adatot, a szolgálati időt, a korrekciós tényezőt, az alkalmazott plafont és a jogorvoslati tájékoztatást.

Az ellátást évente, az öregségi nyugdíjak általános értékmegőrzési szabályaihoz kapcsolódóan kell emelni. A költségvetési modellben az indexációt külön változóként kell kezelni. A finanszírozási hiány vagy az előirányzat alultervezése nem indokolhatja a törvényben megállapított ellátás csökkentését, késleltetését vagy felfüggesztését.

5. ábra. A szolgálati nyugdíj 65 éves kori, folytonos átalakulása.

A 65. életév betöltésekor a szolgálati nyugdíj jogcíme öregségi nyugdíjjá alakul. Az átalakulás hivatalból, ellátási szünet és új teljes bizonyítás nélkül történik. A megállapított öregségi nyugdíj összege nem lehet alacsonyabb az átalakulást közvetlenül megelőző szolgálati nyugdíj összegénél. Ezt követően az ellátás az általános öregségi nyugdíj szabályai szerint emelkedik és öröklési, hozzátartozói, valamint folyósítási kapcsolatai is e rendszerhez igazodnak.

A szolgálati idő és a civil biztosítási idő kapcsolatát külön nyugdíjtechnikai szabályban kell rendezni. Az átalakulás nem eredményezhet kétszeres beszámítást, de nem is törölheti a szolgálati nyugdíjban már elismert jogosultságot. A végleges törvényszöveghez a nyugdíjbiztosítási szervvel közös aktuáriusi és eljárási modell szükséges.

4.11. Eljárás, adatkapcsolat és jogorvoslat

A szolgálati nyugdíj megállapítása egyablakos ügyfélúton történjen, de a forrásadatok felelőssége maradjon az eredeti adatgazdánál. A szolgálati időt a személyügyi és szolgálati nyilvántartás, a kereseti alapot a munkáltatói és társadalombiztosítási adat, a korrekciós tényezőt a hiteles szolgálati, munkavédelmi és expozíciós adat támasztja alá.

A hiányos vagy ellentmondó adat vitatott státuszt kap. A rendszer nem választhatja automatikusan a jogosultra kedvezőtlenebb forrást. A hatóság köteles adatpótlást és forrásjegyztetést kezdeményezni, az ügyfél pedig megismerheti a döntéshez felhasznált adatokat és a számítási mellékletet. A nem vitatott jogosultsági részt az eljárás elhúzódása nem tarthatja vissza, ha az részösszegként biztonságosan megállapítható.

A jogorvoslatnak ki kell terjednie a szolgálati időre, a nyugdíj alapra, a korrekciós szorzóra, a kizárási szabályra és a kezdőnapra. A jogorvoslati eljárásban független szakértői felülvizsgálat szükséges, ha a vita a szolgálati terhelés vagy expozíció minősítését érinti.

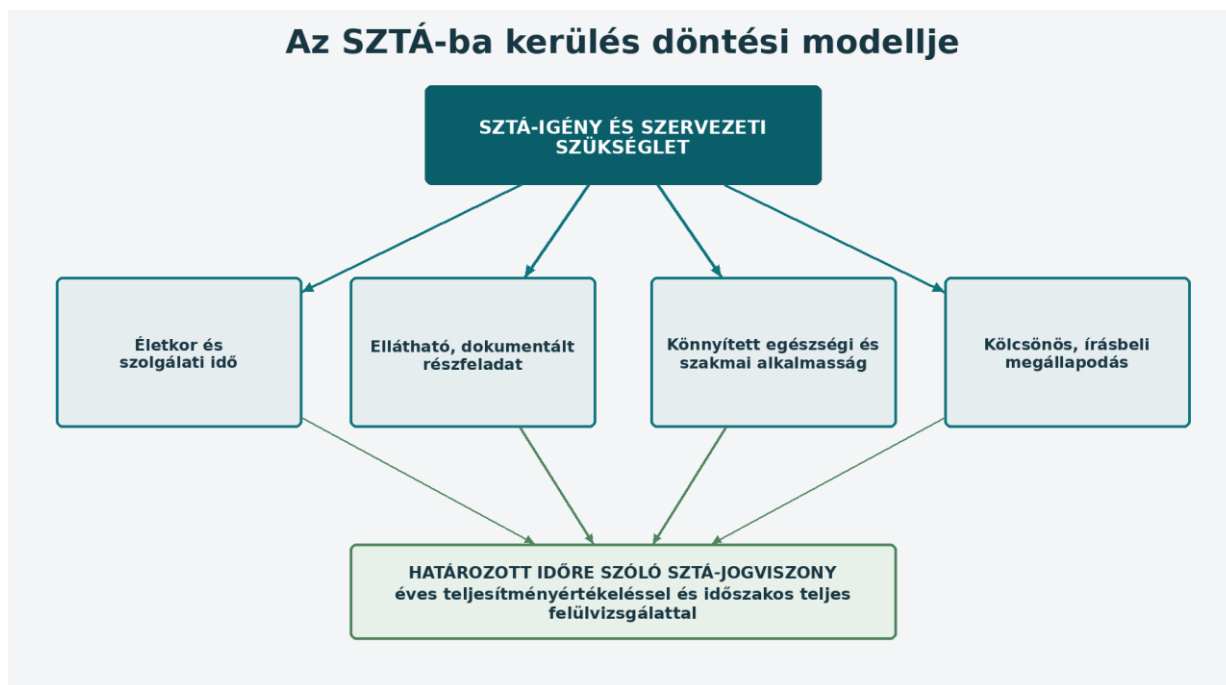
4.12. Az SZTÁ jogi és szervezeti természete

A Szolgálati Tartalék Állomány a korábbi munkaváltozatokban Hivatásos Tartalékállományként szereplő konstrukció tartalmilag továbbfejlesztett és átnevezett formája. Az új elnevezés világossá teszi, hogy az intézmény nem egyetlen hivatásrendhez kötődik, és nem azonos az önkéntes tartalékos katonai jogállással. Az SZTÁ a fegyveres és rendvédelmi életpálya közös, ágazatokon át alkalmazható részmunkaidős átmeneti foglalkoztatási eszköze.

Az SZTÁ-ban álló személy munkát végez és illetményt kap. Jogviszonya nem nyugdíj és nem passzív állományi státusz. A munkáltató csak olyan SZTÁ-helyet hozhat létre, amelyhez előre meghatározott feladat, munkaidő, teljesítménytermék, felelős vezető és költségvetési fedezet tartozik. A feladat nélküli vagy kizárólag létszámstatisztikai célú SZTÁ-hely jogellenes lenne.

A rendszer nem alanyi jog. A szolgálati idő és életkor megnyitja a jelentkezés lehetőségét, de az SZTÁ létrejöttéhez szervezeti feladat, megfelelő alkalmasság és kölcsönös írásbeli megállapodás szükséges. Ugyanakkor a munkáltatói mérlegelés nem lehet önkényes: a feladatkiírás, az értékelési szempontok, az elutasítás indoka és a jogorvoslat törvényileg rendezendő.

4.13. Az SZTÁ célcsoportjai és belépési feltételei

6. ábra. Az SZTÁ-ba kerülés többfeltételes döntési modellje.

Az SZTÁ elsődleges célcsoportja a hosszú szolgálatot teljesített, de a teljes aktív szolgálatból fokozatosan kivonulni kívánó állomány. A tervezési minimum a korábbi koncepció alapján 50 éves életkor és legalább 25 év tényleges szolgálati idő. A végleges szabályban indokolt elkülöníteni a szolgálati nyugdíjhoz öt éven belül közel álló, valamint a később pályára lépett, 55 évesen 25 év szolgálati idővel rendelkező csoportot.

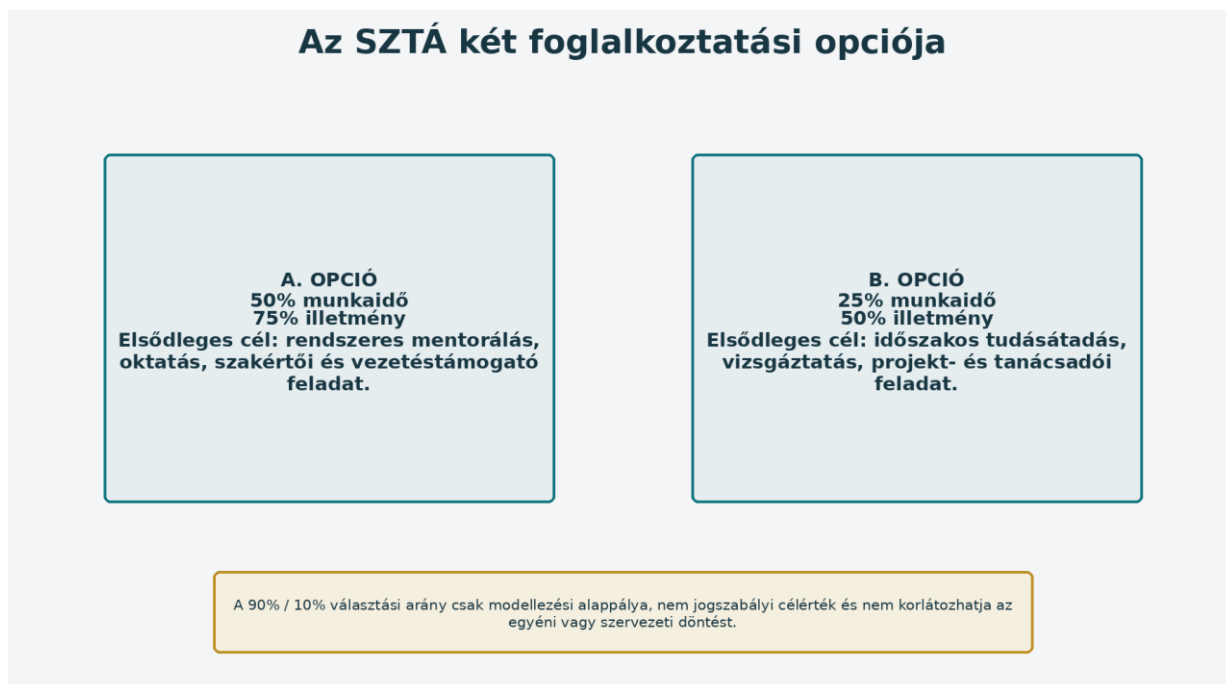
A belépési küszöb önmagában nem teremt foglalkoztatási igényt. A szervezetnek igazolnia kell, hogy az érintett tudása és tapasztalata konkrét feladatban hasznosítható, az aktív teljes beosztás részmunkaidős feladattá

alakítható vagy külön tudásátadási, képzési, vizsgáztatási, szakértői feladat áll rendelkezésre. A munkakört nem lehet egyszerűen változtatlanul fél munkaidőre „összenyomni”, ha a felelősség és a készenléti követelmény továbbra is teljes idejű jelenlétet kíván.

Az egészségi és szakmai alkalmasság az SZTÁ-feladathoz igazodik. A teljes aktív szolgálati beosztásra fennálló alkalmatlanság nem jelent automatikus SZTÁ-alkalmatlanságot, ha az érintett könnyített, nem műveleti, nem fegyveres vagy csökkentett készenléti feladatot biztonságosan elláthat. A havi FEKJ feltételeként megállapított teljes fegyveres vagy rendvédelmi szolgálati alkalmatlanság ugyanakkor kizárja az SZTÁ-jogviszonyt; rehabilitációs szolgáltatás ettől még fennmaradhat.

Belépési elem	Tervezett főszabály	Jogi szerep
Életkor	Főszabály szerint legalább 50 év.	A fokozatos pályázás időablakát jelöli, nem automatikus foglalkoztatási jogot.
Tényleges szolgálati idő	Főszabály szerint legalább 25 év.	A felhalmozott szakmai tapasztalat minimuma.
Feladat	Előre meghatározott és dokumentált SZTÁ-feladat.	Feladat nélkül a jogviszony nem hozható létre.
Alkalmasság	A konkrét, könnyített vagy részmunkaidős feladathoz szükséges egészségi és szakmai megfelelés.	Nem azonos a teljes aktív beosztás alkalmasságával.
Kölcsönös megállapodás	Az érintett és a munkáltató egybehangzó, írásbeli nyilatkozata.	Kizárja a kényszerű áthelyezést és az automatikus állásgaranciát.
Költségvetési fedezet	Az SZTÁ-helyhez előirányzat és feladatfedezet szükséges.	A finanszírozás hiánya nem eredményezheti már létrejött jogviszony önkényes megszüntetését.

4.14. Foglalkoztatási opciók és illetmény

7. ábra. Az SZTÁ két foglalkoztatási és illetményopciója.

Az SZTÁ két standard foglalkoztatási modellt alkalmaz. Az 50% munkaidőhöz 75% illetmény, a 25% munkaidőhöz 50% illetmény kapcsolódik. A konstrukció tudatosan nem lineáris: az illetmény a munkaidő arányánál magasabb, mert a rendszer nem pusztán ledolgozott órát vásárol, hanem felhalmozott intézményi

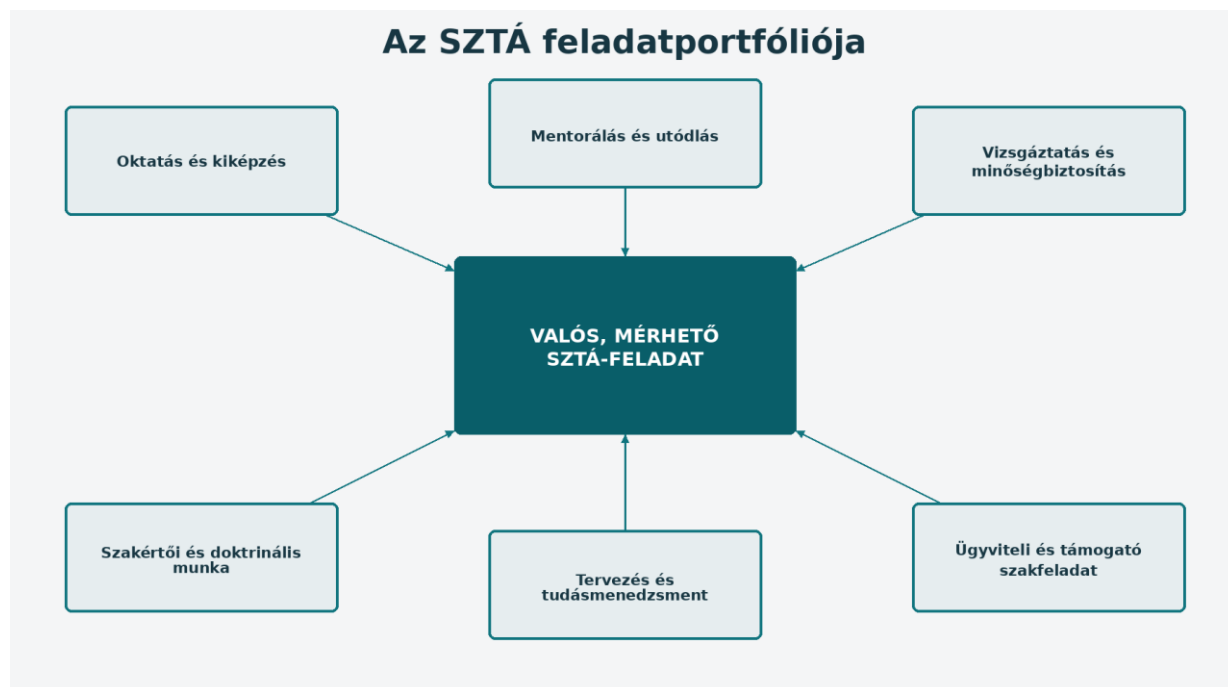
tudást, rendelkezésre álló szakértelmet, mentorálási képességet és rugalmas szakmai közreműködést tart meg.

Az illetményalap meghatározásakor el kell kerülni a manipulálható utolsó havi vagy utolsó beosztási bázist. Javasolt a belépést megelőző 12 havi rendszeres szolgálati illetmény átlaga vagy a betöltött SZTÁ-feladat külön, átlátható besorolása közül a törvényben választott módszer. A rendszeres költségtérítések, műveleti napidíjak és az aktív teljes szolgálatához kötött veszélyességi pótlékok csak akkor maradhatnak fenn, ha az SZTÁ-feladat ténylegesen megalapozza őket.

A 90%-os 50/75 és 10%-os 25/50 megoszlás kizárólag viselkedési alappálya. Nem írható elő szervezeti kvótaként, mert a feladat valós időigénye és az egyéni élethelyzet eltérhet. A hatásvizsgálatnak évenként össze kell vetnie a választott opciót, a tényleges munkaidőt, a feladat eredményét és a későbbi kilépési mintát.

Opció	Munkaidő	Illetmény	Súlyozott kapacitás	Jellemző feladat
A. opció	50%	75%	0,50 FTE	Rendszeres oktatás, kiképzés, mentorálás, szakértői vagy vezetéstámogató feladat.
B. opció	25%	50%	0,25 FTE	Időszakos vizsgáztatás, projektmunka, tanácsadás, doktrinális vagy tudásmenedzsment-feladat.
Modellezési mix	90% / 10%	Súlyozott átlag 72,5%	Súlyozott átlag 47,5% FTE	Érzékenységi feltételezés, nem normatív cél.

4.15. Feladatportfólió és teljesítménymérés

8. ábra. Az SZTÁ tipikus, de nem kizárólagos feladatportfóliója.

Az SZTÁ feladatkatalógusa nem lehet zárt beosztáslista, mert a hivatásrendek és szervezetek igénye eltérő. A közös minimum azonban az, hogy a feladat részmunkaidőben, csökkentett készenléttel és világos eredménytermékkel ellátható legyen. Ide tartozhat oktatás, kiképzés, mentorálás, vizsgáztatás, szakértői

elemzés, doktrinális fejlesztés, szabályozás-előkészítés, tudásmenedzsment, stratégiai tervezés, minőségbiztosítás és speciális támogató szakfeladat.

Nem alkalmas SZTÁ-feladatra az a beosztás, amely állandó teljes idejű vezetői jelenlétet, folyamatos harckészültséget, korlátlan vezényelhetőséget vagy rendszeres, magas fizikai kitettséget igényel. A részmunkaidős státusz nem használható ugyanazon teljes felelősség és rendelkezésre állás csökkentett illetményű fenntartására.

Minden SZTÁ-megállapodás melléklete feladat- és teljesítményterv. A teljesítményt nem pusztán jelenléti órával kell mérni. Releváns eredmény lehet a mentorált személyek előrehaladása, a megtartott képzés, a vizsgáztatási teljesítmény, a lezárt szakértői termék, a dokumentált tudásátadás, a megszerzett vagy megőrzött szervezeti képesség és a feladat felhasználhatósága.

Feladattípus	Lehetséges eredménymutató	Nem megfelelő helyettesítő mutató
Oktatás / kiképzés	Teljesített és értékelt tanfolyam; résztvevői és szakmai eredmény.	Pusztán a megtartott órák száma.
Mentorálás	Utódlási terv, kompetenciaátadás, mentorált előrehaladása.	Találkozók vagy jelenléti alkalmak száma.
Szakértői munka	Elfogadott elemzés, szabályozási javaslat, műszaki vagy doktrinális termék.	Oldalszám vagy ügyiratdarabszám önmagában.
Vizsgáztatás	Szabályszerű vizsgafolyamat, minőségbiztosítás és visszacsatolás.	A vizsgázók automatikus sikerességi aránya.
Tudásmenedzsment	Átadható eljárás, adatbázis, módszertan, utódlási csomag.	Dokumentumfeltöltések darabszáma.
Támogató feladat	Határidő, minőség, ügyfél- vagy szervezeti eredmény.	Feladat nélküli rendelkezésre állás.

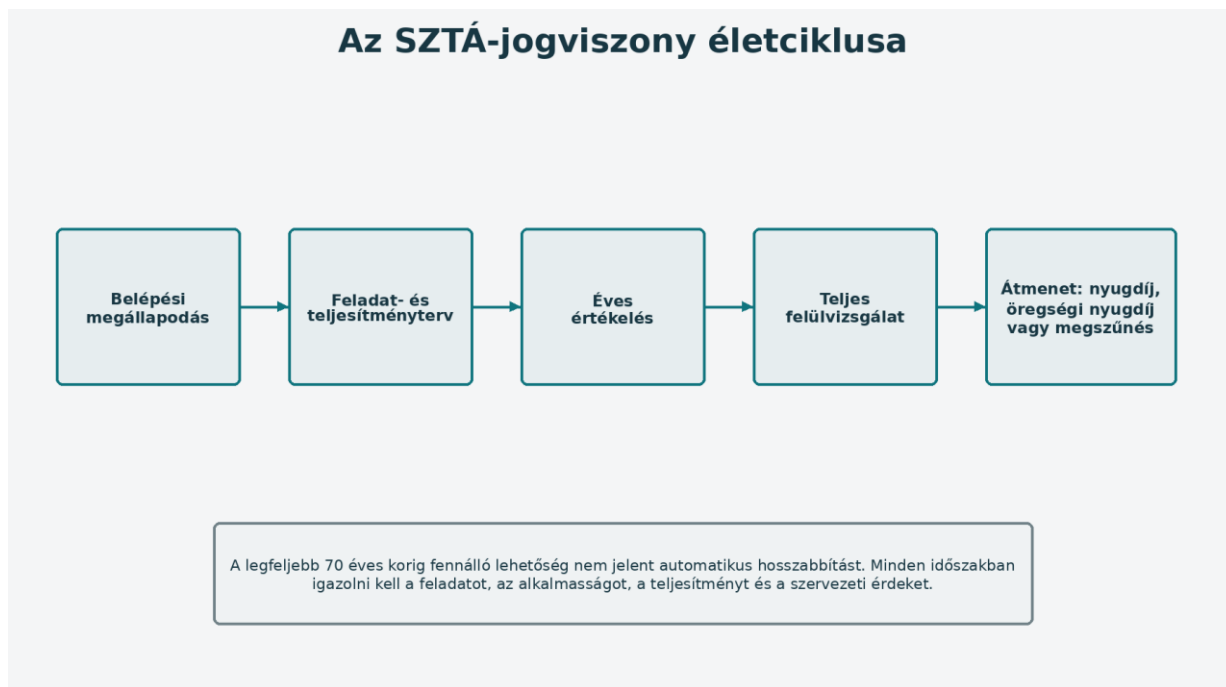
4.16. Alkalmasság, munkaidő és rendelkezésre állás

Az SZTÁ-feladathoz külön alkalmassági profil szükséges. A teljes aktív szolgálathoz képest csökkenthető a fizikai követelmény, a fegyveres feladat, a műveleti készenlét és a vezényelhetőség, de nem csökkenthető az adott feladat biztonságos és szakmailag megfelelő ellátásához szükséges minimum. A könnyített alkalmasság nem jelent korlátlan foglalkoztathatóságot.

A munkaidő beosztása lehet rendszeres heti, tömbösített havi vagy projekthez igazított, ha az éves munkaidőkeret, a pihenőidő és az elérhetőség előre rögzített. A munkáltató nem követelhet az illetményopciónál magasabb tényleges rendelkezésre állást informális telefonos, otthoni vagy „önkéntes” munkavégzéssel. A túlmunka csak kivételesen, dokumentáltan és kompenzáltan rendelhető el; rendszeres túlmunka az SZTÁ-feladat hibás kialakítását jelzi.

A munkavédelmi, adatvédelmi, titokvédelmi és fegyelmi kötelezettségek az ellátott feladathoz igazodva fennmaradnak. A szolgálati jogviszonyból eredő alapjog-korlátozások csak a szükséges mértékben tarthatók fenn. A részletes jogállási szabályozásnak ezért tételesen meg kell különböztetnie a teljes aktív állomány és az SZTÁ jogait, kötelezettségeit, vezényelhetőségét és összeférhetetlenségi szabályait.

4.17. Időtartam, felülvizsgálat és megszűnés

9. ábra. Az SZTÁ-jogviszony létrejöttének, értékelésének és megszűnésének életciklusa.

Az SZTÁ legfeljebb a 70. életév betöltéséig tarthat. Ez felső korhatár, nem garantált foglalkoztatási idő. A jogviszony határozott időre, javasoltan egy–három éves időszakra létesül, amely teljes felülvizsgálat után meghosszabbítható. Az éves értékelés a teljesítményt, az alkalmasságot, a feladat fennállását és a munkaterhelés megfelelőségét vizsgálja.

A jogviszony megszűnhet a határozott idő lejártával, a 70. életév betöltésével, az érintett kérelmére, közös megegyezéssel, a konkrét SZTÁ-feladatra vonatkozó alkalmatlanság miatt, tartósan elégtelen teljesítmény esetén vagy a szervezeti feladat igazolt megszűnésével. A munkáltatói megszüntetéshez indokolás, felmondási vagy átmeneti idő, jogorvoslat és az esetleges nyugdíjra való átmenet rendezése szükséges.

Az SZTÁ megszűnése nem jelenti minden esetben automatikusan a szolgálati nyugdíj megállapítását. Ha az érintett elérte az 55/30-as feltételeket és kéri az ellátást, a szolgálati nyugdíj megállapítható. Ha már betöltötte a 65. életévét, az öregségi nyugdíj szabályai alkalmazandók. Ha egyik feltétel sem áll fenn, az átmeneti és szociális védelem kérdését külön kell rendezni; az SZTÁ nem teremthet ellátás nélküli joghézagot.

Megszűnési ok	Kötelező garancia	Következő státusz
Határozott idő lejárt	Legalább 90 nappal korábbi tájékoztatás és felülvizsgálati döntés.	Meghosszabbítás, nyugdíj, öregségi nyugdíj vagy kilépés.
70. életév betöltése	Automatikus előkészítés, ellátási és adatfolytonosság.	Öregségi nyugdíj és veteránjogcím külön vizsgálata.
Érintett kérelme / közös megegyezés	Tájékoztatás a nyugdíj- és jogviszonykövetkezményekről.	Az egyéni feltételek szerinti átmenet.
Alkalmatlanság	Független minősítés és rehabilitációs lehetőség.	FEKJ vagy más ellátás külön feltételekkel.
Feladat megszűnése	Valós szervezeti indok, áthelyezési lehetőség vizsgálata.	Más SZTÁ-feladat, nyugdíj vagy kilépés.
Élégtelen teljesítmény	Előzetes célok, dokumentált értékelés, fejlesztési lehetőség és jogorvoslat.	Megszüntetés csak garanciális eljárás után.

4.18. A szolgálati nyugdíj és az SZTÁ közötti választás

Az 55 éves kort és a 30 év tényleges szolgálatot elérő személy több életpálya-választással szembesülhet: tovább szolgál teljes aktív jogviszonyban, SZTÁ-ban folytatja részmunkaidőben, vagy szolgálati nyugdíjat igényel. A választásnak valósnak kell lennie. Az SZTÁ csak akkor tekinthető alternatívának, ha van tényleges feladat és szervezeti ajánlat; a szolgálati nyugdíj pedig csak akkor, ha az egyén szabadon dönt a jogviszony lezárásáról.

A szolgálati nyugdíj és az SZTÁ főszabály szerint nem folyósítható, illetve nem tartható fenn együtt. Az SZTÁ-ból szolgálati nyugdíjba történő egyszeri, egyszerűsített átmenetet biztosítani kell, ha a jogosultsági feltételek fennállnak. A nyugdíjból SZTÁ-ba történő visszatérés csak szűk, törvényben meghatározott esetben, a nyugdíjfolyósítás szüneteltetésével és új munkáltatói megállapodással képzelhető el; ez nem lehet általános „ki-be lépési” lehetőség.

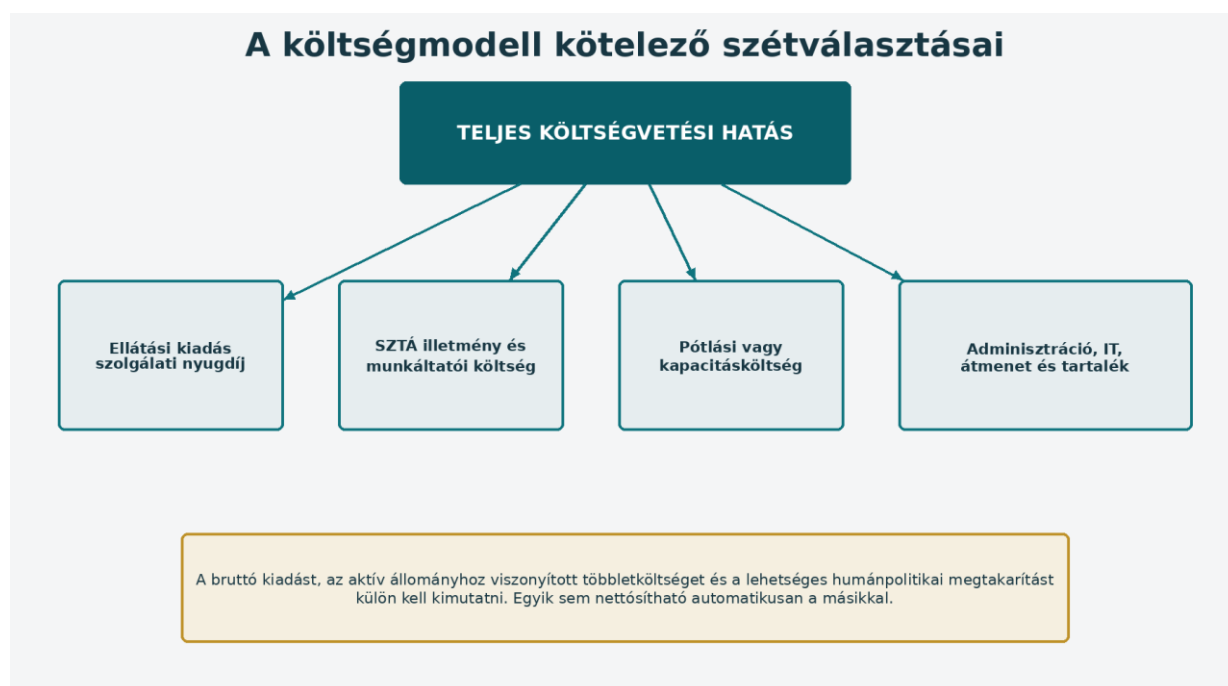
A 65. életév után az öregségi nyugdíj és az SZTÁ-szerű szakértői foglalkoztatás kapcsolata külön koordinációt igényel. A Fehér Könyv a 70 éves felső korhatárt fenntartja, de a végleges pénzügyi modellnek külön kell bemutatnia a nyugdíj mellett végzett közszolgálati foglalkoztatás, a nyugdíj szüneteltetése vagy a halasztott igénybevétel változatait. E döntést nem szabad elrejtteni az általános SZTÁ-költségben.

4.19. A korábbi költségmodell felülvizsgálata

A korábbi munkaváltozat 2%-os szolgálatinyugdíj- és 1%-os HTÁ/SZTÁ-belépési arányt alkalmazott a teljes 87 000 fős állományra, minden kilépő teljes pótlását feltételezte, majd az ellátási és pótlási költséget lineárisan halmozta. Így az első évi 15 milliárd forintos éves költségkeret tíz év alatt 151 milliárd forintra nőtt. Ez a szám nem tartható meg végleges költségvetési becslésként.

A fő módszertani hiba az, hogy a teljes 87 000 fős állomány nem lehet egyidejűleg nyugdíj- vagy SZTÁ-jogosult. A belépési arányokat az életkor, a szolgálati idő, az alkalmasság és az egyéni választás alapján képzett jogosult vagy jogosultsághoz közeli kohorszra kell alkalmazni. Emellett a szolgálati nyugdíjas állomány 65 éves korban kikerül a speciális jogcímből; az SZTÁ-ból pedig a szerződés lejárt, a nyugdíjba lépés és más megszűnési okok miatt folyamatos kiáramlás történik.

A másik hiba a költségfogalmak összemosása. A szolgálati nyugdíj ellátási kiadása, az új belépő bére, az SZTÁ illetménye és a kieső operatív kapacitás pótlása eltérő költség. Minden kilépő teljes pótlása sem automatikus: egyes beosztásokat megszüntethetnek, átalakíthatnak, technológiával támogathatnak vagy késleltetve tölthetnek fel. A pótlás valószínűségét és bérét külön szervezeti modellben kell meghatározni.

10. ábra. A költségvetési hatás kötelezően elkülönítendő elemei.

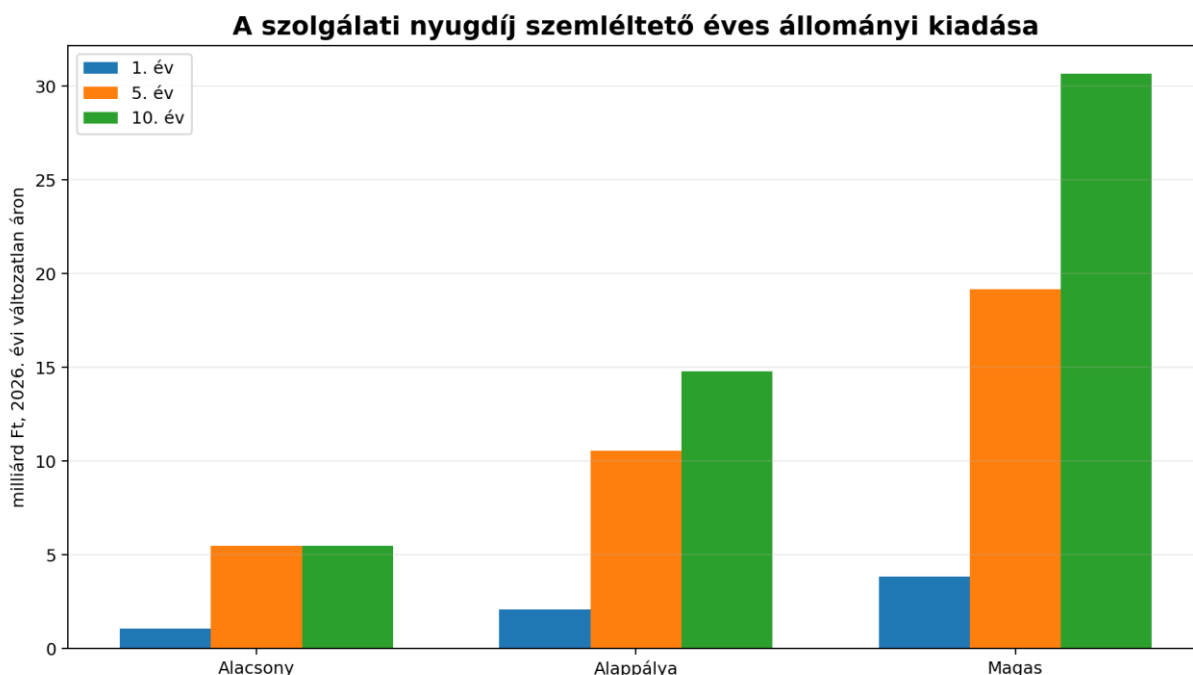
Korábbi feltevés	Miért nem tartható fenn?	Új modellezési szabály
2% és 1% a teljes 87 000 főre	A legtöbb állománytag életkor vagy szolgálati idő miatt nem belépőképessé.	A ráták csak a jogosulti vagy közeli kohorszra alkalmazhatók.
Minden kilépő azonnal teljesen pótolandó	A pótlás szervezeti döntés, késleltetett vagy részleges is lehet.	Külön 0–100%-os pótlási paraméter és bérprofil.
A nyugdíjas állomány korlátlanul halmozódik	65 éves korban a speciális jogcím átalakul, továbbá halálozás és egyéb kilépés is van.	Kohorszonzienti állományfolyam és átlagos szolgálatinyugdíj-időtartam.
Az SZTÁ csak kiadás	Az aktív teljes illetményhez képest megtakarítás, de kapacitásvesztés és pótlási igény is jelentkezhet.	Bruttó illetmény, FTE-kapacitás és inkrementális költség külön.
151 Mrd Ft lezárt 10. éves tény	Nem reprodukálható mikroadat és egységes költségfogalom nélkül.	Csak stresszjelzésként őrizhető; a végleges modell újraszámítandó.

4.20. A szolgálati nyugdíj szemléltető kohorszmodellje

A jelen revízió nem állít elő hamis pontosságú végleges költségbecslést, mert nem áll rendelkezésre egységes személyi mikroadat az egyéves életkorról, a tényleges szolgálati időről, a kereseti előzményről és a korrekciós profilról. Ugyanakkor bemutat egy reprodukálható, 2026. évi változatlan áras érzékenységi modellt, amely felváltja a teljes állományra vetített lineáris becslést.

Az alappálya a fixált korstruktúra alapján 17 487 fős 50 éves vagy idősebb tervezési kört használ jogosulti és közeli kohorsz helyetteseként. E kör 2%-os éves szolgálatinyugdíj-belépése 350 fő. A modell 680 000 forintos havi átlagos nyugdíjalappal, 74%-os átlagos végső helyettesítési rátával és hét éves átlagos speciális nyugdíjidőtartammal számol. Ezek kizárólag tesztelendő feltételezések.

Forgatókönyv	Releváns kohorsz	Éves belépési ráta	Éves belépő	Átlagos havi alap	Átlagos végső ráta	Átlagos időtartam
Alacsony	14 000 fő	1,5%	210 fő	620 000 Ft	70%	5 év
Alappálya	17 487 fő	2,0%	350 fő	680 000 Ft	74%	7 év
Magas	21 000 fő	2,5%	525 fő	760 000 Ft	80%	8 év

11. ábra. A szolgálati nyugdíj éves állományi kiadása három szemléltető forgatókönyvben.

Forgatókönyv	1. év	5. év	10. év	Értelmezés
Alacsony	1,09 Mrd Ft	5,47 Mrd Ft	5,47 Mrd Ft	Az öt éves átlagos speciális időtartam miatt az állományi kiadás az 5. év után stabilizálódik.
Alappálya	2,11 Mrd Ft	10,57 Mrd Ft	14,79 Mrd Ft	A hét éves átlagos időtartam miatt a 7. évig épül fel a szolgálatnyugdíjas állomány.
Magas	3,83 Mrd Ft	19,15 Mrd Ft	30,64 Mrd Ft	Nagyobb kohorsz, magasabb belépés, kereseti alap és nyolc éves időtartam.

FONTOS KORLÁT / A táblázat csak a szolgálati nyugdíj külön jogcímének állományi kiadását mutatja. Nem tartalmazza az öregségi nyugdíjja alakult ellátást, az indexációt, a pótlási béreket, az adminisztrációt és a magatartási visszacsatolást. A végleges költségvetési számhoz egyéni mikroszimuláció szükséges.

4.21. Az SZTÁ kapacitás- és költségmodellje

Az SZTÁ költségét nem lehet egyszerűen az illetmény százalékaként értékelni. A 90% 50/75 és 10% 25/50 modell súlyozottan 72,5% illetményt és 47,5% teljes munkaidős kapacitást jelent. Egy SZTÁ-résztvevő tehát magasabb illetményt kap a munkaidőarányánál, mert a rendszer tudásprémiumot és átmeneti biztonságot biztosít. Ez önmagában nem hiba, de a költségvetésben láthatóvá kell tenni.

Az aktív teljes állományhoz viszonyított inkrementális költség attól függ, milyen arányban kell pótolni a kieső 52,5% operatív kapacitást. Ha nincs pótlás, a közvetlen illetménykiadás 27,5%-kal alacsonyabb a teljes aktív illetménynél, de a kapacitás is csökken. Ha a kieső kapacitás felét pótolják, a teljes személyi kiadás közel semleges. Teljes pótlás mellett a kombinált illetményköltség a korábbi teljes illetmény körülbelül 125%-a, miközben a szervezet megtartja a tapasztalt személy 47,5%-os szakmai kapacitását is.

Pótlási arány a kieső 52,5% kapacitásból	SZTÁ-illetmény	Pótlási bér	Összes személyi költség a korábbi teljes illetményhez képest	Szakpolitikai értelmezés
0%	72,5%	0%	72,5%	Költségcsökkenés, de nettó kapacitásvesztés.
25%	72,5%	13,1%	85,6%	Részleges kapacitáspótlás; szervezeti átszervezést feltételez.
50%	72,5%	26,3%	98,8%	Közel költségsemleges átmenet, 47,5% tapasztalati kapacitás megtartásával.
100%	72,5%	52,5%	125,0%	Teljes operatív pótlás és párhuzamos tudásmegtartás; a legdrágább, de legnagyobb kapacitású változat.

Az alappálya a 17 487 fős közeli kohorsz 1%-os belépésével évi 175 új SZTÁ-taggal, öt éves átlagos tartammal és 680 000 forintos havi referenciailletménnyel számol. A súlyozott bruttó SZTÁ-illetménykiadás az első évben körülbelül 1,04 milliárd, az ötödik és tizedik évben – stabil 875 fős állomány mellett – körülbelül 5,18 milliárd forint. Az aktív teljes illetményhez viszonyított inkrementális hatás 50%-os pótlás mellett közel semleges; 100%-os pótlás esetén körülbelül 1,13 milliárd forinttal magasabb lenne az ötödik évben.

Forgatókönyv	Éves új belépő	Átlagos tartam	Stabil SZTÁ-állomány	Éves bruttó SZTÁ-illetmény	Inkrementális hatás a választott pótlással
Alacsony	98 fő	4 év	392 fő	2,11 Mrd Ft	–0,42 Mrd Ft 25%-os pótlás mellett.
Alappálya	175 fő	5 év	875 fő	5,18 Mrd Ft	–0,09 Mrd Ft 50%-os pótlás mellett.
Magas	294 fő	7 év	2 058 fő	13,61 Mrd Ft	+4,69 Mrd Ft teljes pótlás mellett.

4.22. Humánpolitikai és szervezeti hatások

A szolgálati nyugdíj és az SZTÁ együttes hatása nem mérhető kizárólag a belépők számával. A szolgálati nyugdíj javíthatja a hosszú távú pályakiszámíthatóságot és a toborzási ígéret hitelességét, de a jogosultsági küszöb közelében kiválási hullámot is okozhat. Az SZTÁ csökkentheti a hirtelen tudásvesztést, de csak akkor, ha az aktív teljes állományból való átmenethez utódlási terv és valós feladat kapcsolódik.

A hatásvizsgálatnak külön kell mérnie a szolgálati nyugdíjra belépők előzetes pályaelhagyási szándékát, a tényleges korai kiválást, a nyugdíjig tovább szolgálók arányát, az SZTÁ-ban átadott kompetenciákat, a mentoráltak eredményét, a kritikus beosztások betöltési idejét, a pótlási költséget és a civil munkaerőpiaci átmenetet. A magas jogosultsági vagy alacsony elutasítási arány önmagában nem rendszereredmény.

A generációs méltányosság szintén központi kérdés. A hatálybalépéshez közel álló jogosultak jogos várakozásait átmeneti szabállyal kell védeni, miközben a pálya közepén és elején lévők számára a rendszer hosszú távú finanszírozhatósága és változásbiztonsága fontos. A fiatalabb állományt nem lehet kizárólag

későbbi nyugdíjigérettel megtartani; az illetmény, lakhatás, vezetési kultúra, képzés, családi támogatás és regeneráció továbbra is elsődleges.

4.22/A. Az aranybilincs-hatás és a megtartási politika korlátai

A humánpolitikai eredmény nem azonos a pusztán állományban maradással. A szolgálati nyugdíj küszöbe erős halasztott ösztönzést hoz létre: az állománytag jelentős jövőbeli juttatást veszít, ha a minimumfeltételek előtt távozik. Ez a hatás a pálya középső szakaszában kívánatos stabilitást adhat, a küszöb közelében azonban kényszerű bennmaradást okozhat. A hatásvizsgálatnak ezért külön kell mérnie a bennmaradás minőségét, nemcsak időtartamát.

Aranybilincsre utalhat a jogosultsági küszöb előtt növekvő betegállomány, a tartós túlmunka, a kiegészi vagy családi konfliktusmutató, a kilépési szándék és a tényleges bennmaradás közötti nagy eltérés, valamint az, ha az érintettek a jogvesztéstől való félelem miatt nem kérnek rehabilitációt vagy könnyített feladatot. Ezek az adatok csak aggregált, adatvédelmi és retorziótilalmi garanciákkal használhatók.

A szabályozási válasz nem a 30 éves minimum automatikus feloldása. A jelen modell a szigorú jogosultsági küszöböt fenntartja, ugyanakkor biztosítja a teljes szolgálati idő társadalombiztosítási beszámítását, az előzetes jogosultsági kimutatást, az SZTÁ-átmenetet, a FEKJ külön védelmét és az egyéni pályázási tervet. A részjogosultság vagy kiegészítő szolgálati megtakarítás későbbi alternatívaként vizsgálható, de nem tekinthető jelenleg elfogadott kánonnak.

A vezetői rendszer sem értékelheti automatikusan kedvezőnek az alacsony kilépési arányt. Ha az állomány bennmaradása romló egészségi, pszichés vagy családi mutatóval, növekvő hiányzással és csökkenő teljesítménnyel jár, a megtartási cél torzult. A kiegyensúlyozott scorecardnak a kilépés mellett a szolgálati jóllétet, a regenerációt, a szervezeti igazságosságot, az SZTÁ-feladat minőségét és a civil átmenetet is mérnie kell.

KODIFIKÁCIÓS GARANCIA / A szolgálati nyugdíj és az SZTÁ nem használható a méltatlan szolgálati feltételek, az elégtelen regeneráció vagy a családi terhek kiváltására. A megtartási eredmény csak kiegyensúlyozott humánpolitikai mutatórendszerben értékelhető.

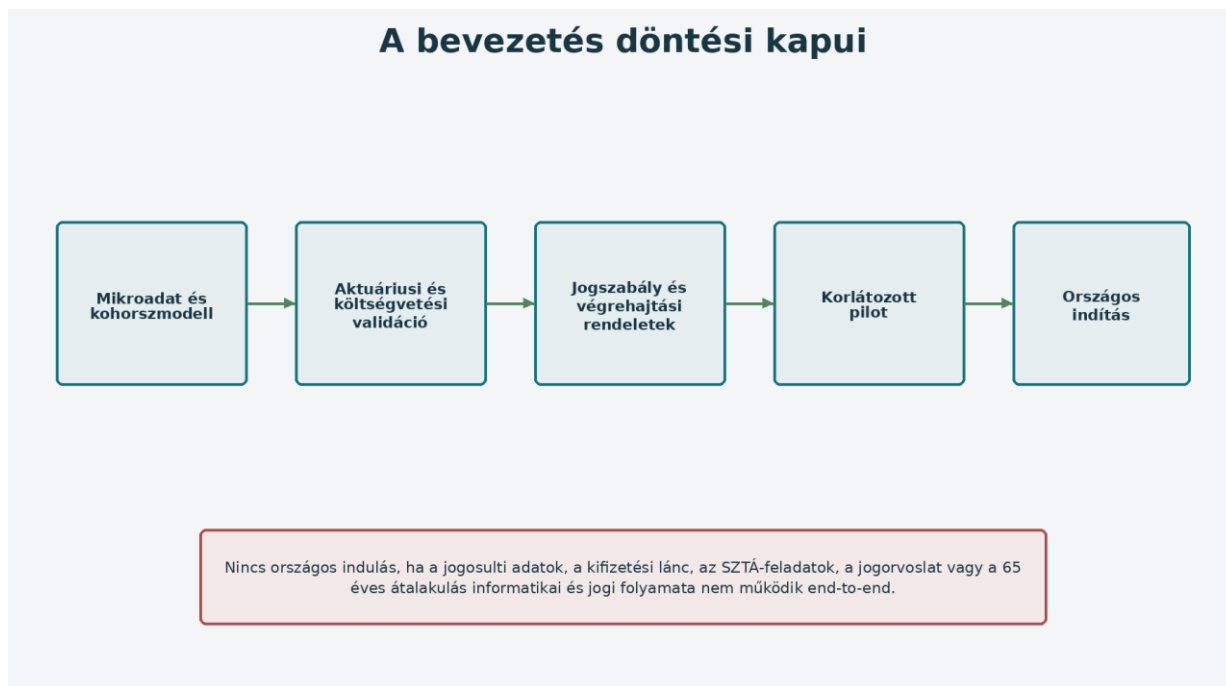
4.23. Kockázatok és visszaélés-ellenes garanciák

Kockázat	Lehetséges torzulás	Garancia
Jogosultsági küszöb miatti kiválási hullám	Sok tapasztalt személy azonos időpontban távozik.	Fokozatos átmeneti szabály, előzetes jogosultsági előrejelzés, SZTÁ-kapacitás és szervezeti utódlási terv.
Terhelési kategóriák túlterjesztése	A korrekció általános pótlékká válik.	Egyéni, dokumentált életpálya-profil, független audit és 85%-os plafon.
SZTÁ mint feladat nélküli létszámparkoló	Illetmény jár valódi szervezeti eredmény nélkül.	Feladat- és teljesítményterv, éves értékelés, külső mintavételes ellenőrzés.
Rejtett teljes munkaidő	A részmunkaidős személy informálisan teljes rendelkezésre állást teljesít.	Munkaidőnapló, túlmunka-kontroll, panaszcsatorna és vezetői felelősség.
Önkényes munkáltatói kiválasztás	A hasonló helyzetű személyeket eltérően kezelik.	Nyilvános feltételek, indokolt döntés, egyenlőségi vizsgálat és jogorvoslat.
Költségek alultervezése	Az ellátás vagy a foglalkoztatás finanszírozása bizonytalanává válik.	Nyitott jogosultsági előirányzat, tartalék, negyedéves előrejelzés és korrekciós mechanizmus.
Kettős ellátás vagy költségtérítés	Ugyanazt a jövedelmi vagy konkrét költséget kétszer térítik.	Pillérkapcsolati mátrix és ugyanazon konkrét költség kettős megtérítésének tilalma.

4.24. Átmeneti szabályok és bevezetés

A hatálybalépéskor megszerzett szolgálati időt védeni kell. A korábbi szolgálati idő nyilvántartási hiánya nem hárítható automatikusan az érintettre; az állam köteles a saját nyilvántartásait összekapcsolni, a hiányzó időszakokat feltárni és a vitatott adatot rendezni. Az új terhelési korrekció a korábbi időszakokra csak akkor alkalmazható, ha a szükséges expozíciós vagy feladatadat hitelesen rekonstruálható, vagy törvényben meghatározott, megdönthető vélelem áll fenn.

A rendszer nem indítható országosan pusztán a kerettörvény kihirdetésével. A jogosulti mikroadatcsomagnak, az aktuáriusi modellnek, a kifizetési folyamatnak, a 65 éves átalakulásnak, az SZTÁ-feladatkatalógusnak, az alkalmassági rendszernek és a jogorvoslatnak egyaránt működőképesnek kell lennie. A pilot nem korlátozhat már törvényben biztosított anyagi jogot; feladata az adatkapcsolat, a folyamat és az informatikai működés tesztelése.

12. ábra. A Szolgálati Nyugdíjrendszer és az SZTÁ országos bevezetésének döntési kapui.

Szakasz	Fő feladat	Kimeneti feltétel
0–6. hónap	Jogosulti adatleltár, szolgálati idő- és keresetdefiníció, terhelési profilok.	Egységes adatmodell és hiányjegyzék.
6–12. hónap	Aktuáriusi mikroszimuláció, SZTÁ-kapacitásmodell, jogszabálytervezet.	Alacsony–alap–magas–stressz költségpálya és kodifikációs csomag.
12–18. hónap	Hatósági, kifizetési és munkáltatói informatikai fejlesztés; képzés.	End-to-end tesztelt ügyfélút és számítási melléklet.
18–24. hónap	Korlátozott szervezeti pilot és átmeneti adategyeztetés.	Hibajegyzék, jogorvoslati próba, korrigált végrehajtási szabály.
24–36. hónap	Fokozatos országos indulás és stabilizáció.	Kifizetési folytonosság, SZTÁ-feladatok, negyedéves monitoring és független ellenőrzés.

4.25. Összegző kodifikációs döntések

Sorszám	Végleges vagy további validációt igénylő döntés
---------	---

Sorszám	Végleges vagy további validációt igénylő döntés
1.	A Szolgálati Nyugdíjrendszer és az SZTÁ két külön jogintézmény; a nyugdíj ellátás, az SZTÁ foglalkoztatás.
2.	A szolgálati nyugdíj minimuma 55 év életkor és 30 év tényleges szolgálati idő.
3.	A szolgálati idő-korrekciónak nem helyettesítheti a tényleges szolgálati időt vagy az életkori küszöböt.
4.	A nyugdíjalap főszabály szerint a megelőző 60 hónap valorizált, járulékalapot képező szolgálati jövedelmének átlaga.
5.	Az alapmérték 30 évnél 60%, évente két százalékponttal nő, legfeljebb 80%-ig.
6.	A dokumentált szolgálatiterhelés-korrekciónak legmagasabb szorzója 1,15; a végső abszolút plafon 85%.
7.	A korrekció kategóriái és bizonyítási küszöbei mikroadat- és munkavédelmi validációt igényelnek.
8.	A szolgálati nyugdíj 65 éves korban hivatalból, összegcsökkenés nélkül öregségi nyugdíjjá alakul.
9.	A havi FEKJ és a szolgálati nyugdíj nem folyósítható együtt.
10.	Az SZTÁ elnevezés minden normatív és elemző részben felváltja a korábbi HTÁ megnevezést.
11.	Az SZTÁ főszabály szerinti belépési minimuma 50 év és 25 év tényleges szolgálati idő; a végleges differenciálás hatásvizsgálatot igényel.
12.	Az SZTÁ nem alanyi jog; valós feladat, alkalmasság, költségvetési fedezet és kölcsönös megállapodás kell.
13.	Az SZTÁ standard opciói: 50% munka / 75% illetmény és 25% munka / 50% illetmény.
14.	A 90%/10%-os opciómegoszlás viselkedési alappálya, nem normatív kvóta.
15.	Az SZTÁ legfeljebb a 70. életév betöltéséig tarthat; a hosszabbítás nem automatikus.
16.	Az SZTÁ-hoz feladat- és teljesítményterv, éves értékelés és időszakos teljes felülvizsgálat szükséges.
17.	A szolgálati nyugdíj és az SZTÁ főszabály szerint egymás alternatívája; az átmenetet külön szabályozni kell.
18.	A 2%-os nyugdíj- és 1%-os SZTÁ-belépési arány csak jogosulti vagy közeli kohorszra alkalmazható.
19.	A 151 milliárd forintos korábbi tízéves szám nem végleges becslés; új mikroszimuláció szükséges.
20.	A bruttó ellátási kiadás, az SZTÁ-illetmény, a pótlási költség és a humánpolitikai előny nem nettósítható automatikusan.

Sorszám	Végleges vagy további validációt igénylő döntés
21.	A teljes rendszer 87 000 fős, a honvédségi tervezési bázis 21 000 fő, ezen belül 7 000 fő szerződéses legénységi állomány.
22.	Országos indulás csak működő adat-, kifizetési, SZTÁ-feladat-, jogorvoslati és 65 éves átalakulási lánc után lehetséges.

4.26. Összegző értékelés

A fejezet táblázatai és ábrái alapján a Szolgálati Nyugdíjrendszer és az SZTÁ csak akkor alkot koherens pályázási modellt, ha eltérő funkciójuk végig látható marad. A szolgálati nyugdíj a hosszú szolgálat alapján megszerzett, kiszámítható pénzbeli ellátás; az SZTÁ valós feladatot, részmunkaidős kapacitást és tudásátadást finanszíroz. A nyugdíj nem lehet létszámleépítési eszköz, az SZTÁ pedig nem lehet feladat nélküli állásgarancia.

A jogosultsági és számítási táblázatok legfontosabb következtetése az 55/30-as minimum, a tényleges szolgálati idő és a mértékkorrekció szétválasztása. Az 1,15-ös korrekciós szorzó teljes érvényesülése miatt indokolt a 85%-os abszolút plafon, de a korrekció nem rövidítheti a tényleges szolgálat minimumát. A 60 havi kereseti alap, a két százalékpontos éves növekmény és a 65 éves kori, összegcsökkenés nélküli átalakulás egyszerre szolgálja az átláthatóságot és a társadalombiztosítási illeszkedést.

Az SZTÁ-táblázatok azt mutatják, hogy a 72,5%-os súlyozott illetményhez 47,5%-os munkaidő-kapacitás kapcsolódik. A rendszer tehát nem olcsó részmunkaidős foglalkoztatás, hanem tudásmegtartási prémiumot tartalmazó átmeneti eszköz. Költségsemlegessége vagy többletköltsége elsősorban attól függ, hogy a kieső operatív kapacitást milyen arányban kell pótolni, és a megtartott tudás milyen szervezeti eredményt hoz.

A pénzügyi táblák egyben feloldják a korábbi modell legnagyobb torzulását. A 2%-os és 1%-os rátát nem a teljes 87 000 fős rendszerre, hanem a tényleges jogosulti vagy jogosultsághoz közeli kohorszra kell alkalmazni. A korábbi 151 milliárd forintos tízéves összeg ezért nem tekinthető döntési alapnak; a végleges költségvetési hatás személyi mikroadatokon, kohorszátmeneteken, 65 éves átalakuláson, indexáción, pótlási valószínűségen és szervezeti kapacitásmodellen alapuló újraszámítást igényel.

A bevezetés legfontosabb feltétele az adat- és végrehajtási készség. A szolgálati idő, a kereseti alap, a terhelési korrekció, az SZTÁ-feladat és a 65 éves átalakulás nem maradhat kézi, széttagolt vagy ügyfélre hárított bizonyítás. A rendszer országos indítása csak akkor indokolt, ha a jogosultsági döntés, a számítás, a kifizetés, a munkáltatói feladatkezelés, a jogorvoslat és a költségvetési monitoring egyaránt működőképes.

Jogi és módszertani forrásbázis

A fejezet jogi hivatkozási kerete a honvédek jogállásáról szóló 137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény, az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény, valamint az előzetes és utólagos hatásvizsgálatról szóló 12/2016. (IV. 29.) MvM rendelet. A kutatási háttér a IV/A.1–IV/A.7. validált szolgálati életpálya-, terhelési, jogi, nemzetközi, közgazdasági és humánpolitikai fejezetekre, valamint a regeneráció és a szolgálatiterhelés-értékelés külön validált anyagaira épül. A jogszabályok hatályállapotát a normaszöveg véglegesítése előtt ismételten ellenőrizni kell.

Forráscsoport	Felhasznált belső anyag	Felhasználás módja
Szolgálati nyugdíj kutatási lánc	IV/A.1–IV/A.7. kutatási és szakpolitikai háttérfejezetek.	A szolgálati életpálya, terhelés, jogi, nemzetközi és közgazdasági indokolás.
„Méltó átmenet a nyugdíjba”	A szolgálati nyugdíj és a korábbi Hivatásos Tartalékalomány egységes koncepciója.	Jogosultsági, számítási, SZTÁ-feladat- és korábbi költségmodell kiindulópontja.

Forráscsoport	Felhasznált belső anyag	Felhasználás módja
Fixált I–III. fejezet	Kutatási alapokkal újraépített, vizuálisan véglegesített változat.	Fogalmi, személyi, adat- és modellezési kánon.
Revíziós főterv	Egységes módosítási mátrix.	85%-os plafon, 65 éves átalakulás, SZTA elnevezés, 21 000/7 000 fős bázis.
Működtetési fejezetek	Korábbi működtetési és végrehajtási forrásanyagok.	Adatkapcsolat, finanszírozás, hatásmérés és bevezetési garanciák.
Terhelés és regeneráció	IV/A/2.1–2.8. terhelési kutatások; regenerációs keretrendszer.	A nettó életpálya-terhelés, az expozíció és a megelőzés visszaépítése.
Jogi és nemzetközi megalapozás	IV/A/3–IV/A/4. validált elemzések.	Arányossági teszt, átültetési korlátok és alternatív modellek.
Humánpolitikai és társadalmi hatás	IV/A/6. validált toborzási, megtartási és társadalmi elemzés.	Halasztott kompenzáció, aranybilincs, családi és egyenlőségi hatások.

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI MEGJEGYZÉS / A jelen fejezet végleges szerkesztett, döntés-előkészítő szakpolitikai főfejezet. A törvényjavaslat kidolgozásához egyéni állományi adatvizsgálat, aktuáriusi számítás, nyugdíjbiztosítási és költségvetési ellenőrzés, adatvédelmi hatásvizsgálat, egyenlőségi vizsgálat, valamint ágazati és érdekképviselői egyeztetés szükséges.

FEHÉR KÖNYV

A FEGYVERES ÉS RENDVÉDELMI ÉLETPÁLYA NÉGY PILLÉRE

V.

A FEGYVERESEK EGÉSZSÉGGÁROSODÁSI KIEGÉSZÍTŐ JÁRADÉKA (FEKJ)

A szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodás kompenzációs, rehabilitációs, eljárási és finanszírozási rendszere

DOKUMENTUMSTÁTUSZ / Az I–III. és IV. fejezet szerkesztési kánonja szerint helyreállított egységes főfejezet. A V/A kutatási háttér és a V.1–V.9. normatív blokkok fő kérdésköreit adat- és információvesztés nélkül, az ismétlések összevonásával építi be. Nem hatályos jog és nem egyedi ellátási tájékoztató.

Státuszlelem	Tartalom
Szerkezeti állapot	Egységesített és véglegesített V. főfejezet
Forrásbázis	V/A és V/A/1–V/A/8. kutatási blokkok; V.1–V.9. normatív fejezetek
Központi fogalmi lánc	Diagnózis → egészségkárosodás → funkcionális állapot → szolgálati alkalmasság → FEKJ-jogosultság
Minősítési rendszer	0. elismert státusz és öt fizetett fokozat: I–V.
Védelmi rendszer	Havi járadék és hét kiegészítő pénzbeli, természetbeni, rehabilitációs és hozzátartozói modul
Modellezési alap	2026. évi minimálbér: 322 800 Ft; 87 000 fős rendszerhatár; 12 000 fős veszélyességi alcsoport
Jogi referencia	2026. augusztus 1.; a hivatkozott hatályos jog csak összehasonlítási és illeszkedési alap

Tartalmi áttekintés

Szakasz	Tárgy
5.1.	A szakpolitikai probléma, a FEKJ rendeltetése és a jogrendszeri hely
5.2.	Kutatási és nemzetközi bizonyítékok
5.3.	Az öt fogalmi szint és a szolgálati eredet
5.4.	Személyi hatály, jogosultsági kapu és 0. státusz
5.5.	I–V. fokozat, arányosítás és járadékszámítás
5.6.	Rehabilitáció és a hétmodulos védelmi rendszer
5.7.	Eljárás, intézményrendszer és jogorvoslat
5.8.	Finanszírozás, hatásvizsgálat és történeti ügyállomány
5.9.	Kodifikáció, bevezetés és nyitott döntések
5.10.	Összegző értékelés

Tartalom-visszaépítési mátrix

Forrásréteg	Az egységes fejezetben megőrzött tartalom
V/A keret	Szakpolitikai probléma, magyar ellátási környezet, kutatási kérdések és tervezési korlátok.
V/A/1–3	Öt fogalmi szint, szolgálati okozat, rehabilitációs szükséglet, nemzetközi modellek és átültetési korlátok.
V/A/4–6	Jogosultság, minősítés, 0. státusz, I–V. fokozat, intézményi és jogorvoslati rendszer.
V/A/7–8	Hétmodulos védelem, hozzátartozói rendszer, finanszírozás és történeti ügyállomány.
V.1–V.4	Normatív mag, jogosultsági kapu, fokozatrendszer és járadékképlet.
V.5–V.7	Eljárás, szolgálati eredet, kiegészítő juttatások és rehabilitáció.
V.8–V.9	Költségvetési modell, bevezetési térkép és kodifikációs döntések.

SZERKESZTÉSI ELSŐBBSÉG / Ütközés esetén a 2026. július 29-én rögzített revíziós kánon és az I–III. fejezet fogalmi rendszere irányadó. A FEKJ önálló szolgálati kárkompenzáció; a szolgálati nyugdíjjal és az öregségi nyugdíjjal való együttfolyósítása kizárt, a rehabilitációs és rokkantsági ellátásokkal való kapcsolatot az eltérő funkció és az azonos veszteségelem tilalma rendezi.

5.1. A szakpolitikai probléma és a FEKJ rendeltetése

5.1.1. A probléma pontos meghatározása

Az egészségkárosodás orvosi tény, de a hozzá kapcsolódó állami felelősség és kompenzáció jogpolitikai kérdés. Ugyanaz a diagnózis eltérő ellátási helyzetet eredményezhet attól függően, hogy veleszületett állapotról, civil élethelyzetből eredő betegségről, üzemi balesetről, foglalkozási megbetegedésről vagy szolgálati feladat teljesítésével összefüggő károsodásról van-e szó.

A WHO funkcionális szemlélete szerint a fogyatékosság és a működőképesesség nem vezethető le pusztán a diagnózisból: értékelni kell a testi funkciókat, a tevékenységvégezést, a társadalmi részvételt és a környezeti tényezőket is. Ez a FEKJ szempontjából azért lényeges, mert azonos százalékos egészségi állapot mellett eltérő lehet a szolgálatképesség elvesztése, a civil foglalkoztathatóság, a mindennapi önállóság és a családi teher. [T1]

A katonai és rendvédelmi szolgálatban az állam nem pusztán munkáltatóként jelenik meg. A jogviszony sajátossága a szigorú függelmi vagy hierarchikus rend, a fokozott rendelkezésre állás, az alapjogok korlátozhatósága, a vezényelhetőség, valamint egyes feladatoknál a testi épség és az élet kockáztatásának jogilag vállalt kötelezettsége. A Hjkr. kifejezetten többletkötelezettségekkel és többletjogosultságokkal járó különleges közszolgálati jogviszonyként határozza meg a katonai szolgálati viszonyt. [J1]

Ebből nem következik, hogy minden szolgálat közben kialakult betegség automatikusan szolgálati eredetű. Az okozati kapcsolatot egyedi eljárásban kell megállapítani. Ugyanakkor ahol a szolgálati eredet igazolt, az állami felelősség erősebb annál, mint amely kizárólag az általános munkaképesség-csökkenés vagy jövedelemkiesés pótlására szorítkozik. A FEKJ e többletfelelősséget kívánja szabályozott, átlátható és hivatásrendek között összehangolt formában megjeleníteni.

A nemzetközi katonai egészségügyi kutatások következetesen azt mutatják, hogy a mozgásszervi sérülések jelentős szolgálatképességi és leszerelési terhet okoznak. Egy amerikai hadseregre vonatkozó áttekintés szerint a mozgásszervi sérülések a 2011–2016 közötti orvosi alkalmatlansági leszerelések közel 70%-ában szerepet játszottak; ugyanazon tanulmány szerint a 2001 utáni amerikai veteránok szolgálati eredetű kompenzált fogyatékosságainak 44%-a mozgásszervi kategóriába tartozott. Ezek az adatok nem vetíthetők közvetlenül a magyar állományra, de jól szemléltetik, hogy a szolgálati egészségkárosodás rendszerszintű humánpolitikai kérdés, nem kizárólag ritka egyedi esemény. [T2]

Egy 2022-ben közzétett szisztematikus áttekintés és metaanalízis a mozgásszervi sérüléseket a katonai szolgálatképesség elvesztésének egyik leggyakoribb okaként azonosította. Egy másik, átfogó szisztematikus áttekintés számos egyéni, fizikai, kiképzési és terhelési kockázati tényezőt rendszerezett. [T3–T4] A mentális egészségkárosodásoknál a késleltetett felismerés, a stigma és a szolgálat utáni tünetmegjelenés külön bizonyítási és ellátásszervezési kihívást jelent; a posztdeployment szűrésről szóló áttekintések ezért a követés és a hozzáférés fontosságát emelik ki. [T5]

A magyar rendszerre vonatkozó végleges hatásvizsgálathoz hivatásrendenként egységesített adatok szükségesek. A jelen kutatási szakaszban nem azonosítható olyan nyilvánosan hozzáférhető, valamennyi fegyveres és rendvédelmi szervet azonos definíciókkal lefedő adatbázis, amely egyszerre tartalmazná a szolgálati eredet elismerését, az egészségkárosodás típusát és mértékét, a szolgálati alkalmatlanságot, a rehabilitáció eredményét, az ellátási formát és a hosszú távú költséget. Ezért az adatgyűjtési rendszer kialakítása maga is a reform egyik feltétele.

5.1.2. A hatályos magyar ellátási környezet és a szabályozási rés

A FEKJ csak akkor alakítható ki szakmailag védhető módon, ha a hatályos ellátások funkcióját pontosan feltérképezzük. A magyar jog már jelenleg is több, egymástól eltérő célú rendszert működtet. A szakpolitikai kérdés ezért nem egy teljesen ellátatlan terület „feltalálása”, hanem a szolgálati eredetű maradandó károsodásra adott válaszok összehangolása és a fennmaradó kompenzációs rés azonosítása.

Az Ebtv. szerint üzemi baleset vagy foglalkozási megbetegedés esetén baleseti egészségügyi szolgáltatás, baleseti táppénz és baleseti járadék járhat. A baleseti járadék mértéke a baleseti eredetű egészségkárosodás fokához igazodik; a törvény négy fokozatot különít el a 14–20%-os, 21–28%-os, 29–39%-os és 39%-ot meghaladó egészségkárosodás alapján. [J6]

Ez a rendszer fontos előkép, mert elismeri az okozati kapcsolat és az egészségkárosodási fok jelentőségét. Ugyanakkor általános társadalombiztosítási konstrukció: nem értékeli önállóan a katonai vagy rendvédelmi szolgálati kötelezettségből fakadó különös felelősséget, a szolgálatképesség elvesztését, a hivatásidentitás megszakadását vagy a szolgálati családokra háruló többletterheket.

Az Mmtv. alapján a megváltozott munkaképességű személyek ellátására az lehet jogosult, akinek egészségi állapota a komplex minősítés szerint 60% vagy kisebb, és megfelel a biztosítási és egyéb feltételeknek. A rehabilitálhatóság alapján rehabilitációs vagy rokkantsági ellátás állapítható meg. A rehabilitációs ellátás főszabály szerint legfeljebb 36 hónapra szól, és rehabilitációs szolgáltatásokkal kapcsolódik össze. [J5]

Az Mmtv. erőssége a komplex, foglalkoztatási és szociális szempontokat is figyelembe vevő értékelés. A FEKJ-nek ezért nem célszerű párhuzamos, teljes körű „második rokkantsági minősítést” létrehoznia. A rehabilitációs hatóság komplex minősítése felhasználható, de ki kell egészíteni a szolgálati eredet és a szolgálati sajátosságok vizsgálatával.

A 10/2024. (VI. 28.) HM rendelet kifejezett célja a korábban elért jövedelem kiesésének pótlása. Szolgálati kötelemekkel összefüggő alkalmatlanság esetén az ellátás szolgálati idő-korlát nélkül megnyílhat; nem szolgálati eredet esetén legalább tíz év jogosultsági idő és a komplex minősítés szerinti legfeljebb 80%-os egészségi állapot szükséges. A rendszer elsődlegesen egészségi állapotnak megfelelő nem katonai munkakörben történő továbbfoglalkoztatást ír elő, és az alacsonyabb új jövedelmet keresetkiegészítéssel pótolja. A továbbfoglalkoztatási kötelezettség alóli mentesítés esetén EKÁR járadék járhat. [J3]

A hatályos konstrukció tehát lényegében foglalkoztatási és jövedelempótló mechanizmus. A FEKJ csak akkor indokolt mellette, ha más funkciót kap: nem a korábbi és az új kereset különbségét ismételten téríti meg, hanem a szolgálati eredetű maradandó károsodás önálló, hosszú távú következményét kompenzálja.

A Hszt. a rendvédelmi hivatásos állomány számára hasonló logikájú egészségkárosodási ellátást működtet. Szolgálati kötelemekkel összefüggő baleset vagy betegség esetén a tényleges szolgálati idő hosszától függetlenül megnyílhat a jogosultság; más eredetű alkalmatlanságnál legalább tíz év tényleges szolgálati idő és legfeljebb 80%-os egészségi állapot szükséges. A rendvédelmi szervnek meg kell vizsgálnia az egészségi állapotnak megfelelő szolgálati beosztás vagy nem hivatásos munkakör felajánlását, és ehhez kapcsolódhat keresetkiegészítés vagy járadék. [J4]

A honvédelmi és rendvédelmi szabályozás rokonsága igazolja, hogy a jövedelempótló egészségkárosodási ellátásnak már van hazai intézményi előzménye. Ugyanakkor a részletszabályok ágazatonként eltérnek, és a rendszer nem valamennyi fegyveres és rendvédelmi hivatásrend egységes szolgálati kárkompenzációjára készült. A FEKJ ezért horizontális minimumstandardot és egységes kompenzációs logikát adhat, az ágazati ellátások megszüntetése nélkül.

5.1.3. A FEKJ fogalma, rendeltetése és elhatárolása

A Fehér Könyv a fegyveres és rendvédelmi életpályát négy egymásra épülő, de eltérő élethelyzetet kezelő pillérrel zárja le. A pillérek nem helyettesítik egymást, és nem ugyanazt a veszteséget kompenzálják. A rendszer jogbiztonsága megköveteli, hogy a jogosult és a hatóság minden esetben azonosítani tudja az adott ellátás elsődleges funkcióját.

A FEKJ a négy pillér közül az egyetlen, amelynek jogosultsági oka nem az életkor, a szolgálati idő vagy a szolgálat utáni veteránstátusz, hanem az igazolt szolgálati eredetű, maradandó egészségkárosodás. Ezért a rendszernek meg kell őriznie önálló jogi természetét: nem válhat korhatár előtti nyugdíjjá, szolgálati idő alapján automatikusan járó pótlékká vagy általános szociális segéllyé.

A FEKJ rendeltetése annak elismerése, hogy a fegyveres és rendvédelmi szolgálat során vállalt sajátos kötelezettségek és kockázatok bizonyos esetekben tartósan megváltoztatják az érintett egészségi állapotát, szolgálatképességét, mindennapi önállóságát, családi szerepeit és társadalmi részvételét. Ha a károsodás és a szolgálat közötti oksági kapcsolat bizonyított, az állam felelőssége nem merülhet ki kizárólag a gyógykezelés vagy az elvesztett kereset részleges pótlásában.

A járadék jogalapja nem a szolgálatban eltöltött évek száma, nem a rendfokozat, nem a beosztás elnevezése és nem önmagában a diagnózis. A jogosultságot az igazolt szolgálati eredet, a tartós vagy végleges egészségkárosodás, annak funkcionális következménye, valamint a részletes minősítési rendszerbe való besorolhatóság együttesen alapozza meg.

A FEKJ rendszeres pénzbeli ellátás, amelyhez eltérő szükségletek esetén egyszeri pénzbeli, természetbeni, gondozási, rehabilitációs, családvédelmi és hozzátartozói modulok kapcsolódhatnak. A kiegészítő modulok azonban nem változtatják meg az alapjáradék jogi természetét: mindegyiknek konkrét, igazolt veszteségelemhez vagy többletszükséglethez kell kapcsolódnia.

A fegyveres és rendvédelmi szervek állományának jogviszonya nem azonos az általános munkaviszonnyal. A szolgálat része a hierarchikus vagy függelmi rend, a parancs teljesítésének kötelezettsége, a vezényelhetőség, a fokozott rendelkezésre állás, az alapjogok törvényben megengedett korlátozása, valamint meghatározott feladatoknál a testi épség és az élet kockáztatásának vállalása. E többletkötelezettségekhez arányos többletvédelemnek kell kapcsolódnia.

A FEKJ nem azt állítja, hogy minden szolgálat közben kialakult betegség vagy sérülés szolgálati eredetű. Az oksági kapcsolatot egységes, szakmailag ellenőrizhető eljárásban kell megállapítani. A rendszer csak akkor hiteles, ha

egyszerre képes a valós szolgálati károk méltányos elismerésére és a pusztán időbeli egybeesésen vagy nem igazolt feltételezésen alapuló igények elutasítására.

Az állami többletfelelősség különösen erős az akut szolgálati baleseteknél, a műveleti, harci, katasztrófavédelmi vagy fegyveres eseményeknél, továbbá azoknál a foglalkozási és kumulatív kitettségeknél, amelyek a szolgálati szervezet által dokumentált környezetből, feladtból vagy terhelésből erednek. A szabályozásnak ezért az egyszeri események mellett a tartós expozíciót és a késleltetetten jelentkező betegségeket is kezelnie kell.

A FEKJ tehát nem diagnózispótlék. Két azonos diagnózissal élő személy eltérő funkcionális korlátozottságot, szolgálatképességi veszteséget és családi terhet viselhet; fordítva pedig eltérő diagnózisok hasonló életviteli hátrányt okozhatnak. A minősítésben az orvosi károsodási százalék fontos horgony, de a tényleges működőképességet és részvételt is értékelni kell.

NORMATÍV ALAPTÉTEL / A FEKJ nem kiváltság, nem szolgálati nyugdíj és nem általános rokkantsági ellátás. A szolgálat által okozott vagy érdemben súlyosbított maradandó funkcionális és életviteli hátrány önálló közjogi kompenzációja.

5.2. Kutatási és nemzetközi megalapozás

5.2.1. A szolgálati károsodás sajátosságai

A „szolgálati eredet” nem szűkíthető le a szolgálatteljesítés közben bekövetkező, egyetlen időponthoz köthető balesetre. A szolgálati terhelés gyakran ismétlődő, hosszú idő alatt összeadódó, több tényezőtől álló vagy késleltetetten felismerhető hatást fejt ki. A szabályozásnak ezért az esemenyalapú és az expozícióalapú okozatosságot egyaránt kezelnie kell.

Akut eseménynél az okozati lánc rendszerint könnyebben rekonstruálható: szolgálati feladat, konkrét esemény, azonnali sérülés vagy tünet, orvosi ellátás, majd tartós következmény. A szabályozásnak még itt is el kell választania az esemény tényét a maradandó következménytől. Egy dokumentált baleset önmagában nem alapozza meg a FEKJ-et, ha az állapot maradéktalanul gyógyult; ugyanakkor a korai dokumentáció hiányossága nem vezethet automatikus elutasításhoz, ha az esemény és a károsodás más hiteles bizonyítékokkal igazolható.

A mozgásszervi károsodások, a zajártalom, a rezgés, a tartós védőfelszerelés-viselés, az ismétlődő emelés, a futás és menet, a váltott vagy éjszakai szolgálat, valamint egyes pszichés terhelések gyakran nem egyetlen eseményhez kötődnek. A katonai mozgásszervi sérülésekről szóló áttekintések a szolgálatképesség-csökkenést, a korlátozott szolgálati napokat, a csökkent bevetetőséget és az egészségügyi kiválást is jelentős következményként azonosítják. A foglalkozási zaj kutatása pedig a katonai foglalkozásokat a magas kockázatú csoportok között említi. Ezek a külföldi eredmények nem magyar prevalenciaadatok, hanem annak bizonyítékai, hogy a kumulatív terhelést külön okozati kategóriaként kell kezelni. [T6–T9]

Egyes mentális, neurológiai, toxikológiai vagy halláskárosodási állapotok felismerése késhet, illetve tüneteik hullámzóak lehetnek. A műveleti szolgálat mentális hatásairól szóló szisztematikus áttekintések arra utalnak, hogy a kedvezőtlen következmények hosszabb távon is fennmaradhatnak, és az értékelés időzítése befolyásolja a kimutathatóságot. A késleltetett PTSD-ről szóló kutatások szerint a teljesen tünetmentes időszak utáni új megjelenés ritkább, de korábbi részjelenségek későbbi súlyosbodása vagy reaktiválódása érdemi jelenség. A FEKJ ezért nem kötheti a jogosultságot kizárólag azonnali diagnózishoz, de követelnie kell a szolgálati expozíció, a tünettörténet és az alternatív okok részletes elemzését. [T10–T12]

A belépés előtt fennálló vagy civil eredetű betegség nem zárhatja ki automatikusan a FEKJ-et. A döntő kérdés az, hogy a szolgálati terhelés okozott-e a természetes körlefolyást meghaladó, tartós és lényeges állapotrosszabbodást. A kompenzáció ilyenkor nem a teljes betegséget, hanem a bizonyítható szolgálati többlethatást ismeri el. Ehhez belépéskori vagy korábbi állapotadat, longitudinális orvosi dokumentáció és a szolgálati expozíció összevetése szükséges.

A FEKJ bizonyítási rendszere nem lehet sem büntetőjogi szigorúságú, sem pusztán szubjektív valószínűsítés. A megfelelő standard az orvosi és szolgálati adatok együttes, indokolt mérlegelése: a szolgálati kapcsolat akkor

állapítható meg, ha az összes körülmény alapján a szolgálati esemény vagy expozíció az állapot kialakulásának, tartós fennmaradásának vagy jelentős súlyosbodásának valószínű és lényeges tényezője.

A bizonyítékokat nem merev rangsorban, hanem megbízhatóságuk, időbeliségük és egymással való összhangjuk alapján kell értékelni. Kiemelt jelentőségű az eseményhez vagy expozícióhoz közeli szolgálati és egészségügyi dokumentáció, de a késedelmes felismerésű állapotoknál utólagos szakorvosi rekonstrukció, tanúadat, szolgálati napló, műveleti jelentés, munkaköri kockázati profil és korábbi szűrővizsgálat is felhasználható.

szolgálati baleseti vagy eseményjegyzőkönyv, műveleti és parancsnoki jelentés;

beosztási, vezénylési, kiképzési és szolgálatteljesítési adatok;

munkaköri kockázatértékelés és expozíciós nyilvántartás;

belépéskori, időszakos és soron kívüli alkalmassági vizsgálatok;

egészségügyi dokumentáció, képalkotó és funkcionális vizsgálatok;

pszichológiai, pszichiátriai, rehabilitációs és foglalkozási szakvélemény;

hiteles tanúadat és az eseményt követő magatartási vagy teljesítményváltozás dokumentuma;

az adott kitettség és károsodás kapcsolatát alátámasztó tudományos bizonyíték.

A kumulatív és késleltetett károsodásoknál a bizonyítás aránytalanul nehézé válhat, ha a munkáltatói expozíciós adatokat nem vezették megfelelően. Ezért jogszabályban, szűk és tudományosan megalapozott körben megdönthető vélelem alkalmazható. A vélelem feltétele lehet meghatározott szolgálati idő, dokumentált vagy a beosztásból objektíven következő kitettség, meghatározott diagnózis és az alternatív okok hiánya. A vélelem nem automatikus ellátás, hanem a bizonyítási teher rendezése.

A szolgálat természetéből fakadó kockázatvállalás nem minősíthető az érintett felróható közrehatásának. Kizárás vagy csökkentés csak szűk, törvényben meghatározott esetben indokolt, például szándékos önkárosítás, a szolgálati feladattal nyilvánvalóan össze nem függő súlyos jogsértés vagy tudatosan valótlan adatszolgáltatás esetén. Az egyszerű figyelmetlenség, a parancs teljesítése, a védőeszköz objektív hiánya vagy a szolgálati kultúrából eredő késedelmes segítségkérés nem kezelhető automatikusan jogosultságcsökkentő tényezőként.

5.2.2. Nemzetközi modellek és átültetési korlátok

A nemzetközi gyakorlatban nem egyetlen „jó” modell létezik. A vizsgált rendszerek öt eltérő logikát képviselnek, amelyek egymás mellett is működhetnek.

A nemzetközi tapasztalatok alapján a FEKJ számára nem egyetlen ország rendszerének másolása, hanem öt, egymást kiegészítő elem célzott összekapcsolása indokolt.

Nemzetközi tanulság	FEKJ-következtetés
A diagnózis és a funkcionális hátrány külön értékelendő.	A magyar komplex minősítés orvosi horgony, de nem önmagában FEKJ-döntés.
A kompenzáció és a rehabilitáció együtt hatékony.	Pénzbeli járadék mellett kötelező szükségletalapú szolgáltatási rendszer.
A szolgálati okozat többféle lehet.	Akut esemény, kumulatív expozíció, súlyosbítás és műveleti eredet külön kategória.
Az importált ponttáblák torzíthatnak.	A külföldi rendszerek elvei átvehetők, tarifái és intézményei nem másolhatók mechanikusan.
A független kontroll bizalmi feltétel.	Moduláris határozat, másodszakértői kontroll és bírói jogvédelem szükséges.

5.3. Az öt fogalmi szint és a szolgálati eredet

5.3.1. Az öt fogalmi szint elhatárolása

A FEKJ egyik legfontosabb kodifikációs feladata annak megakadályozása, hogy eltérő szakmai fogalmak egymás szinonimájaként jelenjenek meg. A diagnózis megnevezi az egészségi állapotot; az egészségkárosodási százalék az orvosi károsodás mértékét becsüli; a funkcionális minősítés azt mutatja meg, mit képes az érintett ténylegesen elvégezni; a szolgálati alkalmasság egy meghatározott beosztás követelményeihez viszonyít; a FEKJ pedig azt értékeli, hogy a szolgálati eredetű maradandó állapotból milyen kompenzálандó többlethátrány származik.

A diagnózis objektíválja az állapotot, és kijelöli a szükséges kezelési, rehabilitációs és prognosztikai vizsgálatokat. Ugyanakkor azonos diagnózis mellett jelentősen eltérhet a tünetek súlyossága, a feladatvégző képesség, a civil foglalkoztathatóság és az önálló életvezetés. A FEKJ ezért nem alakítható diagnózislistához rendelt automatikus összegekké. A diagnózis a minősítés bemeneti adata, nem annak végső eredménye.

A magyar komplex minősítés szervrendszerenként, betegségcsoportonként állapítja meg az össz-szervezeti egészségkárosodás mértékét, és több károsodás együttes fennállására külön értékelési szabályokat alkalmaz. Ez a FEKJ számára fontos, felhasználható orvosszakértői alap. A százalék azonban nem fordítható át mechanikusan FEKJ-szintté, mert nem minden károsodás ered szolgálatból, és az azonos százalék eltérő szolgálati és életviteli következménnyel járhat. [J7]

A WHO ICF-rendszere az egészséget és a fogyatékosságot nem kizárólag betegségek, hanem testi funkciók és struktúrák, tevékenységek, társadalmi részvétel és környezeti tényezők összefüggéseként írja le. Ez a szemlélet alkalmas arra, hogy az orvosi károsodás és a tényleges élethelyzet közötti különbséget megragadja. A FEKJ-nek nem szükséges az ICF teljes kódolási rendszerét átvennie, de annak fogalmi szerkezetét és dokumentálási elveit célszerű alkalmaznia. [T1–T3]

A katonai alkalmassági rendszer különbséget tesz az adminisztratív, műveleti, kiemelt fizikai terhelésű és speciális követelményű beosztások között. Ebből következik, hogy ugyanaz az egészségi állapot az egyik beosztásban kizáró ok, más feladatkörben pedig összeegyeztethető lehet a szolgálattal. A szolgálati alkalmatlanság ezért erős jelzés a funkcionális következményről, de nem önálló bizonyíték a szolgálati eredetre. [J2]

Fogalmi szint	Döntési kérdés	Szerepe
Diagnózis	Milyen betegség vagy sérülés áll fenn?	Orvosi tény, de önmagában nem jogosultság.
Egészségkárosodás	Mekkora és mennyire tartós a testi vagy pszichés károsodás?	Orvosszakmai horgony.
Funkcionális állapot	Hogyan változott az önellátás, terhelhetőség, részvétel és életvitel?	A FEKJ-fokozat központi tengelye.
Szolgálati alkalmasság	Képes-e az érintett fegyveres vagy rendvédelmi szolgálatra?	A fizetett jogosultsági kapu kötelező feltétele.
FEKJ-jogosultság	Fennáll-e a szolgálati eredetű, maradandó, funkcionális hátrány?	Önálló közjogi kompenzációs döntés.

5.3.2. A szolgálati eredet típusai és bizonyítása

A FEKJ alkalmazásában szolgálati eredetű az a maradandó egészségkárosodás, amelynek kialakulásában, fennmaradásában vagy tartós súlyosbodásában a fegyveres vagy rendvédelmi szolgálatból eredő esemény, expozíció, feladat, készenléti kötelezettség, műveleti körülmény vagy sajátos szolgálati terhelés legalább lényeges és szakmailag igazolható szerepet játszott.

A szolgálati eredet nem követeli meg, hogy a szolgálat legyen az egyetlen vagy közvetlen biológiai ok. Többtényezős betegségnél elegendő, ha a szolgálati tényező nélkül a károsodás nagy valószínűséggel nem ugyanabban az időpontban, nem ugyanabban a súlyosságban vagy nem ugyanazzal a maradandó következménnyel alakult volna ki. A szolgálati közrehatásnak azonban túl kell mutatnia a jelentéktelen, távoli vagy pusztán hipotetikus hozzájáruláson.

A FEKJ az eseményalapú és az expozícióalapú okozatosságot egyaránt kezeli. A besorolásnál nem a dokumentum megnevezése, hanem a tényleges szolgálati körülmény és az egészségkárosodáshoz vezető mechanizmus az irányadó.

A szorzó nem jutalom, rendfokozati pótlék vagy veszélyességi bér. Azt fejezi ki, hogy a károsodás milyen közvetlenségű szolgálati kockázatban és milyen fokú állami felelősségi körben következett be. Ugyanazon károsodásra egyetlen eredeti szorzó alkalmazható; a kategóriák nem adhatók össze.

A FEKJ szolgálati eredeti moduljában nem büntetőjogi bizonyosság, hanem megalapozott szakmai valószínűség szükséges. A kapcsolat akkor tekinthető bizonyítottnak, ha az összes rendelkezésre álló adat alapján valószínűbb, hogy a szolgálat lényeges előidéző vagy súlyosbító tényező volt, mint hogy nem volt az. A döntésnek ennek ellenére egyedi, oksági és ellenőrizhető indokolást kell tartalmaznia.

A bizonyítási standard nem engedi meg sem a kérelmező pusztá állításának automatikus elfogadását, sem azt, hogy a hatóság minden orvosi bizonytalanságot az ügyfél terhére értékeljen. Az orvostudományban ritkán áll rendelkezésre teljes bizonyosság; a döntés feladata az egymással versengő magyarázatok súlyának összevetése.

Nincs olyan egyetlen irat, amely minden ügyben kötelezően és kizárólagosan eldöntené a szolgálati eredetet. A szolgálati baleseti minősítés, a foglalkozási megbetegedés elfogadása, az alkalmassági döntés vagy a rehabilitációs hatóság szakvéleménye jelentős bizonyíték, de csak az abban ténylegesen vizsgált kérdésben. A FEKJ-hatóság indokolás nélkül nem térhet el tőlük, ugyanakkor a maradandó következményt és a V.6. szerinti szorzókat kategóriát önállóan kell meghatározni.

5.3.3. Késleltetett, kumulatív és pszichés károsodások

A foglalkozási megbetegedés és a kumulatív szolgálati károsodás közös jellemzője, hogy az okozat nem egyetlen eseményből, hanem időben ismétlődő vagy folyamatos terhelésből áll. Ide tartozhat a zaj, rezgés, vegyi vagy biológiai anyag, sugárzás, hőterhelés, ismétlődő emelés és menet, védőfelszerelés, váltott szolgálat, alváshiány, tartós pszichés készenlét, valamint ezek kombinációja.

Az 1,0-s kategória megállapításához szolgálati expozíciós profilt kell készíteni. Ennek legalább a beosztásokat, szolgálati helyeket, feladatokat, az expozíció típusát, intenzitását, gyakoriságát, időtartamát, védelmi intézkedéseit, az egészségügyi idővonalat és a jelentős civil kitettségeket kell tartalmaznia. Az expozíció nem csupán műszeres mérésből bizonyítható; a beosztás objektív tartalma, azonos munkakörűek adatai és korabeli kockázatértékelések is felhasználhatók.

A belépés előtt fennálló, öröklött, életkorral összefüggő vagy civil eredetű állapot nem zárja ki a FEKJ-et. A szolgálat csak a természetes kórlefolyást meghaladó, tartós és lényeges többletromlásért alapozhat kompenzációt. A hatóságnak ezért nem azt kell vizsgálnia, hogy az érintett teljesen egészséges volt-e, hanem azt, hogy a szolgálati terhelés nélkül milyen állapot és milyen időbeli lefolyás lett volna valószínű.

A súlyosbítás megállapításának minimuma: az előzetes állapot ésszerű rekonstrukciója; a szolgálati terhelés azonosítása; a romlás időpontja és tartóssága; a természetes lefolyás szakértői becslése; valamint a szolgálati többlethatás meghatározása. Ha a többlet pontos százaléka nem állapítható meg, ez nem vezethet automatikus elutasításhoz, de az arányosító tényezőt külön, sávosan és indokoltan kell alkalmazni.

A többlettényezős jelleg nem cáfolja a szolgálati eredetet. Számos daganatos, pszichés, neurológiai, kardiovaszkuláris, mozgásszervi és légzőszervi állapot genetikai, életmódi, környezeti és szolgálati tényezők kölcsönhatásából alakul ki. A döntésnek azt kell megállapítania, hogy a szolgálati tényező az egyedi ügyben lényeges volt-e, nem pedig azt, hogy a betegség civil környezetben is előfordulhat-e.

Késleltetett állapotnál a tünetmentes vagy kevéssé dokumentált időszak önmagában nem szakítja meg az okozati láncot. Vizsgálni kell az adott kórkép elfogadott latenciadejét, a korai részjelenségeket, az expozíció intenzitását, a későbbi kiváltó vagy reaktiváló eseményeket és az alternatív okokat. A hatóság nem állíthat fel általános, minden betegségre azonos bejelentési határidőt; az igényérvényesítés elévülését és a szakmai bizonyíthatóságot külön kell kezelni.

A pszichés károsodás ugyanolyan szolgálati eredeti minősítést igényel, mint a testi sérülés, de bizonyításának sajátosságai eltérnek. A trauma nem mindig egyetlen esemény; ismételt életveszély, súlyos sérültek vagy halottak látványa, gyermekáldozatok, fegyverhasználat, tartós fenyegetettség, morális konfliktus vagy több műveleti ciklus kumulatív hatást fejthet ki.

A késedelmes segítségkérés, a tünetek eltitkolása vagy a szolgálati teljesítmény átmeneti fenntartása nem értékelhető automatikusan az okozati kapcsolat ellen. A fegyveres és rendvédelmi kultúrában a stigmatizáció, az alkalmasság elvesztésétől való félelem és a feladat elsőbbsége ténylegesen késleltetheti a dokumentációt. A döntésnek ezért a tünettörténetet, a magatartás- és teljesítményváltozást, a családi adatokat és a klinikai vizsgálatot együttesen kell értékelnie.

A 2,0-s szorzó a rendszer legmagasabb szolgálati eredeti korrekciója, ezért alkalmazása taxatív vagy szűken körülírt eseménycategóriához és kettős szakmai kontrollhoz kötendő. Nem kizárólag külföldi misszióban alkalmazható: belföldi terror-, tűsz-, robbanóeszköz-, katasztrófa-, fegyveres vagy más, a harci művelettel azonos intenzitású különleges helyzet is ide sorolható, ha a károsodás közvetlenül abból ered.

Minősített műveleti adat esetén az állam nem tagadhatja meg a bizonyítást arra hivatkozva, hogy az ügyfél nem fér hozzá az irathoz. Megfelelő jogosultságú szakértőnek kell megvizsgálnia az anyagot, és olyan nem minősített ténykivonatot kell készítenie, amelyből az esemény, a kitettség és az okozati következtetés lényege megismerhető és vitatható.

Az 1,6-os kategória a fegyveres vagy rendvédelmi hivatás közvetlen, végrehajtó jellegű többletkockázatát ismeri el. Ide sorolható különösen az intézkedés, elfogás, kényszerítő eszköz alkalmazása, fegyveres őrzés, tűzoltás, műszaki mentés, veszélyes anyag elhárítása, büntetés-végrehajtási rendkívüli esemény, határőrizeti beavatkozás, fegyveres vagy speciális kiképzés, valamint az azonnali élet- és vagyonmentő feladat.

A kategória feltétele, hogy a károsodás a közvetlen tevékenység sajátos veszélyével oksági kapcsolatban álljon. Egy irodai közlekedési baleset, általános munkahelyi rosszullét vagy a szolgálati helyen bekövetkező, feladattól független esemény nem válik 1,6-os kategóriává pusztán az állományviszony miatt. Ugyanakkor az utasításra végzett felkészítés és kiképzés akkor is közvetlen szolgálati tevékenység lehet, ha nem éles intézkedés során történik.

BIZONYÍTÁSI GARANCIA / A szolgálati szerv által elmulasztott, megsemmisült vagy hozzáférhetetlen dokumentáció hiánya nem fordítható automatikusan a jogosult terhére. Helyettesítő bizonyítás és indokolt okozati vélelem szükséges.

5.4. Személyi hatály, jogosultsági kapu és a 0. státusz

5.4.1. Személyi hatály és szolgálati idő

A FEKJ személyi hatályát az ágazati semlegesség és a kockázati egyenértékűség elve alapján kell meghatározni. Azonos szolgálati kötelezettség, azonos kockázatvállalás és azonos szolgálati eredetű károsodás esetén az ellátás nem függhet attól, hogy az érintett mely fegyveres, rendvédelmi, pénzügyőri vagy nemzetbiztonsági szervezetnél teljesített szolgálatot.

A FEKJ nem kizárólag a szolgálati jogviszony fennállása alatt igényelhető. A volt állománytag jogosultságát ugyanazon szakmai mérce alapján kell vizsgálni, ha a betegség vagy sérülés oka a korábbi szolgálatban gyökerezik. A szolgálati jogviszony megszűnése nem szakíthatja meg az oksági láncot, különösen daganatos, halláskárosodási, légzőszervi, toxikológiai, mozgásszervi vagy poszttraumás kórképeknél.

A koncepció a lassan kialakuló, kumulatív foglalkozási károsodásoknál főszabályként legalább 12 hónap védett szolgálati időt követel meg. E minimum célja nem a rövid szolgálat alatt bekövetkező valós károk kizárása, hanem annak biztosítása, hogy a hosszabb expozícióhoz kötött betegségeknek legyen érdemi, dokumentálható szolgálati kitettség alap.

5.4.2. Az egymásra épülő jogosultsági teszt

A havi FEKJ megállapításához valamennyi alábbi feltételnek teljesülnie kell. A 0. elismert státusz esetében a szolgálati eredet és a tartósság bizonyított, de a fizetett fokozat küszöbe vagy valamely további pénzbeli feltétel még nem teljesül. Az egyes elemek külön indokolandók, így a jogorvoslat is célzottan irányulhat a vitatott modulra.

A szolgálati eredet nem azonos azzal, hogy a tünet vagy esemény szolgálati időben jelentkezett. Olyan orvosi és szolgálati okozati kapcsolat szükséges, amely alapján a szolgálati esemény, feladat, környezet vagy tartós kitettség

a károsodást okozta, kiváltotta, felgyorsította vagy lényegesen súlyosbította. A döntésnek meg kell jelölnie a konkrét expozíciót, az orvosi mechanizmust, az időbeli kapcsolatot és az alternatív okok értékelését.

Meglévő betegség vagy korábbi sérülés nem zárja ki a FEKJ-et. Ilyen esetben a szolgálat által okozott többletromlást kell elkülöníteni. Ha a károsodás csak részben szolgálati eredetű, a szolgálati hányadot szakértői indoklással kell meghatározni; bizonytalan, mesterséges pontosságú százalék helyett indokolt okozati kategória alkalmazható. A szolgálat által lényegesen súlyosbított állapot nem kezelhető úgy, mintha a szolgálatnak semmilyen szerepe nem lett volna.

A bizonyítás hivatalbóli jellegű. A szolgálati szerv köteles rendelkezésre bocsátani a baleseti, műveleti, munkakörnyezeti, kitettségi, alkalmassági és egészségügyi iratokat. Az állam által vezetendő dokumentáció hiánya nem fordítható automatikusan az igénylő terhére; ilyenkor tanúvallomás, alegységnapló, beosztási adat, szakértői expozíciós rekonstrukció és valószínűségi orvosi következtetés is felhasználható.

A FEKJ tárgya maradandó szolgálati hátrány. Tartósnak minősül az az állapot, amely az orvosi prognózis szerint legalább 12 hónapon át fennáll, és teljes helyreállása nem várható rövid időn belül. Végleges az a stabil vagy visszafordíthatatlan állapot, amelynél az egészségkárosodás alapvető ténye érdemben már nem változhat. Súlyos, nyilvánvalóan irreverzibilis esetben nincs szükség mesterséges 12 hónapos várakozási időre.

A 0. elismert státusz nem elutasítás. Azt rögzíti, hogy a szolgálati eredet és a tartós károsodás bizonyított, de a havi pénzbeli FEKJ I. fokozatának küszöbe még nem teljesül, vagy a szolgálati alkalmatlanság nem áll fenn. A státusz joghatása lehet a célzott rehabilitációhoz és veteránszolgáltatáshoz való hozzáférés, az állapot követése, valamint romlás esetén az egyszerűsített újraminősítés.

A jelenlegi rendszerpolitikai döntés szerint havi FEKJ annak állapítható meg, aki egészségi okból a fegyveres vagy rendvédelmi szolgálat ellátására alkalmatlan. Ez a feltétel választja el a rendszeres járadékot az enyhébb, szolgálat mellett is kezelhető egészségkárosodások elismerésétől, és akadályozza meg, hogy a FEKJ általános szolgálati pótlékká váljon.

A szolgálati alkalmatlanság nem azonos az általános munkaképtelenséggel. A jogosult civil munkát végezhet, vállalkozhat, átképzésben vehet részt vagy más társadalmi szerepet tölthet be. A civil keresőtevékenység önmagában nem kizáró ok, mert a FEKJ nem a teljes munkajövedelem pótlása, hanem a szolgálati eredetű maradandó hátrány kompenzációja.

Az alkalmatlansági döntést nem egy konkrét, korábbi beosztásra, hanem a jogszabályban meghatározott fegyveres vagy rendvédelmi szolgálati követelményekre kell alapítani. Ha az érintett csak eredeti beosztására alkalmatlan, de más, valós és megfelelő szolgálati beosztásban továbbfoglalkoztatható, havi FEKJ főszabály szerint nem jár. A döntés nem épülhet fiktív vagy ténylegesen nem hozzáférhető beosztásra.

A FEKJ nem hoz létre teljesen párhuzamos „második rokkantsági rendszert”. Az általános komplex minősítés szervrendszeri és együttes értékelési módszere használható orvosi alapként, de a FEKJ külön vizsgálja a szolgálati eredetet, a szolgálatképesség elvesztését és a tartós életviteli többlethátrányt. A minősítés négy elkülönült modulból áll: orvosi horgony, szolgálati eredeti modul, funkcionális profil és FEKJ-fokozat.

A funkcionális profilnak legalább a mobilitást, az önellátást, a kommunikációt, a kognitív és pszichés működést, a terhelhetőséget, a tartós fájdalmat, a társadalmi részvételt és a gondozási szükségletet értékelnie kell. A testi és pszichés károsodás azonos jogi súlyú; egyik sem kezelhető alacsonyabb rendű vagy nehezebben elismerhető kárként.

Az orvosi horgony és a tényleges funkcionális helyzet közötti kirívó eltérés esetén legfeljebb egy fokozatnyi korrekció engedhető meg, részletes indoklással. A korrekció nem szolgálhat a százalékos minősítés önkényes felülírására, és nem helyettesítheti a szolgálati eredet vagy a szolgálati alkalmatlanság bizonyítását. Részletes szabályait a V.3. fejezet rögzíti.

Több testi vagy pszichés károsodás százalékos értékei nem adhatók egyszerűen össze. Az együttes orvosi értékelésnek azt kell vizsgálnia, hogy a károsodások összehatásukban milyen mértékben csökkentik az egészségi állapotot és a működőképességet. A másodlagos következményeket – például sérüléshez társuló krónikus fájdalmat, depressziót, alvászavart vagy protézishasználati szövődményt – akkor kell figyelembe venni, ha önállóan dokumentáltak és nem kerülnek kétszer beszámításra.

Ha az összesített egészségkárosodásnak csak egy része szolgálati eredetű, a FEKJ alapja kizárólag a szolgálati rész és annak funkcionális következménye lehet. Ugyanakkor a szolgálati és nem szolgálati állapot egymást erősítő

hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni. A szakértőnek közérthetően le kell írnia, mely károsodási elemet fogadta el, mit zárt ki, és hogyan jutott az összesített FEKJ-fokozathoz.

Az ideiglenes minősítés nem használható arra, hogy a súlyos, valószínűsíthetően jogos igénylőt huzamos ideig ellátás nélkül tartsák. A későbbi eljárási fejezetben szabályozott FEKJ-előleg és a nem vitatott jogosultsági rész folyósítása biztosítja az ellátás folyamatosságát. A végleges állapot ismételt bizonyításának előírása aránytalan és emberileg méltatlan lenne.

Kapuelem	Követelmény	Eredmény
1. Személyi hatály	Védett fegyveres vagy rendvédelmi szolgálati jogviszony.	Befogadhatóság.
2. Minimumszolgálat	Főszabály szerint legalább 12 hónap; kivétel akut vagy műveleti esemény.	Védett szolgálati kapcsolat.
3. Szolgálati eredet	Bizonyított okozás vagy érdemi súlyosbítás.	Eredeti kategória.
4. Maradandóság	Tartós vagy végleges károsodás, illetve stabilizált állapot.	0. vagy fizetett státusz.
5. Funkcionális küszöb	Érdemi személyes, életviteli vagy részvételi hátrány.	I–V. fokozat alapja.
6. Szolgálati alkalmatlanság	Fegyveres vagy rendvédelmi szolgálatra való egészségi alkalmatlanság.	Havi FEKJ kapuja.
7. Kizáró ok hiánya	Szándékos önkárosítás, csalárd adatközlés vagy taxatív kizárás hiánya.	Végleges jogosultság.

5.4.3. A 0. elismert státusz

A 0. elismert státusz nem elutasítás és nem „várólista”. Azt rögzíti, hogy a szolgálati eredet és a tartós vagy végleges egészségkárosodás bizonyított, azonban a fizetett I. fokozat valamely feltétele még nem teljesül. A státusz különösen akkor indokolt, ha az orvosi horgony 20% alatti, vagy ha a károsodás magasabb ugyan, de a fegyveres vagy rendvédelmi szolgálatra való egészségi alkalmatlanság nem áll fenn.

A 0. STÁTUSZ FUNKCIÓJA / A szolgálati eredet elismerése akkor is fennmarad, ha a havi járadék feltételei még vagy már nem teljesülnek. A státusz nyomon követést, állapotromlás esetén gyorsított újraminősítést és meghatározott rehabilitációs vagy veteránszolgáltatási hozzáférést alapozhat meg.

5.5. Az I–V. fokozat, az arányosítás és a járadékösszeg

5.5.1. A fokozatrendszer és a funkcionális profil

Az öt fizetett fokozat az orvosi károsodási tartományt a tartós civil életviteli és funkcionális következményekkel kapcsolja össze. Valamennyi fizetett fokozat közös előfeltétele a V.2. szerinti fegyveres vagy rendvédelmi szolgálati alkalmatlanság. A fokozatok közötti különbség ezért nem azt mutatja, hogy az érintett „mennyire alkalmatlan” a szolgálatra, hanem azt, hogy a szolgálati pálya elvesztésén túl milyen mértékű tartós hátrány terheli az életvitelét, önállóságát és civil részvételét.

Az orvosi százalék szükséges, de nem elegendő. Ugyanaz az anatómiai vagy diagnosztikai károsodás eltérően hathat a mindennapi működésre, különösen pszichés, neurokognitív, fájdalommal járó vagy több szervrendszert érintő állapotoknál. A funkcionális profil ezért egységes dimenziók mentén írja le a tartós következményt.

A dimenziók 0–4 közötti leíró skálán kalibrálhatók, de a pontok nem alakíthatók automatikusan egyetlen matematikai százalékká. A pontozás az összehasonlíthatóságot és a szakértői indokolást segíti; nem helyettesíti a klinikai, rehabilitációs és életviteli értékelést.

A funkcionális korrekció feladata az orvosi százalék és a tényleges élethelyzet közötti, dokumentált eltérés kezelése. A korrekció nem lehet szabad méltányossági döntés, és nem írhatja felül korlátlanul az orvosszakmai horgonyt.

A lefelé korrekció nem szolgálhat rejtett költségcsökkentési eszközként. Ha a V.2. valamennyi fizetett feltétele teljesül és a 20%-os orvosi horgony fennáll, a végső minősítés főszabály szerint nem süllyeszthető a fizetett I. fokozat alá. A döntéshez a vizsgált dimenziókat, a bizonyítékokat és az eltérő szakvéleményeket is rögzíteni kell.

A szolgálati eredeti szorzó nem a károsodás orvosi súlyosságát növeli, hanem az állami felelősség, a közvetlen szolgálati kockázat és az elvárt áldozatvállalás eltérő fokát fejezi ki. A szorzó kizárólag bizonyított szolgálati eredet és megállapított I-V. fokozat mellett alkalmazható. A részletes okozati bizonyítási és dokumentációs rendet a V.6. fejezet szabályozza.

Fokozat	Orvosi horgony	Alapmérték	Funkcionális jelentés
I.	20–29%	20%	Enyhe, de tartós és igazolt szolgálati hátrány.
II.	30–39%	30%	Közepes korlátozottság és stabil életviteli hátrány.
III.	40–49%	45%	Közepes–jelentős funkcióvesztés és részvételi hátrány.
IV.	50–59%	60%	Jelentős, összetett rehabilitációs szükséglet.
V.	60% vagy magasabb	80%	Súlyos vagy teljes körű hátrány, gondozási szükséglettel.

5.5.2. Szolgálati eredeti szorzó és arányosítás

A szolgálati eredeti szorzó az állami felelősség és a vállalt szolgálati kockázat eltérő fokát fejezi ki. Nem módosítja az orvosi fokozatot, és nem alkalmazható többször ugyanazon károsodásra. Ha több esemény vagy expozíció vezetett egyetlen összetett állapothoz, egy összevont, a bizonyított domináns eredethez igazodó szorzót kell megállapítani.

Arányosítás csak akkor indokolt, ha a végső FEKJ-fokozatot meghatározó összesített állapotban elkülöníthető, jelentős nem szolgálati komponens is szerepel, és a szolgálati eredetű többlet önállóan nem fejezhető ki alacsonyabb, de valós fokozattal. Az arányosítás nem lehet általános bizonytalansági levonás, és nem alkalmazható pusztán azért, mert az érintettnek korábbi betegsége volt.

A 0,9-es eredeti szorzó és a 0,75-ös vagy 0,50-es arányosító tényező együttes alkalmazása csak kivételesen, két külön ok részletes indokolásával megengedett. A 0,9-es szorzó az állami felelősség és az eredeti kategória minőségét, az arányosító tényező pedig a végső fokozatba bekerült elkülöníthető nem szolgálati hányadot kezeli. Ugyanazon körülmény kétszeri levonása tilos.

Eredeti kategória	Szorzó	Alkalmazási logika
Egyéb bizonyított szolgálati közrehatás	0,9	Érdemi, de nem kizárólagos vagy nem magasabb kockázati közrehatás.
Foglalkozási megbetegedés / kumulatív expozíció	1,0	A fokozati alap teljes összege.
Közvetlen fegyveres vagy rendvédelmi tevékenység	1,6	Kiemelt kompenzáció közvetlen szolgálati eseményért.
Műveleti vagy harci eredet	2,0	Legmagasabb kompenzáció rendkívüli műveleti kockázatért.

5.5.3. A négytényezős képlet és a 2026. évi járadékmátrix

A havi FEKJ számításának alapképlete:

A számítás során közbenső kerekítés nem alkalmazható. Először a teljes matematikai műveletet kell elvégezni, és csak a végső havi vagy tört havi összeget kell a kerekítési szabály szerint meghatározni. Ez kizárja, hogy eltérő informatikai rendszerek ugyanazon ügyben eltérő összeget állapítsanak meg.

A referencia a teljes munkaidőre irányadó kötelező legkisebb munkabér havi összege. A garantált bérminimum alkalmazása nem indokolt, mert a FEKJ nem végzettséghez, munkakörhöz vagy korábbi beosztáshoz, hanem a maradandó szolgálati hátrány fokozatához kötődik. Ugyanezért a korábbi illetmény, rendfokozat, pótlék, szolgálati hely vagy civil kereset nem része a képletnek.

A fokozati alapjáradék a V.3. fejezetben jóváhagyott 20, 30, 45, 60 és 80 százalékos lépcsőt változatlanul viszi tovább. A 0. elismert státusz havi járadékot nem keletkeztet, de megőrzi az elismert szolgálati eredetet, az állapotkövetést és az egyszerűsített újranyitási lehetőségét.

ALAPKÉPLET / $\text{Havi FEKJ} = \text{mindenkori havi minimálbér} \times \text{fokozati mérték} \times \text{szolgálati eredeti szorzó} \times \text{esetleges arányosító tényező}$. Az arányosító tényező kizárólag 1,00; 0,75 vagy 0,50 lehet.

Fokozat	0,9 közrehatás	1,0 foglalkozási	1,6 közvetlen	2,0 műveleti
I.	58 104 Ft	64 560 Ft	103 296 Ft	129 120 Ft
II.	87 156 Ft	96 840 Ft	154 944 Ft	193 680 Ft
III.	130 734 Ft	145 260 Ft	232 416 Ft	290 520 Ft
IV.	174 312 Ft	193 680 Ft	309 888 Ft	387 360 Ft
V.	232 416 Ft	258 240 Ft	413 184 Ft	516 480 Ft

5.5.4. Indexálás, együttfolyósítás és pénzügyi garanciák

A minimálbérhez kötött rendszer fő előnye az automatikus és közérthető értékkövetés. A jogosult havi összege a minimálbér emelkedésekor külön kérelem és új határozat nélkül módosul. A folyósító szerv évente, illetve évközi változás esetén a hatálybalépést megelőzően technikai újraszámítást végez, és az új összegről elektronikus vagy postai értesítést küld.

A FEKJ-hez nem kapcsolódik automatikus tizenharmadik havi ellátás. Ilyen juttatás csak kifejezett törvényi döntéssel és külön hatásvizsgálat alapján vezethető be. A minimálbér-követés mellett a nyugdíjak inflációs emelésének párhuzamos alkalmazása kettős automatikus indexálást okozna, ezért azt a jelen modell kizárja.

A társadalombiztosítási és szociális ellátások hatályos magyar rendszerében alkalmazott technikai megoldáshoz igazodva a FEKJ végső összegét a legközelebbi 0-ra vagy 5-re végződő forintösszegre, felfelé indokolt kerekíteni. [J2] A kerekítés mindig a teljes képlet, illetve tört havi időszak esetén az időarányosítás után történik.

A FEKJ pénzügyi kezdőnapja főszabály szerint az a nap, amelyen valamennyi anyagi jogosultsági feltétel teljesül, de aktív fegyveres vagy rendvédelmi szolgálati illetmény és havi FEKJ ugyanarra a napra nem folyósítható. Ha az egészségi alkalmatlanság a szolgálati viszony megszüntetéséhez vezet, a rendszeres FEKJ kezdőnapja főszabály szerint a szolgálati viszony megszűnését követő nap.

Tört hónap esetén a havi összeget a jogosultsági napok és az adott naptári hónap napjainak hányadosával kell megszorozni. A kezdő- és zárónap a jogosult napok közé beleszámít, kivéve, ha ugyanarra a napra más, a FEKJ-et kizáró ellátás vagy aktív szolgálati illetmény jár.

A FEKJ nem keresetvizsgált ellátás, ezért a civil munkavégzésből vagy vállalkozásból származó jövedelem nem csökkenti. A más ellátásokkal való kapcsolatot azok funkciója szerint kell rendezni. Általános, jogcím alapú automatikus beszámítás helyett csak az azonos, konkrét veszteségelem kétszeri közfinanszírozása zárható ki.

Az időbeli minősítés nem külön pénzügyi fokozat. Az ideiglenes FEKJ is a megállapított I-V. fokozat teljes havi összegével jár, mert a károsodás bizonytalansága nem teszi kisebbé az aktuális életviteli hátrányt. A felülvizsgálat a jövőbeni jogosultságot változtathatja meg; a jóhiszeműen felvett korábbi összeget pusztán a későbbi javulás miatt nem lehet visszakövetelni.

A FEKJ-et országosan egységes, központi folyósító szervnek indokolt kezelnie, lehetőség szerint a Magyar Államkincstár meglévő nyugdíj- és ellátásfolyósítási infrastruktúrájára építve. A szakmai minősítő hatóság strukturált elektronikus adatcsomagot ad át; a folyósító szerv a határozat jogerőre emelkedését követően, főszabály szerint 15 napon belül megkezdheti a kifizetést. A havi ellátás forintban, havonta, bankszámlára vagy postai úton folyósítható. A nyugellátások havi folyósítási logikája megfelelő technikai analógia, de a FEKJ saját jogcím marad. [J3]

A túlfizetés szabályait a jogosult bizalom és a közpénzek védelmének egyensúlyában kell kialakítani. A társadalombiztosítási nyugellátás és az egészségbiztosítási pénzbeli ellátások hatályos modelljéhez hasonlóan a

felvételtől számított 90 napon belül a jogalap nélküli összeg felróhatóságtól függetlenül visszakövetelhető; ezt követően főszabály szerint csak akkor, ha a felvétel a jogosultnak felróható. [J4-J5]

A FEKJ jogpolitikai rendeltetése alapján adó- és járulégmentes, nettó összegként folyósítandó kompenzáció legyen. Nem munkabér, nem biztosítási jogviszonyból származó kereset és nem nyugellátás; folyósítása önmagában ne keletkeztessen szolgálati időt vagy társadalombiztosítási járulékfizetést. Mivel a személyi jövedelemadóról szóló törvény főszabály szerint minden jövedelmet adókötelesnek tekint, az adómentességet kifejezetten törvényben, célszerűen az Szja tv. 1. számú mellékletében kell rögzíteni. [J6]

Ellátási kapcsolat	Főszabály
FEKJ + civil kereset	Együttfolyósítható; a civil munkajövedelem nem csökkenti a FEKJ-et.
FEKJ + rehabilitációs vagy rokkantsági ellátás	Eltérő funkció esetén együttfolyósítható; csak azonos konkrét veszteségelem számítható be.
FEKJ + baleseti járadék	A jogcímek összehangolandók, automatikus teljes levonás nélkül.
FEKJ + szolgálati nyugdíj	Nem folyósítható együtt; választási szabály szükséges.
FEKJ + öregségi nyugdíj	Az öregségi nyugdíj kezdőnapjától a havi FEKJ megszűnik.
FEKJ + Veteránrendszer	Komplementer kapcsolat; a szolgáltatások és a pénzbeli kompenzáció együtt biztosíthatók.

5.6. Rehabilitáció és a hétmodulos védelmi rendszer

5.6.1. A szükségletalapú rehabilitáció

Az egészségkárosodási százalék a pénzbeli kompenzáció egyik lehetséges paramétere, de nem alkalmas önmagában szolgáltatási csomag kijelölésére. Két azonos százalékos minősítésű személy közül az egyiknek intenzív neuropszichológiai rehabilitációra, a másiknak hallókészülékre, munkahelyi zajvédelemre és kommunikációs támogatásra lehet szüksége. A szolgáltatási jogosultság ezért nem az I–V. FEKJ-szinthez automatikusan hozzárendelt, azonos tartalmú csomag, hanem egyéni rehabilitációs szükséglet alapján megnyíló jogosultsági keret legyen.

A szolgáltatások elhelyezését nem intézményi presztízs, hanem funkció alapján kell eldönteni. Az első szint az általános közfinanszírozott egészségügyi, rehabilitációs, foglalkoztatási és szociális rendszer. A második szint a FEKJ-hez kapcsolódó célzott többletjogosultság. A harmadik szint a Veteránrendszer életút-szemléletű, hosszú távú szolgáltatási hálója.

A három szint közötti határ nem merev intézményi fal. Egy szolgáltatást finanszírozhat a FEKJ, miközben azt a Veteránrendszer szerződött szolgáltatója nyújtja; az általános egészségbiztosítás által részben támogatott eszköz indokolt önrészét pedig a FEKJ egészítheti ki. A döntő követelmény, hogy ugyanazt a költséget ugyanarra az időszakra két finanszírozó ne térítse meg.

A szolgálati eredetű sérülés vagy megbetegedés kezelése folyamat, nem egyetlen hatósági pillanat. A FEKJ pénzbeli jogosultsága jellemzően a maradandó állapothoz kapcsolódik, de a rehabilitációs útvonalnak már a maradandóság végleges megállapítása előtt el kell indulnia. Ellenkező esetben a rendszer kivárja a károsodás rögzülését ahelyett, hogy csökkentené annak következményeit.

Az egyéni rehabilitációs tervnek legalább hét, egymástól elkülönített dimenziót kell vizsgálnia. A hiányzó dimenziók tipikusan rejtett költséget okoznak: a megfelelő protézis önmagában nem vezet munkába való visszatéréshez, ha nincs közlekedési megoldás; a pszichoterápia hatása pedig korlátozott lehet, ha a család nem kap támogatást a megváltozott élethez.

A FEKJ nem diagnosztizálásra épül, de a szolgáltatásszervezéshez szükség van állapotcsoportonként kialakított modulokra. Ezek nem automatikus jogosultsági csomagok, hanem olyan szakmai „építőelemek”, amelyekből az egyéni terv összeállítható. A WHO rehabilitációs beavatkozási csomagjai is ezt a moduláris szemléletet támogatják. [T3–T4]

A szolgáltatási jogosultság központi dokumentuma az Egyéni Rehabilitációs és Reintegrációs Terv (ERRT). Ez nem egyszerű kezelési lista és nem hatósági minősítés, hanem a jogosulttal közösen kialakított, célokhoz, felelősökhöz, határidőkhöz és mérhető eredményekhez kötött megállapodás. A tervnek az érintett aktív részvételével kell készülnie, és hozzáférhető formában kell rendelkezésre állnia.

A terv elfogadása nem jelentheti azt, hogy a jogosult minden beavatkozást köteles igénybe venni. A tájékozott beleegyezés, az önrendelkezés és a terápiaválasztás alapelve érvényesül. Ugyanakkor a pénzbeli vagy szolgáltatási jogosultság felülvizsgálatakor értékelhető, ha az érintett megfelelő tájékoztatás után, alapos ok nélkül ismételtlen megtagad olyan beavatkozást, amely bizonyítottan és arányosan csökkentené a támogatási szükségletét. E szabály nem alkalmazható kényszerkezelésként, és nem szankcionálhatja a szakmailag vitatható vagy aránytalan kockázatú beavatkozás visszautasítását.

5.6.2. Az egyéni rehabilitációs és reintegrációs terv

A szolgáltatási jogosultság központi dokumentuma az Egyéni Rehabilitációs és Reintegrációs Terv (ERRT). Ez nem egyszerű kezelési lista és nem hatósági minősítés, hanem a jogosulttal közösen kialakított, célokhoz, felelősökhöz, határidőkhöz és mérhető eredményekhez kötött megállapodás. A tervnek az érintett aktív részvételével kell készülnie, és hozzáférhető formában kell rendelkezésre állnia.

A terv elfogadása nem jelentheti azt, hogy a jogosult minden beavatkozást köteles igénybe venni. A tájékozott beleegyezés, az önrendelkezés és a terápiaválasztás alapelve érvényesül. Ugyanakkor a pénzbeli vagy szolgáltatási jogosultság felülvizsgálatakor értékelhető, ha az érintett megfelelő tájékoztatás után, alapos ok nélkül ismételtlen megtagad olyan beavatkozást, amely bizonyítottan és arányosan csökkentené a támogatási szükségletét. E szabály nem alkalmazható kényszerkezelésként, és nem szankcionálhatja a szakmailag vitatható vagy aránytalan kockázatú beavatkozás visszautasítását.

A FEKJ közvetlen szolgáltatási elemei azok legyenek, amelyek szorosan kapcsolódnak az igazolt szolgálati károsodáshoz, konkrét rehabilitációs célt szolgálnak, időben korlátozott vagy rendszeresen felülvizsgálható szükségletet fedeznek, és az általános rendszerből nem érhetők el megfelelő tartalommal vagy időben.

egyablakos rehabilitációs esetmenedzsment és a jogosultságok közötti navigáció;

szakmailag indokolt, határidőhöz kötött gyorsított diagnosztikai és rehabilitációs hozzáférés;

az általános egészségbiztosítás által nem, vagy csak részben támogatott, szolgálati károsodáshoz szükséges gyógyászati segédeszköz, alkatrész, javítás és használati betanítás indokolt költségérse;

speciális pszichológiai, pszichiátriai, neuropszichológiai és trauma-rehabilitációs program;

kezeléshez és rehabilitációhoz szükséges utazás, kísérő, ideiglenes szállás és távolléti költség;

munkahelyi vagy szolgálati feladatadaptáció, terheléspróba, funkcionális kapacitásvizsgálat és fokozatos visszatérési program;

időben behatárolt családi edukáció, gondozói betanítás és krízistámogatás;

egyedi, egyszeri lakókörnyezeti adaptáció akkor, ha az közvetlenül szükséges a rehabilitációhoz vagy az intézményi ellátás elkerüléséhez.

A FEKJ-alapból történő finanszírozás feltétele az ERRT-ben rögzített szükséglet, a szolgálati eredethez való kapcsolat, a más finanszírozó által fedezett rész levonása és a szakmailag ésszerű költség. Nem indokolt presztízs- vagy kényelmi szolgáltatás, bizonyítatlan kezelés, indokolatlanul magas árú eszköz vagy korlátlan magánellátás finanszírozása.

A Veteránrendszer feladata az, hogy a rehabilitációt ne zárja le a kórházi elbocsátással, a szolgálati jogviszony megszűnésével vagy a pénzbeli FEKJ folyósításának befejezésével. A veterán-szolgáltatások az életút során változó szükségleteket követik, és különösen a társadalmi részvételre, a családra, az identitásváltásra és a közösségi kapcsolatokra összpontosítanak.

A szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodás hatása rendszerint nem áll meg a jogosultnál. A családtagok kieső munkajövedelme, gondozási ideje, pszichés terhelése, gyermeknevelési többletfeladata és a családi szerepek átrendeződése önálló rehabilitációs tényező. A családi támogatás mégsem válhat automatikus, ellenőrizetlen pénzbeli mellékellátássá; szükséglethez, konkrét gondozási vagy rehabilitációs feladathoz és időszakhoz kell kötni.

A rehabilitáció célja nem minden esetben a korábbi beosztás változatlan visszaadása. A reális cél lehet a szolgálatban maradás módosított feladatkörben, más hivatásrendi vagy honvédelmi munkakör, a Szolgálati Tartalék Állományba (SZTÁ) történő átmenet, civil foglalkoztatás, vállalkozás, átképzés vagy – súlyos állapotnál – az önálló életvitel és értelmes társadalmi részvétel fenntartása. Az ILO elve szerint a foglalkozási rehabilitáció a megfelelő munka megszerzését, megtartását és az abban való fejlődést egyaránt szolgálja. [T6–T7]

A munkáltatói továbbfoglalkoztatási kötelezettség és a FEKJ-rehabilitáció nem azonos. Előbbi jogviszony- és jövedelemvédelmi intézmény; utóbbi a személy funkcionális helyreállítását és hosszú távú munkaképességét támogatja. A munkáltató nem tekintheti teljesített rehabilitációnak pusztán azt, hogy formálisan felajánl egy munkakört, ha az nem illeszkedik az egészségi állapothoz, nem hozzáférhető vagy a szükséges adaptációt nem biztosítja.

részletes munkakör- és feladatelemzés a tényleges fizikai, pszichés, kognitív és biztonsági követelményekkel;

funkcionális kapacitásvizsgálat és valós feladatot modellező terheléspróba;

fokozatos munkába vagy szolgálatba visszatérési program, átmeneti munkaidő- és feladatmódosítással;

munkahelyi akadálymentesítés, kommunikációs technológia és segédeszköz;

átképzés, készségfelmérés és képesítés megszerzésének támogatása;

legalább tizenkét hónapos utókövetés a visszatérés tartósságának értékelésére;

a munkáltató és a kezelőteam közötti adatáramlás szigorú minimalizálása: csak a funkcionális korlátozás és az adaptációs szükséglet közölhető.

A jogosultság értékét nem a jogszabályban felsorolt szolgáltatások száma, hanem a tényleges hozzáférés határozza meg. A különösen összetett állapotú személyek számára az ellátórendszer önálló koordinálása gyakran irreális. Ezért minden közepes vagy súlyos rehabilitációs szükségletű jogosulthoz egy, név szerint kijelölt esetmenedzsert kell rendelni, aki nem dönt az orvosi indokoltságról, de felel az útvonal, a határidők, a finanszírozók és a szolgáltatók összehangolásáért.

A finanszírozási döntésnél először fel kell tární az egészségbiztosítási, szociális, munkáltatói és más közfinanszírozási jogosultságokat. A FEKJ csak a fennmaradó, szakmailag indokolt részt fedezi, vagy – hozzáférési kudarc esetén – szerződött szolgáltatón keresztül teljes ellátást biztosít, majd a finanszírozók közötti elszámolást intézményi szinten rendezi. A jogosult nem tehető felelőssé a közfinanszírozók közötti vitáért.

5.6.3. A hétmodulos kiegészítő védelem

A jogosult egyidejűleg több modulba is beléphet, ha azok különböző hátrányt vagy szükségletet fedeznek. A határozatnak minden modulról külön kell rendelkeznie, így a jogosult egy rész döntését anélkül vitathatja, hogy a nem vitatott ellátások folyósítása késedelmet szenvedne.

A kiegészítő modul megállapításának négy együttes kérdése: fennáll-e a V.6. szerint elismert szolgálati eredet; a kért juttatás a károsodás vagy a szolgálati eredetű halál következményéhez kapcsolódik-e; a szükséglet tényleges, szakmailag indokolt és arányos-e; valamint azt más közfinanszírozott rendszer teljes egészében fedezi-e. A negyedik kérdés nem jogosultságot, hanem a finanszírozandó fedezetlen részt határozza meg.

A társadalombiztosítás, a szociális rendszer, a munkáltató vagy más biztosítás elsődleges finanszírozása igénybe vehető, de az ügyfél nem küldhető vég nélküli intézményi körre. A FEKJ-esetmenedzsernek kell az elérhető forrásokat koordinálnia, és szükség esetén közvetlenül megelőlegeznie azt a szolgáltatást, amelynek késedelme további egészségkárosodást vagy önállóságvesztést okozna.

A 0. elismert státusz havi járadékot nem nyit meg, de szolgálati eredetű korai rehabilitációt, pszichés segítséget, utánpótlást vagy későbbi állapotromlás esetére gyorsított eljárást indokolhat. Egyszeri műveleti kárpótlás főszabály szerint csak az I-V. fizetett fokozat megnyílásával jár.

A műveleti kárpótlás azt ismeri el, hogy az érintett az állam érdekében a szolgálat általános veszélyességét érdemben meghaladó, közvetlen és rendkívüli kockázatot vállalt, amely maradandó egészségkárosodásban realizálódott. Nem az orvosi százalék másodszori megfizetése, ezért a havi FEKJ 2,0-s szorzója mellett is járhat, de az egyszeri összegre további szorzó nem alkalmazható.

A jogosultság feltétele a V.6. szerinti műveleti vagy harci eredet, valamint legalább I. FEKJ-fokozat. Ide tartozhat különösen fegyveres összeütközés, terrorcselekmény, tűzhelyzet, robbanóeszköz, közvetlen támadás, életmentés, katasztrófa-elhárítás, különleges jogrendi feladat vagy parancs alapján vállalt rendkívüli életveszély. A formális műveleti elnevezés hiánya önmagában nem kizáró ok; a tényleges eseményt kell minősíteni.

Ugyanazon eseményből eredő több károsodás egy kárpótlást alapoz meg a végleges összesített fokozat szerint. Későbbi fokozatemelkedés esetén a különbözet hivatalból jár. Több elkülönülő műveleti esemény külön kárpótlást nyithat meg, ha mindegyikhez önálló maradandó következmény kapcsolódik.

A súlyos sérülést vagy megbetegedést követő első időszakban a család még a végleges FEKJ-döntés előtt rendkívüli kiadással szembesülhet: utazással, átmeneti szállással, gyermekfelügyelettel, gyógyszerrel, alapvető eszközzel, lakhatási kockázattal vagy hozzátartozói munkakieséssel. A segítséget ezért nem lehet kizárólag utólagos számlatérítésként megszervezni.

A krízistámogatás egyszerűsített eljárásban, alkalmanként legfeljebb a minimálbér háromszorosáig, 2026-ban 968 400 Ft összegig állapítható meg. A 30 napot meghaladó kórházi kezelés, az intenzív ellátás, az otthonba bocsátás azonnali akadálya, a lakhatás veszélybe kerülése vagy a kiskorú gyermek ellátásának átmeneti ellehetetlenülése sürgős szükségletet vélelmez.

Az ideiglenes döntést három munkanapon belül meg kell hozni, és legalább az összeg felét előlegként azonnal folyósítani kell. A támogatás főszabály szerint tizenkét hónapon belül egyszer adható, de új, elkülönülő krízis esetén ismételhető. Nem számítható be a később megállapított havi FEKJ-be vagy műveleti kárpótlásba.

A FEKJ-fokozat nem azonos a napi segítség szükségletével. Ezért külön G1-G4 gondozási minősítés szükséges, amely az önellátást, a közlekedést, a kommunikációt, a gyógyszerelést, a kognitív biztonságot, az éjszakai készenlétet és a felügyelet időigényét értékeli. A gondozási döntést az egyéni rehabilitációs tervhez kell kapcsolni, de attól külön jogorvosolható modulban kell rögzíteni.

A jogosult választhatja, hogy a pénzbeli pótlékot maga kapja, vagy annak egészét vagy részét nyilvántartott családi gondozó, személyi segítő vagy szolgáltató részére utalják. A családtag gondozása nem tehető láthatatlan és ingyenes kötelezettséggé. A tartós, napi többórás családi gondozás társadalombiztosítási és nyugdíjjogosultsági védelmét külön szabállyal kell biztosítani.

Más, azonos célú ápolási vagy gondozási pénzellátás mellett a FEKJ-pótlék a ténylegesen fedezetlen szükségletig folyósítható. A személyi segítség, a gondozói betanítás, a tehermentesítő szolgáltatás és a krízisellátás azonban nem vonható meg pusztán más pénzbeli támogatás miatt.

A szolgálati eredetű maradandó károsodás a család egészének működését átrendezi. A családi modul nem az általános családtámogatások megkettőzése, hanem a kezelésekből, utazásból, felügyeletből, háztartási átszervezésből és pszichés terhelésből eredő többlet elismerése.

A gyermek támogatása nem függhet attól, hogy a sérült szülő szolgálatban marad-e, civil munkát vállal-e vagy a család más településre költözik. A jogosultság nappali tanulmányok esetén főszabály szerint legfeljebb a 25. életévig fennmaradhat. A gyermek adatait és történetét fokozottan védeni kell; nyilvánosság vagy szervezeti rendezvény nem lehet ellátási feltétel.

A gyógyászati, kommunikációs, informatikai és mobilitási szükségleteket elsődlegesen az általános egészségbiztosítási és szociális rendszerekből kell finanszírozni. A FEKJ a szakmailag indokolt, de nem vagy csak részben támogatott nettó költséget, az önrészt, a magasabb funkcionalitás indokolt többletét, a betanítást, a javítást és a csereeszközt fedezi.

A jogosult nem kényszeríthető olyan olcsóbb eszköz elfogadására, amely az egyéni élethelyzetben, munkában, kommunikációban vagy közlekedésben nem biztosít megfelelő funkciót. Több egyenértékű megoldás közül ugyanakkor az ésszerű választást és a referenciaárat figyelembe lehet venni. Drága vagy vitatott eszköznél független másodvéleményt kell biztosítani.

A protézis- és eszközjog a teljes életciklust foglalja magában: felmérés, illesztés, próba, betanítás, karbantartás, javítás, ideiglenes csere, kopóalkatrész és az állapotváltozás miatti új eszköz. A javítás elhúzódása nem teheti az érintettet mozgás-, kommunikáció- vagy munkaképtelenné; sürgős cseregaranciát kell létrehozni.

A keretösszeg nem automatikus készpénzjuttatás. A hatóság közvetlen szolgáltatói fizetést, előleget vagy utólagos térítést alkalmazhat. Sürgős esetben több ajánlat nem követelhető meg, és az adminisztráció nem késleltetheti az

otthonba bocsátást. A tulajdonjog hiánya önmagában nem zárhatja ki a tartós lakóhely átalakítását, ha a tulajdonos hozzájárul.

A közösségi közlekedés elméleti elérhetősége nem cáfolja az egyedi gépjármű- vagy kísérszükségletet. Vizsgálni kell a lakóhelyet, a kezelés gyakoriságát, az állapot kiszámíthatóságát, a segédeszköz szállítását, a gyermeknevelési feladatokat és a biztonságos utazás valós lehetőségét.

A FEKJ nem lehet kizárólag pénzübeli rendszer. A hiteles szolgálati kárkompenzáció a járadékot olyan célzott rehabilitációs és reintegrációs jogosultságokkal kapcsolja össze, amelyek az általános rendszerben nem, nem teljes mértékben vagy nem megfelelő időben hozzáférhetők. A szolgáltatás klinikai szükségletéhez és rehabilitációs célhoz, nem automatikusan a járadék százalékához kötődik.

Súlyos, dokumentált szolgálati eseménynél ideiglenes rehabilitációs jogosultság nyílhat a végleges FEKJ-határozat előtt. A korai beavatkozás nem előlegezi meg a havi járadék végleges megállapítását, de megakadályozza, hogy a bizonyítási és hatósági idő további funkcióvesztést okozzon.

A pszichés segítség igénybevétele nem minősülhet szolgálati megbízhatatlanságnak vagy együttműködési hiánynak. Az alkalmassági döntés és a terápiás kapcsolat adatáramlását el kell választani: a szolgálati szerv kizárólag a feladatellátáshoz szükséges korlátozást ismerheti meg, a terápiás tartalmat nem.

Modul	Rendeltetés
1. Egyszeri műveleti kárpótlás	A rendkívüli műveleti vagy harci kockázat egyszeri elismerése.
2. Krízis- és átmeneti támogatás	A szolgálatból kiesés első időszakának lakhatási, megélhetési és ügyintézési stabilizálása.
3. Gondozási és önálló életviteli támogatás	G1–G4. szükségleti szintek szerinti személyi segítség és teherkompenzáció.
4. Családi teherkiegészítés	A gyermeknevelési, gondozói és háztartási többletterhek célzott enyhítése.
5. Segédeszköz és adaptáció	Protézis, asszisztív technológia, lakás- és gépjármű-adaptáció, mobilitás.
6. Komplex rehabilitáció	Egészségügyi, pszichés, foglalkozási és társadalmi reintegráció.
7. Hozzá tartozói védelem	Haláleseti kárpótlás, kegyeleti gondoskodás, özvegyi, szülői és árvavédelem.

5.6.4. A szolgálati eredetű halál és a családi védelem

A hozzátartozói védelem akkor nyílik meg, ha a halál közvetlenül vagy lényeges közrehatással olyan sérülésre, betegségre vagy pszichés állapotra vezethető vissza, amelynek szolgálati eredetét korábban jogerősen elismerték, vagy a halál után lefolytatott eljárásban elismerik. Nem szükséges, hogy az elhunyt életében már havi FEKJ-ben részesüljön.

A halál és a szolgálati károsodás kapcsolata lehet közvetlen okozat; lényeges közrehatás vagy a halál időpontjának számottevő előrehozása; továbbá műveleti vagy hősi halál. A többszörös betegség nem követel kizárólagos szolgálati okot. A hiányos állami szolgálati vagy egészségügyi dokumentáció bizonyítási kockázata nem hárítható a családra.

A társadalombiztosítási ellátásokhoz kapcsolódó havi kiegészítés a Tny. jogosult körét követi. Az egyszeri kárpótlás ennél szélesebben ismerheti el a valós családi és eltartási kapcsolatot: házastársat, bejegyzett vagy igazolt tartós élettársat, gyermeket, örökbefogadott és nevelt gyermeket, valamint ténylegesen eltartott szülőt.

Az egyszeri haláleseti kárpótlás nem az elhunyt FEKJ-ének öröklése, hanem a közeli hozzátartozók önálló alanyi joga. Elsődlegesen a házastárs vagy élettárs és az eltartott gyermekek között kell megosztani; kiskorú vagy tanulmányokat folytató gyermekek együttes részesedése nem lehet az összeg felénél kevesebb. Házastárs, élettárs és gyermek hiányában az eltartott szülő, majd más ténylegesen eltartott közeli hozzátartozó jogosult.

Az elhunynak életében kifizetett műveleti kárpótlása nem csökkenti a család haláleseti kárpótlását. A már jogerősen megnyílt, de ki nem fizetett műveleti követelés örökölheto, a hozzátartozói kárpótlás ettől függetlenül jár.

A szükséges és méltányos temetési, szállítási, sírhely-, síremlék- és kegyeleti költséget teljes összegben kell megtéríteni. A szolgálati szerv kijelölt családi kapcsolattartót biztosít; dísz- és nyilvános kegyeleti elemek csak a

hozzátartozók beleegyezésével alkalmazhatók. A család vallási, kulturális és személyes döntései elsőbbséget élveznek.

A FEKJ hozzátartozói modulja a társadalombiztosítási özvegyi, árva- és szülői nyugellátásra ráépülő kiegészítés. Nem helyettesíti a Tny. szerinti ellátást, hanem a szolgálati eredetű halál külön kockázatát ismeri el. A kiegészítést hivatalból kell megállapítani, amint a halál szolgálati eredetéről és az alapnyugellátásról szóló döntés rendelkezésre áll.

Ha az alapnyugellátás összege vagy időtartama utólag változik, a FEKJ-kiegészítés automatikusan kövesse a változást, visszamenőleges elszámolással. A család nem kötelezhető azonos halotti, rokonsági és szolgálati iratok ismételt benyújtására.

A gyermek védelme nem zárható le a havi árvaellátással. A rendszer célja, hogy a tanulmányi pálya, a mentális egészség, a lakhatás és a pályakezdés ne romoljon azért, mert a szülő a szolgálat következtében veszítette életét.

Az ösztöndíj-, gyakornoki vagy mentorprogramhoz való hozzáférés nem köthető kötelező szolgálatvállaláshoz, politikai vagy szervezeti lojalitáshoz. A gyermek és a család nyilvános megemlékezésen vagy sajtómegjelenésen való részvétele önkéntes; elutasítása semmilyen ellátást nem érinthet.

A kettős megtérítés tilalma nem az ellátások számát, hanem azok funkcióját vizsgálja. Eltérő veszteségelemeket fedező juttatások főszabály szerint együtt járhatnak. Beszámítás csak akkor alkalmazható, ha ugyanazt a konkrét számlát, jövedelemkiesést, gondozási órát vagy költséget más közpénzből már teljes egészében megtérítették.

A szolgálati nyugdíj 65 éves korban hivatalból, összegcsökkenés nélkül öregségi nyugdíjjá alakul. A FEKJ a szolgálati és az öregségi nyugdíjtól önálló jogcím, de a havi FEKJ és a szolgálati nyugdíj nem folyósítható együtt. A 65. életév utáni öregségi nyugdíj és FEKJ kapcsolatát az eltérő funkció, a kettős megtérítés tilalma és a pillérkapcsolati szabályok alapján kell rendezni.

5.7. Eljárás, intézményrendszer és jogorvoslat

5.7.1. Egyablakos ügyfélút és intézményi felelősség

A rendszer országos egységességét központi hatósági felelősség mellett kell biztosítani, miközben az egyes szolgálati ágak sajátos kockázatait ágazati szakértőknek kell értelmezniük. A munkáltatói szerv nem dönthet véglegesen saját szolgálati gyakorlatának okozati következményeiről, és a pénzügyi szerv nem lehet érdekelt az ellátás szakmai minősítésében.

A FEKJ-eljárás főszabály szerint kérelemre indul. Kérelmet nyújthat be az aktív vagy volt hivatásos, illetve szerződéses állománytag, törvényes képviselője vagy meghatalmazottja. Az eljárás az érintett szolgálati viszonyának megszűnése előtt is megindítható, ha a szolgálati alkalmatlanság vagy tartós károsodás vizsgálata folyamatban van, hogy az ellátási folytonosság a jogviszony lezárásakor biztosítható legyen.

Hivatalból eljárásindító jelzést kell előírni, ha a szolgálati baleseti, foglalkozási megbetegedési, alkalmassági vagy felülvizsgálati eljárásban szolgálati eredetű, tartós egészségkárosodás és a fegyveres vagy rendvédelmi szolgálatra való alkalmatlanság valószínűsége felmerül. A jelzés nem jelenti a FEKJ automatikus megállapítását; az érintettet tájékoztatni kell, és nyilatkozatát be kell szerezni.

A hivatalból jelzés elmulasztása nem szünteti meg az egyéni igényérvényesítés jogát. A kérelmezőt nem érheti hátrány azért, mert a munkáltató, az egészségügyi szerv vagy más hatóság az adatátadási vagy jelzési kötelezettségét késedelmesen teljesítette.

A kérelem elektronikus úrlapon, papíron, személyesen vagy egészségi akadály esetén jegyzőkönyvbe mondvá terjeszthető elő. A benyújtás illeték- és költségmentes. Nem utasítható vissza kizárólag azért, mert nem a rendszeresített úrlapon érkezett, ha a kérelmező, a kért ellátás és a hivatkozott szolgálati károsodás azonosítható.

A hatóság a befogadástól számított három munkanapon belül ügyazonosítót, kijelölt kapcsolattartót, közérthető ügyfélút-leírást és a ténylegesen hiányzó nyilatkozatok listáját küldi meg. Nem kérhet be olyan adatot vagy iratot, amely állami nyilvántartásból, a szolgálati szervtől vagy más hatóságtól közvetlenül beszerezhető.

A pszichés, kognitív, érzékszervi vagy mozgásszervi károsodással élő ügyfél részére támogatott döntéshozatalt, jelnyelvi vagy más kommunikációs segítséget, könnyen érthető tájékoztatást, fizikai akadálymentesítést, szükség

esetén lakóhely-közel vagy otthoni vizsgálatot kell biztosítani. Az ügyfél érdekképviseleti vagy jogi segítő jelenlétét a szakmai vizsgálat biztonságának sérelme nélkül lehetővé kell tenni.

Az előszűrés kizárólag az eljárás megindíthatóságát, a személyi hatály valószínűségét, a minimális szolgálati feltételek fennállását, a V.2. szerinti szolgálati alkalmatlansági kapu állását, az esetleges kizáró ellátást és a sürgősségi kockázatot vizsgálja. Ebben a szakaszban érdemi orvosi vagy okozati elutasítás nem hozható.

Ha a szolgálati alkalmatlanságot még nem állapították meg véglegesen, a FEKJ-eljárást nem kell elutasítani. A két eljárást össze kell hangolni, és a FEKJ érdemi döntését a szükséges alkalmassági modul beérkezéséig elő kell készíteni. A havi ellátás csak a V.2. valamennyi feltételének teljesülésekor nyílhat meg.

A 0. elismert státusz iránti eljárás akkor is folytatható, ha a havi járadék valamely feltétele még nem áll fenn, de a szolgálati eredetű tartós károsodás nyilvántartási, rehabilitációs vagy későbbi állapotromlási okból történő elismerése indokolt. A 0. státusz nem keletkeztet automatikus pénzbeli FEKJ-et.

A tényállás tisztázása megosztott, de nem szimmetrikus feladat. Az ügyfélnek elő kell adnia a kérelme alapján szolgáló eseményt, tünetet, betegséget és az általa ismert szolgálati körülményeket, továbbá át kell adnia a birtokában lévő iratokat. Az állam feladata a szolgálati nyilvántartások, parancsok, műveleti naplók, munka- és balesetvédelmi iratok, expozíciós adatok, alkalmassági dokumentáció, egészségügyi iratok és korábbi minősítések hivatalbóli beszerzése.

A szolgálati szerv nyolc napon belül köteles a kért adatot megküldeni, vagy tételesen megjelölni, hogy mely adat miért nem áll rendelkezésre. Általános titkossági, adatvédelmi vagy szervezeti hivatkozás nem fogadható el. Minősített adat esetén a hatóság megfelelő jogosultságú szakértőt rendel ki, és az ügyfél számára olyan nem minősített kivonatot készít, amely az érdemi védekezést lehetővé teszi.

5.7.2. Szakértői minősítés és moduláris határozat

Az orvosi-funkcionális minősítés nem azonos a diagnózisok felsorolásával vagy egyetlen egészségkárosodási százalék megállapításával. A bizottságnak külön kell vizsgálnia a tartósságot és prognózist, a szolgálati eredetű össz-szervezeti károsodást, a fájdalmat és terhelhetőséget, az önellátást, mobilitást, kommunikációt, kognitív és pszichés működést, társadalmi részvételt, valamint a fegyveres vagy rendvédelmi szolgálatra való alkalmatlanságot.

A meglévő komplex minősítés, alkalmassági döntés, baleseti minősítés vagy szakorvosi szakvélemény fontos bizonyíték, de egyik sem köti automatikusan a FEKJ bizottságát olyan kérdésben, amelyet az adott korábbi eljárás nem vizsgált. A már megfelelően és időszerűen értékelt orvosi tényt ugyanakkor indokolatlanul nem szabad újrazvizsgálni.

Személyes vizsgálat főszabály szerint szükséges, kivéve, ha a rendelkezésre álló dokumentáció teljes, az állapot végleges és a személyes jelenlét az ügyfél számára aránytalan terhet vagy egészségügyi kockázatot jelentene. Távvizsgálat csak kiegészítő eszköz lehet; kizárólag távvizsgálat alapján pszichiátriai, kognitív vagy összetett funkcionális hátrányt elutasítani nem lehet.

A bizottság minden tagja írásban nyilatkozik összeférhetetlenségéről. Kizárt az, aki az ügyfél közvetlen szolgálati vezetője volt, korábban az ügyben munkáltatói vagy pénzügyi döntést hozott, az elsőfokú alkalmassági vagy baleseti döntésben részt vett, vagy akinek személyes, szervezeti vagy pénzügyi érdeke fűződik a kimenetelhez.

A szakvéleménynek a többségi álláspont mellett az érdemi különvéleményt is tartalmaznia kell. A különvélemény nem maradhat belső irat: annak lényegét az ügyféllel és a hatósággal közölni kell, mert a szakmai bizonytalanság a másodszakértői kontroll és a jogorvoslat szempontjából lényeges.

A 60 napos főhatáridő kivételesen, több országot, több szolgálati szervet, minősített műveleti adatot vagy több évtizedes kumulatív expozíciót érintő ügyben egyszer, indokolt végzéssel legfeljebb 30 nappal meghosszabbítható. A hosszabbítás nem érintheti az ideiglenes előleg elbírálását és nem használható szakértői kapacitáshiány elfedésére.

A végleges döntés előtt az ügyféllel közölni kell az előzetes döntési összefoglalót. Ennek tartalmaznia kell a megállapított tényeket, a felhasznált és mellőzött bizonyítékokat, a szakvélemény közérthető lényegét, a tervezett szolgálati eredeti kategóriát, fokozatot, szorzót, arányosítást, kezdőnapot, együttfolyósítási döntést és felülvizsgálati státuszt.

Az ügyfél nyolc napon belül észrevételt tehet, ellentmondást jelölhet meg, új iratot nyújthat be vagy független másodszakértői kontrollt kérhet. A hatóság a nyilvánvaló számítási vagy iratértelmezési hibát azonnal kijavítja; valódi szakmai vita esetén célzott másodszakértői vizsgálatot rendel el.

Az előzetes összefoglaló nem lehet formális értesítés. A végleges határozatnak tételesen reagálnia kell az ügyfél érdemi észrevételeire. Az indoklás hiányos, ha csak megismétli az első szakvéleményt, de nem értékeli az ellenbizonyítást vagy a különvéleményt.

Ideiglenes FEKJ-előleget kell megállapítani, ha a személyi hatály és a szolgálati eredet valószínűsíthető, a szolgálati alkalmatlanság fennáll vagy közvetlenül várható, legalább III. fokozat valószínű, és az érintett megélhetése vagy rehabilitációja más ellátás hiányában veszélybe kerülne. Az előlegről legkésőbb a 30. napig külön, azonnal végrehajtható döntést kell hozni.

Az előleg havi mértéke a valószínűsíthető alapjáradék 50 százaléka, időtartama legfeljebb hat hónap. Egyszer meghosszabbítható, ha a végleges döntés késedelmére nem az ügyfélnek róható fel. A végleges FEKJ-be be kell számítani; jóhiszemű igénybevétel esetén önmagában azért nem követelhető vissza, mert a végleges fokozat vagy szorzó alacsonyabb lett.

Ha az ügyfél kizárólag a fokozatot, a szorzót, az arányosítást vagy a kezdőnapot vitatja, a nem vitatott jogosultsági alap és a legalacsonyabb nem vitatott összeg folyósítását meg kell kezdeni. A jogorvoslat nem alakíthatja az ügyet mindent vagy semmit helyzetté. A később megítélt különbözet visszamenőleg jár.

A határozat indoklásában fel kell sorolni a felhasznált bizonyítékokat, az elutasított bizonyítási indítványokat, az alkalmazott módszertant, a szakértői vélemény lényegét és esetleges különvéleményét, a számítási képletet, a szorzó és arányosítás indokát, valamint a felülvizsgálati státusz szakmai magyarázatát. Kizárólag kódokra, diagnózisokra vagy általános jogszabályhelyekre hivatkozó indoklás nem elegendő.

A végrehajtható határozatot strukturált, géppel feldolgozható és ember által olvasható formában kell átadni a központi folyósító szervnek. Az átadás kötelező pénzügyi mezői: alkalmazandó minimálbér-időpont, fokozati mérték, szolgálati eredeti szorzó, arányosító tényező, kezdőnap, tört havi napok, előleg, együttfolyósítási korrekció és a folyósítás státusza.

A folyósító az adatok beérkezésétől számított öt munkanapon belül létrehozza a törzsadatot, elvégzi a V.4. szerinti matematikai ellenőrzést, és folyósítási értesítőt küld. Ha a képlet és a rendelkező rész között eltérés van, a hatóság kijavításáig a jogosultra kedvezőbb, egyértelműen levezethető nem vitatott összeget kell folyósítani.

A pénzbeli FEKJ és a szolgálati nyugdíj egyidejű folyósítása a jelenlegi modellben kizárt. Az együttfolyósítási modulnak ezért meg kell állapítania a szolgálati nyugdíj, az öregségi nyugdíj és az egyéb azonos veszteségelemet térítő ellátások helyzetét. A rehabilitációs, természetbeni és veteránszolgáltatások folytonossága ettől elkülönítetten kezelendő.

5.7.3. Határidő, előleg és a nem vitatott rész védelme

A 60 napos főhatáridő kivételesen, több országot, több szolgálati szervet, minősített műveleti adatot vagy több évtizedes kumulatív expozíciót érintő ügyben egyszer, indokolt végzéssel legfeljebb 30 nappal meghosszabbítható. A hosszabbítás nem érintheti az ideiglenes előleg elbírálását és nem használható szakértői kapacitáshiány elfedésére.

A végleges döntés előtt az ügyféllel közölni kell az előzetes döntési összefoglalót. Ennek tartalmaznia kell a megállapított tényeket, a felhasznált és mellőzött bizonyítékokat, a szakvélemény közérthető lényegét, a tervezett szolgálati eredeti kategóriát, fokozatot, szorzót, arányosítást, kezdőnapot, együttfolyósítási döntést és felülvizsgálati státuszt.

Az ügyfél nyolc napon belül észrevételt tehet, ellentmondást jelölhet meg, új iratot nyújthat be vagy független másodszakértői kontrollt kérhet. A hatóság a nyilvánvaló számítási vagy iratértelmezési hibát azonnal kijavítja; valódi szakmai vita esetén célzott másodszakértői vizsgálatot rendel el.

Az előzetes összefoglaló nem lehet formális értesítés. A végleges határozatnak tételesen reagálnia kell az ügyfél érdemi észrevételeire. Az indokolás hiányos, ha csak megismétli az első szakvéleményt, de nem értékeli az ellenbizonyítást vagy a különvéleményt.

Ideiglenes FEKJ-előleget kell megállapítani, ha a személyi hatály és a szolgálati eredet valószínűsíthető, a szolgálati alkalmatlanság fennáll vagy közvetlenül várható, legalább III. fokozat valószínű, és az érintett megélhetése vagy rehabilitációja más ellátás hiányában veszélybe kerülne. Az előlegről legkésőbb a 30. napig külön, azonnal végrehajtható döntést kell hozni.

Az előleg havi mértéke a valószínűsíthető alapjáradék 50 százaléka, időtartama legfeljebb hat hónap. Egyszer meghosszabbítható, ha a végleges döntés késedelmére nem az ügyfélnek róható fel. A végleges FEKJ-be be kell számítani; jóhiszemű igénybevétel esetén önmagában azért nem követelhető vissza, mert a végleges fokozat vagy szorzó alacsonyabb lett.

Ha az ügyfél kizárólag a fokozatot, a szorzót, az arányosítást vagy a kezdőnapot vitatja, a nem vitatott jogosultsági alap és a legalacsonyabb nem vitatott összeg folyósítását meg kell kezdeni. A jogorvoslat nem alakíthatja az ügyet mindent vagy semmit helyzetté. A később megítélt különbözet visszamenőleg jár.

A határozat indokolásában fel kell sorolni a felhasznált bizonyítékokat, az elutasított bizonyítási indítványokat, az alkalmazott módszertant, a szakértői vélemény lényegét és esetleges különvéleményét, a számítási képletet, a szorzó és arányosítás indokát, valamint a felülvizsgálati státusz szakmai magyarázatát. Kizárólag kódokra, diagnózisokra vagy általános jogszabályhelyekre hivatkozó indokolás nem elegendő.

A végrehajtható határozatot strukturált, géppel feldolgozható és ember által olvasható formában kell átadni a központi folyósító szervnek. Az átadás kötelező pénzügyi mezői: alkalmazandó minimálbér-időpont, fokozati mérték, szolgálati eredeti szorzó, arányosító tényező, kezdőnap, tört havi napok, előleg, együttfolyósítási korrekció és a folyósítás státusza.

A folyósító az adatok beérkezésétől számított öt munkanapon belül létrehozza a törzsadatot, elvégzi a V.4. szerinti matematikai ellenőrzést, és folyósítási értesítőt küld. Ha a képlet és a rendelkező rész között eltérés van, a hatóság kijavításáig a jogosultra kedvezőbb, egyértelműen levezethető nem vitatott összeget kell folyósítani.

A pénzbeli FEKJ és a szolgálati nyugdíj egyidejű folyósítása a jelenlegi modellben kizárt. Az együttfolyósítási modulnak ezért meg kell állapítania a szolgálati nyugdíj, az öregségi nyugdíj és az egyéb azonos veszteségelemet térítő ellátások helyzetét. A rehabilitációs, természetbeni és veteránszolgáltatások folytonossága ettől elkülönítetten kezelendő.

5.7.4. Másodszakértői kontroll, bírói jogvédelem és adatvédelem

A másodszakértői kontroll a végleges határozat előtti belső szakmai garancia, nem hagyományos másodfokú hatósági fellebbezés. Célja, hogy az orvosi, funkcionális vagy okozati vita még a bírósági szakasz előtt független szakmai felülvizsgálatot kapjon.

A kérelemnek meg kell jelölnie a vitatott kérdést vagy ellentmondást, de nem követelhető teljes új szakvélemény vagy jogi érvelés. A másodszakértői testület nem lehet az első testület szervezeti alárendeltségében, tagja nem vehetett részt a korábbi vizsgálatban, és saját vizsgálatát az első testület belső szavazati eredményének ismerete nélkül kezdi meg.

A másodszakértői vélemény háromféle eredményt adhat: az első szakvélemény megerősítése; célzott módosítása; vagy az eljárás lényeges hiányossága miatt új elsődleges vizsgálat elrendelésének kezdeményezése. A hatóság a szakmai eltérést tételesen indokolja, és nem választhat önkényesen a vélemények között.

A végleges FEKJ-határozat ellen közigazgatási perben kell biztosítani a bírói jogvédelmet. A keresetben külön támadható a személyi hatály, a tartósság, a szolgálati alkalmatlanság, a szolgálati eredet, az orvosi horgony, a funkcionális profil, a fokozat, a szorzó, az arányosítás, az összeg, a kezdőnap, az együttfolyósítás és a felülvizsgálati státusz. [J2]

A csökkentő, elutasító vagy folyósítást akadályozó döntés elleni keresethez egyszerűsített azonnali jogvédelmi kérelmet kell kapcsolni. A hatóság soron kívül megküldi az ügyiratot, és a bíróság számára a moduláris határozat teljes strukturált adatállományát, valamint a nem minősített szakmai iratokat is rendelkezésre bocsátja.

A bíróság szükség esetén független igazságügyi szakértőt vagy többtagú szakértői testületet rendelhet ki. A bírói kontroll nem korlátozódhat arra, hogy készült-e szakvélemény; vizsgálni kell annak módszertani megalapozottságát, belső következetességét, az ellenbizonyítás értékelését és a határozati modulok közötti logikai kapcsolatot.

A FEKJ-eljárás egészségügyi, szolgálati, műveleti, foglalkoztatási és pénzügyi adatokat kapcsol össze. Az adatkezelés jogalapját, célját, adatkörét, hozzáférési szerepköröit, megőrzési idejét és adattovábbítási címzettjeit törvényi szinten kell meghatározni. Az egészségügyi adat különleges személyes adat; kezelése csak a szükséges mértékben és megfelelő technikai, szervezési védelemmel történhet. [J10]

A szerepkör-alapú hozzáférés kötelező. A szolgálati eredetű vizsgálató egység a szükséges orvosi összefoglalót, az orvosi bizottság a releváns szolgálati expozíciós adatot, a hatóság a döntéshez szükséges teljes modulkészletet, a folyósító pedig kizárólag a végleges pénzügyi bemenő adatokat láthatja. A teljes pszichiátriai vagy genetikai dokumentáció nem kerülhet a munkáltatóhoz vagy a folyósítóhoz.

Minden hozzáférést, módosítást és adattovábbítást naplózni kell. Az ügyfél elektronikus felületen megtekintheti, hogy mely szervezet mikor és milyen eljárási célból fért hozzá az ügyéhez. Minősített adat esetén a szervezeti hozzáférés és a cél akkor is megismerhető, ha a konkrét adat tartalma nem közölhető.

Algoritmikus döntéstámogatás használható iratcsopontosításra, hiányjelzésre, határidőfigyelésre, számítás-ellenőrzésre és országos következetlenségek feltárására. Nem hozhat önálló döntést a szolgálati eredetről, pszichés állapotról, funkcionális hátrányról, fokozatról vagy jogosultságról. Minden érdemi döntéshez azonosítható emberi felelősség és teljes auditnapló szükséges.

A FEKJ megállapítási és másodszakértői eljárása az ügyfél számára illeték- és költségmentes. A hatóság viseli az elrendelt vizsgálat, szakértő, tolmács, kommunikációs segítő, szükséges kísérő, valamint az indokolt utazás és szállás költségét. Az ügyfél saját választású magánszakértőjének költsége főszabály szerint őt terheli, de sikeres jogorvoslat esetén indokolt mértékben megtéríthető.

A vizsgálat helyét az egészségi állapothoz, a lakóhelyhez és a szolgálati adatok biztonságos elérhetőségéhez igazítva kell kijelölni. Több, egymástól távoli vizsgálatra csak akkor kötelezhető az ügyfél, ha az szakmailag elkerülhetetlen. A szükségtelen ismételt vizsgálat és utaztatás eljárási sérelemnek minősül.

Az ügyfél számára az eljárás teljes tartama alatt esetmenedzsert kell kijelölni. Az esetmenedzser nem jogi képviselő és nem szakértő, hanem segíti a határidők, vizsgálatok, rehabilitációs kapcsolatok és tájékoztatások összehangolását. Tényszerű jelentése nem használható fel az ellátás csökkentésére pusztán együttműködési megítélés alapján.

A FEKJ hitelességét az egyedi ügyek jogszerűsége és az országos gyakorlat következetessége együtt határozza meg. A Szakmai Kalibrációs Tanács évente legalább egyszer anonim mintaügyeken ellenőrzi, hogy az azonos súlyú, eredetű és funkcionális következményű károsodásokat az egyes ágazatok és szakértői régiók hasonlóan minősítik-e.

Tilos olyan teljesítménymutatót vagy vezetői ösztönzőt alkalmazni, amely az elutasítások, a fokozatcsökkentések, a költségmegtakarítás vagy az egy szakértőre jutó ügyszám növelésében teszi érdekeltté a döntéshozót. A minőség mércéje a jogszerűség, a következetesség, az indokolás, az ügyfélút rövidebbé és a rehabilitációhoz való gyors hozzáférés.

ELLÁTÁSBIZTONSÁG / Jogorvoslat alatt a nem vitatott rész folyósítása nem szünetelhet. Indokolatlan hatósági vagy szakértői késedelem esetén ellátási előleg szükséges; a sikeres jogorvoslatból eredő különbözetet hivatalból kell rendezni.

5.8. Finanszírozás, hatásvizsgálat és történeti ügyállomány

5.8.1. Központi finanszírozási architektúra

A fejezet célja olyan pénzügyi architektúra kialakítása, amely egyszerre garantálja az alanyi jogú ellátások kifizetését, a szükséges rehabilitációs szolgáltatások hozzáférhetőségét, a költségvetési átláthatóságot és a rendszer időbeni korrekcióját. A modell nem egyetlen végleges számot keres, hanem megmutatja, mely paraméterekből, milyen képlettel és milyen adatminőség mellett állítható elő megbízható költségvetési becslés.

A döntéshozatal során e szinteket nem szabad összekeverni. A jogszabályi egységköltség normatív döntés; a portfólió és az állománydinamika empirikus kérdés; a működési költség intézményi tervezési kérdés; a társadalmi eredmény pedig utólagos hatásvizsgálati kérdés. Egy bizonytalan incidenciaadat nem indokolhatja a jogosultsági mérték önkényes csökkentését, ugyanakkor egy méltányos mérték sem teszi feleslegessé a létszám- és költségadatok pontosítását.

A FEKJ finanszírozása a központi költségvetésben önállóan azonosítható, jogszabályi jogosultság alapján felhasználható előirányzatra épüljön. A fejezeti felelős a Kormány által kijelölt központi szerv legyen, a folyósítás pedig egységes országos rendszerben történjen. Az egyes munkáltatók változó szociális kerete, maradványa vagy éves megtakarítási kötelezettsége nem lehet az ellátás forrása.

Önálló állami pénzalap létrehozása nem szükséges. A FEKJ mögött nem elkülönült járulékfizetés, hanem az állam szolgálati kárkompenzációs felelőssége áll. Egy új pénzalap önálló bevételi logikát, vagyongazdálkodást és többletadminisztrációt hozna létre, miközben a központi költségvetési előirányzat egyszerűbben kapcsolható a Magyar Államkincstár folyósítási, az ágazati adatszolgáltatási és a rehabilitációs szolgáltatásvásárlási rendszereihez. [J3-J5]

A jogosultságról és a juttatási modulokról a FEKJ Központi Hatóság dönt. A pénzbeli ellátást központi pénzügyi szerv vagy a Magyar Államkincstárhoz kapcsolt folyósító egység teljesítse. A folyósító a jogerős vagy végrehajtható határozatot végrehajtja, de sem az egészségkárosodás mértékét, sem a szolgálati eredetet, sem a szükségletet nem minősítheti át.

Természetbeni szolgáltatásnál a közvetlen szolgáltatói finanszírozás legyen az elsődleges, hogy a jogosultnak ne kelljen nagy összegű kezelést, segédeszközt vagy adaptációt előfinanszíroznia. Költségtérítés akkor indokolt, ha a szolgáltatás időben csak a jogosult közreműködésével vehető igénybe, vagy a szabad szolgáltatóválasztás szakmailag indokolt. A referenciaár nem lehet merev plafon: az attól való eltérés szakmai indokollással engedélyezhető.

A foglalkoztató szerv feladata az esemény-, szolgálati és expozíciós adatok átadása, valamint a megelőzési intézkedések végrehajtása. Saját költségvetéséből nem lehet a FEKJ döntő finanszírozója, mert ez érdekkonfliktust teremtene: a szolgálati eredet elismerése közvetlen kiadást okozna ugyanannak a szervezetnek, amelynek az adatokat és a munkáltatói körülményeket közölnie kell.

A képlet technikai egyszerűsítés. A végleges mikroszimulációban külön kell követni a fokozat-, szorzó- és modulváltást, a részévi folyósítást, a hozzátartozói jogosultságot, a szolgálati nyugdíj vagy öregségi nyugdíj miatti megszűnést, valamint a nagy összegű, többéves szolgáltatási kötelezettségeket. A jelen modell célja az átlátható döntési sáv, nem az egyedi ügyek pénzügyi leképezése.

5.8.2. Referenciaportfólió és érzékenységi pályák

A rendszeres egységköltség szemléltetésére a fejezet 100 fizetett jogosultat tartalmazó technikai referenciaportfóliót alkalmaz. A megoszlások nem magyar tényadatok, hanem reprodukálható feltevések. Feladatuk annak bemutatása, hogyan változik az egy főre jutó költség a fokozati, eredeti, gondozási, gyermek- és szolgáltatási összetétel függvényében.

A három pálya a 87 000 fős összesített tervezési állományra vetíti a nyitó fizetett FEKJ-állományt és az éves új belépést. A 87 000 fő nem jogosult létszám, hanem közös számítási nevező. Az alacsony, alap- és magas pálya nem előrejelzés, hanem olyan döntési sáv, amely megmutatja, milyen költségvetési következménnyel járhat az eltérő induló ügyállomány, incidencia és súlyossági összetétel.

Az egyszeri átlag új esetenként nem azonos a jogosultnak automatikusan járó egységes összeggel. Technikai tervezési boríték, amely a műveleti, krízis-, adaptációs és más egyszeri modulok várható éves átlagát jelképezi. Az első évi indulási költség az informatikai és szervezeti felállást, a történeti iratok feldolgozását, a módszertani kalibrációt, a pilotból való átállást és a kezdeti kockázati tartalékot foglalja össze.

Az alappálya 10 éves kumulált közvetlen bruttó kiadása 32,65 milliárd Ft, a 10. évi éves kiadás 3,80 milliárd Ft. Ezek az összegek nem tartalmaznak feltételezett egészségügyi, szociális, fluktuációs vagy adóbevételi megtakarítást. Az elkerült költség csak tényleges, utánkövetett adat alapján számítható be; politikai vagy kommunikációs feltételezésként nem vonható le a bruttó költségből.

A modellben az aktív állomány növekedése idővel lassul, mert a 2%-os megszűnés egyre nagyobb állományra vetül. Az egyszerű, változatlan paraméterű pálya matematikai egyensúlya az éves új belépés és a megszűnési arány hányadosa lenne, de ezt nem szabad valós végállapot-előrejelzésként értelmezni. A szolgálati kockázat, a demográfia, a minősítési gyakorlat, a nyugdíjkapcsolat és a megelőzés eredménye időben változhat.

A minimálbérhez kötés megőrzi a juttatások reálértékét és egyszerűvé teszi a mértékek társadalmi értelmezését. Ugyanakkor a minimálbér emelése egyidejűleg növeli a havi FEKJ-et, a gondozási és gyermekpótlékokat, az egyszeri kárpótlásokat, valamint több adaptációs keretet. A hatósági működés és a nem minimálbér-indexált szolgáltatói szerződések ezzel nem feltétlenül azonos ütemben változnak.

Modellezési szint	Tartalom és korlát
1. Jogosult állomány	Új belépők, felülvizsgáltak, megszűnések és hozzátartozói esetek külön kohorszban.
2. Havi járadék	Fokozat × szolgálati eredet × arányosítás × minimálbér.
3. Kiegészítő modulok	Igénybevételi arány, egységköltség és egyszeri/tartós jelleg szerint.
4. Intézményi működés	Szakértői, ügyintézési, informatikai és minőségbiztosítási kapacitás.
5. Nettó költség	A kettős finanszírozás elkerülésével, de az eltérő funkciójú ellátások automatikus levonása nélkül.

5.8.3. A történeti ügyállomány rendezése

A FEKJ bevezetésekor két eltérő ügyáram keletkezik: az új, hatálybalépés után bekövetkező vagy felismert esetek, valamint a korábban kialakult, de az új rendszer feltételei szerint elismerhető történeti ügyek. A két állományt ugyanazon anyagi jogi minimumok szerint, de külön kapacitás- és finanszírozási pályán kell kezelni, hogy a múlt rendezése ne bénítsa meg az új sérültek időbeni ellátását.

A történeti ügyek számára időben korlátozott átmeneti előirányzat szükséges. Az ügyek sorrendjét objektív szükségleti és kockázati szempontok határozzák meg: elsőbbséget élvezzen a súlyos gondozási szükséglet, a műveleti sérülés, a késleltetetten felismert foglalkozási megbetegedés, a gyorsan romló állapot és a szolgálati eredetű halál miatt védelemre szoruló hozzátartozó. A rendfokozat, a nyilvánosság vagy a szervezeti érdekérvényesítő képesség nem lehet prioritási szempont.

A korábbi műveleti események egyszeri kárpótlásának visszamenőleges megnyitása külön jogalkotói döntés. Ennek hiányában a havi és szükségletalapú juttatások a fennálló állapot alapján megnyithatók, de a múltbeli eseményhez kötött egyszeri kárpótlás automatikus visszamenőleges alkalmazása nem feltételezhető. A pénzügyi modellnek e két változatot külön kell bemutatnia.

Az elemzési adatállomány személyazonosításra alkalmatlan, az egyedi ügyintézési rendszertől elkülönített környezetben működjön. A műveleti és nemzetbiztonsági adatoknál a titokvédelem fennmarad, de a kockázati esemény, az expozíció és az okozat vizsgálatához szükséges strukturált metaadatot biztosítani kell. Az adatminimalizálás nem jelentheti a rendszer működésének mérhetetlenné tételét. [J6-J7]

Az éves működtetési keretnek legalább öt kapacitást kell finanszíroznia: központi hatósági ügyintézés; független orvosi, foglalkozás-egészségügyi, pszichológiai és funkcionális szakértői hálózat; másodszakértői és jogorvoslati kapacitás; rehabilitációs esetmenedzsment és szolgáltatói szerződéskezelés; valamint informatikai, adatvédelmi, elemzési és ellenőrzési működés. Az ügyintézői létszám önmagában nem elegendő, mert a szűk keresztmetszet gyakran a szakértői vizsgálat vagy a szolgáltatói hozzáférés.

A modellezett évi 0,25-0,70 milliárd Ft működtetési keret technikai sáv. Végleges összege csak folyamat- és kapacitástérkép után határozható meg. A tervezésnél külön kell választani az indulási fejlesztést az évenként ismétlődő működéstől, valamint a fix országos minimumkapacitást az ügyszámhoz igazítható változó kapacitástól.

A pilot nem halaszthatja el korlátlanul az alanyi jogú rendszer bevezetését. Feladata a folyamat, az adatdefiníció, a szakértői kalibráció és az informatikai végrehajthatóság próbája, nem pedig a jogosultság politikai újraindítása. A pilot során felhasznált korábbi ügyeket anonimizálni kell, és a résztvevők számára egyértelművé kell tenni, hogy a próbaszámítás önmagában nem hatósági döntés.

Történeti ügycsoport	Javasolt kezelés
Korábban elismert szolgálati eredetű károsodás	Egyszerűsített átvezetés, a korábbi okozati döntés szükségtelen újranyitása nélkül.
Korábban elutasított, de új bizonyítékkal rendelkező ügy	Korlátozott újraértékelés, a jogbiztonság és a méltányosság egyensúlyával.
Késleltetetten jelentkező foglalkozási vagy pszichés károsodás	Külön átmeneti igényérvényesítési ablak és expozíciós bizonyítás.
Hiányos állami dokumentációjú ügy	Helyettesítő bizonyítás és az állami irathíányra vonatkozó garancia.
Korábbi ágazati ellátásban részesülő	Funkcionális összehangolás, az azonos veszteségelem kettős térítésének kizárásával.

5.8.4. Adatigény, monitoring és pénzügyi kockázatok

Az elemzési adatállomány személyazonosításra alkalmatlan, az egyedi ügyintézési rendszertől elkülönített környezetben működjön. A műveleti és nemzetbiztonsági adatoknál a titokvédelem fennmarad, de a kockázati esemény, az expozíció és az okozat vizsgálatához szükséges strukturált metaadatot biztosítani kell. Az adatminimalizálás nem jelentheti a rendszer működésének mérhetetlenné tételét. [J6-J7]

Az éves működtetési keretnek legalább öt kapacitást kell finanszíroznia: központi hatósági ügyintézés; független orvosi, foglalkozás-egészségügyi, pszichológiai és funkcionális szakértői hálózat; másodszaktörői és jogorvoslati kapacitás; rehabilitációs esetmenedzsment és szolgáltatói szerződéskezelés; valamint informatikai, adatvédelmi, elemzési és ellenőrzési működés. Az ügyintézői létszám önmagában nem elegendő, mert a szűk keresztmetszet gyakran a szakértői vizsgálat vagy a szolgáltatói hozzáférés.

A modellezett évi 0,25-0,70 milliárd Ft működtetési keret technikai sáv. Végleges összege csak folyamat- és kapacitástérkép után határozható meg. A tervezésnél külön kell választani az indulási fejlesztést az évenként ismétlődő működéstől, valamint a fix országos minimumkapacitást az ügyszámhoz igazítható változó kapacitástól.

A pilot nem halaszthatja el korlátlanul az alanyi jogú rendszer bevezetését. Feladata a folyamat, az adatdefiníció, a szakértői kalibráció és az informatikai végrehajthatóság próbája, nem pedig a jogosultság politikai újranyitása. A pilot során felhasznált korábbi ügyeket anonimizálni kell, és a résztvevők számára egyértelművé kell tenni, hogy a próbaszámítás önmagában nem hatósági döntés.

A harmadik teljes működési év végén független utólagos hatásvizsgálat szükséges. Az értékelés hasonlítsa össze a tervezett és tényleges jogosulti állományt, egységköltséget, ügyintézési időt, jogorvoslati eredményt, rehabilitációs hozzáférést és társadalmi kimenetet. A korrekció elsődleges eszköze az adat, a kapacitás, a szakmai protokoll és a finanszírozás módosítása; a jogosultság szűkítése csak külön, teljes jogalkotási és alapjogi hatásvizsgálat után merülhet fel.

A törvényjavaslat költségvetési melléklete legalább három forгатókönyvet, öt- és tízéves kihatást, indulási költséget, működési kapacitást, indexálási érzékenységet és történeti ügyállományi kockázatot tartalmazzon. A melléklet minden feltevést külön jelöljön, és ne tüntessen hivatalos tényadatként szakpolitikai becslést.

Az éves költségvetési törvényben a FEKJ előirányzata legyen egyértelműen azonosítható, hogy a rendszer költsége, maradványa, tartalékfelhasználása és évközi módosítása parlamenti, számvevőszéki és nyilvános ellenőrzés mellett követhető legyen. A részletes fejezeti kezelésű előirányzati szabályzat nem csökkentheti a törvényi jogosultságot.

5.9. Kodifikáció, átmenet és bevezetési térkép

5.9.1. A normatív mag és a szabályozási szintek

A FEKJ a fegyveres és rendvédelmi életpályamodell harmadik, önálló pillére. Jogosultsági oka nem az életkor, a szolgálati idő vagy a civil munkaképesség általános csökkenése, hanem az igazolt szolgálati eredetű, maradandó egészségkárosodás és annak tartós funkcionális következménye. A rendszer vétkességtől főszabály szerint független, célzott állami többletkompenzáció.

A személyi hatály ágazatközi. A rendszer a hivatásos katonai, rendvédelmi, pénzügyőri és nemzetbiztonsági szolgálati körre, továbbá a korábbi állománytagokra terjed ki. A tisztjelöltek és a tényleges szolgálatot teljesítő tartalékosok csak a kötelező, szolgálati jellegű kockázatviselés körében tartoznak a védelembe.

A minősítés három elkülönülő tengelyre épül: a jogosultsági kapura, az egészségkárosodás és funkcionális hátrány súlyosságát kifejező fokozatra, valamint a szolgálati eredet kockázati és állami felelősségi kategóriájára. E tengelyek nem helyettesíthetők és nem igazolhatják visszamenőleg egymást.

A havi járadék nem fedezi a súlyos szolgálati károsodás valamennyi többlétszükségletét. A V.7. ezért hét, egymástól elkülönülő, szükséglet- vagy eseményalapú modult rögzít. Ezek nem automatikus járadékszorozók, hanem külön indokolt határozati elemek.

5.9.2. Jogalkotási csomag és bevezetési ütem

A FEKJ bevezetésének legérzékenyebb területe a hatálybalépés előtt bekövetkezett, de tartósan fennálló szolgálati károk kezelése. A rendszer jogbiztonsága egyszerre követeli meg a történeti sérelmek érdemi vizsgálatát, a megszerzett jogok védelmét és a korlátlan, ellenőrizhetetlen visszamenőlegesség elkerülését.

A projekt korábbi háttér- és munkaváltozataiban egyes kérdések többféle tartalommal jelentek meg. A végleges szerkesztési körben az alábbi elsőbbségi szabályokkal kell megszüntetni az eltéréseket.

Bevezetési szakasz	Fő feladat	Döntési kapu
0. Előkészítés	Adatfelmérés, kodifikációs koncepció, hatásvizsgálat, informatikai specifikáció.	Kormányzati és költségvetési döntés.
1. Intézményépítés	FEKJ-hatóság, szakértői hálózat, protokollok és ügyfélértékelés.	Működési és adatvédelmi audit.
2. Új ügyek indulása	Kérelem és hivatalbóli jelzés alapján az új jogosultságok megállapítása.	Első negyedéves minőségellenőrzés.
3. Történeti ügyállomány	Ütemezett, elkülönített kapacitással végzett átmeneti eljárások.	Költség- és ügyhátralék-kontroll.
4. Stabil működés	Éves monitoring, hároméves felülvizsgálat és paraméterkorrekció.	Országgyűlési vagy kormányzati beszámoló.

5.9.3. Nyitott technikai döntések

1. A havi jogosultság részletes moduláris feltételeinek és az egyes bizonyítási küszöböknek a normaszintje.
2. A szolgálati eredeti kategóriákhoz kapcsolódó ágazati esemény- és expozíciós jegyzékek tartalma.
3. A hét kiegészítő modul pontos egységköltsége, igénybevételi korlátja és értékkövetési technikája.
4. A FEKJ-hatóság szervezeti elhelyezése, a független szakértői névjegyzék és a másodszakértői fórum intézményi formája.
5. A történeti ügyállományra nyitott átmeneti igényérvényesítési időszak hossza és éves feldolgozási kapacitása.
6. A központi előirányzat, az ágazati megtérítések és a szolgáltatásvásárlás részletes költségvetési és számviteli rendje.
7. A hároméves független hatásvizsgálat mutatói, nyilvánossága és a paraméterkorrekció döntési eljárása.

5.10. Összegző értékelés

A FEKJ a Fehér Könyv négy pillérének egészségkárosodási és szolgálati kárkompenzációs eleme. A rendszer indoka nem az, hogy a fegyveres és rendvédelmi állomány általános társadalombiztosítási védelme hiányzik, hanem az, hogy a szolgálat által okozott vagy érdemben súlyosbított maradandó hátrányt a jelenlegi, eltérő célú ellátások nem minden esetben ismerik el önálló, következetes és funkcionálisan teljes jogcímen.

A helyreállított modell a jogosultságot nem egyetlen diagnózishoz vagy százalékhoz köti. Öt fogalmi szintet választ el, hétlépcsős jogosultsági kaput alkalmaz, a szolgálati eredetet önálló oksági kategóriaként értékeli, és a funkcionális hátrány alapján 0. elismert státuszt, illetve I–V. fizetett fokozatot állapít meg. A járadék összege

reprodukálható képleten alapul; a szolgálati eredeti szorzó és az arányosító tényező eltérő döntési kérdést kezel, ezért ugyanazon körülmény kétszeri levonása tilos.

A rendszer nem áll meg a havi pénzbeli ellátásnál. A rehabilitációt, az önálló életvitelt, a családot, a segédeszköz- és adaptációs szükségleteket, a műveleti kárpótlást és a hozzátartozói védelmet hét modulban kapcsolja össze. Ezzel a FEKJ egyszerre kompenzációs, rehabilitációs és életpálya-biztonsági intézmény, miközben a Veteránrendszerrel funkcionálisan összehangolt, de attól jogilag elkülönül. A részletes FEKJ–Veteránrendszer kapcsolatot, a kettős térítés tilalmát, a szükségletalapú szolgáltatásokat és a családi kapcsolódásokat a VI.1., VI.4., VI.5. és VI.8. alfejezetek rendezik.

A végrehajthatóság feltétele az egyablakos ügyfélút, a független szakértői minősítés, a moduláris határozat, a nem vitatott rész folyósítása és a tényleges bírói jogvédelem. A finanszírozás központi költségvetési felelősséget, elkülönített történeti ügyállomány-kezelést, intézményi kapacitásépítést és rendszeres hatásvizsgálatot igényel. A modellezési paraméterek döntés-előkészítő eszközök: nem válnak automatikusan jogszabályi normává.

VÉGSŐ KÖVETKEZTETÉS / A FEKJ nem privilégiumot ad, hanem a szolgálatból eredő bizonyított többletkárhoz rendel jogilag szabályozott többletelismerést. A rendszer akkor hiteles, ha a szolgálati eredetet következetesen bizonyítja, a rehabilitációt a kompenzációval egyenrangúan kezeli, az ügyfelet nem terheli az állam dokumentációs hibáival, és a finanszírozását előre látható, ellenőrizhető pályára helyezi.

Összegző kodifikációs döntések

1. A FEKJ önálló, adó- és járulékmentes közjogi szolgálati kárkompenzációként kodifikálandó.
2. A személyi hatály általánosan a fegyveres és rendvédelmi szervek hivatásos és szerződéses állományú tagjaira épül; az ágazati eltérések külön szabályokban jelennek meg.
3. A havi FEKJ feltétele a szolgálati eredet, a maradandó funkcionális hátrány és a fegyveres vagy rendvédelmi szolgálatra való egészségi alkalmatlanság.
4. A 0. elismert státusz pénzbeli járadék nélkül is megőrzi a szolgálati eredet jogi elismerését és meghatározott szolgáltatási hozzáférést.
5. A fizetett rendszer öt fokozatból áll; a minimálbérhez kötött alapmérték 20%, 30%, 45%, 60% és 80%.
6. A szolgálati eredeti szorzók 0,9; 1,0; 1,6 és 2,0; az arányosító tényezők 1,00; 0,75 és 0,50.
7. A szolgálati eredeti szorzó és az arányosítás ugyanazon ok kétszeri csökkentésére nem használható.
8. A FEKJ és a szolgálati nyugdíj nem folyósítható együtt; az öregségi nyugdíj kezdőnapjától a havi FEKJ megszűnik.
9. A rehabilitációs és rokkantsági ellátások mellett a FEKJ eltérő funkció esetén fennmaradhat; csak azonos, konkrét veszteségelem számítható be.
10. A hét kiegészítő modul szükségletalapú, és nem automatikusan követi a havi FEKJ fokozatát.
11. Az eljárás egyablakos, hivatalból is jelzésvezérelt, független szakértői kontrollal és moduláris határozattal működik.
12. A nem vitatott rész jogorvoslat alatt is folyósítandó; indokolatlan késedelem esetén előleg szükséges.
13. A történeti ügyállomány elkülönített átmeneti szabályok és finanszírozás alapján kezelendő.
14. A végleges jogalkotási döntés előtt aktuáriusi, költségvetési, adatvédelmi, informatikai, egyenlőségi és szervezeti hatásvizsgálat szükséges.

Jogi, módszertani és belső referenciák

2011. évi CXCI. törvény a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról (Mmtv.).
1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól (Ebtv.).
2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról (Hszt.).

137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet a honvédek jogállásáról (Hjkr.).

10/2024. (VI. 28.) HM rendelet a honvédelmi egészségkárosodási ellátásról.

2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról (Ákr.).

2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról (Kp.).

WHO: International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF).

ILO: Employment Injury Benefits Convention, 1964 (No. 121), valamint a foglalkozási megbetegedések nemzetközi minimumelvei.

Egyesült Királyság: Armed Forces Compensation Scheme; Egyesült Államok: VA Disability Compensation; Kanada és Ausztrália veterán-kompenzációs és rehabilitációs rendszerei; német törvényes balesetbiztosítás.

Fehér Könyv V/A és V/A/1–V/A/8. validált kutatási háttérfejezetek; V.1–V.9. validált normatív fejezetek; egységes revíziós főterv és módosítási mátrix.

FORRÁSKRITIKAI MEGJEGYZÉS / A hatályos jogszabályok és nemzetközi rendszerek összehasonlítási, eljárási és intézményi mintát adnak, de nem határozzák meg a FEKJ százalékait, szorzóit, arányosító sávjait, hétmodulos rendszerét vagy történeti átmenetét. Ezek a Fehér Könyv önálló szakpolitikai javaslatai.

FEHÉR KÖNYV

A FEGYVERES ÉS RENDVÉDELMI ÉLETPÁLYA NÉGY PILLÉRE

VI.

A VETERÁNRENDSZER

Veteránjogállás, Veteránkártya, gondoskodási program, családi védelem és országos veteránügyi igazgatás

DOKUMENTUMSTÁTUSZ / Az I–III., IV. és V. fejezet szerkesztési kánonja szerint helyreállított egységes főfejezet. A VI/A kutatási háttér és a VI.1–VI.8. normatív blokkok fő kérdésköreit az ismételtek összevonásával, érdemi adat- és információvesztés nélkül építi be. Nem hatályos jog és nem egyedi jogosultsági tájékoztató.

Státuszszem	Tartalom
Szerkezeti állapot	Egységesített és véglegesített VI. főfejezet
Négy alrendszer	Veteránjogállás; Veteránkártya és kedvezmények; Veterán Gondoskodási Program; veteránügyi igazgatás
Jogosultsági alap	15 év szolgálat, vagy 730 nap műveleti/külszolgálat, vagy igazolt harci sérülés
Kártyarendszer	Bronz–Ezüst–Arany gondoskodási szint; nem presztízsrangsor
Arany szint	A leg súlyosabban sérültek komplex, élethosszig tartó támogatása
Igazgatási modell	Központi veteránügyi hatóság, a hadkiegészítő rendszer területi bázisán működő ügyfélszolgálat
Modellezési státusz	Jogállás- és szolgáltatásigény-alapú kohorszmodell; a veteránstátusz önmagában nem jelent automatikus kiadást.

Tartalmi áttekintés

Szakasz	Tárgy
6.1.	A Veteránrendszer szakpolitikai alapjai és rendeltetése
6.2.	Veteránjogállás és jogosultsági kapu
6.3.	Veteránkategóriák, kártya és kedvezmények
6.4.	Veterán Gondoskodási Program és szolgáltatási szintek
6.5.	Családi és hozzátartozói védelem
6.6.	Finanszírozás és intézményi együttműködés
6.7.	Veteránügyi igazgatás, nyilvántartás és jogvédelem
6.8.	Kodifikáció, átmenet és bevezetési térkép

Szakasz	Tárgy
6.9.	Összegző értékelés

Tartalom-visszaépítési mátrix

Forrásréteg	Megőrzött tartalom
VI/A/1–VI/A/2	A veteránstátusz társadalmi jelentősége és a gondoskodási rendszer szakpolitikai alapja.
VI/A/3–VI/A/4	Jogi-intézményi megalapozás, nemzetközi rendszerek és átültetési korlátok.
VI/A/5–VI/A/6	Költségvetési és társadalmi hatások, összegző szakpolitikai következtetések.
VI.1–VI.3	Rendeltetés, jogosultság, kártya- és kategóriarendszer.
VI.4–VI.5	Gondoskodási csomagok, sérültek, családok és hősi halottak hozzátartozóinak védelme.
VI.6–VI.8	Finanszírozás, kedvezmények, igazgatás, kodifikáció és országos bevezetés.

KÖZPONTI KÁNON / A Veteránrendszer nem szociális ellátás és nem egészségkárosodási kompenzáció. A szolgálati életút társadalmi, erkölcsi és – törvényben meghatározott körben – jóléti elismerésének egységes rendszere. A FEKJ-jel együttműködik, de azt nem helyettesíti.

6.1. A Veteránrendszer szakpolitikai alapjai és rendeltetése

6.1.1. Társadalmi jelentőség és szakpolitikai probléma

Az alfejezet célja annak szakpolitikai bemutatása, hogy a veterán státusz nem kiváltság és nem külön nyugdíjjogosultság, hanem a fegyveres és rendvédelmi szolgálat során vállalt hosszú távú áldozatvállalás társadalmi elismerésének intézményes formája. A veterán státusz egy életpálya lezárását követő közösségi és állami megbecsülést fejez ki.

A veterán státusz értéke elsősorban nem anyagi jellegű. A rendszer középpontjában az állam és a társadalom által biztosított megbecsülés, a gondoskodás, valamint a közösségi kapcsolatok fenntartása áll. A szolgáltatások és kedvezmények ezt a célt támogatják, nem pedig általános jövedelempótló szerepet töltenek be.

A Fehér Könyv négy pillére egymásra épül. A Szolgálati Nyugdíjrendszer az életpálya lezárását biztosítja, az SZTÁ a fokozatos továbbfoglalkoztatást és a szolgálati tudás megtartását szolgálja, a FEKJ a szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodást kompenzálja, míg a Veteránrendszer a szolgálat utáni társadalmi megbecsülést és gondoskodást szervezi meg. Ezáltal a teljes életút egységes szemléletben kezelhető.

Az alfejezet célja annak bemutatása, hogy a Veteránrendszer központi eleme a gondoskodás. A rendszer feladata nem általános pénzbeli juttatások biztosítása, hanem olyan szolgáltatások és támogatások megszervezése, amelyek hozzájárulnak a veteránok életminőségének megőrzéséhez, az önálló életvitel támogatásához és a társadalmi integráció fenntartásához.

A Veteránrendszer súlypontja a szolgáltatásalapú gondoskodás. Különösen a szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodást szenvedett veteránok esetében indokolt, hogy a rehabilitáció, a korszerű protézisellátás, a pszichológiai támogatás és az egyéb gondoskodási szolgáltatások térítésmentesen, szervezett formában álljanak rendelkezésre. Ez a rendszer a FEKJ pénzbeli kompenzációját egészíti ki, nem pedig helyettesíti.

A Veteránrendszer gondoskodási elemei szorosan kapcsolódnak a FEKJ-hez. Míg a FEKJ a szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodás pénzügyi kompenzációját biztosítja, addig a Veteránrendszer az egészségügyi, rehabilitációs és közösségi támogatásokat szervezi meg. A két pillér együtt alkot teljes körű gondoskodási modellt.

Az alfejezet célja annak szakpolitikai bemutatása, hogy a Veteránrendszer működtetéséhez önálló, ugyanakkor a meglévő állami intézményrendszerbe illeszkedő szervezeti és jogi háttér szükséges. A rendszernek biztosítania kell a veteránok nyilvántartását, jogosultságainak kezelését, a gondoskodási szolgáltatások koordinációját és az egységes ügyintézését.

A Veteránrendszer létrehozása nem feltétlenül igényel teljesen új közigazgatási struktúrát. A meglévő hadkiegészítő szervezet, valamint a honvédelmi és más állami nyilvántartási rendszerek felhasználásával olyan költséghatékony intézményi modell alakítható ki, amely képes a veteránok teljes életútját követő szolgáltatások koordinálására.

A Fehér Könyv szerint a Veteránrendszer működtetése a hadkiegészítő rendszer szervezeti kereteire épül. A digitális nyilvántartás alapját az ÜSZR képezheti, amely hosszabb távon a DÁP rendszerével is összekapcsolható. Ez biztosítja az egységes jogosultságkezelést, a veteránkártyák adminisztrációját és a gondoskodási szolgáltatások nyomon követését.

Az alfejezet célja annak bemutatása, hogy a veteránokról való állami gondoskodás a fejlett katonai és rendvédelmi rendszerekkel rendelkező országokban önálló szakpolitikai terület. A nemzetközi gyakorlat vizsgálata hozzájárul a magyar Veteránrendszer hosszú távon fenntartható és korszerű kialakításához.

A nemzetközi gyakorlat közös tanulsága, hogy a veteránpolitika nem kizárólag pénzügyi támogatási rendszer, hanem az egészségügyi ellátás, a rehabilitáció, a társadalmi integráció, a közösségi identitás és a családi gondoskodás összehangolt rendszere. A Fehér Könyv javaslata ezt a komplex megközelítést követi.

A nemzetközi összehasonlításban Lengyelország, Csehország, Szlovákia, Franciaország, Németország, az Egyesült Királyság és az Amerikai Egyesült Államok veteránrendszereinek hivatalos jogforrásai és kormányzati dokumentumai szolgálnak elsődleges referenciaként.

6.1.2. A rendszer helye a négy pillérben

A Veteránrendszer helye a négy pillérből álló életpályamodellben

A Fehér Könyv a szolgálati életutat egységes folyamatként kezeli: az aktív szolgálat vállalásától a teljes terhelésű feladatellátáson és az életpálya fokozatos lezárásán át a szolgálat utáni időszakig. A négy pillér eltérő élethelyzetet kezel, ezért egyik sem válthatja ki vagy másolhatja le a másikat.

A rendszer rendeltetése

A Veteránrendszer rendeltetése az, hogy a szolgálati jogviszony megszűnése ne jelentse az állami és közösségi kapcsolat teljes megszakadását. A szolgálat során vállalt alapjogi korlátozások, rendelkezésre állás, vezényelhetőség, fizikai és pszichés terhelés, valamint a családokat érintő következmények olyan életpálya-tapasztalatot hoznak létre, amelynek társadalmi elismerése és bizonyos esetekben tartós gondozása indokolt.

A veteránjogállás fogalma és jogi természete

A veteránjogállás a szolgálati jogviszony megszűnését követően megszerezhető, törvényben meghatározott közjogi elismerési és szolgáltatáshozzáférési státusz. A jogállás igazolja, hogy az érintett a fegyveres vagy rendvédelmi közösség tagjaként olyan szolgálati életutat, műveleti részvételt vagy áldozatvállalást teljesített, amelyet az állam tartósan elismer.

A Veteránrendszer alapelvei

Az elismerés és a gondoskodás kettős szerkezete

A Veteránrendszer két, egymást kiegészítő rétegből áll. Az elismerési réteg a veteránjogállást, a kártyát, a közösségi és emlékezeti elemeket biztosítja. A gondoskodási réteg az egészségi, pszichés, rehabilitációs, családi és életviteli szükségletekhez kapcsolódó szolgáltatásokat szervezi. A kettő nem azonos: a veteránjogállás tartós, míg a szolgáltatási csomag az élethelyzethez igazodhat.

Kapcsolat a FEKJ-jel és az egészségkárosodási gondoskodással

A FEKJ és a Veteránrendszer együtt ad teljes választ a szolgálati eredetű maradandó egészségkárosodásra, de eltérő eszközökkel. A FEKJ a pénzületi kárkompenzációt és a hozzá kapcsolódó kiegészítő modulokat rendez; a Veteránrendszer a hosszú távú szolgáltatási, rehabilitációs, közösségi és családi kapcsolatot biztosítja.

A közös és a differenciált jogosultságok elve

A rendszer egységes veteránjogállásra és differenciált szolgáltatási csomagokra épül. Minden veteránt megillet az alapvető méltóság, az igazolvány, a nyilvántartási kapcsolat, a tájékoztatás és az alapvető közösségi hozzáférés. A hosszabb szolgálat, a műveleti részvétel, a harci sérülés, a szolgálati eredetű egészségkárosodás vagy a kiemelkedő helytállás magasabb elismerési fokozatot és célzott támogatást indokolhat.

A sérültek, a hősi halottak és a hozzátartozók kiemelt védelme

A veteránpolitika arányossági elvéből következik, hogy különleges figyelem illeti meg azokat, akik a szolgálat következtében súlyos vagy maradandó károsodást szenvedtek, továbbá a szolgálati vagy műveleti halál túlélő hozzátartozóit. A kiemelt bánásmód nem kivétel az egyenlőség alól, hanem az eltérő, súlyosabb élethelyzethez igazodó arányos védelem.

A veterán közösségi és társadalmi szerepe

A Veteránrendszer nem pusztán ellátási mechanizmus. A veteránok szakmai tapasztalata, fegyelme, válságkezelési tudása és közösségi identitása társadalmi erőforrás. Ennek hasznosítása azonban csak önkéntesen, méltóságteljesen és az egészségi állapothoz igazodva történhet; a veteránjogállás nem hozhat létre rejtett szolgálati kötelezettséget.

Állami felelősség és intézményi folytonosság

A Veteránrendszer nem épülhet kizárólag alkalmi támogatásokra vagy civil szervezetek jóindulatára. Az állam felelőssége a jogállás megállapítása, az alapnyilvántartás, az egyablakos ügyfélút, a minimumszolgáltatások, a minőségbiztosítás és a finanszírozási garancia. A civil, önkormányzati és piaci partnerek ezt kiegészíthetik, de az állami kötelezettséget nem helyettesíthetik.

Finanszírozási és fenntarthatósági alapelvek

A Veteránrendszer finanszírozása két eltérő logikát követ. A jogállás, az igazgatás, az alapvető gondoskodás és a törvényben garantált szolgáltatások központi költségvetési felelősséget jelentenek. A kedvezményrendszer egy része önkormányzati, intézményi vagy szerződött partneri együttműködésből is származhat. A finanszírozási forrás azonban minden esetben átlátható és ellenőrizhető legyen.

Eljárási, adatvédelmi és jogorvoslati alapelvek

Politikai semlegesség, méltatlanság és jogállásvédelem

A veteránjogállás nem használható pártpolitikai lojalitás jutalmazására, közéleti vélemény szankcionálására vagy szervezeti konfliktusok utólagos rendezésére. A jogállás tartós állami elismerés, ezért megszüntetésére csak szűk, törvényben meghatározott és bíróság felülvizsgálható esetben kerülhet sor.

Kodifikációs szintek és végrehajtási irány

A fejezet fő megállapításai

1. A Veteránrendszer a Fehér Könyv negyedik, önálló pillére; elsődleges funkciója a szolgálat utáni elismerés és gondoskodás.
2. A veteránjogállás főszabály szerint csak a hivatásos vagy szerződéses szolgálati jogviszony megszűnését követően állapítható meg.

3. A rendszer nem nyugdíj, nem FEKJ és nem általános szociális segély; tartós közjogi elismerési és szolgáltatáshozzáférési státusz.
4. Az alapszintű veteránjogok egységesek, a magasabb elismerés és a szolgáltatási intenzitás objektív szolgálati, kockázati és szükségleti szempontok szerint differenciálható.
5. A sérültek, a hősi halottak túlélői és a tartós családi gondozók kiemelt, arányos védelemben részesülnek.
6. A FEKJ pénzbeli kompenzációját a Veteránrendszer rehabilitációs, családi, életviteli és közösségi szolgáltatásokkal egészíti ki.
7. A veteránok tudásának társadalmi hasznosítása önkéntes; a státusz önmagában nem teremt szolgálati vagy mozgósítási kötelezettséget.
8. Az állam felelős az egységes jogállásért, az országos ügyfélútért, a minimumszolgáltatásokért, a nyilvántartásért és a minőségbiztosításért.
9. A rendszer politikailag semleges, adatvédelmileg zárt, jogorvosolható és hosszú távon finanszírozható legyen.
10. A részletes jogosultsági jogcímeket és a szolgálati idő, műveleti részvétel, illetve harci sérülés szabályait a VI.2. fejezet határozza meg.

Kapcsolódás a következő fejezethez

A VI.2. fejezet a jelen rendeltetési és alapelvi keretre építve meghatározza a veteránjogállás megszerzésének személyi és tárgyi feltételeit. Részletesen rendezi a szolgálati jogviszony megszűnését, a legalább 15 éves tényleges szolgálatot, a legalább 2 éves összesített műveleti vagy külszolgálatot, a művelet során szerzett igazolt harci sérülést, a szolgálati idők összeszámítását, a kizárási és méltatlansági okokat, a posztumusz és hozzátartozói jogállást, valamint az eljárás és a bizonyítás fő szabályait.

NÉGY ALRENDSZER / A veteránjogállás teremti meg a jogi alapot; a Veteránkártya azonosítja és közvetíti a jogosultságokat; a Veterán Gondoskodási Program biztosítja a szolgáltatásokat; a veteránügyi igazgatás gondoskodik az országosan egységes végrehajtásról.

6.2. Veteránjogállás és jogosultsági kapu

A jogosultsági rendszer célja és döntési logikája

A jogosultsági rendszer feladata, hogy a VI.1. fejezetben meghatározott társadalmi elismerést objektív, átlátható és valamennyi hivatásrendre egységes minimumszabályok alapján nyissa meg. A rendszer nem értékeli újra a volt állománytag teljes személyiségét vagy szolgálati pályáját, és nem minősíti általánosságban „érdemesnek” vagy „érdemtelennek”. A döntés kizárólag a személyi hatály, a szolgálati jogviszony megszűnése és legalább egy tételes jogosultsági jogcím bizonyítása alapján születhet.

Személyi hatály

A Veteránrendszer közös szabályozása a fegyveres és rendvédelmi hivatásrendek korábbi hivatásos és szerződéses állományára terjed ki. A jogállás nem függ attól, hogy a szolgálati jogviszony mely ágazatban szűnt meg, és a különböző szerveknél teljesített jogosító időket össze kell számítani. A jogelőd szervezetnél teljesített, hitelt érdemlően igazolt szolgálatot azonos módon kell kezelni.

A szolgálati jogviszony megszűnése mint általános feltétel

A veteránjogállás főszabály szerint a teljes idejű hivatásos vagy szerződéses szolgálati jogviszony lezárásához kötődik. A státusz célja az aktív szolgálat utáni állami és közösségi kapcsolat biztosítása, ezért ugyanazon teljes idejű szolgálati jogviszony fennállása alatt nem állapítható meg. A jogosultsági eljárás azonban már a várható megszűnés előtt megindítható, hogy a jogállás a szolgálat utolsó napját követően megszakítás nélkül megnyíljon.

Az első alapjogcím: legalább 15 év jogosító szolgálati idő

A hosszú szolgálat jogcíme a tartós szolgálati életpályát ismeri el. A jogosultság akkor áll fenn, ha az érintett legalább 5 475 jogosító naptári napot teljesített hivatásos vagy szerződéses szolgálati jogviszonyban. A szolgálatnak nem kell folyamatosnak lennie, a különböző hivatásrendeknél teljesített időszakok összeadódnak, az egymást átfedő nap azonban csak egyszer vehető figyelembe.

A második alapjogcím: legalább 730 nap műveleti vagy külszolgálat

A műveleti jogcím a szolgálat időtartamától függetlenül elismeri azt a dokumentált, tartós kockázatvállalást, amelyet az érintett legalább 730 naptári napon keresztül hivatalosan kijelölt műveletben vagy külszolgálatban teljesített. A napok több, egymástól elkülönülő kiküldetésből és több hivatásrend szolgálatából összeadhatók.

A harmadik alapjogcím: igazolt harci sérülés

A harci sérülési jogcím a legközvetlenebb szolgálati áldozatvállalást ismeri el. Jogosultságot nyit meg az a testi, pszichés vagy neurokognitív sérülés, amelyet az érintett művelet, fegyveres összecsapás vagy ellenséges cselekmény végrehajtása során, azzal közvetlen okozati kapcsolatban szenvedett el. E jogcímen nincs minimális szolgálati idő, minimális műveleti nap vagy FEKJ-százalék.

A három jogcím egyenértékűsége és halmozódása

A három jogcím az alapszintű veteránjogállás megnyitásánál azonos joghatású: bármelyik önmagában elegendő. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a hosszú szolgálat, a műveleti részvétel és a harci sérülés tartalmi jelentősége azonos lenne. A határozatnak valamennyi fennálló jogcímet külön rögzítenie kell, mert azok a VI.3. fejezet szerinti elismerési kategóriára, kártyafokozatra és egyes szolgáltatási csomagokra kihatással lehetnek.

A jogosultság kezdőnapja, hivatalbóli és kérelemre induló eljárás

A rendszer célja, hogy a nyilvánvalóan jogosult volt állománytagoknak ne kelljen saját szolgálati múltjukat újra felépíteniük. Ha a szolgálati nyilvántartásból a 15 éves vagy 730 napos jogcím, illetve az elismert harci sérülés egyértelműen megállapítható, a személyügyi szerv a jogviszony megszűnése előtt hivatalból jelzést küld a Veteránhatóságnak. A volt állománytag, képviselője vagy halála esetén közeli hozzátartozója időkorlát nélkül kérelmet is benyújthat.

Bizonyítási eszközök és a bizonyítási teher megosztása

A jogosultság bizonyítása elsődlegesen állami feladat. A kérelmezőtől csak annak megjelölése várható el, hogy mely szervezetnél, mely időszakban és milyen szolgálatot teljesített, illetve mely eseményhez kapcsolódik a harci sérülés. A Veteránhatóság köteles hivatalból megkeresni a személyügyi, hadkiegészítési, műveleti, egészségügyi, levéltári és jogutód szervezeti nyilvántartásokat.

Az eljárás határideje és a határozat kötelező moduljai

A veteránjogállás megállapítása a FEKJ-nél egyszerűbb tényállású, de gyakran több ágazat, levéltár vagy minősített nyilvántartás adatainak összekapcsolását igényli. A fő ügyintézési határidő 45 nap. Különösen összetett, történeti vagy külföldi iratbeszerzést igénylő ügyben a határidő egy alkalommal, indokolt döntéssel legfeljebb 75 napra hosszabbítható.

Elutasítási okok, méltatlanság és arányosság

A jogosultsági eljárásban csak a személyi hatály, a szolgálati jogviszony megszűnése vagy a három tételes alapjogcím hiánya alapozhat meg érdemi elutasítást. A szolgálati jogviszony megszüntetésének oka, korábbi fegyelmi büntetés, teljesítményértékelés, politikai vagy érdekképviselői tevékenység önmagában nem jogosultsági feltétel és nem elutasítási ok.

Jogorvoslat és a nem vitatott jogosultság védelme

A döntés egyes moduljai külön vitathatók. Ha például a veteránjogállás megnyitását a hatóság elismeri, de a műveleti napok számát vagy a harci sérülési jogcímet a kérelmező vitatja, az elismert alapszintű jogállás és az ahhoz kapcsolódó minimumszolgáltatások a jogorvoslat alatt is fennmaradnak.

Posthumus veteránjogállás és a hozzátartozói kapcsolat

A szolgálati áldozat társadalmi elismerése nem hiúsulhat meg azért, mert az érintett a jogosultsági eljárás előtt elhunyt. Harci halál esetén a posthumus veteránjogállást hivatalból kell megállapítani. Más esetben a hozzátartozó kérelmére vizsgálni kell a 15 éves vagy 730 napos jogcímet. A posthumus elismerés nem olvad össze a FEKJ haláleseti kárpótlásával vagy a társadalombiztosítási hozzátartozói ellátásokkal.

Átmeneti és történeti ügyek

A Veteránrendszer bevezetésekor nagyszámú korábbi szolgálati életút válhat jogosulttá. Az átmeneti szabályoknak biztosítaniuk kell, hogy a régi szervezeti elnevezések, megszűnt jogelődök, hiányos digitális nyilvántartások és külföldi missziós iratok ne zárják ki az elismerést. A jogosultsági feltételek azonosak maradnak, de a bizonyítás és az ügyfeldolgozás külön történeti programot igényel.

Kodifikációs döntések

1. A veteránjogállás főszabály szerint a teljes idejű hivatásos vagy szerződéses szolgálati jogviszony megszűnését követően nyílik meg.
2. A személyi hatály a fegyveres és rendvédelmi hivatásrendek volt hivatásos és szerződéses állományára terjed ki; az ágazatok és jogelődök között teljesített idő összeadódik.
3. A jogosultság három önálló alapjogcímen szerezhető meg: legalább 5 475 jogosító szolgálati nap, legalább 730 jogosító műveleti nap vagy igazolt harci sérülés.
4. A három alapjogcím az alapszintű veteránjogállás megnyitásánál egyenértékű; valamennyi fennálló jogcímet külön rögzíteni kell.
5. A FEKJ-jogosultság és a nem harci szolgálati eredetű egészségkárosodás önmagában nem alkot külön veteránjogcímet.
6. A harci sérülési jogcímhez nem szükséges minimális szolgálati idő, műveleti nap, maradandó egészségkárosodás vagy FEKJ-fokozat.
7. Az eljárás hivatalból vagy kérelemre indulhat, jogvesztő kérelmezési határidő nincs, és a szolgálati iratok beszerzése főszabály szerint a hatóság feladata.
8. Az állami irathiany bizonyítási kockázata nem hárítható automatikusan a volt állománytagra; hiteles másodlagos bizonyíték érdemben mérlegelendő.
9. A határozat modulárisan rögzíti a szolgálati időt, műveleti napokat, harci sérülést, valamennyi jogcímet, a kezdőnapot és a VI.3. szerinti továbbvezetést.
10. Harci halál esetén hivatalból posthumus veteránjogállás jár; más elhunyt volt állománytag esetén a hozzátartozó kérelmezheti a jogcím vizsgálatát.
11. A szolgálati jogviszony megszűnésének oka, fegyelmi múlt, jogszerű közéleti vagy érdekképviselési tevékenység nem lehet rejtett jogosultsági feltétel.
12. A jogosultsági döntést független közigazgatási felülvizsgálat és közigazgatási bírói kontroll védi; a nem vitatott jogállás a jogorvoslat alatt is fennmarad.

A fejezet fő megállapításai

1. A veteránjogállás a szolgálat lezárásához és legalább egy objektív, tételes jogosultsági jogcímhez kapcsolódik.
2. A 15 éves szolgálati, a 730 napos műveleti és a harci sérülési jogcím három eltérő szolgálati teljesítményt ismer el, de az alapszintű státuszt azonos módon nyitja meg.

3. A szolgálati és műveleti idő több hivatásrendből és több időszakból összeadható, az átfedő napok kétszeres beszámítása nélkül.
4. A harci sérülés fizikai és dokumentált pszichés vagy neurokognitív károsodást is magában foglalhat, és késleltetett felismerése sem kizáró ok.
5. A jogosultság megállapítása egyablakos, hivatalbóli adatbeszerzésre és méltányos bizonyítási tehermegosztásra épül.
6. A posthumus elismerés és a hozzátartozói kapcsolat a szolgálati áldozat állami elismerésének szükséges része.
7. A FEKJ és a Veteránrendszer kapcsolódik, de a FEKJ önmagában nem helyettesíti a három veteránjogcímet.
8. A jogállás politikailag semleges, nem függ a leszerelés módjától, és csak szűk, külön eljárásban vizsgálható méltatlansági kérdéssel korlátozható.

Kapcsolódás a következő fejezethez

A VI.3. fejezet a jelen jogosultsági kapura építve meghatározza a Veteránkártya és az elismerési kategóriák rendszerét. Rendezi a Bronz–Ezüst–Arany fokozatok tartalmát, a többes jogcímek, a hosszabb szolgálati idő, a műveleti részvétel, a harci sérülés és a kiemelkedő helytállás besorolási jelentőségét, valamint az egyes fokozatokhoz kapcsolódó közös minimumjogokat és differenciált szolgáltatási csomagokat. A VI.3. nem szűkítheti a jelen fejezet három alapjogcímét, és kártyafokozati megfontolással nem tagadhatja meg az alapszintű veteránjogállást.

Alapjogcím	Küszöb	Jogi funkció
Hosszú szolgálat	Legalább 15 év jogosító szolgálati idő.	A tartós szolgálati életút elismerése.
Műveleti vagy külszolgálat	Legalább 730 nap.	A különleges környezetben vállalt többlet elismerése.
Harci sérülés	Igazolt, szolgálat közben szerzett harci sérülés.	Időtartamtól független, kiemelt veteránjogcím.

JOGCÍMEK EGYENÉRTÉKŰSÉGE / A három alapjogcím bármelyike önállóan megalapozza a veteránjogállást. Halmozódásuk a történeti és szolgálati profilban megjelenhet, de nem hoz létre magasabb emberi vagy erkölcsi rangot.

6.3. Veteránkategóriák, kártya és kedvezményrendszer

A kategóriarendszer célja és korlátai

A kategóriarendszer célja, hogy az egységes veteránjogálláson belül láthatóvá és ellenőrizhetővé tegye a szolgálati életút eltérő hosszát, a tartós műveleti kockázatvállalást és a kivételes közszolgálati teljesítményt. A differenciálás nem vezethet az alapvető veteránjogok elvesztéséhez, nem lehet ágazati, rendfokozati vagy beosztási kiváltság, és nem válhat politikai vagy vezetői mérlegelésen alapuló jutalmazási rendszerre.

A veteránjogállás, a kártya és a szolgáltatási csomag kapcsolata

A Veteránkártya a már megállapított jogállás hivatalos, könnyen ellenőrizhető igazolása. A kártya nem hozza létre a jogállást: a jogosultságot a hatósági határozat és a központi veteránnyilvántartás keletkezteti. A fizikai vagy digitális kártya elvesztése, lejáratra vagy technikai hibája ezért a mögöttes jogállást nem szünteti meg.

A három fokozat egységes rendszere

A besorolás mindig a jogosult számára legmagasabb, bizonyított fokozat szerint történik. Az automatikus jogcímek vagylagosak: egyetlen feltétel teljesítése elegendő. A kombinált utak azt biztosítják, hogy a hosszú szolgálat és a

jelentős műveleti részvétel együtt akkor is magasabb elismerést eredményezhessen, ha egyik önálló küszöb sem teljesül.

A 1 460 nap négy, a 2 555 nap hét teljes évnek megfelelő műveleti terhelést közelít. A napok számítása a VI.2. szerinti, átfedést kizáró szabályok alapján történik. A küszöbök szakpolitikai javaslatok, véglegesítésükhöz ágazatközi adatvizsgálat szükséges.

A Bronz Veteránkártya

A Bronz Veteránkártya nem „alsóbb rendű” veteránstátusz, hanem az egységes jogállás alapigazolása. Automatikusan megilleti azt, akinek a VI.2. szerinti valamely alapjogcímet jogerősen megállapították. A harci sérülés jogcímén, rövid szolgálati idővel jogosult személy ugyanúgy teljes értékű veterán, mint a tizenöt évet vagy 730 műveleti napot teljesítő volt állománytag.

Az Ezüst Veteránkártya

Az Ezüst fokozat a hosszú vagy kiemelten műveletigényes életpályát, illetve a kettő dokumentált kombinációját ismeri el. A 25 éves szolgálati küszöb a tartós közszolgálati kötöttséget, az 1 460 műveleti nap a huzamos fokozott kockázatvállalást, a kombinált út pedig a két terhelés együttes fennállását értékeli.

Az Arany Veteránkártya

Az Arany fokozat a teljes vagy csaknem teljes szolgálati életpálya, a kivételesen hosszú műveleti terhelés, illetve a kettő magas szintű kombinációjának életmű-elismerése. Az Arany kártya nem automatikus pénzbeli járadék és nem biztosít elsőbbséget más veterán sürgős vagy szükségletalapú ellátásával szemben.

Harci sérülés, FEKJ és a különleges védelmi jelölések

A harci sérülés a VI.2. szerint minimális szolgálati idő nélkül veteránjogállást és legalább Bronz kártyát nyit. A sérülés súlyossága vagy a FEKJ I–V. fokozata azonban nem alakítható át automatikus Bronz–Ezüst–Arany hierarchiává. A támogatás intenzitását a funkcionális és gondozási szükséglet, az elismerési fokozatot pedig a jelen fejezet szolgálati és műveleti kritériumai határozzák meg.

A besorolás és az átsorolás eljárása

A kártyafokozatot a veteránjogállást megállapító hatóság ugyanabban a moduláris határozatban vagy közvetlenül azt követő hivatalbóli eljárásban állapítja meg. A jogosultnak nem kell külön bizonyítania olyan szolgálati vagy műveleti adatot, amely állami nyilvántartásban rendelkezésre áll. Az automatikus fokozat nem tagadható meg költségvetési, kvóta- vagy vezetői mérlegelés alapján.

A fizikai Veteránkártya adattartalma és biztonsága

A fizikai Veteránkártya elsődleges funkciója a jogosultság gyors, adatminimalizált igazolása. Nem tartalmazhat műveleti helyszínt, sérülést, FEKJ-fokozatot, egészségügyi vagy minősített szolgálati adatot. A visszaélések megelőzéséhez fénykép, egyedi azonosító, gépi ellenőrzési lehetőség és hamisítás elleni védelem szükséges.

Digitális Veteránkártya és jogosultság-ellenőrzés

A digitális Veteránkártya a fizikai okmánnyal azonos joghatású, de használata önkéntes. A digitális állampolgársági kerethez történő csatlakozás nem teheti kötelezővé okostelefon vagy elektronikus azonosítás használatát. A jogosult minden esetben választhat fizikai igazolást és személyes ügyintézkést.

A fokozatokhoz kapcsolódó szolgáltatási csomagok keretei

A VI.3. fejezet csak a szolgáltatási csomagok szintjét és elhatárolását rögzíti; az egyes kedvezmények tételes körét, igénybevételi szabályait, finanszírozását és partneri feltételeit a VI.4. fejezet határozza meg. A csomagok egymásra épülnek: az Ezüst tartalmazza a Bronz, az Arany pedig a Bronz és az Ezüst általános elemeit.

Posthumus elismerés és hozzátartozói igazolás

A posthumus veteránjogállás a közösségi emlékezet és a hozzátartozói gondoskodás jogalapja, de nem eredményez más személy által használható veteránkártyát. A hozzátartozó külön, saját névre szóló emlékezeti vagy ügyintézési igazolást kaphat, amely kizárólag a VI.5. szerinti jogosultságokat tanúsítja.

Átmeneti és régi igazolványokra vonatkozó szabályok

A korábbi nyugállományú, szolgálati, veterán- vagy egyesületi igazolványok fontos bizonyítékok lehetnek, de nem hozhatják létre automatikusan az új, valamennyi hivatásrendre egységes kártyafokozatot. A bevezetéskor a hatóság hivatalból, adatkapcsolatok alapján végzi a tömeges előminősítést, és a jogosultat csak hiányzó vagy ellentmondó adat esetén keresi meg.

Adatmodell, minőségbiztosítás és eredménymutatók

A kategóriarendszer csak akkor marad hiteles, ha az ágazatok azonos fogalmak szerint szolgáltatnak adatot, a besorolási algoritmus reprodukálható, és az automatikus döntések emberi felülvizsgálata biztosított. A nyilvántartásnak a jogosultságot, a jogcímekeket és a kártyafokozatot külön adatmezőben kell kezelnie.

Kodifikációs döntések és a következő fejezethez vezető átmenet

1. A veteránjogállás egységes közjogi státusz; a Bronz, Ezüst és Arany a kártya- és elismerési fokozatot jelöli.
2. A Bronz fokozat automatikusan megilleti a VI.2. alapján veteránjogállást szerző valamennyi személyt.
3. Az Ezüst automatikus küszöbe 25 év szolgálat, 1 460 műveleti nap, illetve a 15 év + 730 nap kombinált út; kivételes elismerés csak zárt, törvényi garanciákkal alkalmazható.
4. Az Arany automatikus küszöbe 35 év szolgálat, 2 555 műveleti nap, illetve a 25 év + 1 460 nap kombinált út; kivételes életmű-elismeréshez független és indokolt eljárás szükséges.
5. A Platina kártyafokozat megszűnik; a sérültség, FEKJ, gondozási szükséglet és hozzátartozói védelem külön modul.
6. A kártya látható felületén egészségügyi, műveleti vagy minősített adat nem szerepelhet.
7. A fizikai és digitális Veteránkártya azonos joghatású; a digitális használat önkéntes, fizikai alternatíva kötelező.
8. A szolgáltatási csomagok egymásra épülnek, de a sürgős és szükségletalapú gondoskodás nem tehető a kártyafokozattól függővé.
9. A fokozat külön határozati modul, hivatalbóli besorolással, ingyenes átsorolással és önálló jogorvoslattal.
10. A következő, VI.4. fejezet tételesen meghatározza a veterángondoskodás és a Bronz–Ezüst–Arany szolgáltatási csomagok tartalmát, igénybevételét és korlátait.

Szint	Elsődleges célcsoport	Gondoskodási tartalom
Bronz	Alapjogcímmel rendelkező veterán.	Elismerés, azonosítás, alap-kedvezmények, közösségi és tájékoztatási szolgáltatások.
Ezüst	Tartósabb vagy összetettebb szolgálati és élethelyzeti gondoskodási szükséglet.	Bővített egészségügyi, mentálhigiénés, szociális és reintegrációs szolgáltatások.
Arany	Súlyosan sérült, tartósan gondozásra vagy komplex támogatásra szoruló veterán.	Komplex, személyre szabott és élethosszig tartó gondoskodás, esetenedzsmmentel.

NEM PRESZTÍZSRANGSOR / A Bronz–Ezüst–Arany megjelölés gondoskodási és szolgáltatási szintet jelöl. Nem értékeli a szolgálat becsületét, nem állítja rangsorba a veteránokat, és nem csökkenti a közös veteránjogállás egyenlőségét.

6.4. Veterán Gondoskodási Program és szolgáltatási szintek

A veterángondoskodás rendeltetése és rendszerhatárai

A veterángondoskodás a szolgálati jogviszony megszűnését követően is fenntartja az állam és a volt állománytag közötti intézményes kapcsolatot. A rendszer az általános egészségügyi, szociális, foglalkoztatási és társadalombiztosítási ellátásokat nem váltja ki, hanem a szolgálati életút sajátosságaira reagáló információs, koordinációs, kiegészítő és – jogszabályban meghatározott esetben – természetbeni többlétszolgáltatást biztosít.

A gondoskodási rendszer alapelvei

A szolgáltatási architektúra

A Veterán Gondoskodási Program országosan egységes minimumkövetelményekre és több szolgáltatói csatornára épül. A veterán számára nem az intézményi határ, hanem az élethelyzet a kiindulópont. A szolgáltatás lehet állami intézményben nyújtott, közfinanszírozott ellátásra ráépülő kiegészítés, külön veteránkapacitás vagy szerződött szolgáltatói program.

A Bronz alapcsomag

A Bronz alapcsomag minden, a VI.2. alapján veteránjogállást szerző személyt megillet. Célja az állammal való folyamatos kapcsolat, a közérthető tájékoztatás, a korai segítségkérés lehetősége és a veteránközösséghez való hozzáférés biztosítása. A csomag nem függ jövedelmi rászorultságtól.

Az Ezüst bővített csomag

Az Ezüst csomag tartalmazza a Bronz valamennyi elemét, és a hosszabb vagy jelentősebb műveleti szolgálat elismeréseként proaktívabb kapcsolattartást, bővített rekreációs, képzési és mentorálási lehetőségeket biztosít. Az Ezüst fokozat sem keletkeztet automatikus orvosi prioritást.

Az Arany életműcsomag

Az Arany csomag a Bronz és Ezüst elemeire épülő, a kiemelkedően hosszú vagy jelentős műveleti életpályát elismerő szolgáltatási szint. A csomag középpontjában a személyes állami kapcsolattartás, az életmű társadalmi hasznosítása és a korhoz igazodó proaktív gondoskodás áll.

Kártyafokozattól független szükségletalapú modulok

A célzott gondoskodást nem a szolgálati érdem vagy a kártyaszint, hanem az aktuális funkcionális állapot és az egyéni élethelyzet nyitja meg. A modulok egymással párhuzamosan és időben változó intenzitással alkalmazhatók. A döntéshez a már jogerősen megállapított FEKJ-, baleseti, rehabilitációs vagy fogyatékosági tényeket el kell fogadni; ugyanazt a szolgálati eredetet indokolatlanul nem lehet újra bizonyítani.

Egyéni Veterán Gondoskodási Terv és esetmenedzsment

Komplex vagy tartós szükséglet esetén az érintett beleegyezésével egyéni Veterán Gondoskodási Terv készül. A terv nem hatósági minősítés és nem csökkentheti a már megállapított ellátást; gyakorlati megállapodás a célokról, a felelős szolgáltatókról, a határidőkről és az utánkövetésről.

Mentális egészség, PTSD, függőség és krízisellátás

A pszichés segítség igénybevétele nem tekinthető gyengeségnek, és nem kapcsolódhat automatikus méltatlansági, fegyelmi vagy közösségi hátrányhoz. A Veteránrendszer anonim vagy alacsony küszöbű első kapcsolatot, traumakompetens szakellátást, családi konzultációt és addiktológiai kapcsolást biztosít. Az ellátás szakmai tartalma kizárólag a kezelői rendszerben kezelhető.

Rehabilitáció, protézis, segédeszköz és adaptív részvétel

A Veteránrendszer feladata nem egy párhuzamos egészségügyi rendszer létrehozása, hanem a közfinanszírozott és ágazati ellátások hiányainak célzott kiegészítése, a hosszú távú utánkövetés, a korszerű eszközökhöz való hozzáférés és a társadalmi részvétel támogatása. A nagy értékű eszköz vagy szolgáltatás mindig szakmai indikációhoz és egyéni tervhez kötött.

Hozzáférés, szolgáltatói hálózat és minőségbiztosítás

A szolgáltatások országos hozzáférését a veteránügyi igazgatás, az egészségügyi és rehabilitációs intézmények, a szociális rendszer, az önkormányzatok és szerződött civil vagy piaci szolgáltatók együttműködése biztosítja. A partnerség nem csökkentheti az állam felelősségét, és nem eredményezhet ellenőrizetlen adatátadást vagy minőségi különbséget.

Adatkezelés, finanszírozás és kettős térítés

A veterángondoskodási nyilvántartás a jogállási, kártya-, szolgáltatási és egészségügyi adatokat elkülönült jogosultsági szinteken kezeli. Az egészségügyi dokumentáció nem kerülhet teljes egészében a veteránügyi igazgatás rendszerébe. A finanszírozás központi, önállóan azonosítható veteránügyi előirányzatra, közfinanszírozott egészségügyi ellátásra, célzott szerződésekre és kiegészítő partnerprogramokra épülhet.

Monitoring, részvétel és hatásvizsgálat

A szolgáltatási rendszer eredményességét nem a kiosztott kártyák vagy a felhasznált költségvetés önmagában, hanem a hozzáférés, a funkcionális eredmény, a veterán és családja tapasztalata, valamint a területi egyenlőség alapján kell értékelni. A veteránok és képviselői szervezeteik bevonása a szolgáltatások tervezésébe és felülvizsgálatába kötelező módszertani elem.

Kodifikációs döntések és kapcsolódás a VI.5. fejezethez

1. A Veterán Gondoskodási Program szolgáltatásalapú rendszer, nem általános rendszeres pénzbeli ellátás.
2. A Bronz, Ezüst és Arany csomag egymásra épülő általános, proaktív, közösségi, rekreációs és reintegrációs szolgáltatásokat tartalmaz.
3. A kártyafokozat nem határozhatja meg a sürgős, diagnosztikai, terápiás, pszichés, rehabilitációs, protézis-, akadálymentesítési vagy gondozási ellátás szakmai sorrendjét.
4. A célzott gondoskodás korai beavatkozási, komplex rehabilitációs, önálló életviteli, tartós gondozási és családi-krisis modulban szervezhető.
5. Jogerős FEKJ- vagy más hatósági megállapítást a szolgáltatási eljárásban el kell fogadni; ugyanazon szolgálati eredet ismételt bizonyítása főszabály szerint tilos.
6. Komplex szükséglet esetén egyéni Veterán Gondoskodási Terv és kijelölt esetmenedzser szükséges.
7. A pszichés és addiktológiai szolgáltatások bizalmasak; a terápiás tartalom nem kerülhet a volt szolgálati lánc vagy az általános veteránnyilvántartás birtokába.
8. A közfinanszírozott, FEKJ-, szociális és veteránügyi forrásokat ugyanazon konkrét költség kétszeri megtérítése nélkül kell összehangolni.
9. A partnerkedvezmény kiegészítő, változó előny, és nem helyettesítheti az állami minimumszolgáltatást.
10. A VI.5. fejezet önállóan rendezi a veteránok családtagjainak, a hősi és szolgálati halottak hozzátartozóinak hosszú távú gondoskodását; a jelen fejezet családi elemei az ahhoz vezető szolgáltatási kapcsolódást biztosítják.

Szolgáltatási terület	Példák
Egészség és rehabilitáció	Állapotkövetés, protézis, segédeszköz, adaptív részvétel, rehabilitációs koordináció.
Mentális egészség	PTSD-ellátás, krízisintervenció, addiktológiai segítség, családi bevonás.
Civil reintegráció	Képzés, pályaorientáció, munkavállalási és vállalkozási tanácsadás.
Önálló életvitel	Lakhatási és mobilitási adaptáció, személyi segítség, digitális hozzáférés.
Közösség és identitás	Veteránközösségek, mentorálás, megemlékezés, önkéntes és társadalmi szerep.
Esetmenedzsment	Egyéni Veterán Gondoskodási Terv, kijelölt koordinátor, rendszeres felülvizsgálat.

6.5. Családi és hozzátartozói védelem

A fejezet rendeltetése és rendszerhatárai

A fejezet a Veteránrendszer szolgáltatásalapú gondoskodását egészíti ki a családok védelmével. Nem hoz létre általános családi nyugdíjat, nem írja felül a társadalombiztosítási hozzátartozói nyugellátásokat, és nem másolja le a FEKJ V.7. pénzbeli kárpótlási moduljait. Feladata a jogosulti kör, a szolgáltatási minimum, a pénzbeli rendszerek közötti kapcsolódás, a kegyeleti gondoskodás és az eljárási garanciák egységes meghatározása.

A védett személyi kör és az önálló jogcímek

A személyi kört a tényleges családi, eltartási és gondozási kapcsolat alapján kell meghatározni. A társadalombiztosítási nyugellátáshoz kötött pénzbeli kiegészítések a Tny. jogosulti körét követik; az egyszeri kárpótlás, a krízis- és szolgáltatási modul ennél szélesebb körben is elismerheti az igazolt tartós élettársi, nevelőszülői, nevelt gyermeki vagy tényleges eltartási viszonyt.

A élő veterán családjának támogatási modulja

A család bevonása főszabály szerint a veterán önkéntes, tájékozott hozzájárulásával történik. Kivétel kizárólag közvetlen élet- vagy súlyos veszélyhelyzet, kiskorú védelme, illetve törvényben meghatározott kötelező jelzés lehet. A szolgáltatás nem teheti a házastársat, élettársat vagy gyermeket a veterán kezelésének vagy gondozásának kötelező végrehajtójává.

A haláleseti minősítés és a joghatások elválasztása

Az ágazati jog eltérő elnevezéseket használ a hősi halottra, a szolgálat halottjára, a Magyar Honvédség vagy az adott rendvédelmi szerv halottjára. Az egységes rendszerben a pénzbeli és szolgáltatási jogosultságot nem pusztán az elnevezés, hanem a halál és a szolgálat közötti igazolt okozati kapcsolat határozza meg. A kegyeleti vagy életmű-minősítés önmagában nem nyithat automatikusan szolgálati eredetű kárpótlást.

Azonnali családi reaklási és esetmenedzsment-protokoll

A család a haláleset utáni első napokban nem kényszeríthető több szerv közötti ügyintézésre. A szolgálati szerv és a veteránügyi igazgatás egyetlen kijelölt családi kapcsolattartón keresztül szervezi a tájékoztatást, a temetést, az iratbeszerzést, az ideiglenes pénzügyi segítséget, a gyermekvédelmi és mentálhigiénés támogatást. A kapcsolattartó nem helyettesíti a család döntését, és nem gyakorolhat nyomást nyilvános szereplésre vagy katonai-rendvédelmi szertartásra.

Egyszeri haláleseti kárpótlás és megosztási garanciák

Az egyszeri haláleseti kárpótlás a hozzátartozók saját alanyi joga, nem az elhunyt havi FEKJ-ének öröklése. Az összeg a FEKJ V.7. szerint szolgálati eredetű halálnál a minimálbér 48-szorosa, műveleti vagy hősi halálnál a minimálbér 72-szerese. A 2026. évi 322 800 forintos minimálbérrel számított referenciaösszeg 15 494 400, illetve 23 241 600 forint.

A kárpótlást elsődlegesen a házastárs vagy tartós élettárs és az eltartott gyermekek között kell megosztani. A kiskorú vagy tanulmányokat folytató gyermekek együttes részesedése nem lehet az összeg felénél kevesebb. Házastárs, élettárs és gyermek hiányában az eltartott szülő, majd más igazoltan eltartott közeli hozzátartozó jogosult. A megosztás családi megállapodással módosítható, de kiskorú hátrányára csak a gyermek érdekeit védő hatósági jóváhagyással.

Kiegészítő özvegyi, szülői és árvatámogatás

A havi hozzátartozói kiegészítés a Tny. szerinti alapnyugellátásra épül. Nem helyettesíti az özvegyi nyugdíjat, árvaellátást vagy szülői nyugdíjat, hanem a szolgálati halál többletkockázatát ismeri el. A jogosultságot hivatalból kell megállapítani, és az alapellátás változását, emelését, szünetelését vagy megszűnését automatikusan követnie kell.

Az árvák és érintett gyermekek hosszú távú védelmi programja

A gyermekvédelmi program nem korlátozódhat a havi pénzbeli ellátásra. A szolgálati halál vagy a szülő súlyos szolgálati károsodása a gyermek fejlődését, tanulmányait, lakhatását, pályaválasztását és biztonságérzetét hosszú időn át befolyásolhatja. A támogatás a gyermek legfőbb érdekére, életkorára és saját döntési képességének fokozatos elismerésére épül.

Az özvegy, az eltartott szülő és a családi gondozó támogatása

Kegyeleti gondoskodás, posztumusz elismerés és emlékezet

Szolgálati eredetű, műveleti vagy hősi halál esetén a szükséges és méltányos temetési, szállítási, sírhely-, síremlék- és kegyeleti költséget teljes összegben kell megtéríteni. A katonai vagy rendvédelmi tiszteletadás, a nyilvános búcsúztatás, a sajtómegjelenés és az emlékprogram csak a család előzetes, szabad beleegyezésével történhet. A család vallási, kulturális és személyes választása elsőbbséget élvez.

Eljárás, bizonyítás és jogorvoslat

A hozzátartozói eljárás főszabály szerint hivatalból indul, amint a szolgálati szerv tudomást szerez a halálesetről. A családot nem terhelheti azoknak a szolgálati, baleseti, egészségügyi vagy személyiadat-nyilvántartási iratoknak a beszerzése, amelyek állami szervnél rendelkezésre állnak. A hiányos állami dokumentáció bizonyítási kockázata nem hárítható a hozzátartozóra.

Adatvédelem, gyermeki jogok és nyilvánosság

Finanszírozás, együttfolyósítás és kettős térítés

Az alanyi jogú pénzbeli és szolgáltatási ellátások fedezete központi, önállóan azonosítható előirányzat. A szolgálati szerv változó szociális vagy kegyeleti kerete kiegészítő programot finanszírozhat, de a törvényi minimum nem függhet keretmaradványtól. Ugyanaz a konkrét számla, gondozási óra vagy jövedelemkiesés kétszer nem téríthető meg; eltérő funkciójú nyugellátás, kárpótlás és szolgáltatás azonban együtt fennállhat.

Monitoring és minőségbiztosítás

Kodifikációs döntések és kapcsolódás a VI.6. fejezethez

1. Az élő veterán családvédelme és a haláleseti túlélő hozzátartozói védelem két önálló, de egyablakos rendszerben koordinált jogcím.
2. A családtag és a túlélő hozzátartozó nem válik automatikusan veteránná, és jogosultsága nem függ a Bronz–Ezüst–Arany kártyafokozattól.
3. A szolgálati eredetű halál és a műveleti vagy hősi halál egységes okozati kategóriáit törvényben kell meghatározni; az ágazati kegyeleti elnevezéseket ezekhez kell megfeleltetni.

4. A V.7. szerinti 48- és 72-szeres minimálbér-alapú haláleseti kárpótlás, valamint a 25/50 és 50/100%-os hozzátartozói kiegészítés egységes ágazatközi minimum.
5. Az árvák védelme a pénzbeli ellátáson túl terjedjen ki az oktatásra, mentális egészségre, lakhatásra, mentorálásra és pályakezdesre.
6. A tartós családi gondozó számára betanítás, tehermentesítés, pszichés támogatás és külön rendezendő társadalombiztosítási védelem szükséges.
7. A temetés és tiszteletadás minden eleme a család szabad, vallási, kulturális és személyes döntését követi; nyilvános szereplés nem lehet támogatási feltétel.
8. A hozzátartozói ügy főszabály szerint hivatalból indul, állami adatbeszerzésre és moduláris döntésre épül; a hiányos állami iratok kockázata nem terhelheti a családot.
9. A kettős térítés tilalma csak ugyanazon konkrét veszteségelem kétszeri finanszírozását zárja ki; eltérő funkciójú nyugellátás, kárpótlás és szolgáltatás együtt járhat.
10. A következő VI.6. fejezet a Veteránrendszer finanszírozását, intézményi együttműködését, kedvezményrendszerét és országos szolgáltatói partnerségeit rendezi, a jelen fejezet alanyi jogainak csökkentése nélkül.

Védett csoport	Fő védelmi elem
Élő veterán családja	Gondozói, gyermeknevelési, pszichés és krízistámogatás az egyéni tervhez kapcsolódva.
Özveggy vagy élettárs	Azonnali esetmenedzsment, kiegészítő támogatás, ügyintézési és reintegrációs segítség.
Árva vagy érintett gyermek	Hosszú távú oktatási, mentálhigiénés és életpálya-védelmi program.
Eltartott szülő	Rászorultsági és tényleges eltartási kapcsolat alapján célzott védelem.
Hősi vagy szolgálati halott hozzátartozója	Kegyeleti gondoskodás, posztumusz elismerés és önálló hozzátartozói jogcímek.

6.6. Finanszírozás, kedvezmények és intézményi együttműködés

A fejezet rendeltetése és rendszerhatárai

A fejezet a Veteránrendszer állami és partneri működésének pénzügyi, szerződéses és együttműködési keretét határozza meg. Nem írja újra a VI.2. jogosultsági küszöbeit, a VI.3. Bronz-Ezüst-Arany fokozatait, a VI.4. szolgáltatási minimumait vagy a VI.5. családi és hozzátartozói jogokat. A finanszírozási rendszer feladata e jogok végrehajthatóvá tétele, nem pedig azok utólagos szűkítése.

A javasolt finanszírozási architektúra

A Veteránrendszer finanszírozása a központi költségvetésben önállóan azonosítható veteránügyi előirányzatra épüljön. Külön állami pénzalap létrehozása nem indokolt, mert a rendszer mögött nem elkülönült járulékbérvétel, hanem tartós állami közfeladat és szolgálati felelősség áll. Az előirányzat fejezeti felelőse a Kormány által kijelölt központi szerv; a végrehajtás több ágazat, finanszírozó és szolgáltató bevonásával történhet.

Egységköltség-alapú tervezés és középtávú képlet

A költségvetési tervet nem egyetlen történeti bázis automatikus növelésével, hanem a jogosultsági és szolgáltatási portfólióból levezetett egységköltséggel kell elkészíteni. A tervezés legalább egy-, három- és ötéves időtávot, indulási költséget, kapacitásfejlesztést, árérzékenységet és tartalékigényt mutasson be.

A partnerkedvezmények névleges piaci értéke nem számítható be az állami kötelezettségek teljesítésébe. Költségként csak az állam által ténylegesen fizetett ellenérték, igazgatási ráfordítás vagy szerződéses kompenzáció jelenhet meg. Az ingyenes partneri előnyök társadalmi értéke külön, módszertanilag óvatos kiegészítő mutató lehet.

Költségvetési felelősség, tartalék és évközi újratervezés

Az állami jogok és a partnerkedvezmények elhatárolása

A Veteránkártya egyszerre lehet állami jogosultságigazolás és partnerkedvezmények technikai kulcsa, de a két funkció nem mosódhat össze. Az állami jog jogszabályon alapul, kikényszeríthető és jogorvoslattal védett. A partnerkedvezmény önkéntes szerződéses ajánlat, amelynek feltételei változhatnak, és amelynek megszűnése nem érintheti a törvényi szolgáltatást.

A kedvezményrendszer szolgáltatási területei

Partneri akkreditáció, szerződés és etikai minimum

Ha a partner közpénzbeli ellenértéket, költségtérítést, garantált ügyfélforgalmat vagy más gazdasági előnyt kap, a konstrukciót nem partnerkedvezményként, hanem szolgáltatásvásárlásként, támogatásként vagy más közpénzügyi jogviszonyként kell minősíteni, és az alkalmazandó közbeszerzési, támogatási, verseny- és átláthatósági szabályokat kell követni.

Intézményi együttműködési mátrix

Egyablakos ügyfélút és adatkapcsolati szabályok

Szolgáltatásvásárlás, elszámolás és költségkontroll

Területi méltányosság és hozzáférési garanciák

A rendszer országos egységessége nem jelentheti azt, hogy a szolgáltatás ténylegesen csak Budapesten vagy néhány nagyvárosban érhető el. A finanszírozásnak külön láthatóvá kell tennie a területi többletköltséget, az utazási és mobil szolgáltatási igényt, valamint a ritka, specializált ellátások országos hozzáférését.

Monitoring, nyilvános jelentés és hatásvizsgálat

Fő kockázatok és védelmi intézkedések

Szabályozási szintek és kodifikációs térkép

Kodifikációs döntések és kapcsolódás a VI.7. fejezethez

1. A Veteránrendszer központi, önállóan azonosítható költségvetési előirányzatra épül; külön állami pénzalap létrehozása nem szükséges.
2. A jogállás, igazgatás, minimumszolgáltatás, szakmailag szükséges gondoskodás és hozzátartozói védelem állami kötelezettség; előirányzat-kimerülés vagy partnerhiány miatt nem tagadható meg.
3. A költségvetés egységköltség-alapú, legalább egy-, három- és ötéves tervezést, indulási költséget, kapacitást és szabályozott kockázati tartalékot tartalmaz.
4. Az állami jog, a közintézményi program, az önkormányzati kedvezmény és a piaci partnerajánlat minden felületen láthatóan elkülönül.
5. A partnerkedvezmény nem számítható be az állami kötelezettség teljesítésébe; közpénzbeli ellenérték esetén a jogviszony szolgáltatásvásárlásnak vagy támogatásnak minősítendő.

6. A partneri rendszer alapfeltétele az átlátható ajánlat, egyenlő bánásmód, adatminimalizálás, akadálymentesség, marketingkorlát, versenysemlegesség, panaszút és audit.
7. Az intézményi modell központi szakpolitikai felelősből, hadkiegészítő hálózatra épülő Veteránügyi Igazgatásból, ágazati adatgazdák, finanszírozókból, szolgáltatókból és független kontrollból áll.
8. Az ügyfél egyablakos rendszerben jár el; a finanszírozók közötti elszámolás és adatkapcsolat belső állami feladat, az intézményi körbeküldés tilos.
9. A költségkontroll eszköze a szakmai indikáció, referenciaár, teljesítésigazolás, kettős finanszírozás kizárása, minőség alapú szerződés és nyilvános eredménymérés; ellátásmegtagadási kvóta nem alkalmazható.
10. A következő VI.7. fejezet a Veteránügyi Igazgatás szervezeti elhelyezését, hatáskörét, területi hálózatát, eljárási rendjét, személyi kapacitását és digitális nyilvántartását részletezi, a jelen fejezet finanszírozási és partneri elveinek változtatása nélkül.

Finanszírozási elem	Főszabály
Alanyi állami jogok	Központi költségvetési előirányzatból, szolgáltatási jogosultságként finanszírozandók.
Szükséglet alapú gondoskodás	Eset- és egységköltség-alapú tervezés, kapacitás- és területi korrekcióval.
Partnerkedvezmények	Önkéntes, akkreditált partneri vállalások; nem helyettesíthetik az állami jogokat.
Közösségi programok	Átlátható pályázati vagy szolgáltatásvásárlási rendszer.
Tartalék	Krízis-, történeti ügyállományi és igénybevételi eltérésre képzett központi tartalék.

6.7. Veteránügyi igazgatás, nyilvántartás és jogvédelem

A fejezet rendeltetése és intézményi határai

A fejezet a Veteránrendszer központi és területi szervezeti modelljét, a hatáskörök elosztását, az ügyfélutát, az ágazati adatszolgáltatást, a digitális nyilvántartást, a személyi kapacitást, a jogorvoslatot és a bevezetés szervezeti ütemét határozza meg. A veteránjogállás és a kártyafokozat hatósági ügy; a gondoskodási terv, a szolgáltatásszervezés és az esetenmenedzsment közszolgáltatási feladat. A két funkció ugyanazon egyablakos rendszerben kapcsolódik, de szakmailag és adatkezelésségileg elkülönül.

A javasolt országos szervezeti modell

A Veteránrendszer új, párhuzamos országos hivatalhálózat létrehozása helyett a Honvédség törvényben meghatározott központi katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervére, valamint a hadkiegészítő és toborzó központok és irodák területi hálózatára épüljön. A katonai igazgatási szervezetbe telepített veteránügyi feladatokat azonban elkülönült hatáskörrel, ágazatközi személyi állománnyal, önálló költségvetési azonosíthatósággal és szakmai beszámolóval kell működtetni.

A központi veteránügyi hatóság hatásköre

Területi hálózat, ügyfélszolgálat és esetenmenedzsment

A területi veteránügyi pont nem egyszerű iratátvevő hely. Feladata, hogy a veterán és családja számára tartós, személyes kapcsolattartást, ügyfélszolgálatot és szolgáltatási koordinációt biztosítson. A területi illetékes főszabály szerint a lakóhelyhez igazodik, de a jogosult kérheti másik pont kijelölését biztonsági, egészségügyi, munkahelyi vagy családi okból.

Az egyablakos veteránügyi ügyfélút

1. Előzetes jelzés: a szolgálati jogviszony tervezett megszűnése előtt lehetőség szerint 90 nappal a személyügyi szerv tájékoztatja az érintettet, és hozzájárulása esetén előzetes adatszolgáltatást küld.

2. Automatikus indítás vagy kérelem: nyilvánvaló 15 éves, 730 napos vagy elismert harci sérülési jogcímnél hivatalbóli jelzés; egyébként időkorlát nélküli kérelem.
3. Adatcsomag-ellenőrzés: személyi hatály, jogviszony megszűnése, szolgálati idő, műveleti napok, sérülési vagy posthumus jogcím és korábbi jogerős döntések ellenőrzése.
4. Hivatalbóli bizonyítás: az ágazati személyügyi, műveleti, egészségügyi, baleseti, kegyeleti, levéltári és jogutód nyilvántartások megkeresése; az ügyfél csak a hiányzó tény azonosításában működik közre.
5. Moduláris döntés: külön rendelkező rész a jogállásról, jogcímről, kártyafokozatról, kezdőnapról, posthumus vagy hozzátartozói modulról, szolgáltatási belépőről és felülvizsgálhatóságról.
6. Kártya és digitális hozzáférés: a végrehajtható döntést követően fizikai kártya és – önkéntes használat esetén – digitális jogosultság; a technikai kiadás nem késleltetheti a mögöttes jogot.
7. Szolgáltatási belépés: alapsomag automatikusan, komplex szükségletnél hozzájárulás alapján egyéni Veterán Gondoskodási Terv és esetmenedzser.
8. Utánkövetés és jogorvoslat: a nem vitatott modulok végrehajtása folytatódik; a vitatott rész független felülvizsgálat és közigazgatási per tárgya lehet.

Ágazatközi adatszolgáltatás és felelősségi mátrix

A közös Veteránrendszer nem működhet úgy, hogy minden volt állománytag külön-külön szerzi be korábbi szolgálati szerveitől ugyanazokat az iratokat. A törvénynek egységes, határidős adatátadási kötelezettséget kell teremtenie valamennyi érintett ágazat számára, miközben a minősített és egészségügyi adatok védelmét elkülönített csatorna és szűkített adattartalom biztosítja.

A központi veteránnyilvántartás és a digitális architektúra

A Veteránrendszer nem egy korlátlan, minden szolgálati és egészségügyi adatot egyesítő superadatbázisra, hanem egy adatminimalizált központi jogosultsági nyilvántartásra és szabályozott, naplózott adatkapcsolatokra épüljön. A központi rendszer azt tartalmazza, ami a jogállás igazolásához, a szolgáltatás megnyitásához, az ügyfél tájékoztatásához és a jogorvoslathoz szükséges; a forrásadatok főszabály szerint az ágazati nyilvántartásban maradnak.

Határozat, jogorvoslat és jogállásvédelem

Személyi kapacitás és szakmai kompetenciák

A kapacitás tervezése ügy- és szükségletalapú legyen. A rendszer indulásakor külön történeti ügyfeldolgozó csoport szükséges, hogy a korábbi szolgálati időszakok tömeges előminősítése ne lassítsa az újonnan kilépők folyamatos ügyintézését. A területi ügyintézői és esetmenedzseri létszámot a jogosult állomány, az éves új ügyek, a komplex esetek, az utazási távolság és a szolgáltatási várakozás alapján kell felülvizsgálni.

Minőségbiztosítás, integritás és társadalmi kontroll

Üzletfolytonosság, krízis és különleges helyzetek

Bevezetési és átmeneti ütemterv

Szabályozási szintek és kodifikációs térkép

Fő kodifikációs döntések és kapcsolódás a VI.8. fejezethez

1. A Veteránrendszer országos igazgatása a meglévő katonai igazgatási infrastruktúrára épüljön, de a közös hivatásrendi hatáskört új, kifejezett törvényi felhatalmazás teremtsen meg.
2. A Központi Veteránügyi Hatóság funkcionálisan elkülönült, ágazatközi hatósági és szolgáltatáskoordinációs szervezeti egység; egyedi ügyben a korábbi munkáltató nem utasíthatja.

3. A hadkiegészítő és toborzó központok és irodák területi Veteránügyi Pontként személyes, mobil és esetmenedzseri szolgáltatást biztosítsanak; a rendszer digitális kizárás nélkül működjön.
4. A veteránjogállás, a kártyafokozat, a posthumus és hozzátartozói modul egyablakos, hivatalbóli adatbeszerzésre épülő, moduláris határozatban rendezhető.
5. A fő ügyintézési határidő 45 nap; történeti vagy külföldi ügyben egyszeri, indokolt 75 napos hosszabbítás lehetséges, részleges döntéssel és folyamatos tájékoztatással.
6. Az ágazati szervek hiteles, strukturált és határidős adatcsomagot szolgáltatnak; a hiányos állami iratanyag bizonyítási kockázata nem terhelheti a veteránt vagy családját.
7. A központi veteránnyilvántartás adatminimalizált jogosultsági rendszer; az egészségügyi és minősített forrásadatok főszabály szerint az eredeti adatgazdánál maradnak.
8. A fizikai és digitális kártya azonos joghatású; a digitális szolgáltatás önkéntes, személyes és papíralapú alternatíva kötelező.
9. A nem vitatott jogállás, alapsomag, sürgős szolgáltatás és hozzátartozói minimum a jogorvoslat alatt is fennmarad; független közigazgatási és bírói kontroll szükséges.
10. A minőségbiztosítás országos standardra, kalibrációra, érdekképviseleti részvételre, kvótatilalomra, adat- és pénzügyi auditra, valamint éves nyilvános jelentésre épül.
11. A rendszer bevezetése elkülönített új-ügyi, krízis- és történeti kapacitást igényel; a tömeges korábbi ügyfeldolgozás nem lassíthatja a friss vagy sürgős ügyeket.
12. A következő VI.8. fejezet a Veteránrendszer VI.1–VI.7. fejezeteit összegző kodifikációs döntési és bevezetési térképet készíti el, az itt rögzített szervezeti modell megváltoztatása nélkül.

TERÜLETI MODELL / Az országos veteránügyi igazgatás területi ügyfélszolgáltató és esetmenedzsment-hálózatának célszerű bázisa a hadkiegészítő rendszer. Az ágazatközi jogosultság és szolgáltatás azonban központilag egységes szabályokat és adatkapcsolatot igényel.

6.8. Kodifikáció, átmenet és bevezetési térkép

A fejezet funkciója és a döntési rétegek

A döntési rétegek elválasztása megakadályozza, hogy egy intézményi, informatikai vagy költségvetési részletkérdés visszamenőleg felülírja a veteránjogállást, a jogosultsági küszöböt vagy a szakmailag szükséges gondoskodást.

A Veteránrendszer normatív magja

Személyi hatály és a jogosultsági kapu

A Bronz–Ezüst–Arany elismerési és kártyarendszer

Kivételes Ezüst vagy Arany elismerés csak zárt, törvényben meghatározott, független és indokolt eljárásban adható. Nem alkalmazható költségvetési vagy politikai kvóta, és a kivételes döntés nem csökkentheti az automatikus küszöb alapján járó jogosultságot.

Gondoskodás, szolgáltatási csomagok és FEKJ-kapcsolat

Család- és hozzátartozó-védelem

Finanszírozás, kedvezmények és intézményi partnerség

Országos igazgatási, adatkezelési és digitális architektúra

Eljárási és jogvédelmi minimumgaranciák

A szabályozási szintek végleges elhatárolása

A javasolt jogalkotási és végrehajtási csomag

A jogtechnikai forma még nyitott: a Veteránrendszer önálló törvényben vagy a négy pillért egységesítő életpályakerettörvény önálló részében is szabályozható. A választott szerkezet nem moshatja össze a szolgálati nyugdój, az SZTÁ, a FEKJ és a Veteránrendszer eltérő jogosultsági okait és funkcióit.

Átmeneti szabályok és történeti ügyek

Országos bevezetési és végrehajtási ütemterv

Belső ütközések és elsőbbségi szabályok

A jogalkotó előtt még nyitott technikai döntések

Összegző kodifikációs döntések

1. A Veteránrendszer a Fehér Könyv negyedik, önálló pillére, amely a szolgálat befejezését követő közjogi elismerést, gondoskodást és intézményes kapcsolatot biztosítja.
2. A veteránjogállás egyetlen, ágazatközi és politikailag semleges státusz; nem nyugdój, nem FEKJ, nem segély és nem teremt új szolgálati kötelezettséget.
3. A jogállás főszabály szerint a hivatásos vagy szerződéses szolgálati jogviszony megszűnése után, 15 év szolgálat, 730 műveleti nap vagy igazolt harci sérülés alapján nyílik meg.
4. A három alapjogcím egyenértékű, több hivatásrend és jogelőd időszaka összeadható, az állami irathíány kockázata pedig nem hárítható automatikusan az ügyfélre.
5. A Bronz fokozat minden veteránt megillet; az Ezüst és Arany automatikus szolgálati, műveleti és kombinált küszöbei törvényi szinten rögzítendő.
6. Platina kártya és eltérő értékű veteránstátusz nincs; a harci sérülés, FEKJ, egészségkárosodás és gondozási szükséglet külön modul.
7. A fizikai és digitális Veteránkártya azonos joghatású, a digitális használat önkéntes, a kártya látható felülete egészségügyi, műveleti és minősített adattól mentes.
8. A Bronz–Ezüst–Arany csomag általános elismerési és programhozzáférési réteg; a sürgős, egészségügyi, pszichés, rehabilitációs, protézis- és gondozási ellátás szükségletalapú.
9. Komplex szükséglet esetén egyéni Veterán Gondoskodási Terv és kijelölt esetmenedzser szükséges; a pszichés és addiktológiai ellátás bizalmas.
10. A FEKJ pénzbeli kompenzációját a Veteránrendszer eltérő funkciójú szolgáltatásokkal egészíti ki; ugyanazon konkrét költség kétszeri finanszírozása kizárt.
11. Az élő veterán családjának támogatása és a haláleseti túlélő hozzátartozói védelem önálló jogcím; egyik sem függ a kártyafokozattól.

12. A 48/72-szeres haláleseti kárpótlás, a 25/50%-os özvegyi és szülői, valamint az 50/100%-os árva-kiegészítés egységes ágazatközi minimum.
13. A Veteránrendszer központi, azonosítható költségvetési előirányzatra és szabályozott tartalékra épül; az előirányzat-kimerülés nem lehet ellátásmegtagadási ok.
14. A partnerkedvezmény kiegészítő és változó előny, nem helyettesíti az állami minimumot; közpénzbeli kapcsolat csak átlátható szolgáltatásvásárlási vagy támogatási jogviszonyban működhet.
15. Az országos igazgatás a hadkiegészítő és toborzó hálózat infrastruktúrájára épül, de a valamennyi hivatásrendre kiterjedő hatáskört új törvénynek kell megteremtenie.
16. A Központi Veteránügyi Hatóság funkcionálisan elkülönült, egyablakos, hivatalbóli adatbeszerzésre és moduláris döntésre épülő szervezet.
17. A fő ügyintézési határidő 45 nap, kivételesen 75 nap; a nem vitatott jogállás, alapcsomag, sürgős szolgáltatás és hozzátartozói minimum a jogorvoslat alatt fennmarad.
18. A központi nyilvántartás adatminimalizált; az egészségügyi és minősített forrásadat főszabály szerint az eredeti adatgazdánál marad.
19. A bevezetés elkülönített új-ügyi, krízis- és történeti kapacitást, 36 hónapos felfutást, országos képzést, adat- és pénzügyi auditot, valamint nyilvános éves jelentést igényel.
20. A validált VI.1–VI.8. fejezetek megelőzik a korábbi 10/5 éves, Platina, FEKJ-automatikus és kártyaszínhez kötött gondoskodási változatokat.

Kapcsolódás a jogalkotási mellékletehöz

A VI.8. fejezettel a Veteránrendszer szakpolitikai törzsanyaga lezárul. A négy pillér közös rendszerkapcsolatait és fogalmi minimumait az I–III. fejezetek, az új és módosítandó jogszabályokat, valamint a végrehajtási függőségeket a kötet jogalkotási melléklete egységesen rögzíti.

Bevezetési szakasz	Fő feladat	Döntési kapu
0. Előkészítés	Jogalkotási csomag, nyilvántartási adatfelmérés, szolgáltatási és költségmodell.	Kormányzati és költségvetési döntés.
1. Intézményépítés	Központi hatóság, területi hálózat, digitális nyilvántartás, partnerakkreditáció.	Működési és adatvédelmi audit.
2. Új jogosultságok	Hivatalbóli és kérelemre induló veterán eljárások, kártyakibocsátás.	Első negyedéves minőségellenőrzés.
3. Történeti állomány	Korábbi szolgálati adatok és meglévő igazolványok ütemezett átvezetése.	Ügyhátralék- és költségkontroll.
4. Stabil működés	Éves monitoring, hároméves független hatásvizsgálat és paraméterkorrekció.	Országos nyilvános beszámoló.

6.9. Összegző értékelés

A Veteránrendszer a szolgálat utáni állami és társadalmi kapcsolat folytonosságát teremti meg. Nem egyszeri kitüntetés, nem általános szociális ellátás, és nem a FEKJ egészségkárosodási kompenzációjának másolata. A szolgálati életút elismerését, a szükségletalapú gondoskodást, a családi védelmet és a közösségi integrációt egyetlen, jogilag rendezett rendszerben kapcsolja össze.

A közös veteránjogállás egyenlő méltóságot biztosít. A Bronz–Ezüst–Arany szintek kizárólag a szolgáltatási és gondoskodási intenzitást jelölik. Különösen fontos az Arany életműcsomag: a legsúlyosabban sérült veteránok számára komplex, személyre szabott, élethosszig tartó segítséget és állandó esetmenedzsmentet biztosít.

A jogosultsági rendszer három, egymással egyenértékű alapjogcímet használ: tizenöt év szolgálatot, legalább két év műveleti vagy külszolgálatot, illetve igazolt harci sérülést. Ez egyszerre ismeri el a hosszú életpályát, a különleges szolgálati kitettséget és az időtartamtól függetlenül súlyos szolgálati áldozatot.

A végrehajtás kulcsa az országos veteránügyi hatóság, a hadkiegészítő rendszerre épülő területi ügyfélszolgálat, a központi veteránnyilvántartás, az egyablakos ügyfélút és a törvényes jogorvoslat. A kedvezmények partneri része kiegészíthető, de nem válthatja ki az állami jogosultságokat.

A pénzügyi modellben külön kell választani az alanyi állami jogok, a szükségletalapú szolgáltatások, a hozzátartozói védelem, az igazgatás és a partneri kedvezmények költségét. A fogalmi kánon irányadó; a hosszú távú létszám- és költségparamétereket a bevezetést megelőző hatásvizsgálatban, igazolt adatforrásokkal kell rögzíteni, és azok nem írhatják felül a veteránjogállás törvényi alapjocímeit.

VÉGSŐ KÖVETKEZTETÉS / A veteránjogállás azt fejezi ki, hogy a szolgálati jogviszony megszűnésével az állam erkölcsi és gondoskodási felelőssége nem szűnik meg. A rendszer nem kiváltságot, hanem a teljesített szolgálathoz és a tényleges szükséglethez igazodó, átlátható és méltó elismerést biztosít.

Összegző kodifikációs döntések

1. A Veteránrendszer önálló törvényi jogintézményként, a négy pillér egyikeként kodifikálandó.
2. A veteránjogállás három egyenértékű alapjocímen szerezhető meg: 15 év szolgálat, 730 nap műveleti vagy külszolgálat, illetve igazolt harci sérülés.
3. A jogviszony megszűnése főszabály szerint a veteránjogállás kezdő feltétele; posthumus és hozzátartozói státusz külön szabályozandó.
4. A Bronz–Ezüst–Arany rendszer gondoskodási szint, nem presztízsrangsor.
5. Az Arany életműcsomag a legsúlyosabban érintettek komplex, élethosszig tartó támogatását biztosítja.
6. A Veterán Gondoskodási Program szükségletalapú, egyéni gondoskodási tervre és esetenkénti mentorelőjárásra épül.
7. A családtagok és a hősi vagy szolgálati halottak hozzátartozói önálló jogcímen részesülhetnek védelemben.
8. A FEKJ és a Veteránrendszer komplementer: azonos konkrét veszteségelem kétszeri finanszírozása kizárt, az eltérő funkciójú szolgáltatások együtt biztosíthatók.
9. Az állami jogokat a partnerkedvezményekről élesen el kell választani; partneri vállalat nem helyettesítheti a törvényi szolgáltatást.
10. A végrehajtást központi veteránügyi hatóság, országos nyilvántartás és a hadkiegészítő rendszerre épülő területi hálózat támogatja.
11. A történeti veteránállomány és a korábbi igazolványok átvezetésére külön átmeneti szabály és kapacitás szükséges.
12. A végleges bevezetés előtt költségvetési, adatvédelmi, informatikai, területi hozzáférési és szervezeti hatásvizsgálat szükséges.

Jogi, módszertani és belső referenciák

Fehér Könyv VI/A és VI/A/1–VI/A/6. szakpolitikai háttéranyagok; VI.1–VI.8. validált normatív fejezetek.

Fehér Könyv V. fejezet – FEKJ; a rehabilitációs, protézis-, családi és hozzátartozói modulok, valamint a kettős térítés tilalmának kapcsolódó szabályai.

137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet a honvédek jogállásáról; 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi hivatásos állomány szolgálati jogviszonyáról; ágazati jogi illeszkedési alapok.

Egyesült Királyság Veterans Strategy 2025–2026; United States Code Title 38; kanadai és ausztrál veterán-gondoskodási modellek; nemzetközi összehasonlítási alapok.

A kötet I–III. fejezetében rögzített egységes fogalmi, adat- és modellezési kánon, valamint a jogalkotási melléklet.

FORRÁSKRITIKAI MEGJEGYZÉS / A nemzetközi veteránrendszerek elismerési, szolgáltatási és igazgatási mintát adnak, de jogosultsági küszöbeik, kártyafokozataik és finanszírozási megoldásaik nem vehetők át mechanikusan. A Fehér Könyv szerkezete önálló magyar szakpolitikai javaslat.

FEHÉR KÖNYV

JOGALKOTÁSI MELLÉKLET

A négy pillér megvalósításához szükséges új és módosítandó jogszabályok

Szolgálati Nyugdíjrendszer • SZTÁ • FEKJ • Veteránrendszer

DOKUMENTUMSTÁTUSZ / Előzetes jogalkotási hatástérkép. A hatályos joganyag 2026. augusztus 13-i forrásazonosító ellenőrzésének hivatalos jogszabálytári ellenőrzésére épül. Nem normaszöveg: a pontos módosítóhelyek csak a végleges jogosultsági, finanszírozási, intézményi és átmeneti döntések után határozhatók meg.

Jelölés	Jelentés
Új jogszabály	Új törvény vagy végrehajtási rendelet megalkotása javasolt.
Kötelező	A koncepció megvalósításához érdemi módosítás szükséges.
Kapcsolódó	Koherencia-, adat-, adó-, finanszírozási vagy eljárási módosítás valószínű.
Feltételes	Csak bizonyos kodifikációs, finanszírozási vagy intézményi megoldás választása esetén szükséges.
Hatályvizsgálat	A normaszöveg kidolgozásakor ismételt, tételes hatályossági és kollíziós vizsgálat szükséges.

1. Javasolt kodifikációs architektúra

A négy pillér egymásra épülő rendszer, ezért önmagában négy külön törvény megalkotása jelentős fogalmi és eljárási ismétlést okozna. A jogtechnikailag legstabilabb megoldás egy közös kerettörvény és az ahhoz kapcsolódó pillérspecifikus fejezetek vagy külön törvények kombinációja.

Szint	Javasolt jogalkotási termék	Funkció	Minősítés
1.	Új törvény a fegyveres és rendvédelmi életpálya négy pillérének közös keretéről	Közös fogalmak, hatály, pillérkapcsolatok, együttfolyósítás, adatkezelés, eljárási minimum, finanszírozási és monitoring-keret.	Új jogszabály
2.	Pillérspecifikus törvényi fejezetek vagy külön törvények	A szolgálati nyugdíj, az SZTÁ, a FEKJ és a Veteránrendszer anyagi jogi szabályai.	Új jogszabály
3.	Közös végrehajtási kormányrendelet	Hatóságok, nyilvántartás, egyablakos ügyfélút, adatkapcsolatok, folyósítás, átmeneti ügyállomány.	Új jogszabály
4.	Pillérspecifikus kormány- és miniszteri rendeletek	Számítási, egészségügyi, szolgáltatási, kártya-, igazgatási és technikai részletszabályok.	Új jogszabály
5.	Kapcsolódó törvények és rendeletek módosításáról szóló salátatörvény/csomag	A nyugdíj-, TB-, jogállási, egészségügyi, adatvédelmi, digitális, adó- és költségvetési koherencia megteremtése.	Kötelező

AJÁNLOTT MEGOLDÁS / Egyetlen közös kerettörvény, azon belül négy önálló pillérfejezet; külön közös végrehajtási kormányrendelet; valamint pillérenként specializált végrehajtási rendeletek. Ez védi legjobban a közös fogalmi kánont, miközben megőrzi az eltérő szakmai döntési felelősséget.

2. I. pillér – Szolgálati Nyugdíjrendszer

A szolgálati nyugdíj új, 55 éves korhoz és legalább 30 év szolgálati időhöz kötött, 85%-os maximumú ellátás. A Fehér Könyv szerint 65 éves korban öregségi nyugdíjja alakul. Emiatt a szabályozásnak egyszerre kell rendeznie a különös jogosultságot, a számítási alapot, a folyósítást, az öregségi nyugdíjba való átmenetet és a már létező szolgálati járandósághoz való viszonyt.

2.1. Új jogszabályok

Jogalkotási termék	Szabályozási tárgy	Minősítés
Szolgálati Nyugdíjrendszerről szóló törvényi fejezet vagy önálló törvény	Jogosulti kör; 55 év/30 év; beszámítható szolgálati idő; szolgálati nyugdíjalap; mérték és 85%-os plafon; megállapítás; szüneteltetés; együttfolyósítás; hozzátartozói szabályok; 65 éves átalakulás; átmeneti rendelkezések.	Új jogszabály
Végrehajtási kormányrendelet	Számítási és valorizációs szabályok; szolgálati idő-igazolás; igényérvényesítés; folyósító és adatátadás; külföldi szolgálat; felülvizsgálat.	Új jogszabály

2.2. Módosítandó jogszabályok

Jogszabály	Szükséges módosítás tárgya	Státusz
1997. évi LXXXI. törvény (Tny.)	A szolgálati nyugdíj és az öregségi nyugdíj viszonya; 65 éves átalakulás; szolgálati idő és nyugdíjalap adatkapcsolata; hozzátartozói ellátások; folyósítási és nyilvántartási koherencia.	Kötelező
168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (TnyR.)	A 65 éves átalakulás eljárása, hatáskör, adatátadás, számítás és folyósítás technikai szabályai.	Kötelező
2011. évi CLXVII. törvény (Kenyt.)	Az új szolgálati nyugdíj és a meglévő szolgálati járandóság elhatárolása; választási és átmeneti szabályok; kettős ellátás kizárása.	Kötelező
333/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet	Igényérvényesítési, folyósítási és adatszolgáltatási szabályok összehangolása a szolgálati járandóság történeti állományával.	Kötelező

Jogszabály	Szükséges módosítás tárgya	Státusz
2019. évi CXXII. törvény (Tbj.)	Biztosított és járulékfizetési státusz a szolgálati nyugdíj mellett; egészségügyi szolgáltatásra jogosultság; SZTÁ-átmenet kapcsolata.	Kötelező
1995. évi CXVII. törvény (Szja tv.)	Az ellátás adójogi minősítése, mentessége vagy adóztatása; levonások és igazolások.	Kötelező
2018. évi LII. törvény (Szocho tv.)	A szolgálati nyugdíj melletti keresőtevékenység és az esetleges foglalkoztatási kedvezmények szabályai.	Feltételes
137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet (Hjkr.)	A jogviszony megszűnése, szolgálatiidő-adat, munkáltatói tájékoztatás, átmenet és a szolgálati nyugdíjhoz kapcsolódó jogosultságok.	Kötelező
2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról (Hszt.) és 154/2015. (VI. 19.) Korm. rendelet	A rendvédelmi állomány szolgálati ideje, jogviszonyzárása, adatszolgáltatása és nyugdíjba lépési eljárása.	Kötelező
2020. évi CXXX. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról (NAV Szj. tv.) és 672/2020. (XII. 28.) Korm. rendelet	A NAV pénzügyőri állományára vonatkozó jogosultság, jogviszonyzárás, szolgálatiidő-igazolás és adatátadás.	Kötelező

3. II. pillér – Szolgálati Tartalék Állomány (SZTÁ)

Az SZTÁ nem nyugellátás, hanem a szolgálati életpálya fokozatos lezárását biztosító különleges jogállási és foglalkoztatási forma. Választhatóan 70 éves korig tarthat, két alapváltozattal: 25% munkavégzés–50% bér, illetve 50% munkavégzés–75% bér.

3.1. Új jogszabályok

Jogalkotási termék	Szabályozási tárgy	Minősítés
SZTÁ-ról szóló törvényi fejezet vagy önálló törvény	Belépési feltételek; választás és visszavonás; 25/50 és 50/75 modell; jogállás; rendelkezésre állás; munkavégzés; illetmény; más keresőtevékenység; megszűnés; 70 éves korhatár; szolgálati nyugdíjhoz való átmenet.	Új jogszabály
SZTÁ végrehajtási kormányrendelet	Létszámtervezés; beosztási katalógus; behívás; munkaidő; illetményszámfejtés; képzés; egészségi minimum; nyilvántartás; munkáltatói elszámolás.	Új jogszabály

3.2. Módosítandó jogszabályok

Jogszabály	Szükséges módosítás tárgya	Státusz
137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet (Hjkr.)	Az SZTÁ mint különleges szolgálati/foglalkoztatási státusz; átvezénylés vagy áthelyezés; jogok és kötelezettségek; fegyelmi, összeférhetetlenségi és megszüntetési szabályok.	Kötelező
6/2024. (VI. 28.) HM rendelet, 9/2024. (VI. 28.) HM rendelet és kapcsolódó HM rendeletek	Személyügyi eljárások, szolgálati idő, nyilvántartás és munkáltatói végrehajtás; továbbá az SZTÁ-hoz igazított egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelmények.	Kötelező
2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról (Hszt.) és 154/2015. (VI. 19.) Korm. rendelet	Rendvédelmi SZTÁ-jogállás, foglalkoztatás, illetmény, rendelkezésre állás, megszűnés és ágazati átvihetőség.	Kötelező

Jogszabály	Szükséges módosítás tárgya	Státusz
2020. évi CXXX. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról (NAV Szj. tv.) és 672/2020. (XII. 28.) Korm. rendelet	NAV-os SZTÁ-jogállás és a pénzügyőri állományra vonatkozó eltérések.	Kötelező
2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről	Az SZTÁ honvédelmi rendeltetése, alkalmazhatósága, irányítása és a tartalékos rendszerhez való viszonya.	Kötelező
2012. évi I. törvény (Munka Törvénykönyve)	Külső munkáltatónál végzett részmunka, többes jogviszony, munkaidő és munkavédelmi felelősség, ha az SZTÁ ezt megengedi.	Feltételes
2019. évi CXXII. törvény (Tbj.)	Biztosítotti jogállás, járulékalap, szolgálati idő és egészségügyi jogosultság a csökkentett munkavégzés mellett.	Kötelező
1995. évi CXVII. törvény és 2018. évi LII. törvény	Illetmény és esetleges munkáltatói kedvezmény adó- és közteherkezelése.	Kapcsolódó
2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről és 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről	Kettős foglalkoztatás, munkavégzési hely, munkabaleset és felelősség szabályai.	Feltételes

4. III. pillér – Fegyveresek Egészségkárosodási Kiegészítő Járadéka (FEKJ)

A FEKJ a szolgálati eredetű, maradandó egészségkárosodásra tekintettel járó külön kiegészítő ellátás. Nem helyettesíti a rehabilitációs vagy rokkantsági ellátást, a baleseti járadékot és az egészségügyi szolgáltatást, ezért a legfontosabb kodifikációs feladat az elhatárolás, az együttfolyósítás és a kettős térítés tilalmának pontos szabályozása.

4.1. Új jogszabályok

Jogalkotási termék	Szabályozási tárgy	Minősítés
FEKJ-ről szóló törvényi fejezet vagy önálló törvény	Személyi hatály; szolgálati eredet; 0. státusz és I–V. fokozat; jogosultság; mérték; műveleti korrekció; hétmodulos védelem; rehabilitáció; családi kiegészítés; együttfolyósítás; felülvizsgálat; jogorvoslat.	Új jogszabály
FEKJ végrehajtási kormányrendelet	Hatóság, egyablakos eljárás, folyósítás, adatszolgáltatás, történeti ügyállomány, költségvetési előirányzat, szakértői szervek.	Új jogszabály
Orvosszakértői és szolgálati eredet-minősítési rendelet	Egészségkárosodási kategóriák; oksági standard; műveleti eredet; komplex minősítés; dokumentáció; felülvizsgálati ciklus; függetlenségi és összeférhetlenségi garanciák.	Új jogszabály
Rehabilitációs és szolgáltatási csomagrendelet	Protézis, segédeszköz, PTSD, mentálhigiéné, családi modul, esetenedzsmet, szolgáltatói akkreditáció és minőségbiztosítás.	Új jogszabály

4.2. Módosítandó jogszabályok

Jogszabály	Szükséges módosítás tárgya	Státusz
2011. évi CXCI. törvény (Mmtv.)	A FEKJ és a rehabilitációs/rokkantsági ellátás elhatárolása; adatátadás; komplex minősítés felhasználása; együttfolyósítás és felülvizsgálat.	Kötelező
327/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet	Eljárási és szakértői adatkapcsolat; minősítési eredmények átadása; párhuzamos vizsgálatok elkerülése.	Kötelező
1997. évi LXXXIII. törvény (Ebtv.) és 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet	Baleseti járadék, egészségügyi és rehabilitációs szolgáltatások; támogatott segédeszközök; kettős finanszírozás és kiegészítő FEKJ-szolgáltatás.	Kötelező

Jogszabály	Szükséges módosítás tárgya	Státusz
1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)	Egészségügyi szolgáltatási kapcsolatok, rehabilitáció, betegjogok és szolgáltatói együttműködés.	Kapcsolódó
1997. évi XLVII. törvény (Eüak.)	A FEKJ-hatóság, szakértői szerv és szolgáltatók egészségügyi adat-kezelési jogalapja, célja, adattartalma, hozzáférése és megőrzése.	Kötelező
2011. évi CXII. törvény (Infotv.)	Különleges adatok, automatizált döntéstámogatás, érintetti jogok és közérdekű pénzügyi adatok nyilvánosságának koherenciája.	Kapcsolódó
137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet a honvédek jogállásáról (Hjkr.); 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról (Hszt.); 2020. évi CXXX. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról (NAV Szj. tv.)	Szolgálati eredet elismerése, baleseti és egészségkárosodási iratok, szolgálati alkalmatlanság, munkáltatói adatátadás és jogviszonyzárás.	Kötelező
2019. évi CXXII. törvény (Tbj.) és 1995. évi CXVII. törvény	Egészségügyi jogosultság, járulékalap, valamint a FEKJ és az egyszeri műveleti kárpótlás adójogi minősítése.	Kötelező
2016. évi CL. törvény (Ákr.)	Csak akkor módosítandó, ha a FEKJ-eljárás az Ákr.-tól eltérő különös szabályokat igényel; egyébként a különös törvényben kell rögzíteni az eltéréseket.	Feltételes

5. IV. pillér – Veteránrendszer

A Veteránrendszer új, önálló jogállást, gondoskodási programot, kártya- és kedvezményrendszert, hozzátartozói védelmet és országos igazgatási struktúrát hoz létre. A Bronz–Ezüst–Arany megjelölés szolgáltatási szint, nem presztízsrang.

5.1. Új jogszabályok

Jogalkotási termék	Szabályozási tárgy	Minősítés
Veteránokról és hozzátartozóik gondoskodásáról szóló törvény vagy törvényi fejezet	Veteránjogállás; 15 év/730 nap/harci sérülés; jogviszony megszűnése; posthumus és hozzátartozói jogok; Bronz–Ezüst–Arany szintek; állami szolgáltatások; jogvédelem; finanszírozás.	Új jogszabály
Veteránügyi igazgatási kormányrendelet	Központi veteránügyi hatóság; hadkiegészítő területi bázis; nyilvántartás; kártyakibocsátás; gondoskodási terv; esetmenedzsment; történeti ügyállomány.	Új jogszabály
Veteránkártya- és partnerkedvezmény-rendelet	Kártyaadatok; digitális és fizikai kártya; szolgáltatási szintek; partnerakkreditáció; állami jogok és önkéntes kedvezmények elhatárolása; visszaélés elleni védelem.	Új jogszabály
Veterán Gondoskodási Program szolgáltatási rendelete	Egészségügyi, rehabilitációs, mentális, lakhatási, mobilitási, reintegrációs és családi szolgáltatások; szolgáltatói minimum és minőségbiztosítás.	Új jogszabály

5.2. Módosítandó jogszabályok

Jogszabály	Szükséges módosítás tárgya	Státusz
2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről	A veteránpolitika állami feladata, a hadkiegészítő rendszer veteránügyi szerepe, intézményi együttműködés és felhatalmazó rendelkezések.	Kötelező
137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet (Hjkr.)	A veteránjogálláshoz szükséges szolgálati adatok, kilépési tájékoztatás, igazolás, átadás és átmeneti jogosultság.	Kötelező

Jogszabály	Szükséges módosítás tárgya	Státusz
2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról (Hszt.) és 154/2015. (VI. 19.) Korm. rendelet	A rendvédelmi veteránjogcímhez szükséges adatok, igazolás, kilépési eljárás és ágazatközi nyilvántartás.	Kötelező
2020. évi CXXX. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról (NAV Szj. tv.) és 672/2020. (XII. 28.) Korm. rendelet	A NAV-os veteránjogállás szolgálati adatainak igazolása és átadása.	Kötelező
1993. évi III. törvény (Szocvtv.)	A veteránszolgáltatások és a szociális ellátások elhatárolása; esetleges hozzáférés és finanszírozási együttműködés.	Kapcsolódó
1997. évi LXXXIII. törvény és 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet	Veterán-egészségügyi és rehabilitációs többlétszolgáltatások, finanszírozás, segédeszköz, ellátásszervezés.	Kötelező
1997. évi XLVII. törvény (Eüak.)	A gondoskodási tervhez, esetmenedzsmenthez és szolgáltatáskoordinációhoz szükséges egészségügyiadat-kezelés.	Kötelező
1995. évi CXVII. törvény	A pénzbeli támogatások, természetbeni juttatások és partnerkedvezmények adójogi kezelése.	Kapcsolódó
1999. évi XLIII. törvény a temetőkről és a temetkezéséről	Hősi vagy szolgálati halottak kegyeleti gondoskodása, ha a törvény országosan egységes külön rendelkezést vezet be.	Feltételes
2023. évi CIII. törvény (Dáptv.) és végrehajtási rendeletei	Digitális Veteránkártya, elektronikus ügyintézés, digitális meghatalmazás és értesítés.	Kapcsolódó

6. Mind a négy pillért érintő horizontális jogszabályok

Jogszabály	Közös módosítási/illesztési tárgy	Státusz
2016. évi CL. törvény (Ákr.)	Hatósági eljárás, automatikus döntés, jogorvoslat és különös eljárási eltérések; főszabály szerint nem az Ákr. átírása, hanem az új kerettörvény pontos illesztése szükséges.	Feltételes
2011. évi CXII. törvény (Infotv.) és az (EU) 2016/679 rendelet (GDPR)	Adatkezelési jogalap, célhoz kötöttség, adatminimalizálás, érintetti jogok, automatizált döntés, DPIA és közérdekű adatok.	Hatályvizsgálat
2023. évi CIII. törvény és 320–322/2024. Korm. rendeletek	DÁP-hozzáférés, azonosítás, elektronikus kapcsolattartás, kézbesítés, digitális kártyák és fizikai alternatíva.	Kapcsolódó
2024. évi LXIX. törvény és 418/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet	Kiberbiztonsági besorolás, kockázatkezelés, incidensjelentés, üzletmenet-folytonosság és beszállítói követelmények.	Kapcsolódó
2011. évi CXCV. törvény (Áht.) és 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet	Pillérenként elkülönített előirányzatok, közös működési költség, céltartalék, szolgáltatásvásárlás, beszámolás és belső kontroll.	Kapcsolódó
4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet	Az ellátások, kötelezettségek és működési költségek államháztartási számviteli elszámolása.	Kapcsolódó
Mindenkori központi költségvetési törvény	Éves előirányzatok, központi tartalék, fejezeti kezelésű előirányzatok és induló beruházási források.	Kötelező
2010. évi CXXX. törvény a jogalkotásról és 12/2016. (IV. 29.) MvM rendelet	Előzetes és utólagos hatásvizsgálat, jogszabályszerkesztés, hatálybalépési és átmeneti szabályok.	Hatályvizsgálat
2000. évi C. törvény a számvitelről	Partneri szolgáltatások, támogatások és esetleges szolgáltatásvásárlási elszámolások koherenciája.	Feltételes

7. Jogalkotási csomagok és függőségi sorrend

Csomag	Tartalom	Előfeltétel	Javasolt sorrend
--------	----------	-------------	------------------

Csomag	Tartalom	Előfeltétel	Javasolt sorrend
A. Kerettörvény	Közös fogalmak, hatály, pillérkapcsolatok, adatkezelés, eljárás, finanszírozás és monitoring.	Végleges szakpolitikai kánon és alkotmányossági vizsgálat.	1.
B. Pillértörvények/fejezetek	SZNY, SZTÁ, FEKJ és Veteránrendszer anyagi jogi szabályai.	Aktuáriusi, költségvetési, orvosszakmai és szolgáltatási modell.	2.
C. Koherencia-csomag	Tny., Kenyt., Mmtv., Ebtv., Tbj., jogállási, adó-, adat- és digitális törvények módosítása.	A és B végleges normaszövege.	3.
D. Végrehajtási rendeletek	Hatóság, folyósítás, minősítés, nyilvántartás, kártya, szolgáltatások, SZTÁ-működés.	Intézményi és informatikai részletterv.	4.
E. Költségvetési csomag	Előirányzatok, induló beruházás, céltartalék, számviteli és beszámolási rend.	Hiteles jogosulti és költségmodell.	5.
F. Átmeneti csomag	Történeti állomány, folyamatban lévő ügyek, választási jog, pilot és lépcsőzetes hatálybalépés.	Adatmigrációs és ügyállományi leltár.	6.

KRITIKUS FÜGGŐSÉG / A kapcsolódó jogszabályok pontos paragrafusszintű módosítási jegyzéke csak a négy pillér végleges normaszövegének, a folyósító/hatósági felelősségnek és a finanszírozási konstrukciónak az elfogadása után készíthető el. A melléklet ezért a szükséges jogalkotási irányt, nem pedig kész módosító szöveget rögzít.

8. Nyitott jogpolitikai döntések

- A közös kerettörvényen belüli négy fejezet vagy négy külön pillértörvény választása.
- A szolgálati nyugdíj társadalombiztosítási nyugellátásként vagy külön, központi költségvetésből finanszírozott ellátásként történő minősítése.
- A 65 éves átalakulás technikája: automatikus jogcím-váltás, újraszámítás vagy garantált összegű átvitel.
- Az SZTÁ jogállása: szolgálati jogviszony, különleges közszolgálati jogviszony vagy vegyes foglalkoztatási modell.
- A FEKJ-hatóság és az orvosszakértői minősítés szervezeti elhelyezése, valamint a meglévő komplex minősítés felhasználhatósága.
- A Veteránrendszer központi hatóságának elhelyezése és a hadkiegészítő rendszer területi feladatköre.
- A pénzbeli ellátások adó- és járulékjogi minősítése, illetve a természetbeni szolgáltatások adómentessége.
- A történeti jogosulti állomány automatikus átvezetésének, kérelmezésének és bizonyítási könnyítéseinek szabályai.

9. Összegző jogalkotási döntési mátrix

Pillér	Új törvényi szabály	Legfontosabb módosítandó joganyag	Végrehajtási rendelet
Szolgálati Nyugdíjrendszer	Igen	Tny.; Kenyt.; Tbj.; Szja tv.; Hjkr.; Hszt.; NAV Szj. tv.	Számítás, folyósítás, szolgálati idő, 65 éves átalakulás.
SZTÁ	Igen	Hjkr.; Hszt.; NAV Szj. tv.; Hvt.; Tbj.; adó- és munkajogi szabályok.	Jogállás, foglalkoztatás, illetmény, rendelkezésre állás.
FEKJ	Igen	Mmtv.; Ebtv.; Eütv.; Eüak.; Tbj.; ágazati jogállási szabályok.	Minősítés, folyósítás, rehabilitáció, hétmodulos védelem.
Veteránrendszer	Igen	Hvt.; Hjkr.; Hszt.; NAV Szj. tv.; Ebtv.; Eüak.; Szocvtv.; Dáptv.	Veteránhatóság, kártya, gondoskodási program, területi hálózat.
Közös működtetés	Igen – kerettörvény	Ákr.; Infotv.; Dáptv.; Kiberbiztonsági tv.; Áht.; éves költségvetési törvény.	Közös nyilvántartás, adatkapcsolat, ügyfélút, ellenőrzés, monitoring.

10. Hivatalos jogforrások

A jogszabályok címét és 2026. augusztus 13-án elérhető hivatalos forrásazonosító adatait a Nemzeti Jogszabálytár alapján ellenőriztem. A normaszöveg kidolgozásakor minden érintett jogszabályt újra, konkrét hatályállapot és módosítási időpont szerint kell vizsgálni.

Jogforrás	Hivatalos elérhetőség
137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet a honvédek jogállásáról – Hjkr.	https://njt.hu/jogszabaly/2024-137-20-22
2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról – Hszt.	https://njt.hu/jogszabaly/2015-42-00-00
2020. évi CXXX. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról – NAV Szj. tv.	https://njt.hu/jogszabaly/2020-130-00-00
1997. évi LXXXI. törvény – Tny.	https://njt.hu/jogszabaly/1997-81-00-00
2011. évi CLXVII. törvény – Kenyt.	https://njt.hu/jogszabaly/2011-167-00-00
2011. évi CXCI. törvény – Mmtv.	https://njt.hu/jogszabaly/2011-191-00-00
1997. évi LXXXIII. törvény – Ebtv.	https://njt.hu/jogszabaly/1997-83-00-00
1997. évi XLVII. törvény – Eüak.	https://njt.hu/jogszabaly/1997-47-00-00
2016. évi CL. törvény – Ákr.	https://njt.hu/jogszabaly/2016-150-00-00
2011. évi CXII. törvény – Infotv.	https://njt.hu/jogszabaly/2011-112-00-00
2023. évi CIII. törvény – Dáptv.	https://njt.hu/jogszabaly/2023-103-00-00
2024. évi LXIX. törvény – Magyarország kiberbiztonságáról	https://njt.hu/jogszabaly/2024-69-00-00
2011. évi CXCV. törvény – Áht.	https://njt.hu/jogszabaly/2011-195-00-00
2019. évi CXXII. törvény – Tbj.	https://njt.hu/jogszabaly/2019-122-00-00

JOGI FIGYELMEZTETÉS / A melléklet szakpolitikai és kodifikációs előkészítő anyag. Nem minősül jogi tanácsadásnak, jogszabálytervezetnek vagy hatályos jogosultsági tájékoztatásnak. A törvényjavaslat benyújtása előtt alkotmányossági, uniós jogi, egyenlőségi, költségvetési, aktuáriusi, adatvédelmi és ágazati jogi kontroll szükséges.